

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR VERSLO FAKULTETAS

Dovilė Kaveckaitė

SAVIVALDYBĖS FINANSINIO STABILUMO VERTINIMAS

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovas, -ė lect. dr. Vilma Kazlauskienė

KAUNAS, 2017

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR VERSLO FAKULTETAS

SAVIVALDYBĖS FINANSINIO STABILUMO VERTINIMAS

Finansai (M7177M21)

MAGISTRO DARBAS

Studentas,ė.....parašas..... **Vadovas,ė**parašas.....

Dovilė Kaveckaitė, VMF-5 gr.

lect. dr., Vilma Kazlauskienė

2017 m. gegužės 02 d.

2017 m. gegužės d.

Recenzentasparašas.....

2017 m. gegužės d.

KAUNAS, 2017

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
Ekonomikos ir verslo fakultetas

Dovilė Kaveckaitė

Finansai, M7177M21

Baigiamojo magistro darbo „Savivaldybės finansinio stabilumo vertinimas“

AKADEMINIO SAŽININGUMO DEKLARACIJA

2017 m. gegužės 02 d.

Kaunas

Patvirtinu, kad mano **Dovilės Kaveckaitės** baigiamasis magistro darbas tema „Savivaldybės finansinio stabilumo vertinimas“ yra parašytas visiškai savarankiškai, o visi pateikti duomenys ar tyrimų rezultatai yra teisingi ir gauti sąžiningai. Šiame darbe nei viena dalis nėra plagijuota nuo jokių spausdintinių ar internetinių šaltinių, visos kitų šaltinių tiesioginės ir netiesioginės citatos nurodytos literatūros nuorodose. Įstatymų nenumatytų piniginių sumų už šį darbą niekam nesu mokėjęs.

Aš suprantu, kad išaiškėjus nesąžiningumo faktui, man bus taikomos nuobaudos, remiantis Kauno technologijos universitete galiojančia tvarka.

(vardą ir pavardę įrašyti ranka)

(parašas)

Dovile, Kaveckaite. Municipal Financial Stability Assessment. Study of the Factors Influencing the Choice of Books. Master's Final Thesis in Title of Study Program / supervisor lect. dr. Vilma Kazlauskienė. The School of Economics and Business, Kaunas University of Technology.

Social Science: 03 S

Key words: *local self-government, municipal financial stability, financial ratio analysis, financial stability assessment*.
Kaunas, 2017. 80 p.

SUMMARY

The component of the public administration system – local self-government – is facing a number of unresolved issues, of which the main are the lack in municipal financial stability and problems with poor financial resources. This is the major reasons hindering effective administration of the social needs by the municipalities. This topic is also relevant because of the fact that there is not enough attention paid at the local finance system: the reasons, consequences and possible methods of solution of current issues. Therefore there is a great need in the search of the analysis of financial situation of municipalities as well as of the opportunities for improvement of the situation.

In order to fully examine the stability of municipal finances and assessment thereof the question arises how the municipal funds are essentially conditioned by the factors determining the instability. It is important to evaluate from the theoretical and practical aspect the stability of self-government finances when examining the relevance and applicability of the selected financial indicators in various models; to examine the existing relationships of financial stability between the budgets of municipalities and reveal the possibilities of improvement of the situation. For evaluation of financial stability, the foreign authors recommend the relative financial ratio analysis covering such financial indicators' groups as: liquidity, autonomy, autonomy of municipality, operational effectiveness, efficiency of tax collection and solvency. In the USA, the Brown 10-point test recommended by a number of authors in their publications, is applied for the assessment of municipal stability. It is also recommended to use the statistical tools such as correlation and regression for valuation of financial stability. In their works, the authors carry out studies based on bankruptcy methods such as Altman Z-score for the determination of the probability of bankruptcy. One model cannot be used for assessment of financial stability. The empirical study of the master's thesis has been carried out by selecting the data of consolidated annual financial statements of all 60 municipalities of Lithuania for the period of 2010 – 2015. The financial ratio analysis covering 5 financial ratio groups, i.e. liquidity, income-expenses, asset use (turnaround), solvency, financial leverage, helping in determining of the financial state and stability of municipality, has been performed taking into consideration the recommendations provided in foreign literature and financial statements of Lithuanian public sector. The author has also carried out the models of determination of Altman's bankruptcy probability and Brown test models. The modified Brown test model combines a larger group of ratios. Despite the fact that the ratios of the indicators of structures of

both models describe to some extent the state of a municipality: the net equity performance risk, return on assets, for calculation of which the net surplus (deficit) is used, the current profitability, i.e. the profitability at the moment of research, the long-term solvency risks and the effectiveness of use of municipal assets, the results received differ, yet slightly. In case of the both methods, it is necessary to pay attention to the financial state and performance of obligations of municipalities of the City of Vilnius, Švenčionys District, Šilalė District, Joniškis District, Rietavas, Raseiniai District, Vilkaviškis District, Mažeikiai District and Šakiai District. These municipalities would have to limit the borrowing opportunities. The most common reason for borrowing is lack of financing for the implemented projects of the EU structural funds, to implementation of which the municipalities also have to contribute. Some of the projects last for 5 and even more years. Not all projects remain relevant for such long period of time, their implementation costs increase. Summarising the theoretical and empirical results of the research, it may be stated that there is no system that would allow assessment of the finances of Lithuanian municipalities and the sustainability thereof. It is important to create a mechanism of financial and economic indicators – the model, in accordance with which it would be possible to assess the results of activity of municipalities and provide appropriate financing. The Brown 10-point test would be suitable for this purpose or its modified version able to reflect the solvency problems. Accordingly, the municipality revenues should be planned and distributed pursuant to the abovementioned municipal financial indicators, the principle of subsidising should be rejected and the mechanism, encouraging the municipalities earn their income themselves instead of demanding subsidising from the state budget to cover the lost income, should be created.

TURINYS

Paveikslų sąrašas	7
Lentelių sąrašas	8
ĮVADAS.....	9
1. SAVIVALDYBĖS FINANSINIO STABILUMO VERTINIMO POREIKIO PAGRINDIMAS	11
1.1. Savivaldybės finansinio stabilumo vertinimas kaip priemonė finansiniam stabilumui užtikrinti.....	11
1.2. Tinkamas savivaldybių finansavimas, stabilios finansų sistemos būtinybė	12
2. SAVIVALDYBĖS FINANSINIO STABILUMO VERTINIMO TEORINIAI KLAUSIMAI ...	19
2.1. Savivaldybės finansinio stabilumo esmė	19
2.2. Savivaldybės finansinio stabilumo vertinimo struktūra	20
2.3. Savivaldybės finansinio stabilumo vertinimo rodikliai	25
2.4. Savivaldybės finansinio stabilumo vertinimo modeliai ir metodai	29
2.5. Vidinių ir išorės veiksnių įtaka savivaldybių finansiniam stabilumui.....	37
3. SAVIVALDYBĖS FINANSINIO STABILUMO VERTINIMO METODOLOGIJA	45
4. LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ FINANSINIO STABILUMO VERTINIMAS.....	49
4.1. Lietuvos savivaldybių santykinų finansinių rodiklių ir juos lemiančių veiksnių analizė.....	49
4.2. Lietuvos savivaldybių reitingo nustatymas	61
4.3. Lietuvos savivaldybių bankroto tikimybės nustatymas.....	66
IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS	71
LITERATŪRA.....	73
PRIEDAI.....	82

Paveikslų sąrašas

- 1 pav. Lietuvos savivaldybių žemėlapis
- 2 pav. Savivaldybių išlaikymo schema
- 3 pav. Savivaldybių skolos 2010 – 2015 m.
- 4 pav. Daugiausiai įsiskolinusios savivaldybės 2015 m. pab.
- 5 pav. Mažiausiai įsiskolinusios savivaldybės 2015 m. pab.
- 6 pav. Savivaldybės finansinio stabilumo vertinimo schema
- 7 pav. Švedijos gyventojų pajamų mokestis
- 8 pav. Savivaldybių biudžetų pajamos 2010–2015 m.
- 9 pav. Savivaldybių biudžetų išlaidos 2010–2015 m.
- 10 pav. Savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų kitimas 2010–2015 m.
- 11 pav. Gyventojų pajamų mokesčio, tenkančio vienam gyventojui sumos kitimas savivaldybėse 2015 m.
- 12 pav. Lietuvos savivaldybių finansinės būklės reitingas
- 13 pav. Lietuvos savivaldybių reitingas iki 25 000 gyventojų skaičiaus grupėje
- 14 pav. Lietuvos savivaldybių reitingas 25 000-50000 gyventojų skaičiaus grupėje
- 15 pav. Lietuvos savivaldybių reitingas 50000-100000 gyventojų skaičiaus grupėje
- 16 pav. Lietuvos savivaldybių reitingas 100000-175000 gyventojų skaičiaus grupėje
- 17 pav. Lietuvos savivaldybių reitingas 175000 ir daugiau gyventojų skaičiaus grupėje
- 18 pav. Lietuvos savivaldybės, kurioms bankroto tikimybė labai didelė
- 19 pav. Lietuvos savivaldybės, kurioms bankroto tikimybė įmanoma
- 20 pav. Lietuvos savivaldybės, kurioms bankroto tikimybė labai maža

Lentelių sąrašas

- 1 lentelė. Gyventojų pajamų mokestis, kuris pervedamas į savivaldybių biudžetus
- 2 lentelė. Finansinėse ataskaitose pateikiama informacija
- 3 lentelė. Pagrindiniai veiksniai, kuriais vertinama vietos valdžios institucijų finansinė veikla
- 4 lentelė. Finansinės veiklos vertinimo rodikliai
- 5 lentelė. JAV savivaldybių pajamų struktūra pagal regionų savivaldybes
- 6 lentelė. Lietuvos savivaldybės biudžeto pajamų klasifikacija
- 7 lentelė. Lietuvos savivaldybės biudžeto išlaidų klasifikacija
- 8 lentelė. Savivaldybių santykinų finansinių rodiklių formulės, finansinio stabilumo būklei vertinti
- 9 lentelė. Lietuvos savivaldybių likvidumo rodikliai 2010 – 2015 m.
- 10 lentelė. Lietuvos savivaldybių pajamų-išlaidų rodikliai 2010 – 2015 m.
- 11 lentelė. Lietuvos savivaldybių turto panaudojimo (apyvartumo) rodikliai 2010 – 2015 m.
- 12 lentelė. Lietuvos savivaldybių trumpalaikio mokumo rodikliai 2010 – 2015 m.
- 13 lentelė. Lietuvos savivaldybių ilgalaikio mokumo rodikliai 2010 – 2015 m.
- 14 lentelė. Lietuvos savivaldybių finansinio svėro rodikliai 2010 – 2015 m.
- 15 lentelė. Savivaldybių grupės pagal gyventojų skaičių

IVADAS

Vietos savivaldos institucijoms veikti ir priskirtoms funkcijoms atlikti yra reikalingi finansiniai ištekliai, kuriuos remiantis įstatymais ir teisiniais aktais savivaldybė daugiausiai surenka iš vietos gyventojų mokesčių ir rinkliavų pavidalu. Šios lėšos perskirstomos ir panaudojamos įvairioms bendruomenės gyvenime ir vystyme reikalingoms funkcijoms atlikti. Savivaldybės ekonomikos ir kultūros augimą lemia stabilus biudžetas ir ekonomiškai patikimi jo pajamų papildymo šaltiniai. Tačiau visos savivaldybės susiduria su lėšų trūkumu, kad galėtų įvykdyti visas jai priklausančias funkcijas. Tokiu atveju savivaldybėms reikia ieškoti būdų, kaip padidinti gaunamas pajamas arba sumažinti išlaidas. Finansinių išteklių savivaldybėse trūkumas ir tikslingas jau turimų lėšų panaudojimas yra didelė ir gana dažnai pasitaikanti problema savivaldybėje. Savivaldybės finansinio stabilumo užtikrinimas yra ypatingos reikšmės uždavinys: stabili finansų sistema teigiamai veikia vietos savivaldos plėtrą, taip pat finansiniai sunkumai niveliuoja teigiamą finansų sistemos poveikį, kryptingą savivaldybės veiklą. Dėl besikeičiančios ekonominės situacijos, savivaldybės susiduria su iš skolinimosi kylančiomis problemomis, tuomet ši problema paveikia ir savivaldybių biudžetus. Tampa aktualu išsamiau moksliskai analizuoti stabilumą įtakojančius veiksnius ir pasekmes, ieškoti efektyvių finansų valdymo ir vertinimo būdų ir žvelgti ne į pasaulinį ar nacionalinį lygmenį, bet ypač į regioninį lygį, t.y. savivaldybių finansinio stabilumo vertinimo patirtį. Didžiausios savivaldybių finansinės problemos mažinančios jų finansinį stabilumą – biudžetų apyvartos lėšų trūkumas įstatymų numatytoms funkcijoms įgyvendinti ir ne sugebėjimas laiku atsiskaityti su įmonėmis už suteiktas paslaugas ir prekes – sprendžiamos skolinantis lėšas iš bankų ir valstybės bei naudojant įvairias biudžeto balanso priemones. Dėl egzistuojančių savivaldybių finansų sistemos ribotumų Lietuvos savivaldybėms tampa sudėtinga valdyti susidariusias skolas, nes jos neturi reikiamo finansinio lankstumo prireikus stabiliai sumažinti išlaidas, nepakenkiant įstatymų numatytų funkcijų įgyvendinimui, o sumažėjusios pajamos lemia dar labiau augantį įsiskolinimą ir poreikį refinansuoti egzistuojančias skolas. Savivaldybės finansinio stabilumo netinkamas vertinimas ne tik įtakoja šalies finansų sistemą, bet pirmiausia nulemia vietos gyventojų ekonominę laisvę. Būtent laisvė veikti yra pagrindinė žmonių gerovės prielaida, užtikrinanti žmogaus laisvę rinktis, skatinanti privačią iniciatyvą. Kurianti palankias verslo sąlygas, taupanti išteklius ir veikianti skaidriai, savivaldybė savo sprendimais turi galimybę sukurti palankias gyvenimo ir investavimo sąlygas net ir tuomet, kai neturi išskirtinių sąlygų ar išteklių.

Darbo problema. Nepakankamai išnagrinėti vienos iš svarbiausių vietos savivaldos institucijų – savivaldybės finansai ir jos finansinio stabilumo vertinimo galimybės. Kitose pasaulio šalyse taikomi finansinio stabilumo vertinimo modeliai, finansinės būklės analizės leidžia vykdyti šių institucijų finansų priežiūrą ir pasitelkti prevencines priemones, tinkamas reikiamam finansinio stabilumo lygiui užtikrinti. Esant pajamų trūkumui ir augant išlaidoms, savivaldybės finansinių išteklių trūkumą dengia skolintomis lėšomis, neradamos kitokių finansavimo alternatyvų. Savivaldybių finansinio stabilumo

vertinimas yra būtinybė, vietos savivaldos finansams subalansuoti, kai dėl netinkamo finansinių išteklių perskirstymo ir rizikos valdymo, didinamas ir savivaldybės finansų jautrumas, neigiamam pajamų pokyčiui, savivaldybių biudžetų išlaidų augimui bei veikiant abiems veiksniams kartu.

Darbo objektas – savivaldybės finansų stabilumas ir jo vertinimas.

Darbo tikslas – įvertinti Lietuvos savivaldybių finansinį stabilumą.

Darbo uždaviniai:

1. Atskleisti finansinio stabilumo reikšmę ir jo vertinimo poreikį vietos savivaldos kontekste;
2. Išanalizavus užsienio ir Lietuvos literatūrą savivaldybių finansinio stabilumo tematika, apibrėžti savivaldybių finansinio stabilumo esmę;
3. Išnagrinėti finansinio stabilumo vertinimo struktūrą, rodiklių kaitą ir tai įtakojančius pagrindinius veiksnius, bei modelių tinkamumą finansiniam stabilumui vertinti vietos savivaldos atveju;
4. Sudaryti savivaldybės finansinio stabilumo vertinimo metodiką;
5. Nustatyti Lietuvos savivaldybių reitingą ir bankroto tikimybės galimybę.

Darbo metodai. Siekiant nuosekliai iširti apibrėžtą objektą, darbe naudojami šie metodai: mokslinės literatūros analizė, sisteminimas, lyginamoji analizė, finansinio stabilumo indikatorių skaičiavimas, modifikuotas Brown 10 rodiklių testas, rangavimas, bankroto tikimybės nustatymas.

Darbas susideda iš įvado, keturių skyrių, išvadų ir rekomendacijų, literatūros sąrašo ir priedų. Pirmajame skyriuje pagrindžiamas finansinio stabilumo vertinimo poreikis. Antrame darbo skyriuje atliekama mokslinės literatūros analizė, susistemunami ir pateikiami savivaldybės finansinio stabilumo analizės teoriniai klausimai. Trečiajame darbo skyriuje pateikiama savivaldybės finansinio stabilumo vertinimo metodika, skaičiuojami santykiniai finansiniai rodikliai, analizės metodai. Ketvirtasis darbo skyrius skirtas įvertinti savivaldybių finansinį stabilumą. Šiame skyriuje atliekama finansinių santykinų rodiklių analizė, remiantis Lietuvos savivaldybių finansinėmis ataskaitomis. Taip pat įvertinus savivaldybių finansinę būklę, atliekamas savivaldybių rangavimas, bankroto tikimybės skaičiavimas. Apibendrinat darbą pateikiamos išvados ir rekomendacijos. Baigiamajam magistro darbui naudoti šaltiniai, kuriuos sudarė tyrimo objektą analizuojantys moksliniai straipsniai recenzuojamuose Lietuvos ir užsienio žurnaluose, Lietuvos savivaldybių finansinės ataskaitos, Lietuvos statistikos departamento duomenys.

1. SAVIVALDYBĖS FINANSINIO STABILUMO VERTINIMO POREIKIO PAGRINDIMAS

Finansų sistemos stabilumas ne tik valstybės, bet ir vietos savivaldos lygmenyje reiškia daugiau nei vien tik krizinių situacijų nebuvimas. Finansų sistema gali būti laikoma stabilia, jei ji sudaro palankias sąlygas veiksmingai paskirstyti ekonominius išteklius geografiniu ir laiko aspektu, įvertina, įkainoja, paskirsto ir valdo finansinę riziką, geba atlikti šias pagrindines funkcijas net ir tada kai susiduria su išorės sukrėtimais ar disbalansais. Atitinkamai nuo šalies finansinės padėties priklauso ir vietos regionų - savivaldybių finansai. Vienas pagrindinių savivaldybės finansinių išteklių - savivaldybės biudžetas, kurio pagalba savivaldybė gali tinkamai vykdyti jai pavestas funkcijas ir tenkinti visuomenės poreikius, tuo pačiu derindama savivaldybės ir valstybės interesus. Tai pagrindinis finansinis planas, kurio lėšos skiriamos politinio, ekonominio, socialinio vystymo kryptims. Todėl finansinio stabilumo lygio nustatymui, būtina sistemingai atlikti savivaldybės finansinių išteklių tinkamumo, efektyvaus valdymo vertinimus.

1.1. Savivaldybės finansinio stabilumo vertinimas kaip priemonė finansiniam stabilumui užtikrinti

Viešojo administravimo sistemos tobulinimu Lietuvoje, siekiama didesnio jos atitikimo demokratinio, decentralizuoto ir efektyvaus valdymo principams. Tačiau viešojo administravimo sistemos sudedamoji dalis – vietos savivalda – susiduria su daugeliu neišspręstų problemų, iš kurių svarbiausia yra savivaldybių finansinio stabilumo stoka ir problemos su finansinių išteklių trūkumu. Būtent tai yra viena iš pagrindinių priežasčių, kuri trukdo efektyviai savivaldybėms tenkinti visuomeninius gyventojų poreikius. Ši tema aktuali dar ir dėl to, kad nėra pakankamai skiriama dėmesio vietinių finansų sistemai: neatskleidžiamos esamų problemų priežastys, padariniai, galimi sprendimų būdai. Todėl yra labai svarbus savivaldybių finansinės situacijos analizės bei situacijos tobulinimo galimybių ieškos poreikis. Siekiant užtikrinti bet kokios šalies finansinį stabilumą, svarbu tampa pradėti analizuoti finansų sistemą nuo žemesnių valdymo lygių, jų išlaidų skirtų toms funkcijoms vykdyti analizės. Viešojo sektoriaus subjektai nėra izoliuoti nuo finansų rinkoje ir valstybės ekonomikoje vykstančių procesų, savivaldybės, biudžetinės įstaigos vykdo viešuosius paslaugų ir prekių pirkimus iš privataus sektorių subjektų, šie bankrutuoja ir tampa nemokūs, didindami viešojo sektoriaus subjektų patiriamą riziką: nebaigti projektai, neatlikti darbai, nesuteiktos paslaugos, neatvežtos prekės ir pan.

Tarptautiniu lygmeniu Europos Sąjungos ekonominėje erdvėje sudarant ekonominius sandorius, nebuvo sandorio partnerio finansinės būklės patikimumo įrodymų, bendrų kriterijų, kurie lemtų valstybės nacionalinio biudžeto turimų išteklių disponavimo ribas. ES valstybių skolų dydis ir paskolų portfeliai, BVP dydžiai ir kitimo tendencijos, valstybių eksporto ir importo santykiai, reguliuojami finansinėmis priemonėmis, valiutų kursų svyravimai (tarp valstybių, įsivedusių eurą ir turinčių

nacionalinę valiutą) pareikalavo sudaryti finansines valstybių ataskaitas, kad jas būtų galima palyginti. Valstybės finansinių ataskaitų būtinumas sąlygojo vieningą finansinių ataskaitų rengimą Lietuvos centrinio lygmens institucijose. Tvarkant apskaitą modifikuotu piniginiu principu, išryškėjo viešosios finansinės informacijos pateikimo ir suvokimo skirtumai, buhalterinės apskaitos ir biudžeto asignavimų naudojimo duomenys buvo iškraipomi netiksliais piniginių srautų atvaizdavimu ataskaitose (Bikiene, 2011). Siekiant sumažinti skirtumus Lietuva žengė reformos link ir nuo 2010 m. sausio mėn. taikomi viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartai (VSAFAS). Remiantis buhalterinės apskaitos metodika, finansines ataskaitas rengia visi viešojo sektoriaus subjektai. Įgyvendinta viešojo sektoriaus apskaitos reforma, rengiamos finansinės ataskaitos leidžia organizuoti ir lyginti viešojo sektoriaus subjektų finansinę būklę. Nors ir rengiamos vieningos ataskaitos, tačiau nuošalyje lieka vietos savivaldos – konkrečios valstybės teritorijos administracinio vieneto – savivaldybės finansų valdymas, jų stabilumo vertinimas, kuris įtakoja ir šalies finansų sistemos būklę. Nepakankamai atliekama savivaldybių finansinio vertinimo analizių, taikoma finansinio stabilumo vertinimo modelių, kuriuos pasitelkus būtų galima įvertinti savivaldybių finansų trūkumus, privalumus. Identifikavus savivaldybių finansų stipriąsias ir silpnąsias puses, galimas veiksmų plano sudarymas. Išskirtų priemonių įgyvendinimas veiksmų plane, sudarytų sąlygas mažinti konkrečios savivaldybės finansinį nestabilumą ir leistų dalintis patirtimi su kitomis savivaldybėmis, susiduriančiomis su šia problema. Neparengtos viešojo sektoriaus finansinės būklės, finansinio stabilumo analizės metodikos, neįvardinti rodikliai, kurių apskaičiavimas leistų daryti pagrįstas išvadas apie viešojo sektoriaus subjekto finansinį stabilumą.

Kaip sveikintiną žingsnį, finansinio stabilumo vertinimo link, galima įvardinti nuo 2011 metų pradėtą leisti kasmetinį Lietuvos laisvosios rinkos instituto leidinį „Lietuvos savivaldybių indeksas“. Šis leidinys padeda savivaldybėms įsivertinti, pasimokyti iš kitų savivaldybių problemų. Vertinamos gyventojams ir investuotojams svarbiausios sritys, kurioms sprendimus priima savivaldybės. Tarp jų – komunalinis ūkis ir transportas, švietimas, sveikata, socialinė rūpyba, mokesčiai, biudžetas, turto valdymas, administracija bei investicijos ir plėtra. Kiekvienoje iš indekso sričių yra pateikiami konkretūs pasiūlymai, į kuriuos atsižvelgiant būtų gerinamas žmonių gyvenimas ir pritraukiamos investicijos. Tyrimo metodologija kiekvienais metais atnaujinama ir tobulinama (Lietuvos laisvosios rinkos institutas [LLRI], 2017). Užsienio šalių praktikoje plačiai taikomos finansinės būklės monitoringo sistemos, finansinio stabilumo metodikos, kurioms naudojami vidiniai (biudžetas ir finansinės ataskaitos) ir išoriniai (ekonominiai ir demografiniai) šaltiniai.

1.2. Tinkamas savivaldybių finansavimas, stabilios finansų sistemos būtinybė

Savivaldybėms pavestų tvarkyti viešųjų reikalų apimtis nuolat didėja, tai yra valstybės valdžia savivaldybėms deleguoja vis daugiau funkcijų, tačiau savivaldybėms neteikiamas poreikius atitinkantis

finansavimas. Kai kurios savivaldybės nepajėgia surinkti pakankamai pajamų, kad galėtų iš savo finansinių išteklių finansuoti būtinausias išlaidas. Be to, vietos savivaldybės atlieka ir valstybės deleguotas funkcijas, kurių finansavimą turi užtikrinti valstybė. Todėl savivaldybių biudžetams skiriama įvairių finansinių transferų (dotacijų, dalijamųjų mokesčių ir kt.). Daugumoje Europos šalių valstybės biudžeto dotacijos yra svarbus veiksnys formuojant subnacionalinių valdžios institucijų pajamas. Europoje dominuoja vietinių mokesčių ir dotacijų deriniu paremtos subnacionalinių pajamų sistemos. Pakankamos mokestinės jėgos įgalina subnacionalines valdžios institucijas savarankiškai telkti išteklius. Svarbūs finansinio išlyginimo trūkumai yra subnacionalinių valdžios institucijų priklausomybė nuo valstybės biudžeto, vietos politikos atitolinimas nuo vietos prioritetų ir vietos vystymosi stabdymas. Tarpbiudžetinio lėšų perskirstymo tvarka Lietuvoje sąlygoja Lietuvos savivaldybių finansinio savarankiškumo atsilikimą nuo Europos lygio. Nors pagal savivaldybių biudžetų išlaidų dalį nacionaliniame biudžete Lietuvą galima priskirti prie aukštos decentralizacijos šalių, tačiau pagal Lietuvos savivaldybių biudžetų pajamų struktūrą, kurioje dominuoja valstybės biudžeto dotacijos, Lietuva yra priskirtina prie centralizuotų sistemų. Palyginti su išsivysčiusiomis Vakarų Europos valstybėmis, Lietuvoje savivaldybių finansinį savarankiškumą riboja didelis centralizuoto pajamų perskirstymo mastas, vietinių mokesčių sistemos stygius, tikslinių dotacijų dominavimas savivaldybių biudžetų pajamų struktūroje. Panašiai kaip ir kitose nedidelėse Europos valstybėse, Lietuvoje mažos savivaldybės neturi pakankamo pajėgumo savarankiškai telkti pajamas, todėl objektyviai reikalingas pajamų perskirstymas valstybės mastu. Tačiau Lietuvoje valstybės biudžeto dotacijos yra naudojamos kaip alternatyva galimai vietinių mokesčių plėtrai. Europoje dalijamieji mokesčiai, kurių subnacionalinės valdžios institucijos negali formaliai kontroliuoti, daugiau būdingi federacinėms valstybėms, finansiniams santykiams tarp centro ir federacijos subjektų reguliuoti. Tuo tarpu Lietuvoje gyventojų pajamų mokesčių (toliau – GPM) dalijimas tarp valdžios lygių yra pagrindinė vietos valdžios finansinių išteklių rūšis (Meliauskaitė, Vadapalas, 2016). Savivaldybių gyventojų pajamų mokesčio ir išlaidų struktūrų išlyginimo praktika neskatina savivaldybių donorių didinti savo įplaukų, stabdo natūralų jų vystymąsi. Didžiąją valstybės biudžeto dotacijų savivaldybių biudžetams dalį sudaro specialiosios dotacijos, skirtos valstybės funkcijoms finansuoti. Savivaldybių gyventojų pajamų mokesčio ir išlaidų struktūrų skirtumų išlyginimas savivaldybių donorių sąskaita neskatina jų didinti savo pajamų. Stipri priklausomybė nuo dotacijų neskatina ekonomiškai silpnesnių savivaldybių ieškoti savarankiškų savo ekonominės padėties gerinimo būdų. Centrinės valdžios vykdoma politika, kad ekonomiškai stipresnių savivaldybių lėšų atskaitymas į valstybės biudžetą ir perskirstymas nepakankamai pajamų surenkančioms savivaldybėms remti.

Šiuo metu Lietuvos savivaldybių finansavimą reguliuoja Lietuvos Respublikos savivaldybių pajamų nustatymo metodikos įstatymas, kuris nuo 1997 m. daug kartų nesistemiškai keistas ir nebeužtikrina teisingos ir tikslios valstybės lėšų, skiriamų kiekvienai savivaldybei, nustatymo sistemos.

Viena didžiausių problemų – neatskirti nuosavi ir valstybiniai savivaldybių finansavimo šaltiniai. GPM, kuris sudaro vidutiniškai 85 % savivaldybių mokestinių pajamų, priklauso ne tik nuo to, kiek GPM surenkama iš savivaldybėje gyvenamąją vietą įregistravusių asmenų. Konkreti savivaldybei pervedama GPM suma priklauso ir nuo šalies vidurkio, nes jį viršijus gaunama mažesnė lėšų dalis.

1 pav. pateikiama visos Lietuvos 60 savivaldybių ir jų teritorijos, kurioms yra aktualus GPM perskirstymas ir GPM dydis, kuris pervedamas į savivaldybių biudžetus.

1 pav. Lietuvos savivaldybių žemėlapis (Lietuvos savivaldybių asociacija, 2017)

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos savivaldybių biudžeto pajamų nustatymo metodikos įstatymu (2010) 2015 m. dalis Vilniaus, Kauno, Klaipėdos miestų savivaldybių teritorijose surinkto GPM centralizuotai perskirstoma į likusias 56 savivaldybes (žr. 1 lentelę).

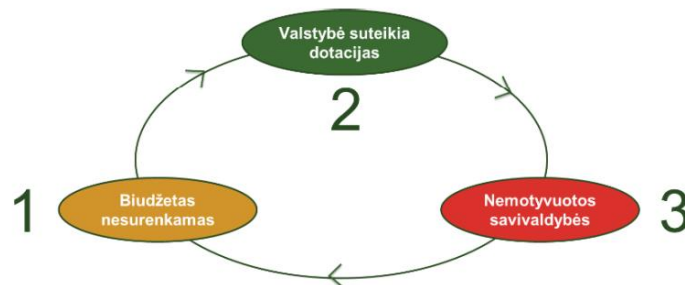
1 lentelė. Gyventojų pajamų mokestis, kuris pervedamas į savivaldybių biudžetus

	nuo 2010 m.	nuo 2015 m.
Vilniaus miesto	40	48
Kauno miesto	94	94
Klaipėdos miesto	86	86
Palangos miesto	100	100
Panevėžio miesto	100	100
Šiaulių miesto	100	100
Ignalinos rajono	100	100
Mažeikių rajono	95	100
Kiti miestai ir rajonai	100	100

Šių įplaukų dydis kiekvienai savivaldybei priklauso nuo GPM tenkančio vidutiniškai vienam gyventojui bei tokių faktorių kaip vietinių kelių ir gatvių ilgis, savivaldybės teritorijos plotas, švietimo įstaigų patalpų plotas, vaikų ir pensininkų skaičius, tačiau neatsižvelgiama į savivaldybės finansinės ar ekonominės veiklos rezultatus. Didžiausias iššūkis: nežinomas standartinių išlaidų poreikis – kiek savivaldybei gali prireikti išleisti, kad būtų užtikrintas pakankamo lygio viešųjų paslaugų teikimas.

Neatsakingas biudžeto formavimas sudaro prielaidas savivaldybei neatsakingai leisti lėšas ir skirti pakankamą dėmesį investicinio patrauklumo didinimui. Savivaldybių biudžetų sudarymo sistemingumas yra ypač svarbus.

Esama sistema nesukuria finansinių paskatų savivaldybėms gerinti savo investicinę aplinką. Be to, regioninės politikos bei finansinių paskatų trūkumas nesudaro prielaidų savivaldybių tarpusavio bendradarbiavimui. Trūksta esminės grandies – vieningos regioninės politikos, kuri šiuo metu susitelkia ties „tikslinių“ teritorijų rėmimu ir ES lėšų skirstymu daugiausiai kaimo regionams, o ne ekonomine strategija ar investicijų pritraukimu į regionus. Nors 2010 – 2016 m. Lietuvoje 8 % sumažėjo gyventojų skaičius, o bendras nedarbo lygis neskaitant miestų siekia 9,7 %, savivaldybės savo veiklos proporcingai optimizuoti neskuba. Priešingai – 26 iš 60 savivaldybių plėtė administracijas. Perleidus daugiau funkcijų savivaldybei valdyti savarankiškai, kaip pinigines socialinės paramos teikimo atveju, būtų galima ženkliai sutaupyti valstybinių finansinių išteklių. Galiausiai, motyvacijos optimizuoti išlaidas trūksta, kadangi sutaupytos lėšos, įvykdžius valstybines funkcijas, turi būti grąžinamos į valstybės biudžetą. Savivaldybių biudžeto stabilumas metai iš metų yra užtikrinamas prognozuojant nemažesnes nei praėjusio laikotarpio savivaldybės pajamas, skirtumą kompensuojant iš valstybės išdo suteikiant kompensacijas. Šiuo metu nėra atsižvelgiama į realų išlaidų poreikį, kuris gali ir mažėti dėl emigracijos. Vietos savivaldos išlaikymas tai uždaras ratas, kai biudžetas nesurenkamas suteikiamos valstybės dotacijos ir taip užkertamas kelias motyvuoti savivaldybes auginti pajamas (žr. 2 pav.).

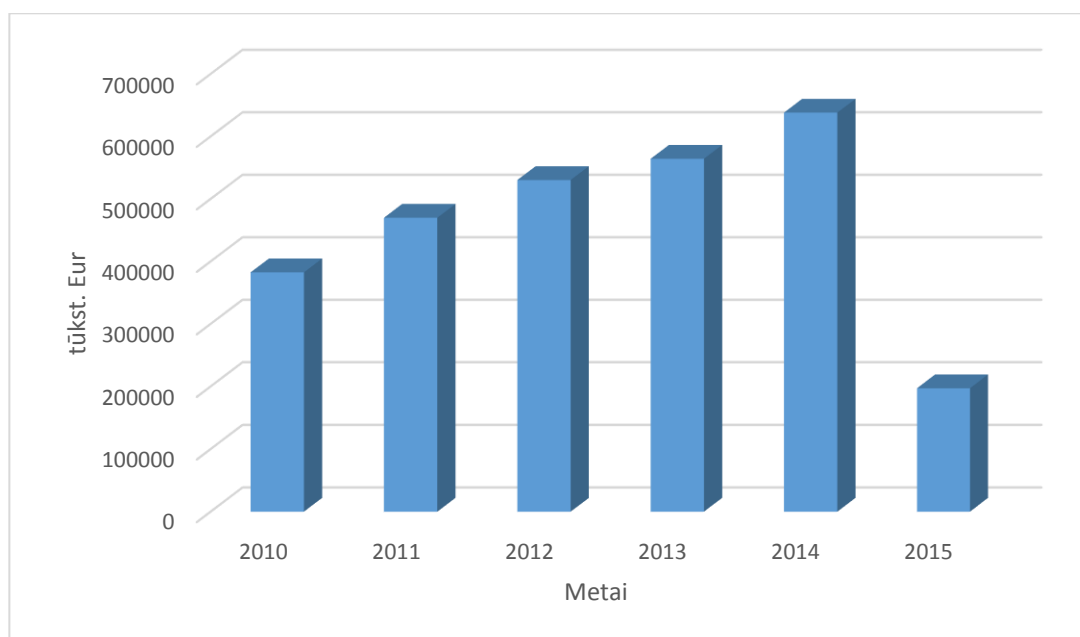
2 pav. Savivaldybių išlaikymo schema (Meliuskaitė, Vadapalas, 2016)

Savivaldybės neturi tiesioginių priemonių auginti pajamas, nes valdo tik žemės ir nekilnojamo turto mokesčius bei prekių ir paslaugų mokesčius, kurie santykinai nežymiai prisideda prie pajamų surinkimo. Taip, kaip sudaromas savivaldos biudžetas reglamentuoja jos finansinę priklausomybę nuo centrinės valdžios ir nesudaro prielaidų savivaldybių pačių pastangoms didinti savo ūkio konkurencingumą.

Ydingas finansų planavimas yra vienas iš svarbiausių veiksnių, lemiančių ženklų skolų didėjimą. Savivaldybių skola gali būti traktuojama įvairiai: kaip prisiimtų, bet neįvykdytų įsipareigojimų visuma, kreditorinis įsiskolinimas. Jos yra skirstomos į trumpalaikes ir ilgalaikes. Trumpalaikes paskolas savivaldybės gali imti apyvartinių lėšų laikinam trūkumui padengti ir privalo grąžinti iki tų pačių metų pabaigos. Ilgalaikės paskolos – savivaldybių pasiskolintos lėšos investicijų projektams finansuoti.

Lietuvos teisės aktai pakankamai griežtai reglamentuoja savivaldybių skolinimąsi. Kiekvienais metais Seimas, tvirtindamas savivaldybių biudžetus, nustato ir jų skolinimosi limitus. Pavyzdžiui, 2015 metais savivaldybės (išskyrus Vilniaus m., kuriai yra padidinti skolinimosi limitai) įsiskolinimai kredito įstaigoms negali viršyti 70 procentų nuo taip vadinamų savarankiškų pajamų, kurios vidutiniškai sudaro kiek daugiau nei pusę visų savivaldybių biudžetų pajamų ir valstybės biudžeto bendrosios dotacijos kompensacijų savivaldybės biudžetui sumos. Dar vienas griežtas savivaldybių skolinimąsi ribojantis limitas: savivaldybės, kurių skola – daugiau kaip 40 proc. patvirtintų 2015 m. biudžeto savarankiškų pajamų, neturi teisės skolintis investicijų projektams, kurie įgyvendinami be ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos (*Lietuvos Respublikos 2015 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2014*).

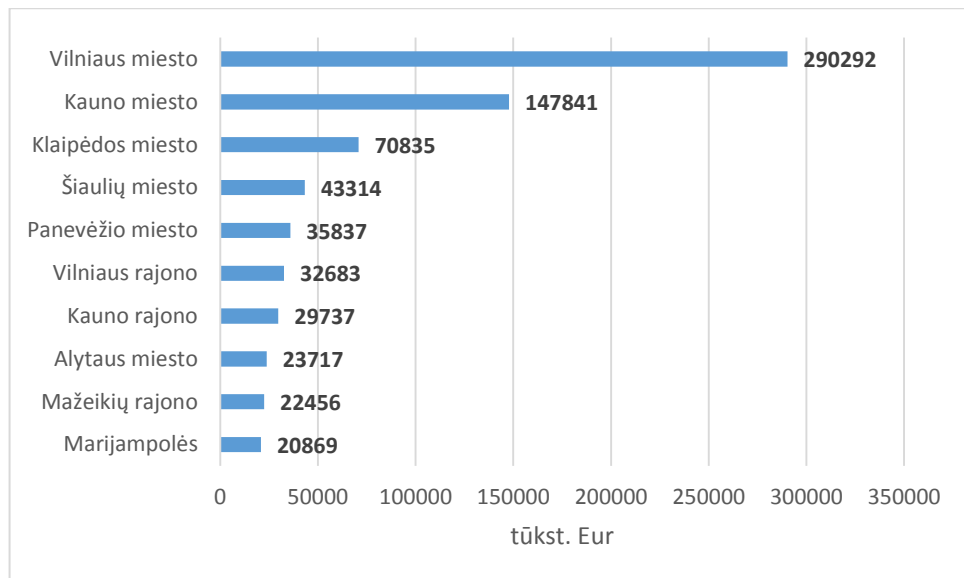
3 pav. Lietuvos Respublikos Finansų ministerijos pateiktais 2010-2015 metų duomenimis, 2010-2014 metų laikotarpyje savivaldybių skola tendencingai didėjo, atitinkamai: 2011 metais lyginant su 2010 metais 22,8 proc., 2012 metais lyginant su 2011 metais 12,8 proc., 2013 metais lyginant su 2012 metais 6,4 proc., 2014 metais lyginant su 2013 metais 13,1 proc.

3 pav. Savivaldybių skolos 2010 – 2015 m.

2015 metus lyginant su 2014 metais aiškiai pastebimas ženklus skolos sumažėjimas, tai yra 69,1 proc., kurį įtakojo besibaigiantis 2007-2013 metų programavimo laikotarpis finansinėms priemonėms iš ES biudžeto įgyvendinti, šiais analizuojamais metais visų savivaldybių skolos sudarė 55,9 proc. nuo visų pajamų. 2015 metus lyginant su 2010 metais savivaldybių skola sumažėjo 185426,8 tūkst. Eur.

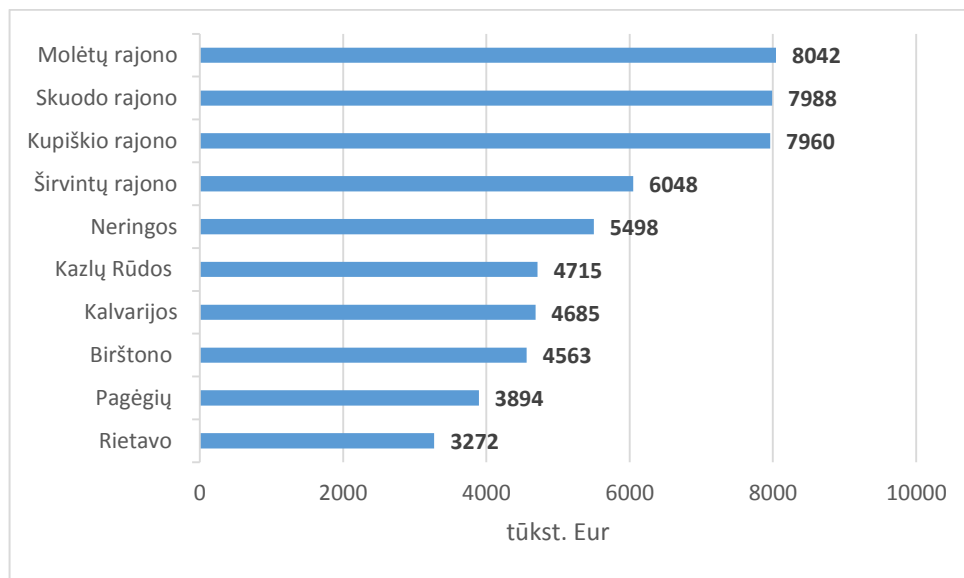
Kaip matyti iš 4 pav., didžiausios skolos yra didžiuosiuose Lietuvos miestuose – Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ir Panevėžio.

4 pav. Daugiausiai įsiskolinusios savivaldybės 2015 m. pab.

Didžiųjų Lietuvos savivaldybių skolos lygį, be jau minėtų viešųjų finansų sistemos trūkumų, galima grįsti didesnių strateginių valstybės lygmeniu infrastruktūros projektų įgyvendinimu, dideliu gyventojų skaičiumi.

5 pav. pateikiama mažiausiai įsiskolinusios savivaldybės, kurių grupei pagal skolos apimtį priskiriamos mažesnės savivaldybės – Rietavo, Pagėgių, Birštono, Kalvarijos, Kazlų Rūdos.

5 pav. Mažiausiai įsiskolinusios savivaldybės 2015 m. pab.

Tokią situaciją galima komentuoti taip, kad mažesnės savivaldybės turėdamos mažesnius finansinius išteklius, atsargiai vertina investicinius projektus ir juos įgyvendina tik gerai apsvarsčiusios bei aiškiai nustačiusios plėtros prioritetus. Kita vertus, galima teigti, kad 2015 metais kai kurios iš savivaldybių jau yra įgyvendinusios daug investicinių projektų, todėl poreikis skolintis šioms savivaldybėms yra

mažesnis. Kaip dar vieną priežastį galima būtų įvardinti tai, kad skolos kreditoriams susidarė dėl pajamų nesurinkimo, todėl esant tokiems šalies savivaldybių biudžetų pajamų planų vykdymo rezultatams susiduriama su problemomis atsiskaitant su prekių, darbų ir paslaugų tiekėjais, išmokant biudžetinių įstaigų darbuotojams priklausantį darbo užmokestį ar vykdant kitus įsipareigojimus. Mažosios savivaldybės taupo lėšas mažindamos atlyginimus, priedus ir darbuotojų skaičių, viešaisiais pirkimais pakeičiant brangiau atsieinančias veiklas, optimizuojant veiklą, peržiūrint savivaldybės valdomą nereikalingą turtą, vykdant finansų kontrolę. Analizuojant informaciją apie daugiausiai ir mažiausiai įsiskolinusias Lietuvos savivaldybes, naudinga įvertinti informaciją, kurios savivaldybės nuo 2010 metų iki 2015 metų pabaigos įsiskolino daugiausiai. Remiantis Finansų ministerijos informacija analizuojamu laikotarpiu skola labiausiai išaugo Vilniaus miesto savivaldybėje (nuo 2010 metų pabaigoje buvusios 109966,3 tūkst. Eur iki 2015 metų pabaigos iki 290292,8 tūkst. Eur skolos) – išaugo 180326,5 tūkst. Eur, Kauno miesto savivaldybėje (nuo 2010 metų pabaigoje buvusios 47729,6 tūkst. Eur iki 2015 metų pabaigos iki 60632,1 tūkst. Eur skolos) – išaugo 12902,6 tūkst. Eur.

Skolinimasis yra neišvengiamas reiškinys, tačiau savivaldybės turėtų racionaliai planuoti savo išlaidas dėl ekonominių priežasčių (skolos aptarnavimo karštų, aukštų palūkanų ir pan.), bei prieštaringo nusistatymo prieš vietos valdžios institucijas. Lietuvos finansų sistema yra stipriai centralizuota, savivaldybės iš esmės atlieka tik tarpininko funkcijas – joms pavesta vykdyti savarankiškas ir deleguotas socialines funkcijas, kurioms nenumatoma pakankamai pinigų ir kurių jos negali atsisakyti. Valstybės nesuteikia savivaldai jokio savarankiškumo nuspręsti, kurių funkcijų atsisakyti, o kurias stiprinti, todėl belieka tik mažinti viską arba didinti skolas. Savivaldybių biudžetų rodiklius pablogina ir europinėmis lėšomis remiami projektai. Savivaldybės, pasiskolindamos iš bankų, sumoka valstybės biudžetui pridėtinės vertės mokesčių, kurio ES nefinansuoja iš struktūrinės paramos lėšų. Taigi, centrinei valdžiai – nauda, o savivaldybėms – skolos. Savivaldybės, finansuodamos savo veiklą kaip ir kiti subjektai, gali skolintis. Šios skolos ne tik apskaitomos kaip savivaldybių biudžetų deficitas, bet ir įskaičiuojamos į Lietuvos viešųjų finansų deficitą bei valstybės skolą.

Apibendrinant galima teigti, kad savivaldybių finansinio stabilumo lygio nustatymas ir vertinimas yra svarbus, siekiant sumažinti ydingą jų finansų planavimą, bei sudarant sąlygas didinti jų finansines galimybes. Pajamos, išlaidos, skola yra tie rizikingi veiksniai, kurie siejami su finansiniu stabilumu. Siekiant visapusiškai ištirti savivaldybės finansų stabilumą ir jo vertinimą, iškyla klausimas kaip iš esmės savivaldybių finansus sąlygoja nestabilumą lemiantys veiksniai. Svarbu teoriniu ir praktiniu aspektu įvertinti vietos savivaldos finansų stabilumą, tikrinant pasirinktų finansinių rodiklių tinkamumą. Ištirti egzistuojančius finansinio stabilumo sąryšius tarp savivaldybių biudžetų ir atskleisti situacijos tobulinimo galimybes.

2. SAVIVALDYBĖS FINANSINIO STABILUMO VERTINIMO TEORINIAI KLAUSIMAI

Šioje dalyje įvardijamos įvairių autorių išskirtos savivaldybės finansinio stabilumo sampratos bei susistemunami teoriniai finansinio stabilumo užtikrinimo modeliai, tyrimai ir kitos nuostatos. Mokslinėje literatūroje pasitelkiant įvairias teorijas, požiūrius ir koncepcijas savivaldybių stabilumą bandoma aiškinti analizuojant įvairius veiksnius – savivaldybių dydį, vykdomų funkcijų mastą, centrinės ir vietos valdžios priimamus sprendimus ir vykdomą ekonominę politiką, pajamų surinkimo apimtį bei nepasvertas išlaidas.

2.1. Savivaldybės finansinio stabilumo esmė

Mokslininkai, analizuodami savivaldybių stabilumą, daugiausiai orientuojasi į tradicinį viešuose finansuose išskiriamą finansinio stabilumo suvokimą bei fiskalinės politikos priemonių paskirstymą tarp valstybės valdžios lygių.

Daugumoje literatūros šaltinių finansinis stabilumas bendrąja prasme yra apibrėžiamas skirtingai. Vieni šaltiniai finansinį stabilumą nurodo kaip priešpriešą finansinei krizei. Finansinio stabilumo egzistavimas įvardijamas kai nėra jokių kapitalo apribojimų dėl finansų sistemos išsibalansavimo (Allen, 2014).

Reikia pripažinti, kad vieningo ir plačiai paplitusio šio termino apibūdinimo taikomo savivaldybėms nėra. Daugeliu atveju, kalbant apie savivaldybės finansinį stabilumą bei jo problemas minima priešinga finansinio nestabilumo sąvoka. Taip yra tikriausiai todėl, kad žodis „stabilumas“ asocijuojasi su pokyčių, kitimo nebuvimu, tačiau pokyčiai nebūtinai neigiamai veikia finansus. Pripažintų bei garsių ekonomistų finansinio stabilumo sąvokos apibrėžimai vyrauja nuo abstrakčių iki gana konkrečių. Vieną bendriausių apibrėžimų pateikia Santoso, Batunnanggar (2007). Jie finansinį stabilumą sieja su sklandžiu taupymo – investavimo mechanizmo veikimu. Optimaliai veikianti taupymo-investavimo sistema gali sutrikti dėl finansų sistemos efektyvaus veikimo trukdžių bei dėl finansinių krizių, kurios apskritai pakeistų finansų sistemos stabilumą. Crockett (1997) finansinį stabilumą apibrėžia kaip situaciją, kai egzistuoja pakankamai maža finansų sistemos krizės, apimančios didelį finansų rinkų dalyvių skaičių, tikimybė. Kiti autoriai finansinio stabilumo sąvoką apibrėžia konkrečiau. Schinasi (2007) teigia, kad finansai yra stabilūs tuomet, kai finansinės institucijos ir rinkos, kuriose jos veikia, pasižymi gera „sveikata“. Šis autorius „sveikatą“ supranta kaip finansinių institucijų galimybę absorbuoti normalius, o tam tikrais atvejais, pranokstančius lūkesčius finansinius nuostolius ar likvidumo trūkumus kriziniu laikotarpiu. Šis apibrėžimas leidžia daryti išvadą, kad iš esmės finansinis stabilumas yra pasiekiamas tada, kai visa finansų sistema yra atspari galimoms finansinėms krizėms bei sugeba racionaliai valdyti sisteminę finansinę riziką. Chant (2003), panašiai kaip Schinasi, finansinį stabilumą supranta kaip sklandų finansinių institucijų bei finansų rinkų veikimą, tačiau jis nurodo pagrindinius veiksnius, kurie gali

iššaukti finansinį nestabilumą. Šis autorius mano, kad finansinį nestabilumą sukelia šokai, kylantys iš pačios finansų sistemos arba iš išorinių subjektų. Šie šokai gali paveikti finansines institucijas tiesiogiai arba netiesiogiai per verslo įmonių, fizinių asmenų bei valdžios institucijų finansinės situacijos pablogėjimą. Borio, Drehmann (2009) pažymi, kad dažniausiai finansinio stabilumo apibrėžimas apima šiuos elementus: jų sutelkimas į finansų sistemą kaip visumą, o ne į atskiras institucijas, įvertinama ekonominės gerovės nauda bei išlaidos realioje ekonomikoje, išskiriamas finansinis nestabilumas, kuris apibūdinamas kaip lengviau paaiškinama priešprieša stabilumui. Maliszewski (2012) akcentuoja finansiniam stabilumui apibrėžti naudojamus du požiūrius – neigiamą ir teigiamą. Vadovaujantis neigiamu apibrėžimu, visa finansų sistema, kuri neišgyvena krizės – traktuojama kaip stabili. Neigiama finansinio stabilumo prasmė yra įvardijamas kaip finansinio nestabilumo nebuvimas. Teigiami finansinio stabilumo apibrėžimai turi labai daug panašumų.

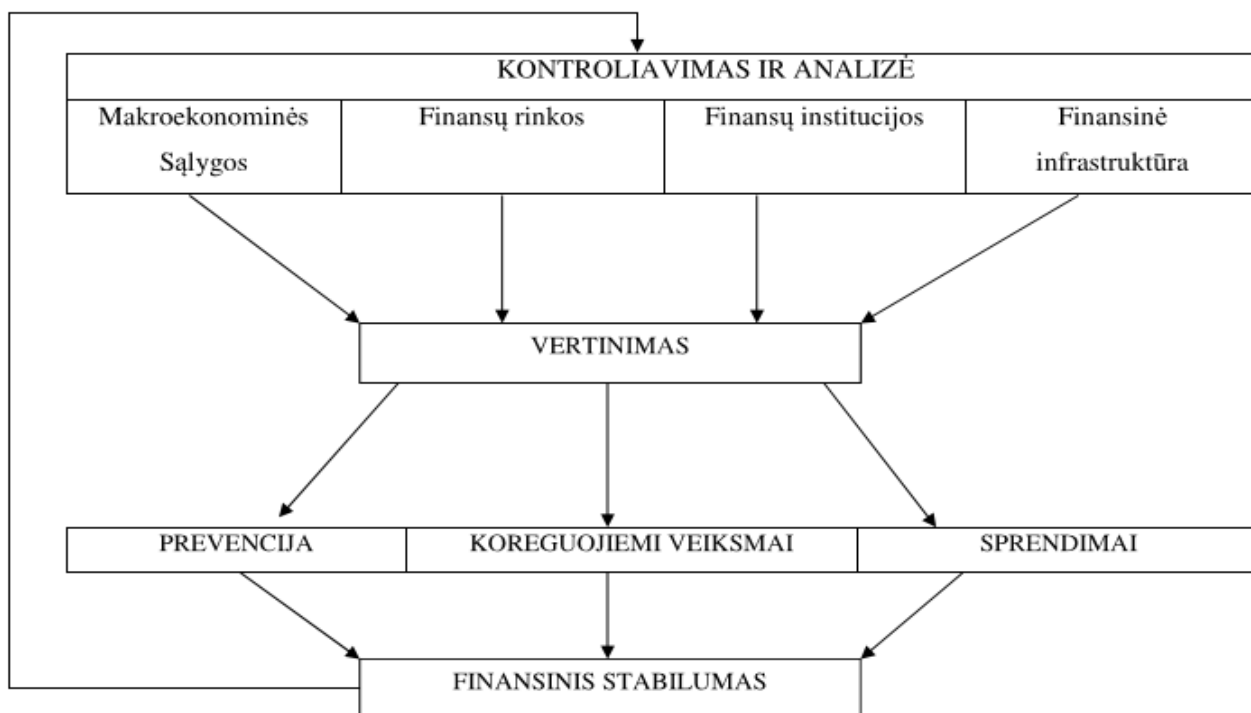
Tik nedaugelis autorių yra išskyrę savivaldybės finansinio stabilumo sąvoką. Houben, Kakes, Schinasi (2007) savivaldybių finansinį stabilumą įvardijo kaip situaciją, kurioje savivaldybės finansai yra pajėgūs: efektyviai paskirstyti resursus tarp veiklos ir laiko, įvertinti ir valdyti finansinę riziką ir absorbuoti finansinius sunkumus.

Nesunku pastebėti, kad visi ankščiau minėti finansinio stabilumo apibrėžimai iš esmės neįvardina aiškios ribos tarp savivaldybės finansinio stabilumo ir finansinio nestabilumo. Labiausiai paplitęs būdas atskirti šias skirtingas finansų sistemos būsenas yra įvertinti nuokrypius nuo tam tikrų finansų sistemos rodiklių vidurkių arba prognozuojamų reikšmių. Gana nemažai autorių analizuoja finansinio stabilumo problemas, tačiau aiškiai nėra įvardijama ir išskiriama savivaldybių finansinio stabilumo sąvoka. Vertinant savivaldybių finansinį stabilumą susiduriama su sunkumais, nes finansinio stabilumo pokyčių negalima apibendrinti vienu kiekybiniu matu, finansinio stabilumo pokyčius yra sunku prognozuoti ir jie yra tik iš dalies kontroliuojami, nėra vieno vienintelio teisės akto, leidžiančio įvertinti savivaldybės finansinį stabilumą.

2.2. Savivaldybės finansinio stabilumo vertinimo struktūra

Savivaldybės finansinis stabilumas turėtų būti vertinamas ir analizuojamas visapusiškai. Svarbus tampa ir teisinio reglamentavimo laikymasis. Konkrečių teisės aktų, reglamentuojančių savivaldybių finansinį stabilumą išskirti negalima. Kiekvienoje šalyje skirtingai vertinamas vietos savivaldos finansinis stabilumas, todėl būtina atsižvelgti į kiekvienos šalies įstatyminę bazę. Apskritai valdžios sektoriaus finansų stabilumą vertinti rekomenduoja tarptautinės institucijos ir organizacijos. Pagal Tarptautinį valiutos fondą, Pasaulio banką, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizaciją svarbu yra ne tik vertinti, kaip laikomasi fiskalinės drausmės taisyklių, bet ir stebėti, ar užtikrintas efektyvus viešųjų finansų valdymas ir fiskalinė drausmė ilgalaikėje perspektyvoje. Siekiant efektyvaus išlaidų valdymo, rizikos veiksnių suvaldymo, makroekonominio stabilumo ir augimo išlaikymo, bei valdžios

įsipareigojimų naštos atskleidimo, daugelio šalių (Slovakijos, Jungtinės Karalystės, JAV, Kanados, Pietų Korėjos ir kt.) vertinamas finansų stabilumas ir reguliariai skelbiamos ataskaitos. Finansų stabilumo vertinimo nurodymai, kriterijai dažniausiai yra nustatomi teisės aktuose (Valstybės kontrolė [VK], 2016). Teisės aktų laikymasis ir jų nepažeidimas yra svarbus stebėjimo, analizavimo ir kontroliavimo procese. 6 pav. pateikiama savivaldybės finansinio stabilumo vertinimo schema, kurioje pateikiami žingsniai vertinti ir valdyti rizikas, sąlygojančias finansinį nestabilumą.

6 pav. Savivaldybės finansinio stabilumo vertinimo schema (sudaryta pagal Houben, Kakes, Schinasi, 2007)

Svarbu stebėti ir analizuoti visus potencialius rizikų šaltinius, kurie reikalauja sisteminio atskirų savivaldybės finansų sistemos dalių stebėjimo atsižvelgiant į sudedamųjų dalių bei mikroekonominių sąlygų sąveiką. Atsižvelgiant į atliekamų analizių ir tyrimų rezultatus vykdomas veiksmų įgyvendinimas. Prevencinės politikos priemonės yra iš anksto numatytos ir siekiant sumažinti potencialius finansinio nestabilumo padarinius, mažinant jų atsiradimo tikimybę ir siekiant minimizuoti atsirandančias pasekmes. Chant (2003) išskiria tokias prevencines priemones kaip, kad tvirta teisinė infrastruktūra, taikoma finansiniams sandoriams, taip pat rizikos ribojimo sistema, reglamentuojanti institucijų veiklos nuostatas.

Aptarus finansinį stabilumo vertinimo procesą bendrąja prasme, svarbu išlieka jo vertinimo ir valdymo galimybių pritaikomumas, vertinimo struktūra viešojo sektoriaus institucijose, konkrečiai savivaldybėse. Vertinant valdžios sektoriaus finansų stabilumą svarbus yra mokumo aspektas.

Daugelyje pasaulio šalių vyksta nuolatiniai viešojo administravimo pasikeitimai, siekiant patenkinti gyventojų lūkesčius, sumažinant didėjančią valdymo sudėtingumą, pasitelkiant pažangiausias technologijas ir tarptautines diskusijas, kaip geriausią viešojo sektoriaus valdymo praktiką (Hood, 1995; Pollitt, Bouckaert, 2004; Hood, Dixon, 2013). „Naujasis viešasis valdymas“ buvo panaudotas kaip nauja šios reformos banga, viešojo administravimo politikoje ir praktikoje. Finansinių ataskaitų analizė laikoma svarbia valdymo priemone, skirta nustatyti stipriąsias ir silpnąsias puses (Carmeli, 2002) institucijų vertinimo. Nuolatinė svarba – tradicinių finansinių rodiklių reikšmių apskaičiavimas, vertinant įstaigos finansinę būklę, „finansinę sveikatą“. Apskaitos informacija, susijusi su pelningumu, likvidumu ir ilgalaikiu įsiskolinimu yra labai svarbi vertinant finansinės veiklos būklę ir sąlygas (Beaver, McNichols, Rhie, 2005; Wu, Gaunt, Gray, 2010). Privačiame sektoriuje prognozuojant finansinę būklę paprastai naudojami apskaitos duomenys. Viešajame sektoriuje yra mažai, arba visai nėra susistemintų duomenų, tinkančių finansiniam stabilumui vertinti, nors ir visi vietos valdžios vienetai teikia tarpusavyje glaudžiai susijusias finansines ataskaitas. Todėl labai svarbu, kad sistema remtųsi pagrindinių apskaitos duomenų įtraukimu į finansinių rodiklių apskaičiavimą iš paskelbtų finansinių ataskaitų. Taip manoma, jog yra svarbu įtraukti ir tokius socialinius ir ekonominius kintamuosius, kaip gyventojų skaičius, teritorijų ir urbanizacijos laipsnis, nes tai taip pat yra tie veiksniai darantys įtaką savivaldybių finansinei būklei, fiskalinei sveikatai, finansiniam stabilumui (Wang, Dennis, Tu, 2007; Cabaleiro, Buch, Vaamonde, 2013). Formali savivaldybių finansinio stabilumo stebėseną buvo rekomenduojama prieš 30 metų (Stevens, McGowan, 1983). Visame pasaulyje išplito idėja dėl kaupimo apskaitos duomenų ir noro taip padidinti skaidrumą (Pilcher, 2011). Su finansiniu stabilumu sietina finansinė būklė yra plati sąvoka, apibūdinanti vietos valdžios finansinę sveikatą (Groves, Godsey, Shulman, 2003). Finansinių sąlygų terminas buvo naudojamas diskusijose dėl savivaldybių finansinės sveikatos daugelį metų JAV valstybėse (J. A. Kamnikar, E. G. Kamnikar, Deal, 2006). Plačiau specifinės finansinės sąlygos gali būti apibrėžiamos, kaip vietos valdžios gebėjimas finansuoti savo nuolatinių paslaugų teikimą, gebėjimas įvykdyti savo įsipareigojimus suėjus terminui (Mead, 2001). Gauthier (2007) rekomenduoja, kad vietinės valdžios finansinės būklės (sveikatos), finansinio stabilumo įvertinimas būtų atliktas, vertinant tris perspektyvas: trumpos trukmės finansavimas - ar vietos valdžia sugebės įvykdyti savo trumpalaikius finansinius įsipareigojimus laiku, finansinės padėties – skirtumas tarp viso turto ir visų įsipareigojimų, (t.y. grynojo turto) ir ekonominės būklės – sutelkiant dėmesį į tikimybę, kad dabartinė finansinė padėtis pagerės ar pablogės ateityje.

Finansinio stabilumo, finansinės būklės (fiskalinės sveikatos) vertinimui ir valdymui yra labai svarbus informacijos rinkimas iš vidinių ir išorinių šaltinių. Analizei naudojamuose šaltiniuose pateikta informacija turi būti teisinga, bei klaidų ir iškreiptų duomenų. Vienu svarbesnių viešojo sektoriaus subjekto finansinės būklės analizės šaltinių yra apskaitos informacija, kuri itin lemia finansinės būklės analizės struktūrą. Apskaita yra pagrindinis valdymo kontrolės komponentas, skirtas finansinės

informacijos apie analizuojamą objektą rinkimui, apibendrinimui, registravimui, pateikimui ir analizei (Kazlauskienė, 2012). Kokybiškai atlikta finansinių ataskaitų analizė teikia visapusiškai naudingą informaciją tiek vidaus, tiek išorės vartotojams (Mackevičius, 2005). Viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos sistemos tikslas – teikti vidaus ir išorės informacijos vartotojams tikrą ir teisingą informaciją apie finansinę subjekto būklę, veiklos rezultatus, pinigų srautus ir kitus reikšmingus dalykus (Mackevičius, 2010). Daugelyje valstybių viešojo sektoriaus finansinėje atskaitomybėje pateikiama informacija atitinka Tarptautinius viešojo sektoriaus apskaitos standartus ir apima informaciją:

- apie finansavimo šaltinius, jų paskirstymą ir panaudojimą;
- kaip viešojo sektoriaus ūkio subjektas finansavo savo veiklą ir patenkino pinigų poreikį
- apie viešojo sektoriaus ūkio subjekto finansinę būklę ir jos pasikeitimus;
- kuri būtų naudinga vertinant viešojo sektoriaus ūkio subjekto galimybes finansuoti savo veiklą ir vykdyti įsipareigojimus bei pasižadėjimus;
- kuri būtų naudinga vertinant viešojo sektoriaus ūkio subjekto veiklą pagal paslaugų išlaidas, veiklos efektyvumą ir rezultatus (Kazlauskienė, 2012).

Kaip jau ir anksčiau viešojo sektoriaus subjektų finansinių ataskaitų sudėtį, jų sudarymo reikalavimus ir atsakomybę už ataskaitų rinkinio sudarymą ir pateikimą reglamentuoja konkrečios šalies teisės aktai. Vadovaujantis šalies įstatymais, viešojo sektoriaus subjekto finansinių ataskaitų rinkiniai periodiškai rengiami teisės aktų numatytais terminais, kuriame pateikiami finansiniai duomenys pagal Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų nustatytą formą apie viešojo sektoriaus subjekto finansinę būklę, veiklos rezultatus, pinigų srautus. Finansinių ataskaitų rinkinio tikslas - pateikti informaciją apie viešojo sektoriaus subjekto finansinę būklę, veiklos rezultatus, grynojo turto pokyčius ir pinigų srautus, kuria naudojasi vartotojai, priimdami ir vertindami sprendimus dėl išteklių paskirstymo ir jų naudojimo teikiant viešąsias paslaugas. Dažniausiai daugelyje valstybių Metinių finansinių ataskaitų rinkinį sudaro šios finansinės ataskaitos (International Federation of Accountants, [IFAC], 2017):

1. Finansinės būklės;
2. Veiklos rezultatų;
3. Pinigų srautų;
4. Grynojo turto pokyčių;
5. Aiškinamasis raštas.

Kiekvienoje ataskaitoje teikiama informacija yra svarbi viešojo sektoriaus subjektų vadovams, aukštesnio lygio valdžios institucijoms bei kitiems suinteresuotiems asmenims. Kazlauskienė (2012) pateikia šių ataskaitų teikiamos informacijos svarbą (žr. 2 lentelę).

2 lentelė. Finansinėse ataskaitose pateikiama informacija (Kazlauskienė, 2012, p.171)

Finansinė ataskaita	Informacija
Finansinės būklės	Parodomas visas viešojo sektoriaus subjekto turtas, finansavimo sumos, įsipareigojimai ir grynasis turtas paskutinę atskaitinio laikotarpio dieną.
Veiklos rezultatų	Parodomas viešojo sektoriaus subjekto atskaitinio laikotarpio pajamos, sąnaudos ir veiklos rezultatai.
Pinigų srautų	Parodomi viešojo sektoriaus subjekto pagrindinės, investicinės, finansinės veiklos pinigų srautai.
Grynojo turto pokyčių	Parodoma informacija apie viešojo sektoriaus subjekto grynojo turto pasikeitimą per atskaitinį laikotarpį.
Aiškinamasis raštas	Detalizuojamos ir paaiškinamos viešojo sektoriaus subjekto finansinės būklės, veiklos rezultatų, pinigų srautų ir grynojo turto pokyčių ataskaitose nurodytos sumos, taip pat pateikiama papildoma reikšminga informacija, nenurodoma kitose finansinėse ataskaitose.

Finansinėse ataskaitose pateikiamos informacijos naudingumą jos vartotojams lemia šių ataskaitų kokybinės savybės (Kazlauskienė, 2012):

- 1) tinkamumas;
- 2) palyginamumas;
- 3) patikimumas;
- 4) suprantamumas.

Ataskaitose pateikta informacija turi atitikti jos vartotojų poreikius. Informacija tinkama, jei pateikta laiku ir naudinga sprendimams priimti. Ataskaitose informacija turi būti pateikta taip, kad ją būtų galima lyginti su ankstesniais laikotarpiais ir su kitų viešojo sektoriaus subjektų finansinių ataskaitų duomenimis. Anot Bikienės (2011) gauta informacija leidžia palyginti viešojo sektoriaus subjektų veiklą ir gautų asignavimų naudojimo efektyvumą bet kurio segmento veikloje, bet kuriuo pavaldumo lygiu. Šitaip suformuota finansinė informacija atskleidžia paties subjekto reikalingumą vykdant pavestas segmento funkcijas, įgyvendinamų programų tikslingumą ir jų kainą – veiklos efektyvumą. Apskaitant ūkinių operacijų duomenis kaupimo principu, aiškiai ir tiksliai atskleidžiamos tikrosios subjekto galimybės finansuoti savo veiklą ir vykdyti tiek ilgalaikius, tiek trumpalaikius įsipareigojimus, išgrynina tikrąjį reikalingų lėšų dydį savo funkcijoms vykdyti ir realių sąnaudų dydį. Vieninga ataskaitų teikimo sistema suformuoja visas sąlygas planuoti išteklius, kurių reikės veiklai tęsti ar kurie turės būti gauti vykdant veiklą ateityje, taip pat įvertinti su veikla susijusią riziką ir neapibrėžtumą. Anot Mackevičiaus (2005), finansinių ataskaitų analizei atlikti gali būti naudojami tiek bendrieji ekonominiai (lyginimas, grupavimas, detalizavimas, apibendrinimas, eliminavimas, vidutiniai dydžiai, balansiniai sugretinimai ir kt.), tiek matematiniai statistiniai (koreliacija, dinamikos eilutės, matematinis programavimas) būdai.

Kazlauskienė (2012) teigia, kad taikant horizontaliosios, vertikaliosios, santykinės analizės metodus, galima išsiaiškinti finansinių ataskaitų: finansinės būklės ataskaitos, veiklos rezultatų ataskaitos straipsnių ir jų struktūros pokyčius. Atliekant finansinės būklės ataskaitos horizontaliąją ir vertikaliąją analizes, gali būti analizuojami šie straipsniai: turtas, įsipareigojimai, grynasis turtas. Analizuotini veiklos rezultatų ataskaitos straipsniai: pagrindinės veiklos pajamos, pagrindinės veiklos sąnaudos, pagrindinės veiklos perviršis (deficitas). Horizontaliosios, vertikaliosios analizės rezultatai yra svarbūs komentuojant santykinų rodiklių reikšmes.

Tačiau galima aptikti ne vien tik teigiamus viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės taikymo aspektus. Sunder (2010) teigia, kad vertindamas viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų taikymą Europos Sąjungoje ir pasaulio šalyse, išvelgia pavojų, kad vienodų rašytinių standartų vykdymas skirtingų valstybių visuomenės socialinių normų sąskaita mažina finansinės atskaitomybės vykdymo ir valdymo veiksmingumą, silpnina informacijos patikimumą nacionalinėse rinkose. Perėjimas prie šių standartų neskatina susimąstyti apie problemų sprendimo alternatyvas, kurios išgrynintų profesionalų sprendimą. Visiems vienodai taikomos reformos normos formuoja požiūrį viską vertinti „pagal knygą“.

2.3. Savivaldybės finansinio stabilumo vertinimo rodikliai

Finansinių santykinų rodiklių analizės klausimai nagrinėjami Lietuvos ir užsienio autorių darbuose. Jų darbuose pateikiamos skirtingos šių rodiklių grupės, skaičiavimo formulės, įvairus vertinimas. Šių rodiklių analizė labai svarbi, vertinant ir savivaldybių finansinį stabilumą.

Užsienio valstybėse (JAV, Australijoje) santykinų rodiklių analizė dažnai yra sudėtinė savivaldybių audito dalis. Pavyzdžiui JAV ir Australija kiekvienais metais pateikia miestų / rajonų finansinės būklės vertinimo ataskaitas. Šiose ataskaitose atsispindi kelių metų absoliutūs ir santykiniai rodikliai, skaičiuojami jų pokyčiai, atliekama analizė, pateikiamos išvados apie finansinės būklės pasikeitimą. Peržvelgus keletą tokių ataskaitų, galima pastebėti, kad kiekvienoje jų naudojami panašūs finansinių rodiklių rinkiniai, kurie sudaryti remiantis įvairiais literatūros šaltiniais. Dažniausiai remiamasi Groves (1981), Brown (1993) pateiktomis metodikomis ir jų modifikacijomis (Kazlauskienė, 2012).

Atan, Raman, Sawiran, Mohamed, Mail (2010) ištyrė Malaizijos vietos valdžios institucijų veiklą trijose kategorijose: fiskalinių metų balansą, trumpalaikį likvidumą ir mokumą ilgalaikėje perspektyvoje. Tos pačios trijų kategorijų finansinės veiklos identifikuojamos, kaip būtinos norint įvertinti vietos savivaldos administracinių vienetų finansinį stabilumą.

Finansiniam stabilumui nustatyti reikalingas kintamųjų išskyrimas ir pateikimas, todėl būtinas glaudus mokslininkų ir vietos valdžios atsakingų specialistų bendravimas. Vertinama vietos savivaldos institucijų būklė, atsižvelgiant turima praktika, rekomendacijomis, turimos vietos valdžios institucijų

finansinių ataskaitų informacijos pobūdžiu. Ši sistema taip pat būtų naudinga ir kitose pasaulio šalyse, kur panaši finansinė informacija yra prieinama (Carmeli, 2002). 3 lentelėje pateikiama informacija išskiria pagrindinius aspektus. Veiklos rezultatai, likvidumas, savarankiškumas, pajamų lygis, duomenų surinkimo galimybė, mokumas – tai pagrindiniai aspektai, kuriuos įvardija ne vienas mokslininkas savo tyrimuose.

3 lentelė. Pagrindiniai veiksniai, kuriais vertinama vietos valdžios institucijų finansinė veikla (Turley, Robbins, Mcnena, 2015, p.405)

Finansinių rodiklių grupės	Finansiniai rodikliai	Finansinių rodiklių grupės (autoriai, jų publikacijos, tyrimai, kuriuose šie rodikliai taikomi kaip labai svarbūs)
Likvidumas	Einamasis likvidumo rodiklis	Carmeli (2002, 2008); PricewaterhouseCoopers (2006); Kamnikar, Kamnikar, and Deal (2006); Zafra-Gómez, López-Hernández, and Hernández-Bastida (2009); Atan (2010); Government of Western Australia: Department of Local Government (2013)
	Vidutinis mokesčių mokėtojų įsiskolinimo padengimo laikotarpis	Atan (2010)
Autonomija, savivaldos savarankiškumas	Nuosavų pajamų santykis	Carmeli (2002); Atan (2010); Auditor General Nova Scotia (2010); Government of Western Australia: Department of Local Government (2013)
Veiklos rezultatyvumas	Grynasis perviršis (deficitas)	Carmeli (2002, 2008); PricewaterhouseCoopers (2006); Zafra-Gómez, López-Hernández, and Hernández-Bastida (2009); Atan et al. (2010); Auditor General Nova Scotia (2010); Local Government Association of South Australia (2012); Queensland Government (2013); Government of Western Australia: Department of Local Government (2013)
	Grynasis perviršis (deficitas), tenkantis gyventojui	Carmeli (2002); Government of Western Australia: Department of Local Government (2013)
	Grynojo perviršio (deficito) santykis su pajamomis	Carmeli (2002); Local Government Association of South Australia (2012)
Mokesčių surinkimo efektyvumas	Mokesčių surinkimo efektyvumo santykis	Carmeli (2002); Atan (2010)
Mokumas	Grynieji finansiniai įsipareigojimai	PricewaterhouseCoopers (2006); Auditor General Nova Scotia (2010); Local Government Association of South Australia (2012); Queensland Government (2013)
	Grynųjų finansinių įsipareigojimų santykis	PricewaterhouseCoopers (2006); Local Government Association of South Australia (2012); Queensland Government (2013)
	(Bruto) skolos ir pajamų santykis	Atan (2010)
	Skolos ir turto santykis	PricewaterhouseCoopers (2006)

Carmeli (2002) finansinių rodiklių sistemoje yra įtraukęs keturias pagrindines veiklos priemones, tai – likvidumą, autonomiją, savivaldos savarankiškumą, veiklos rezultatyvumą, mokumą. Tolimesnė

analizė papildoma dar viena finansinių rodiklių grupe - mokesčių surinkimo efektyvumu ir aptarimui naudotini penkių finansinių rodiklių grupių rodikliai, kurias sudaro likvidumas, autonomija, savivaldos savarankiškumas, mokesčių surinkimo efektyvumas, mokumas. Šių aptartų finansinių grupių rodiklių skaičiavimai pateikiami 4 lentelėje.

Likvidumas. Likvidumas įvardijantis galimybę greitai ir lengvai pakeisti aktyvus į grynuosius pinigus su labai mažu vertės praradimu arba iš viso be vertės praradimo. Apskritai, kuo didesnė likvidaus turto aprėptis trumpalaikių įsipareigojimų atžvilgiu, tuo geriau, nes tai rodo, kad institucija gali mokėti savo skolas, o tuo pačiu metu finansuoti paslaugų teikimą. Naudojami du finansiniai rodikliai, įvertinti likvidumą. Einamojo likvidumo rodiklis yra lygus trumpalaikio turto ir trumpalaikių įsipareigojimų santykiui. Tradicinė taisyklė yra tokia, kad santykio reikšmė mažesnė už vienetą nėra ideali, bendru atveju šis rodiklis turi būti ne mažesnis už vienetą arba mažesnis už vienetą trumpą laikotarpį.

Autonomija, savivaldos savarankiškumas. Valstybės dalies, užimančios nustatytą teritoriją, teisė savarankiškai valdyti, tvarkyti jos kompetencijai perduotas funkcijas. Tai gali būti matuojama pagal savarankiškai surenkamų pajamų lygį, kurios yra gautos iš to paties finansavimo šaltinio (surenkamos mokestinės pajamos, pajamos iš institucijos turto (nuosavybės), įstatymų nustatytų rinkliavų) padalytos iš visų pajamų, t.y. priklausomybės santykis, atvirkštinis santykis. Daugelio savivaldybių visame pasaulyje pajamas apima rinkliavos, mokesčiai, kurios priklauso ir nuo vietos valdžios sprendimų. Į pajamų sumą įskaitomos ir pajamos iš centrinės valdžios, dotacijų pervedimų forma.

4 lentelė. Finansinės veiklos vertinimo rodikliai (Turley, Robbins, Mcnena, 2015, p.408)

Finansinių rodiklių grupės	Finansiniai rodikliai	Formulė
Likvidumas	Einamasis likvidumo rodiklis	Turtas / Įsipareigojimai
	Vidutinis mokesčių mokėtojų įsiskolinimo padengimo laikotarpis	(Vietinių mokesčių nepriemoka / surenkamos mokestinės pajamos) x 365
Autonomija, savivaldos savarankiškumas	Nuosavų pajamų santykis	Nuosavos konkrečios pajamos / visos pajamos
Veiklos rezultatyvumas	Grynasis perviršis (deficitas) / tenkantis gyventojui	Veiklos pajamos – veiklos išlaidos / gyventojų skaičius
	Grynasis perviršis (deficitas)	Veiklos pajamos – veiklos išlaidos / (Veiklos pajamos – veiklos išlaidos) / pajamos iš viso
Mokesčių surinkimo efektyvumas	Mokesčių surinkimo efektyvumo santykis	Surenkamos mokesčių pajamos / Priskaičiuota mokesčių suma
	Lėšų už gyvenamųjų patalpų nuomą mokesčio surinkimo efektyvumo santykis	Lėšos surinktos už gyvenamųjų patalpų nuomą / Priskaičiuota lėšų suma už gyvenamųjų patalpų nuomą
	Vandens telkinių nuomos mokesčio efektyvumo santykis	Lėšos surinktos už vandens telkinių nuomą/ Priskaičiuota lėšų suma už vandens telkinių nuomą
Mokumas	Grynieji finansiniai įsipareigojimai	Visi įsipareigojimai – finansinis turtas

	Grynųjų įsipareigojimų santykis	Įsipareigojimai – finansinis turtas / pajamos
	Skolos ir pajamų santykis	Įsipareigojimai / Pajamos

Veiklos rezultatyvumas. Naudojama eilė rodiklių išmatuoti vietos valdžios veiklos efektyvumą. Grynasis perviršis (deficitas) yra skirtumas tarp pajamų ir išlaidų už tam tikrą laikotarpį. Pasikartojantis ar nuolatinis trūkumas yra požymis, kad vietos valdžia turi sunkumų išlaikant pajamų ir išlaidų santykį. Gali būti, kad išlaidos yra per didelės, arba kad pajamos nėra pakankamos. Kad palyginimas būtų prasmingesnis, galimas grynojo perviršio (deficito), tenkančio vienam gyventojui skaičiavimas, kai grynasis perviršis (deficitas) dalijamas iš atitinkamo gyventojų skaičiaus kiekvienoje savivaldybės teritorijoje. Šis rodiklis naudingas veiklos palyginimo tikslais, vienas iš variantų yra nustatymas grynojo perviršio (deficito) santykio su pajamomis.

Mokesčių surinkimo efektyvumas. Apskaičiuojama surinkimo efektyvumo norma iš skirtingų pajamų šaltinių, t. y. negyvenamųjų patalpų nuomos, vandens telkinių nuomos, gyvenamųjų patalpų nuomos ir atsižvelgiant į pajamas iš kapitalo, paskolų būstui (kitose pasaulio šalyse). Efektyvumo koeficientas yra apskaičiuojamas kaip surenkamų pajamų iš konkrečios veiklos ir visų surinktų pajamų santykis. Bet kokio šaltinio pajamų suma apskaičiuojama atsižvelgiant į sumą gaunamą per metus, pridėdant įsiskolinimą tų metų pradžioje, tačiau atimant nurašymus.

Mokumas. Mokumas yra galimybė grąžinti ilgalaikes skolas ir šių skolų palūkanas. Iš esmės jis yra susijęs su institucijos ilgalaikiu stabiliu finansinės būklės išlikimu. Apskritai, kuo didesnė mokumo rodiklių reikšmė, tuo labiau tikėtina, kad institucija negalės įvykdyti savo ilgalaikių įsipareigojimų.

Vietinės valdžios finansinio stabilumo matavimas ir vertinimas yra pilnas kliūčių. Be anksčiau išskirtų finansinių santykinių rodiklių grupių, galimas ir pavienių rodiklių identifikavimas. Finansinė padėtis, savivaldos lygmenyje gali būti apibrėžiama kaip vietos valdžios gebėjimas subalansuoti periodines išlaidas, teikiant paslaugas nuolat, todėl galimas tik išlaidų kitimo analizavimas. Geros finansinės būklės bendrija paprastai turi atitikti tinkamą aptarnavimo lygį per fiskalinį nuosmukį, identifikuoti ir prisitaikyti prie ilgalaikių ekonominių ar demografinių pokyčių, ir plėtoti finansinius išteklius, siekiant patenkinti būsimus poreikius.

Kadangi finansinis stabilumas yra konstruktyvi koncepcija, ji negali būti diskretiškai nustatyta ar įvertinta absoliučiai. Net geriausi vertinimo būdai yra subjektyvūs, nes jie yra labai priklausomi nuo įvairių aplinkybių. Viešasis ir privatus sektoriai taip pat susiduria su labai skirtingais tikslais, socialiniais, ekonominiais modeliais, todėl sunku įvertinti skirtingus atskaitomybės reikalavimus ir sudėtingas duomenų prieinamumas. Įvairių šalių vietos savivaldos finansiniam stabilumui užtikrinti yra analizuojami ir vertinami skirtingi kriterijai. Tarkim Kalifornijos valstijų savivaldybėse yra vertinami tokie indikatoriai finansiniam stabilumui nustatyti: grynasis perviršis (deficitas), likvidumas, pastovios išlaidos ir darbo sąnaudos, subsidijos iš kitų fondų, biudžeto apribojimų diskretiškumas, finansavimas

iš laikinų fondų, skolintų lėšų vertinimas biudžete, skolos aptarnavimo mokėjimų įvertinimas, finansavimas eksploatacijos išlaidų bei neperiodinių plėtros pajamų, laikas ir tikslumas finansinių ataskaitų, paslaugų lygio mokumas. Kitame šaltinyje pažymima, jog vietos savivaldos stabilumas lemiamas tokių indikatorių kaip pajamų, išlaidų, darbo vietų, skolos struktūros, nefinansuojamų įsipareigojimų, įmonių kapitalo būklės. Taip pat pažymima, kad finansiniai veiksniai apimantys tarpvyriausybinius apribojimus, pavyzdžiui, mokesčių ribos, skolos limitai, teisinio reglamentavimo laikymasis balansuojant pajamas ir išlaidas.

2.4. Savivaldybės finansinio stabilumo vertinimo modeliai ir metodai

Svarbu yra suformuoti finansinį stabilumo valdymą vietos savivaldos lygmeniu. Savivaldybių finansų valdymas turi būti nuolat prižiūrimas turint rimtą požiūrį į fiskalinės būklės valdymą. Technologijos palengvino vis sudėtingesnę vertinimo metodikų įgyvendinimą, įtraukiant ir fiskalinės veiklos vertinimą, kuris pamažu tampa vis labiau analizuojamas. Kiekvienas etapas apima daug svarstymų įvairių įstatymų leidybos klausimais, akademikų, teisininkų ir visų kitų susidomėjusių vietos valdžios finansų stabilumu, fiskalinės būklės analize. Literatūroje nėra vieno vienintelio ir vieningo modelio ar metodo, pateikiamos įvairios metodikos, finansiniai matai, indikatoriai, kurie daugiau kaip trisdešimt metų naudojami savivaldybių finansinei būklei, o kartu ir finansiniam stabilumui analizuoti (Rivenbark, Roenigk ir Allison, 2010). McKinney (2004), Groves, Godsey, Shulman (1981), pateikia finansinės būklės monitoringo sistemą, kuri skirta savivaldybių finansiniam stabilumui vertinti. Taikant šią sistemą, naudojama vidinė (biudžetas, finansinės ataskaitos) ir išorinė informacija (ekonominė ir demografinė), leidžianti parengti finansinius indikatorius, kurie būtų naudojami atliekant konkrečios visuomenės (miesto, regiono) finansinių pokyčių stebėseną. Finansinio stabilumo stebėsenos sistema sudaro dvylika veiksnių (turinčių didžiausią įtaką finansiniam stabilumui). Kiekvieną šių veiksnių sudaro tam tikras finansinių indikatorių skaičius. Kadangi pateikta finansinio stabilumo stebėsenos sistema apima labai daug veiksnių, indikatorių ir duomenų, kurių reikia vertinant finansinį stabilumą, jos atlikimas tampa pakankamai sudėtingas procesas nedidelėms savivaldybėms (Kazlauskienė, 2012).

Viešojo sektoriaus finansinio stabilumo analizę įtakojo valstybės nustatyti apribojimai, dėl valstybės skolinimosi ir fiskalinės politikos praktikos. 1870 metais konfederatų skolos, sukėlusios problemas, kurioms spręsti buvo būtinas sprendimų priėmimas dėl valstybės finansų reguliavimo priemonių. Todėl 19 amžiaus pradžioje, buvo nustatyti panašūs apribojimai savivaldybėms. Pagrindinė apribojimų priežastis, klestinčios skolos našta, kuri buvo per didelė ekonominio nuosmukio laikotarpiu. 1893 metais kontrolės buvo sugriežtintos siekiant skatinti skaidrumą, teisės aktų laikymąsi ir taip užkertant kelią vietos valdžios įsipareigojimų nevykdymui, įvykusiam Didžiosios depresijos metu (Turley, Robbins, Mcnena, 2015).

Fiskalinės politikos problemos daugelyje savivaldybių, paskatino akademinių tyrimų plėtrą, kuriais siekiama plėtoti teorinius modelius apibūdinančius fiskalinių baimių seriją. Užuoť tiesiog reguliuoti ir stebėti vyriausybų leidžiamus teisės aktus, šie mokslininkai siekė nustatyti ir parengti saugiklius fiskalinei būklei valdyti. Apie mokesčių modelio svarbą, kuri yra svari valdžios priemonė makroekonominėi stabilizacijai ir viešųjų išteklių perskirstymui. Pagal Tiebout hipotezes, namų ūkiai, esant intensyviai migracijai tarp savivaldos teorinių vienetų pasirenka tą savivaldos teritorinį vienetą pagal teikiamas preferencijas tam tikram mokesčių ir visuomeninių išlaidų deriniui. Ši prielaida pašalina visą eilę veiksmų, kurie galėtų „pririšti“ namų ūkį prie tam tikros vietos. Taip pat reikšminga tai, kad remiantis šia prielaida, pasirinkimų tarp skirtingų mokesčių – visuomeninių paslaugų rinkinių rezultatas, mobilumas, o ne nepasitenkinimas esama gyvenamąja vieta. Apmokestinimo galių priskyrimas regioninės ir vietos valdžios dariniams lemia išlaidų paskirstymo galių suteikimo skirtingiems valdymo lygiams, t. y. vadovaujamosi principu: lėšos turi būti skiriamos konkrečiai viešojo valdymo sistemos funkcijai. Taigi netgi ir labai kruopščiai sukurta išlaidų paskirstymo tarp atskirų valdymo lygių sistema nefunkcionuos sklandžiai, jei nebus atitinkamos pajamų paskirstymo sistemos. Visos ar didžiosios dalies apmokestinimo galių suteikimas valstybės valdžiai nėra veiksmingas, kadangi susidaro atotrūkis tarp žemesnio valdymo darinio išlaidų ir pajamų, kurių reikia toms išlaidoms finansuoti, šaltinio. Taip susilpninama regioninės ar vietos valdžios atstovų fiskalinė atsakomybė ir atskaitomybė rinkėjams. Kita vertus, ypač plačios apmokestinimo autonomijos suteikimas žemesniems valdymo lygiams taip pat gali būti neveiksmingas makroekonominio stabilumo ir visuomeninių išteklių perskirstymo požiūriu (Ter-Minassian, Fedelino, 2010). Todėl fiskalinio federalizmo teorijos atstovai, ieškodami būdų sėkmingam viešojo valdymo sistemos funkcionavimui, siūlė sukurti tokią viešųjų finansų struktūrą, kurioje kiekvienas šalies valdymo lygis turėtų jam priskirtoms funkcijoms įgyvendinti pakankamai pajamų šaltinių, kurie nesukeltų neigiamų fiskalinių padarinių. Kiekvienos valstybės mokesčių sistemoje dalis mokesčių paprastai priskiriama žemesniems valdymo lygiams, kita dalis – valstybės (mokesčių klasifikacija į valstybės ir vietinius) (Ter-Minassian, Fedelino, 2010). Pagal fiskalinio federalizmo teoriją skiriami kriterijai, kuriais remiantis mokesčiai gali būti suskirstyti į valstybės ir vietos (Bird, 1993). Rekomenduojama mokesčius, kurių bazė yra mobili priskirti valstybės valdžiai, kadangi šių mokesčių priskyrimas vietos (regioniniams) valdžios dariniams gali lemti Tiebout modelio efektą. Tiebout modelis remiasi keletu prielaidų:

- Tiebout modelis rodo mokesčio mokėtojų mobilumą tarp šalies teritorijos administracinių vienetų, ieškant pageidaujamo viešųjų gėrybių ir kainų santykio;
- mokesčiai, kurių bazė yra labai netolygiai pasiskirsčiusi tarp atitinkamų administracinių vienetų, turi būti valstybės valdžios kompetencija;
- vietos mokesčių bazė turi būti lengvai nustatoma;

- netinkami yra tie vietos mokesčiai, kuriuos galima „eksportuoti“ tų jurisdikcijų gyventojams. Mokesčių „eksportas“ – tai situacija, kai vieno teritorijos administracinio vieneto apmokestinimo našta atitenka kito administracinio vieneto gyventojams;

- pajamos iš vietinių mokesčių turi būti tokios, kad nesusidarytų didelio masto vertikalūs fiskaliniai disbalansai;

- vietiniai mokesčiai turi būti lengvai administruojami. Jei tam tikro mokesčio administravimui būdinga masto ekonomija, tas mokestis turėtų būti valstybinis. Masto ekonomija administruojant mokesčius pasireiškia centralizuotai kaupiant informaciją apie mokesčių mokėtojus bei taikant tobulėnes informacines technologijas žemesniuose valdymo lygiuose;

- svarbu, kad vietiniai mokesčiai koreliuotų su nauda, gaunama vietos gyventojų, t. y., kad įplaukos iš vietinių mokesčių būdų tiesiogiai naudojamos vietos paslaugų grupei plėsti ar kokybei gerinti. Ši koreliacija mokesčių mokėtojus skatina savanoriškai ir teisingai mokėti mokesčius. Dar viena modelio prielaida teigia, kad nėra jokių įsidarbinimo galimybių apribojimų. Vienintelis racionalus paaiškinimas šiai prielaidai yra teigimas, kad visi asmenys gyvena iš dividendų pajamų. Ši prielaida leidžia pašalinti vieną svarbiausių galimų modelio nesutapimų. Viešosios paslaugos nesumažina efektyvumo bei aprūpina optimalaus dydžio bendruomenę: mažesnio nei optimalaus dydžio bendruomenės ieško naujų gyventojų, kad sumažintų vidutinius kaštus, didesnio nei optimalaus dydžio bendruomenės elgiasi priešingai. Nors Tiebout modelis labiau taikomas viešųjų finansų sektoriui, ši hipotezė gali būti lengvai išplėsta į modelį, kuriame regionai konkuruoja, siekdami pritraukti mobilias įmones, ir kuriame mokesčių tarifas atspindi įmonėms teikiamų viešųjų gėrybių kaštus (Baltušnikienė, 2003). Groves, Godsey, Shulman (1981) teigia, kad nėra būtinybės susieti priežastiniais ryšiais vietovės ekonominę pagrindą ir savivaldybių pajamas. Papildomai teoretikai susitelkė į makro saugiklių analizavimą: mokesčių bazės mažinimą, biurokratijos didėjimą, interesų grupės pažeidžiamumą ir vidaus fiskalinio valdymo praktiką.

Tyrimai dėl skirtingų modelių veiksmingumo literatūroje praktiškai neegzistuoja. Visi priežastiniai veiksniai, kurie turi įtakos finansiniam stabilumui dar nebaigti tirti. Konkrečios priemonės finansiniam stabilumui vertinti nebuvo nustatytos. Ryšiai tarp skirtingų priemonių nėra visiškai suprantami ir dažnai skiriasi įvairiuose šaltiniuose. Sutarimas tarp mokslininkų ir praktikų yra tas, kad tiek teoriškai tiek praktiškai privalomas finansinio stabilumo įvertinimas ir standartizuotų priemonių rinkinio sudarymas ir sujungimas į vieningą koncepciją (Groves, Godsey, Shulman, 2003; Wang, Dennis, Tu, 2007). Daugelio autorių finansinis stabilumas glaudžiai siejamas su finansine būkle, fiskaline sveikata. Groves, Godsey, Shulman (2003) teigė, kad finansinė būklė yra perspektyvos funkcija. Objektiviai apibrėžti finansinę būklę, be konteksto kiekvienos vietos valdžios atveju draudžiama, bet galimas visuotinai taikytino empirinio metodo vertinimas. Groves, Godsey, Shulman (2003) atlieka skirtingą faktinę lyginamąją analizę tarp skirtingų autorių modelių. Tyrimui atlikti, tai yra

įvertinti finansinę būklę, finansinio stabilumo vertinimą Minesotos apskrityje, buvo naudojamas Brown „10 rodiklių finansinės būklės nustatymo testas“, Alter, McLaughlinn, Melniker „Fiskalinių pajėgumų analizė“ ir jų pačių finansinių tendencijų stebėjimo sistema. Autoriai atliko kokybinį įvertinimą ir išskyrė privalumus ir apribojimus kiekvienu požiūriu. Tačiau jie nepateikė jokių kiekybinių vertinimų apie rodiklio arba modelio efektyvumą. Nors Coe (2008) pateikė praktinius aspektus, tačiau jie neapima jokios analizės modelio efektyvumo įvertinimo. Charakterizuoti modeliai, skirti fiskalinės įtampos nustatymui naudojami Jungtinėse Amerikos valstijose. Coe (2008) taip pat apibendrina 9 savivaldybių stebėjimo metodus naudojamus JAV. Iki šiol nėra empirinių tyrimų, egzistuoja literatūros stoka siekiant įvertinti finansinį stabilumą. Galima teigti, jog prieš tai minėta savivaldybių finansinės būklės metodika, kitaip dar žinoma kaip 10 rodiklių testas, kurią 1993 m. sudarė Brown yra vienintelė. Ši metodika skirta nedidelių JAV savivaldybių finansinei būklei analizuoti. Autorius pateikia 10 rodiklių, kuriuos klasifikuoja į keturias grupes: pajamų rodikliai, išlaidų rodikliai, esamos padėties rodikliai, skolos struktūros rodikliai. 10 rodiklių testo taikymas apima 3 pagrindinius etapus:

1. remiantis finansinėmis ataskaitomis, apskaičiuojami finansiniai rodikliai;
2. rodiklių reikšmės lyginamos su panašaus dydžio savivaldybių rodikliais;
3. remiantis atlikta lyginamąja finansine analize, nustatomas finansinių rodiklių lygis.

Vertinant finansinius rodiklius, būtina turėti kitų miestų / rajonų finansinius rodiklius, tai yra turėti lyginamąją bazę. Apskaičiuotos rodiklių reikšmės turėtų būti lyginamos su vidutinėmis reikšmėmis ir, remiantis tokiu lyginimu, apskaičiuojamas galutinis finansinės būklės rezultatus. Brown vidutinės rodiklių reikšmės skaido į keturias grupes. Pirmoje grupėje pateiktos reikšmės vertinamos kaip labai blogos, o ketvirtoje – labai geros. Jei savivaldybės finansiniai rodikliai lygūs ketvirtoje grupėje pateiktoms rodiklių reikšmėms (jos vertinamos kaip geriausios), jos finansinė būklė bus vertinama kaip labai gera. Šios metodikos stiprioji pusė – rodiklių lyginimas su geriausiais (siektiniais) rodikliais (Rivenbark, Roenigk, Alison, 2010).

Tvarumo tyrimai yra ypač aktualūs daugelio šalių viešajame sektoriuje, pavyzdžiui, Ispanijoje, kur viešojo sektoriaus išlaidos ilgą laiką viršijo pajamas ir ženklus jų padidėjimas darė neigiamą įtaką atliekamų funkcijų ir viešojo sektoriaus ekonominės veiklos rezultatams. Toks elgesys lėmė aukšto lygio valstybės skolą ir tvarumo rodiklio atotrūkį viršijo ES vidurkį, per trumpą, vidutinį ir ilgą laikotarpį.

Finansiniam stabilumui analizuoti galima pasitelkti ir statistinius įrankius:

- koreliacijos koeficientas (ryšio tarp dviejų kintamųjų stiprumui įvertinti);
- determinacijos koeficientas (vieno požymio bendro kitimo dalies paaiškinimas kito požymio reikšmių kitimu);
- standartinis nuokrypis (dydis, nusakantis atsitiktinio dydžio įgyjamų reikšmių sklaidą apie vidurkį).

Dažnai tokiems skaičiavimas atlikti sudėtingas duomenų prieinamumas. Mokslinėje literatūroje finansiniam stabilumui analizuoti išskiriama dviejų nepriklausomų kintamųjų priklausomybės, finansinio tvarumo (FS) ir grynosios skolos (ND), analizė. Be to ši analizė apima skirtingus požiūrius:

- statistinė situacija naudojant diskrečiuosius kintamuosius – (FS) ir (ND);
- dinamiška situacija naudojant nuolat kintamuosius santykinius dydžius - Δ FS, Δ ND ir metinius nepriklausomų kintamųjų pokyčius.

Analizuojami keturi lygčių modeliai, naudojant įvairias statistines priemones įskaitant jungtinį mažiausių kvadratų (Pooled OLS) regresijos modelį, paprastuosius ir dinaminčius, panelinius modelius. Taikomos visos statistinės priemonės – jungtinis OLS regresijos modelis, kiekvieno lygčių modelio (FS, ND, Δ FS, Δ ND) kintamųjų studijoms, taikant statistinius metodus, siekiant atlikti hipotezės bandymus ir nuspręsti, kuris instrumentas geriausiai tiktų imties duomenims.

$$FS_{it} = \alpha + \beta_1 LNPO_{it} + \beta_2 PD_t + \beta_3 DP16_{it} + \beta_4 DP65_{it} + \beta_5 UR_{it} + \beta_6 IP_{it} + \beta_7 EDU_{it} + \beta_8 BRpc_{it} + \beta_9 GDPpc_{it} + \beta_{10} TA_{it} + \beta_{11} FC_{it} + e_i \quad (1)$$

$$ND_{it} = \alpha + \beta_1 LNPO_{it} + \beta_2 PD_t + \beta_3 DP16_{it} + \beta_4 DP65_{it} + \beta_5 UR_{it} + \beta_6 IP_{it} + \beta_7 EDU_{it} + \beta_8 BRpc_{it} + \beta_9 GDPpc_{it} + \beta_{10} TA_{it} + \beta_{11} FC_{it} + e_i \quad (2)$$

$$\Delta FS_{it} = \beta_1 \Delta LNPO_{it} + \beta_2 \Delta PD_t + \beta_3 \Delta DP16_{it} + \beta_4 \Delta DP65_{it} + \beta_5 \Delta UR_{it} + \beta_6 \Delta IP_{it} + \beta_7 \Delta EDU_{it} + \beta_8 \Delta BRpc_{it} + \beta_9 \Delta GDPpc_{it} + \beta_{10} \Delta TA_{it} + \beta_{11} \Delta FC_{it} + e_i \quad (3)$$

$$\Delta ND_{it} = \beta_1 \Delta LNPO_{it} + \beta_2 \Delta PD_t + \beta_3 \Delta DP16_{it} + \beta_4 \Delta DP65_{it} + \beta_5 \Delta UR_{it} + \beta_6 \Delta IP_{it} + \beta_7 \Delta EDU_{it} + \beta_8 \Delta BRpc_{it} + \beta_9 \Delta GDPpc_{it} + \beta_{10} \Delta TA_{it} + \beta_{11} \Delta FC_{it} + e_i \quad (4)$$

čia:

i-osios skersinis elementas (savivaldybė); T, laikas (metais); FS, finansinis tvarumas; ND, grynoji skola; POP, natūralus populiacijos logaritmas; PD, gyventojų tankumas; DP16, 16 metų amžiaus grupei priklausantys gyventojai; DP65, 65 metų amžiaus grupei priklausantys gyventojai; UR, nedarbo lygis; IP imigrantų populiacija; EDU, išsilavinimo lygis; BRpc, biudžeto rezultatai vienam gyventojui; BVP, bendrasis vidaus produktas; TA, turizmo veikla; FC, organizacijos koncentracija; Δ , variacijos lygis.

Jungtinis mažiausių kvadratų (Pooled OLS) regresijos modelis gali būti sudaromas trijų lygčių principu, siūlant: FS, Δ FS, Δ ND. Tačiau grynosios skolos modelis turi būti naudojamas kaip fiksuotas efekto modelis, nuoseklus ir pakankamai efektyvus. Siekiant įvertinti trendo statistinį patikimumą be koreliacijos koeficiento skaičiavimo, taikomi įvairūs statistiniai kriterijai (Stjudento, Z kriterijai). Šiuo atveju lyginamosios padalintos į dvi lygias sekos dalis, vidutinių reikšmių skirtumas ir minėtų kriterijų pagalba įvertinamas skirtumo statistinis reikšmingumas (Bolívar, Galera, Muñoz, Subirés, 2015).

Mann'o-Kendall'o testas – tai neparametrinis (tinka naudoti tik tuo atveju jei kintamasis nėra normaliai pasiskirstęs) testas trendų nustatymui laiko sekose. Šis testas bei jo modifikacijos pasižymi paprastumu,

gali būti naudojamas net ir esant trūkiams duomenų sekose, todėl plačiai vartojamas ir socialiniuose moksluose (Bolívar, Galera, Muñoz, Subirés, 2015).

Groves ir kt. (1981) pažymėjo tradicinės biudžeto, balanso ir veiklos ataskaitų analize atskleisti esamus ir kylančius klausimus, netinkamumus. Pavyzdžiui, nustatyti kiekybinius rodiklius, absoliučiais skaičiais ir rodikliais, stebėti įtaką finansinei būklei vietos valdžios institucijose, kredito reitingus įvertinant vietos obligacijas.

Galimi ir prevenciniai modeliai finansiniam stabilumui vertinti. Viešojo sektoriaus finansų krizė 1970-ųjų pradžioje motyvavo mokslininkus identifikuoti rodiklius, kurie galėtų būti naudojami kaip signalas finansų stabilumo galimoms grėsmėms nustatyti. Tarpvalstybinių santykių patariamoji komisija (ACIR), finansinės būklės įvertinimui sudarė šešių įspėjamųjų ženklų sąrašą, rodantį finansinės būklės situaciją: pajamų patikimumas, nuoseklus grynasis perviršis, išlaidų subalansuotumas, skolų valdymas, likvidumas, turto valdymas (Coe, 2008).

Finansinis stabilumas (nestabilumas) gali būti siejamas su bankroto tikimybe. Institucijai esant nepajėgiai grąžinti skolas, vykdyti kitus turtinius įsipareigojimus, stabdoma veikla. Toks finansinės padėties buvimas įvardijamas kaip finansinis nestabilumas, galimas bankroto atvejis. Bankrotas seniai buvo aktuali tema, svarbi mokslinių tyrimų sritis. E. I. Altman bankroto modelis taikomas ir savivaldybių finansiniam stabilumui vertinti. E. I. Altman nuodugniai tyrinėjo bankroto nustatymo problemą. Jis bandė taikyti santykinų rodiklių metodą įmonių, institucijų bankroto tikimybei nustatyti, siūlant skaičiuoti trumpalaikio mokumo ir skolos rodiklius, tačiau priėjo išvados, kad ši metodika nepatikima, nes neįvertinamas pelningumas, turto apyvartumas, turto naudojimo efektyvumas ir kiti verslo aspektai. Lietuvoje bankroto diagnostikai atlikti šis tradicinis E. I. Altman (Z) modelis plačiai taikomas siekiant įvertinti finansinių ataskaitų straipsnių pokyčių įtaką įmonių, įstaigų finansiniam stabilumui (Grigaliūnienė, Cibulskienė, 2004). Z koeficientui pagrįsti, kuris išvedamas iš santykinų ekonominių rodiklių, E. I. Altman naudojo diskriminantinės analizės būdą nustatant įmonių bankroto tikimybę. Altman atrinko penkis rodiklius, kurie apibūdina skirtingus įmonės finansinės veiklos aspektus ir sudarė formulę, kurią pavadino Z modeliu.

$$\text{Modelis: } Z1 = 1,2X1 + 1,4X2 + 3,3X3 + 0,6X4 + 0,99X5 \quad (5)$$

čia:

X1 = apyvartinis kapitalas / turtas;

X2 = nepaskirstytas pelnas / turtas;

X3 = pelnas neatskaičius palūkanų ir mokesčių / turtas ;

X4 = kapitalo rinkos vertė / įsipareigojimai;

X5 = pardavimo pajamos / turtas;

Šis modelis skirtas įmonių, kurių akcijos kotiruojamos vertybinių popierių biržoje, bankroto tikimybei įvertinti. Jeigu Z yra mažesnis negu 1,80 - bankroto tikimybė labai didelė, nuo 1,81 iki 2,7 –

didelė, nuo 2,8 iki 2,9 – galima tikimybė bankrotuoti, daugiau negu 3,0 – bankroto tikimybė labai maža (Mackevičius, Rakšteliene, 2005).

Kiek vėliau E. I. Altman sukūrė dar du modelius: įmonių, kurių akcijos nekotiruojamos vertybinių popierių biržoje bankroto prognozavimui ir paslaugų veiklos įmonių bankrotui prognozuoti. Šis Altman Z3 modelis yra taikomas JAV Teksaso valstijų savivaldybių finansiniam stabilumui vertinti. Savivaldybės yra panašios į paslaugas teikiančias įmones, jos taip pat teikia paslaugas vietos bendruomenės gyventojams, tik yra pelno nesiekiančios institucijos. Šio modelio rezultatų vertinimas, ne tik suteikia galimybę daryti išvagas apie galimas finansines problemas Teksaso savivaldybėse, bet taip pat suteikiama galimybė investuotojams vertinti savivaldybių leidžiamas obligacijas ir daryti išvadas apie galimas (ne) saugias ir (ne) pelningas investicijas. Analizuojant atliktą bankroto tikimybės tyrimą su Teksaso valstijų savivaldybėmis, pasitvirtina teiginiai, jog labai sunku atlikti finansinio stabilumo, bankroto tyrimus dėl informacijos stokos. Teksaso valstija suskirstyta į 254 apskritis ir 1209 savivaldybes. Gauta finansinė informacija tik iš 85 vietos savivaldos subjektų, kurie ir buvo įtraukti į tyrimą. Kadangi šis tyrimas leidžia palyginti obligacijų reitingą pagal gautas Z reikšmes, tai šio modelio taikymas naudingas šioms valstijoms, tačiau bus siekiama didinti tyrimo imtį (Fischer, Treba, Bunn, 2015).

E. I. Altman Z3 modelį sudaro keturi rodikliai.

$$\text{Modelis: } Z3 = 6,56X1 + 3,26X2 + 6,72X3 + 1,05X4 \quad (6)$$

čia:

X1 = apyvartinis kapitalas / turtas

X2 = nepaskirstytas pelnas / turtas

X3 = pelnas iki apmokestinimo / turtas

X4 = nuosavas kapitalas / įsipareigojimai

Jeigu Z reikšmė yra mažesnė nei 1,10 - bankroto tikimybė yra labai didelė. Jei Z reikšmė svyruoja tarp 1,10 ir 2,59 - bankrotas yra įmanomas, o jei yra daugiau nei 2,60 – bankroto tikimybė labai maža (Mackevičius, Rakšteliene, 2005). Buškevičiūtė, Mačerinskienė (1999) teigia, kad E. I. Altmano modelis įmonių, institucijų bankrotą leidžia prognozuoti apytiksliai ir daryti apibendrinimus vien tik pagal šį modelį nereikėtų. Fischer, Treba, Bunn, (2015) teigia, kad Altman Z3 modelis yra tinkamas vietos valdžios institucijų finansiniam stabilumui įvertinti, todėl JAV valstijose, remiantis šiuo modeliu yra tiriama daugelio savivaldybių bankroto tikimybė.

Lietuvos Laisvosios rinkos instituto, nuo 2011 m. atliekamas indekso skaičiavimas, gali būti vertinamas kaip metodika finansiniam stabilumui vertinti. Skaičiuojant šį indeksą įtraukiamos gyventojams ir investuotojams svarbiausios sritys, kuriose sprendimus priima savivaldybės. Savivaldybių indeksą sudaro trys rodiklių grupės („Savivaldybė gyventojui“, „Savivaldybė

investuotojui“ ir „Savivaldybės valdymas“). Šias tris rodiklių grupes sudaro 9 indekse vertinamos sritys („Komunalinės paslaugos“, „Transportas“, „Švietimas“, „Sveikata ir socialinė rūpyba“, „Investicijos ir plėtra“, „Mokesčiai“, „Biudžetas“, „Turto valdymas“ ir „Administracija“), kurios susideda iš 61 rodiklio. Kiekvienos srities svoris priklauso nuo analizuojamų rodiklių skaičiaus, o bendras rodiklių grupės svoris indekse paremtas ekspertiniu vertinimu. Vertinant ženklas „↓↑“ reiškia, kad kiekybinio rodiklio mažesnei reikšmei priskiriamas aukštesnis vertinimas. Ženklas „↑↑“ rodo, kad kiekybinio rodiklio didesnei reikšmei yra priskiriamas aukštesnis vertinimas. Kadangi savivaldybės finansinį stabilumą labiau įtakoja „Investicijos ir plėtra“, „Mokesčiai“, „Biudžetas“, „Turto valdymas“ ir „Administracija“ tai pateikiama šių sričių rodikliai (žr. 1 priedas).

Rodikliai vertinami dešimties balų sistemoje (0 – blogiausias įvertinimas, 10 – geriausias įvertinimas). Kiekvienam rodikliui srityje priskiriamas vienodas svoris (pvz., „Mokesčių“ sritis susideda iš 5 rodiklių, tuomet vieno rodiklio svoris srityje – 20 proc.). Gautas rezultatas įvertinamas 100 balų skalėje, kur mažiausiai balų srityje surinkusi savivaldybė gauna 0, o daugiausiai – 100 balų. Galiausiai naudojantis sričių svoriais suskaičiuojamas grupės ir bendras savivaldybės vertinimas. Kiekybiniai (išreikšti skaičiais) rodikliai indekse vertinami naudojantis žemiau pateiktomis formulėmis:

Kai mažesnė rodiklio reikšmė vertinama geriau „↓↑“:

$$\text{Rodiklio įvertinimas} = \frac{\text{MAX-rodiklio reikšmė}}{\text{MAX-MIN}} \times 100 \text{ balų} \quad (7)$$

Kai didesnė rodiklio reikšmė vertinama geriau „↑↑“:

$$\text{Rodiklio įvertinimas} = \frac{\text{Rodiklio reikšmė-MIN}}{\text{MAX-MIN}} \times 100 \text{ balų} \quad (8)$$

čia:

MIN – minimali galima arba minimali iš visų atsakymų gauta reikšmė;

MAX – maksimali galima arba maksimali iš visų atsakymų gauta reikšmė.

Rodiklio poveikio savivaldybės vertinimui eliminavimas yra reikalingas tada, kai savivaldybėje rodiklis nėra vertinamas (pavyzdžiui, kai rodikliai yra apie centralizuotą šildymo sistemą, o savivaldybėje jos nėra). Tokiu atveju, rodiklis nevertinamas, o kitiems sritims rodikliams suteikiamas didesnis svoris.

Sudarant indeksą remiamasi savivaldybių pateiktais, Finansų ministerijos, Statistikos departamento, Valstybinės mokesčių inspekcijos, Lietuvos darbo biržos, Nacionalinio egzaminų centro, Konkurencijos tarybos, Valstybės tarnybos departamento, ir kitais duomenimis.

Lietuvos savivaldybių indekse savivaldybės vertinamos skirstant į dvi grupes. Skirstymo principas - gyventojų tankis. Pagal šį vertinimą, vienoje grupėje yra 6 tankiausiai apgyvendintos savivaldybės (vadinamos didžiosiomis savivaldybėmis), o kitoje - likusios 54 (mažosios savivaldybės). Ši atskirtis naudojama visame indekso skaičiavime, todėl kiekvienoje srityje yra atskirai vertinamos tiek didžiosios, tiek mažosios savivaldybės (Lietuvos laisvosios rinkos institutas [LLRI], 2016).

2.5. Vidinių ir išorės veiksnių įtaka savivaldybių finansiniam stabilumui

Vietos savivaldos finansai atsispindi jų biudžetuose. Todėl aptariant finansinį stabilumą svarbu tampa ir pačių jų biudžetų sudarymo priemonės ir turimos galimybės jų formavimui.

Esant fiskalinei įtampai bendruomenė paprastai kovoja su problema kaip subalansuoti savo biudžetą, nepakenkiant paslaugų lygiui ir pritampant prie besikeičiančių socialinių ir ekonominių jėgų, kurios riboja finansinius išteklius ir būsimus poreikius. Išlaikyti arba atkurti patikimą finansų būklę, finansinį stabilumą, būtinas tinkamas biudžeto subalansavimas (DiNapoli, 2012). Tačiau įvairūs teisiniai, fiskaliniai apribojimai dažnai riboja įvairias pasirinkimo galimybes vietos savivaldos institucijų specialistams, formuojant ir valdant biudžetus. Ne mažiau svarbūs aplinkos veiksniai - gyventojų skaičiaus kitimo tendencijos, namų ūkių pajamų lygiai, nedarbo lygis, fiskalinis pajėgumas, skurdo rodikliai (Coleman, 2014).

Savivaldybės biudžetas įvardijamas kaip savivaldybės tarybos tvirtinamas savivaldybės biudžeto pajamų ir asignavimų planas biudžetiniams metams. Čia kaupiamos lėšos, reikalingos įstatymų priskirtoms funkcijoms ir savivaldybės įstatymų perduotoms funkcijoms atlikti.

Biudžeto formavimas negalimas be biudžeto pajamų ir išlaidų. Savivaldybės biudžeto pajamas sudaro: mokestinės pajamos (įplaukos iš mokesčių), kurios ir sudaro pagrindinę pajamų dalį, nemokestinės pajamos (pajamos iš savivaldybės nuosavybės, vietinių rinkliavų, baudų ir kitų šaltinių), valstybės biudžeto skiriamų dotacijų, kurios yra skiriamos pajamų ir išlaidų skirtumų išlyginimui ir valstybinėms funkcijoms vykdyti (Stačiokas, Rimas, 2002). Panašus pajamų klasifikavimas taikomas ir kitose pasaulio valstybėse. 5 lentelėje pateikiama pajamų klasifikacija ir struktūra pagal JAV regionų savivaldybes.

5 lentelė. JAV savivaldybių pajamų struktūra pagal regionų savivaldybes (Ingram, Hong, 2010, p. 6)

JAV regionas	Vyriausybės pervedimai, proc.	Nuosavos lėšos			
		Viso, proc.	Vietiniai mokesčiai, proc.		Rinkliavos, proc.
			Turto mokesčiai, proc.	Kiti mokesčiai, proc.	
Naujoji Anglija	44	56	43	0	13
Vidurio Atlantas	42	58	20	22	16
Šiaurės	28	72	20	19	33
Pietų	23	77	21	21	35
Vakarų	21	79	16	27	36

JAV regionų savivaldybėse vyriausybės pervedimai, taip vadinamos dotacijos sudaro nuo 21 iki 44 procentų visų savivaldybių pajamų. Šių savivaldybių nuosavų lėšų procentinė dalis yra ženkliai didesnė už vyriausybės pervedimų procentinę dalį ir svyruoja nuo 56-79 procentų nuo visų savivaldybės pajamų.

6 lentelėje pateikiama pajamų klasifikacija, iš kurių susideda savivaldybių biudžetų pajamos. Lietuvoje.

6 lentelė. Lietuvos savivaldybės biudžeto pajamų klasifikacija (Savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymas, LR finansų ministro įstatymas „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos patvirtinimo“, 2010)

MOKESTINĖS PAJAMOS	NEMOKESTINĖS PAJAMOS	VALSTYBĖS BIUŽETO DOTACIJOS
Pajamų ir pelno mokesčiai	Pajamos iš savivaldybių turto (nuosavybės)	Dotacijos, gautos iš kitų valdymo lygių
Gyventojų pajamų mokestis (gautas iš VMI)	Palūkanos už paskolas	Bendroji dotacija
Gyventojų pajamų mokestis savivaldybių išlaidų struktūros skirtumams išlyginti	Palūkanos už depozitus	Specialioji tikslinė dotacija
Gyventojų pajamų mokestis savivaldybių pajamos iš gyventojų pajamų mokesčio išlyginti	Dividendai	Bendrosios dotacijos kompensacija
	Nuomos mokestis už valstybinę žemę ir valstybinio vidaus vandens fondo vandens telkinius	Dotacija išlaidų struktūros skirtumams išlyginti
	Mokesčiai už valstybinius gamtos išteklius	
Turto mokesčiai	Rinkliavos ir pajamos iš atsitiktinių pardavimų	
Žemės mokestis	Pajamos už patalpų nuomą	
Paveldimo turto mokestis	Pajamos už atsitiktines paslaugas	
Nekilnojamojo turto mokestis	Pajamos iš baudų ir konfiskacijos	
	Kitos neišvardytos pajamos	
Prekių ir paslaugų mokesčiai		
Mokesčiai už aplinkos teršimą		
Valstybės rinkliavos		
Vietinės rinkliavos		

Mokestines savivaldybių pajamas gali sudaryti „nuosavi“ mokesčiai, kurie formuoja tik savivaldybių biudžetų pajamas ir bendrųjų mokesčių dalis, kuomet svarstant valstybės biudžeto projektą mokesčių įplaukos yra paskirstomos tarp valstybės ir savivaldybių biudžetų tam tikru santykiu (Levišauskaitė, Rūškys, 2003, p. 156). Pajamų rūšys, kurias visiškai ar bent iš dalies reglamentuoja pačios savivaldybės: nuomos, ūkinės veiklos, parduodamos nuosavybės, baudų pajamos, atlyginimas už naudojimąsi savivaldybei priklausančiais daiktais. Iki 2002 m. fizinių asmenų mokestį buvo galima priskirti prie „nuosavų“ savivaldybių mokesčių, kadangi iš jo atskaičius įmokas į nebiudžetinį Privalomąjį sveikatos draudimo fondą, visa likusi suma patekdavo į savivaldybių biudžetus. Nuo 2002 m. situacija pasikeitė – fizinių asmenų pajamų mokesčio dalis, tenkanti savivaldybėms tapo bendrojo mokesčio dalimi, kadangi yra atskaitomos įmokos ne tik į Privalomąjį sveikatos draudimo fondą, bet ir į valstybės biudžetą (Levišauskaitė, Rūškys, 2003, p. 156). Valstybinė mokesčių inspekcija savivaldybių mokestinių pajamų šaltiniams priskiriamus mokesčius tiesiogiai perveda į biudžetus, išskyrus gyventojų pajamų mokestį ir mokesčius, gaunamus už prekes ir paslaugas. Gyventojų pajamų mokestis yra dalijamas ir valstybei, ir

savivaldybėms. Į savivaldybių biudžetus šis mokestis pervedamas po atskaitymų: už verslo liudijimus, į Privalomąjį sveikatos draudimo fondą, jei numatyta – po dalies atskaitymo į Valstybės biudžetą. Likusi gyventojų pajamų mokesčio dalis yra pervedama į Valstybės išdo sąskaitą (Balvočiūtė, Makauskaitė, 2012, p. 39). Valstybės biudžeto lėšos kaip dotacijos savivaldybių biudžetams skiriamos šiais tikslais: mokestinėms pajamoms išlyginti, išlaidų struktūros skirtumams išlyginti, savivaldybėms perduotoms valstybinėms funkcijoms vykdyti, savivaldybėms priskirtajai vaikų, jaunimo bei suaugusiųjų bendro lavinimo funkcijai atlikti, Seimo ir Vyriausybės patvirtintoms programoms vykdyti, savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų pokyčiams kompensuoti. Šios lėšos yra susietos tarpusavyje ir atlieka tarpbiudžetinį lėšų perskirstymą (Butkevičius, Bivainis, 2009, p. 123).

Savivaldybių biudžetų išlaidos, vadinamos asignavimais, yra naudojamos savivaldybėms įstatymų deleguotoms valstybės funkcijoms vykdyti ir savivaldybės biudžeto programoms įgyvendinti. Levišauskaitė, Rūškys (2003, p. 158) skiria pagrindines išlaidų rūšis, kurios naudojamos:

- vykdomoms švietimo, kultūros, sveikatos apsaugos, sporto ir gamtos apsaugos programoms bei socialinės paramos programoms finansuoti;
- savivaldybių ūkio plėtojimui ir reguliavimui;
- savivaldybių institucijų išlaikymui (darbuotojų darbo užmokestis);
- biudžeto kasos apyvartos lėšų didinimui;
- išlaidoms, kurios yra susijusios su keleivinio transporto lengvatomis, jų kompensavimui;
- kitų priemonių, kurios nurodytos įstatymuose ar savivaldybių tarybų sprendimuose, įgyvendinimui.

JAV valstijų savivaldybėms taikoma tokia funkcinė išlaidų klasifikacija: švietimas, valdžios sektoriaus paslaugos, asmens ir turto apsauga, transportas ir ryšiai, sveikata, socialinė apsauga, aplinkos apsaugos ir pramonės plėtra, poilsis ir kultūra, darbo užimtumas ir emigracija, gyvenamųjų namų plėtra, užsienio reikalai ir tarptautinė pagalba, regiono planavimas ir plėtra (Statitics Canada [StatCan], 2017).

Lietuvos savivaldybių biudžetų išlaidos skiriamos pagal funkcinę ir ekonominę klasifikacijas (žr. 7 lentelė).

7 lentelė. Lietuvos savivaldybės biudžeto išlaidų klasifikacija (LR finansų ministro įsakymas „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos patvirtinimo“, 2010)

Funkcinė klasifikacija	Ekonominė klasifikacija
Bendros valstybės paslaugos	Darbo užmokestis ir socialinis draudimas
Gynyba	Prekių ir paslaugų naudojimas
Viešoji tvarka ir visuomenės apsauga	Turto išlaidos
Ekonomika	Subsidijos
Aplinkos apsauga	Dotacijos
Būstas ir komunalinis ūkis	Socialinės išmokos (pašalpos)
Sveikatos priežiūra	Kitos išlaidos

Poilsis, kultūra ir religija	Sandoriai su materialiuoju turtu bei finansinių įsipareigojimų vykdymas
Švietimas	
Socialinė apsauga	

Už teisėtą išlaidų naudojimą atsakingi asignavimų valdytojai, jie skirsto asignavimus atitinkamų įsipareigojimų vykdymui, neviršdami bendros savivaldybės tarybos patvirtintos asignavimų sumos. Asignavimų valdytojai biudžeto išlaidas privalo naudoti pagal paskirtį – biudžetų programoms vykdyti ir uždaviniams įgyvendinti. Jie privalo nustatyti ir patvirtinti programų išlaidų sąmatas, neviršijant toms programoms patvirtintų bendrųjų asignavimų, į kuriuos įeina ir paprastosios išlaidos, tokios kaip darbo užmokestis. Asignavimų valdytojai privalo organizuoti biudžetų programų rengimą ir vykdymą, teikti finansinę ir kitą atskaitomybę, kontroliuoti bei vykdyti turtinius įsipareigojimus, atlikti pavaldžių institucijų finansinės atskaitomybės analizę, garantuoti finansinių ir statistinių ataskaitų teisingumą bei programų vykdymo ir paskirtų asignavimų naudojimo efektyvumą ir rezultatyvumą (Naraškevičiūtė, Lakštutienė, 2006).

Vertinant kitų valstybių ir Lietuvos savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų struktūras, galima pastebėti, jog klasifikacijos yra panašios.

Analizuojant savivaldybės finansinį stabilumą, būtinas ir savivaldybės biudžeto vertinimas, kaip svarbaus veiksnio, įtakojančio savivaldybės finansinio stabilumo lygį. Vienas svarbių žingsnių, fiskalinio išlyginimo sistemos efektyvumo užtikrinimas, kuriam yra būtinas visų savivaldybių fiskalinių trūkumų apskaičiavimas – kiek nuosavų lėšų joms trūksta iki pakankamo viešųjų paslaugų teikimo.

Fiskalinio išlyginimo sistema – „donorų“ pajamų pertekliaus pervedimai savivaldybėms „gavėjoms“ – yra būtina ir egzistuoja daugelyje pasaulio valstybių. Kiti lemiantys faktoriai – išlyginimo iniciatyvos, kurios skatina savivaldos indėlį į vietos ekonomikos augimą laipsnis, pakankamo finansavimo užtikrinimas ir motyvacija auginti pajamas. Yra išskiriama trys fiskalinio išlyginimo modelių tipai: klasikinis pilnas išlyginimas, išlaidų poreikio išlyginimas, mokestinio pajėgumo išlyginimas. Finansinio pervedimo dalis, vadovaujantis trimis fiskalinio išlyginimo modeliais apskaičiuojama pagal pateiktas formules:

Klasikinis pilnas išlyginimas

$$\text{Finansinio pervedimo dalis}_{(i)} = \text{Išlaidų poreikis}_{(i)} - \text{Fiskalinis pajėgumas}_{(i)} \quad (9)$$

Išlaidų poreikio išlyginimas

$$\text{Finansinio pervedimo dalis}_{(i)} = \text{Išlaidų poreikis}_{(i)} - \text{Vidutinis išlaidų poreikis}_{(n)} \quad (10)$$

Mokestinio pajėgumo išlyginimas

$$\text{Finansinio pervedimo dalis}_{(i)} = \text{Vidutinis fiskalinis pajėgumas}_{(n)} - \text{Fiskalinis pajėgumas}_{(i)} \quad (11)$$

Tam, kad būtų apskaičiuotas fiskalinis trūkumas būtina įvertinti išlaidų poreikį ir fiskalinį pajėgumą.

$$FLi = \alpha (IPi - IP) + \beta (FP - FPi) \quad (12)$$

čia:

FLi – fiskalinis trūkumas vienai savivaldybei

$\alpha (IPi - IP)$ – išlaidų poreikio išlyginimas vienai savivaldybei

$\beta (FP - FPi)$ – fiskalinio pajėgumo išlyginimas vienai savivaldybei

Daugelis pažangių užsienio šalių daug dėmesio skiria kuo objektyvesniam įvertinimui, kiek finansinių lėšų reikia, norint užtikrinti tinkamą ir palyginamą viešųjų paslaugų tiekimo lygį kiekvienoje savivaldybėje. Motyvuojama – pajamų forma atlygis skiriamas už gerus rezultatus verslo aplinkoje. Savivaldybių kaštų struktūros dažnai varijuoja dėl šių pagrindinių veiksnių:

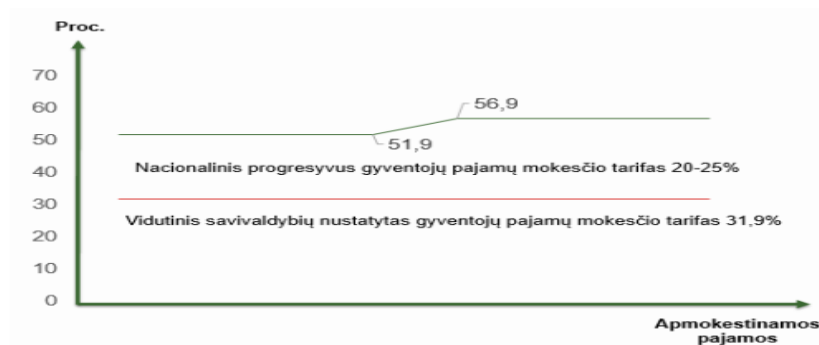
- Demografinės populiacijos sudėties;
- Teikiamų paslaugų tipų ;
- Vietinių poreikių (pvz., skurdo mažinimo, psichinių ligonių išlaikymo ir pan.).

Skaičiavimai, kiek kuri savivaldybės vykdoma funkcija kainuoja remiantis objektyviais kriterijais, leidžia įvertinti, ar savivaldybės nešvaisto valstybės lėšų. Tokia metodika vadinama išlaidų poreikio įvertinimu. Deja, Lietuvoje išlaidų poreikis nėra skaičiuojamas, todėl nėra žinoma, ar Lietuvos savivaldybės skiria tinkamas sumas viešosioms paslaugoms užtikrinti. Be to, žemas Lietuvos savivaldybių finansinis savarankiškumas kontrastuoja su užsienio tendencijomis. Pavyzdžiui, Danijos savivalda pirmauja tarp unitarinių šalių: savivaldybės ir regionai ten išleidžia 64,3 % visų viešųjų išlaidų.

Švedijoje, kur sistema analogiška Danijai ir pertvarkyta 2005 m., vietinės valdžios, be analogiškų daniškosioms funkcijų, turi ir „laisvąjį sektorių“ – kultūra ir laisvalaikis, būstas, energetika bei industrinės ir komercinės paslaugos – kuriame savivaldybės pačios kuria ir finansuoja iniciatyvas.

Užsienio šalyse išlaidų poreikis apskaičiuojamas įvairiais metodais, tačiau Lietuvai siūloma vadovautis Danijos ir Švedijos patirtimi – išlaidas įvertinti standartinių kaštų metodu: kiekvienoje savarankiškų ir ribotai savarankiškų funkcijų grupėje vidutinės savivaldybių išlaidos palyginamos su vienos savivaldybės išlaidomis, o galutinė išlaidų poreikio suma apskaičiuojama padauginus vidutinės išlaidas per šią paslaugą gaunančių vienetų skaičių (pvz., gyventojai, kilometrai kelių ar kvadratiniai metrai – vieni nepaisant santykinai aukštos mokestinės naštos). Konkrečios savivaldybės išlaidos su vidurkiu lyginamos savivaldybių grupėje, atsižvelgiant į demografinės, fizinės ir socialinės struktūros veiksnius, kuriems savivaldybės negali daryti tiesioginės įtakos. Pavyzdžiui, Danijoje išlaidų prognozavimo formulėje 70 % svorio skiriama demografiniams ir 30 % socialiniams rodikliams (pvz., kelionės į darbą laikas, nedarbas, sunkiai besiverčiančios šeimos, nuomojamas būstas, vieniši asmenys, psichiatriniai pacientai, neišsilavinusių tėvų vaikai), kurių svoriai nustatyti centrinės valdžios. Švedijoje standartinių kaštų metodas susideda iš 9 kaštų modelių – paslaugų kategorijų: priešmokyklinės ir nemokyklinės paslaugos ir priežiūra, darželių ir mokyklų pamokos, vidurinė mokykla, senjorų priežiūra,

individuali ir šeimos priežiūra, užsienio kilmės vaikai, populiacijos pokytis, būsto struktūra, atlyginimų struktūra. Jei savivaldybės kaštai kiekvienoje kategorijoje didesni nei nacionalinis vidurkis, savivaldybė gauna subsidiją kaštų išlyginimui. Jeigu mažesni – moka mokestį. Suma, gauta iš savivaldybių „donorių“, yra lygi tai, kurią gauna visos likusios savivaldybės su aukštesnėmis išlaidomis. Centrinė valdžia dotacijų išlaidų išlyginimo sistemai neskiria. Kitas svarbus veiksnys fiskalinis pajėgumas. Užsienio šalys žengia vienu decentralizacijos žingsniu toliau ir suteikia vietos valdžioms ne tik daugiau funkcijų, bet ir galimybę pačioms rinkti savo pajamas. Savivaldybių pajėgumai surinkti vietinius mokesčius savo teritorijose gali skirtis dėl jų mokestinių bazių skirtumų ir mokesčių tarifų. Pavyzdžiui, Portugalijoje kiekviena savivaldybė nustato 0-1,5% priemoką virš nacionalinio standartinio 21 % pelno mokesčio tarifo. Nors tarp Europos šalių vietos valdžia turi teisę padidinti pelno mokestį tik Portugalijoje, pelno mokesčio dalis pervedama savivaldai ir Austrijoje, Čekijoje, Danijoje bei Vokietijoje. 5 regionai Flandrijos provincijoje, Belgijoje – vieni konkurencingiausių regionų Europoje nepaisant santykinai aukštos mokestinės naštos. 2014 m. įvykdyta federacinė reforma reglamentavo federacinio GPM tarifo lengvatos ar priemokos nustatymo funkcijos devoliuciją provincijoms. Kai kurios iš 300 savivaldų Flandrijos provincijose taiko GPM lengvatą arba priemoką. Federalinė valdžia numatė lengvatos/priemokos „lubas“ (6,75% nuo viso regione surinkto GPM), bei nustatė jog lengvatos/priemokos negali panaikinti GPM progresyvumo. Flandrijos provincijos pačios pasirenka vietinius mokesčius (egzistuoja 120), federacinių mokesčių priemokas, tarifus bei mokestines bazes. Nors ši sistema ir sudaro didelę administracinę naštą, Flandrijos savivaldos surenka apie 40 % pajamų (kitus 40 % sudaro tarpvyriausybiniai pervedimai, likusius 20 % dividendai ir finansinės investicijos) ir yra pačios atsakingos už savo ekonominę padėtį. Galima daryti prielaidą, jog daugialypė mokestinė sistema nėra faktorius, nulemiantis regiono konkurencingumą, tačiau gali suteikti savivaldoms daugiau finansinių galimybių. Šiaurės šalių „gerovės valstybės“ finansuoja gyventojų pajamų mokestis (GPM), kuris, kaip ir Lietuvoje, yra pagrindinis savivaldos pajamų šaltinis. Danijos ir Švedijos savivaldos nustato vietinio GPM tarifą: vidutiniškai 25 % ir 32 % atitinkamai. Jis taikomas kaip papildomas tarifas virš valstybinio GPM (žr. 7 pav).

7 pav. Švedijos gyventojų pajamų mokestis (Mieliauskaitė, Vadapalas, 2016)

Be to, Švedijoje ir Danijoje taikomi žemės, nekilnojamo turto mokesčiai. Danijoje dalis valstybinio pelno mokesčio pervedama savivaldybėms. Visos apmokestinamos pajamos savivaldybės teritorijoje sudaro jos fiskalinio pajėgumo pagrindą. Kuo didesnis fiskalinis pajėgumas, tuo daugiau nuosavų pajamų savivaldybei užtenka savo išlaidoms padengti.

$$\text{Struktūrinis deficitas} = \text{Fiskalinis pajėgumas} - \text{prognozuojamos išlaidos} \quad (13)$$

čia:

fiskalinis pajėgumas – vietinis pajamų mokestis, nekilnojamo turto mokestis, žemės mokestis;
prognozuojamos išlaidos – 70 proc. demografiniai rodikliai, 30 proc. socialiniai rodikliai.

Kai kurios valstybės išlygina fiskalinį pajėgumą tarp savivaldybių atskiroje sistemoje. Tokio išlyginimo tikslas – užtikrinti savivaldybių pajamų lygio panašumą, nepaisant struktūrinių skirtumų, tokių kaip mažesnė mokestinė bazė ar žemesni gyventojų atlyginimai.

Pavyzdžiui, Švedijoje savivaldybės, kurių einamųjų metų mokestinis pajėgumas siekia >115 % nacionalinio vidurkio, tampa donorėmis. Reiškia, jos turi susimokėti mokestį, kuris sumažina jų mokestinį pajėgumą iki 85 % vidutinio pajėgumo regione. O savivaldybės, kurių pajėgumas <115 %, gauna išlyginimo subsidiją iki 95 %. Vidurkio užfiksavimas užtikrina sąlygas konkurencijai: savivaldybės lieka suinteresuotos mažinti vietinį tarifą, o ne auginti vidutinį lygį kartu, todėl, kad įtraukiamas nacionalinis tarifo vidurkis ir vietinė mokestinė bazė tampa lemiamas kintamasis. Iš 290 savivaldybių tik keletas savivaldybių tampa „donorėmis“, todėl fiskalinio pajėgumo išlyginimo sistemoje didelė dalis lėšų skiriama iš valstybės biudžeto.

Svarbus tampa ir fiskalinio išlyginimo klausimas. Savivaldybės, surinkusios pajamų perviršį, solidarumo principu atiduoda dalį lėšų savivaldybėms su mažesniu pajėgumu rinkti pajamas savo teritorijoje. Donorų - gavėjų sistema egzistuoja ir Lietuvoje, tačiau čia savivaldybės neturi būdų daryti įtakos savo pajamų rinkimui, todėl centrinė valdžia finansuoja išlyginimo sistemą pagal neteisingus principus. Pagrindinis skirtumas, kuo Lietuvos savivalda išsiskiria pažangiausių valstybių kontekste, yra neigiamų padarinių atsiradimo priežastį stiprinanti reiškinių grandinė, kuomet auginti savo pajamas savivaldybėms kartais verta mažiau nei gauti subsidijas.

Danijoje vidutiniškai savivaldybė galėtų pati padengti 75 % savo išlaidų savomis pajamomis. Trūkumas išlyginamas iki 58 % (90 % neturtingiausioms savivaldybėms) iš valstybinių subsidijų bei kitų savivaldybių su struktūriniu pertekliumi dotacijų (Meliauskaitė, Vadapalas, 2016).

Teisinga fiskalinio išlyginimo sistema nepaveikia savivaldybių motyvacijos: savivaldybės Danijoje ir Švedijoje toliau siekia auginti savo pajamas, nepaisant to, kad dalį jų atiduoda kitoms savivaldybėms, o taupyti skatina tai, kad mažesnės išlaidos reiškia ne tik mažesnes subsidijas, bet ir daugiau laisvų lėšų panaudoti savo nuožiūra. Danijos ir Švedijos savivaldybės gauna daugiau lėšų, kai jų pajamos auga, palyginus su gaunamomis subsidijomis. Be to, augant visų savivaldybių vidutiniam

lygiui, auga ir kiekvienos jų gerovė. Fiskalinis išlyginimas, fiskalinis pajėgumas yra labai svarbūs formuojant savivaldybių biudžetus. Tinkamas fiskalinio išlyginimo, fiskalinio pajėgumo taikymas garantuoja savivaldybėms pakankamus pajamų šaltinius papildomiems išlaidų pokyčiams finansuoti. Pakankama lėšų apimtis sudaro sąlygas savivaldybių finansiniam stabilumui užtikrinti, įsiskolinimams suvaldyti.

Atlikta mokslinės literatūros analizė parodė, kad vieningo būdo, metodo, finansiniam stabilumui vertinti nėra. Kompleksinių priemonių apjungimas ir sistemos sukūrimas būtų priemonė, finansiniam stabilumui vertinti. Galimas įvairių santykinų finansinių rodiklių grupių įtraukimas, kaip mokumas, likvidumas, pajamų-išlaidų, veiklos rezultatyvumas. Taip pat remiantis užsienio šalių patirtimi galimas Brown, Altman modelių ar jų modifikuotų variantų taikymas, leidžiantis įvertinti savivaldybių finansinės būklės būseną, bankroto tikimybės galimybę. Tačiau visiems tyrimams atlikti reikalingi informacijos šaltiniai, vidinės aplinkos tyrimas ir labiausiai jai įtaką darantys veiksniai. Savivaldybių veikla neatsiejama nuo biudžeto ir jo formavimo, kuris negalimas be dviejų objektų, pajamų ir išlaidų. Pagal pajamų, gaunamų iš įvairių finansavimo šaltinių apimtį, planuojamos ir išlaidos. Analogiškai didėjant išlaidoms būtinas ir atitinkamo pajamų lygio palaikymas. Kadangi didžioji savivaldybių biudžetų pajamų dalis yra mokesstinės pajamos, todėl labai svarbus vienas pagrindinių mokesčių – gyventojų pajamų mokestis, renkamas į vietinius biudžetus. Analizuojant finansinio stabilumo vertinimą, neatsiejamas yra fiskalinis pajėgumas. Kuo didesnis fiskalinis pajėgumas, tuo daugiau nuosavų pajamų savivaldybei užtenka savo išlaidoms padengti.

3. SAVIVALDYBĖS FINANSINIO STABILUMO VERTINIMO METODOLOGIJA

Savivaldybių finansinis stabilumas yra vienareikšmiškai susijęs su skola, įsiskolinimu ir skolinimusi, skolinimosi rizika, skolinimosi apimtimis, savivaldybių biudžetų valdymo procesu, autonomija, decentralizacija, bankroto tikimybe ir kitomis sąvokomis, kurios atskleidžia savivaldybių finansų sistemos problemų egzistavimą ir sudaro prielaidas savivaldybės finansiniam nestabilumui. Iki šiol Lietuvoje nėra išsamių tyrimų, analizuojančių savivaldybių finansinį stabilumą.

Savivaldybių finansinio stabilumo palyginimą tiek pasauliniu, tiek ir regioniniu mastu komplikuoja skirtinga terminologija ir sąvokos, jų nevienareikšmiškumas, skirtingi savivaldybių dydžiai ir jų gyventojų skaičius, ekonominė-politinė aplinka ir kt. Standartizuotos informacinės sistemos ir pranešimų praktikos tarp valstybių, patikimos ir laiku pateikiamos informacijos trūkumas taip pat trukdo analizuoti ir palyginti finansinį stabilumą. Egzistuoja duomenų bazės, prie kurių informacijos prieiga dažnai yra apribota. Įvairios pasaulio šalys ėmė kurti savitus savivaldybių vertinimo kriterijus arba indikatorius. Vertinimas bus atliekamas Lietuvos savivaldybių pavyzdžiu.

Baigiamojo magistro darbo empirinis tyrimas susideda iš tokių dalių:

- duomenų rinkimas ir sisteminimas iš savivaldybių 2010 – 2015 metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų už pasibaigusius metus;
- santykinų finansinių rodiklių (likvidumo, pajamų-išlaidų, turto panaudojimo (apyvartumo), mokumo, finansinio sverto rodiklių analizė) skaičiavimas, santykinų finansinių rodiklių ir jų rezultatą, įtakojusių veiksnių analizė;
- modifikuojant savivaldybės finansinės būklės ir mokumo analizę, naudojantis kvartilų metodu atliekamas savivaldybių rangavimas ir jų reitingo nustatymas;
- apskaičiuojama ir nustatoma savivaldybių bankroto tikimybė.

Tyrimui atrinkti visų Lietuvos 60 savivaldybių duomenys iš savivaldybių 2010 – 2015 metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų už pasibaigusius metus, kurias sudaro: finansinės būklės ataskaita, veiklos rezultatų ataskaita, pinigų srautų ataskaita, grynojo turto pokyčio ataskaita, finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas. Taip pat tyrime naudojami Lietuvos statistikos departamento skelbiami demografiniai rodikliai.

Tyrimu siekiama išanalizuoti Lietuvos savivaldybių finansinę būklę bei įvertinti jų finansinį stabilumą: pasirenkant rodiklius ir įvertinant jų apskaičiavimo galimybes, apskaičiuojant rodiklius vertinama finansinė padėtis kiekvienoje savivaldybėje, atliekama lyginamoji analizė. Atsižvelgiant į rekomendacijas užsienio literatūroje ir Lietuvos viešojo sektoriaus finansinę atskaitomybę išlieka svarbios 5 finansinių santykinų rodiklių grupės, kurios padės nustatyti savivaldybių finansinę būklę ir stabilumą:

- likvidumo;
- pajamų – išlaidų;
- turto panaudojimo (apyvartumo);
- mokumo;
- finansinio sverto.

Skaičiuojant likvidumo rodiklius (einamojo likvidumo, kritinio likvidumo, grynojo apyvartinio kapitalo koeficientus) įvertinamas savivaldybių gebėjimas trumpalaikiu turtu padengti trumpalaikius įsipareigojimus. Pajamų – išlaidų rodikliai (grynojo perviršio (deficito) santykis su pajamomis, grynasis perviršis (deficitas), tenkantis vienam gyventojui, pajamų ir išlaidų santykis, pajamos tenkančios vienam gyventojui) rodo analizuojamų savivaldybių gebėjimą generuoti pajamas iš atliekamų operacijų. Turto panaudojimo (apyvartumo) rodikliai (pajamų ir turto santykis, pajamų ir ilgalaikio turto santykis) atskleidžia subjekto turimo turto (ilgalaikio ir trumpalaikio) gebėjimą generuoti pajamas. Mokumo rodikliais (bendrojo mokumo, manevringumo, įsiskolinimo, ilgalaikio įsiskolinimo, trumpalaikio įsiskolinimo, ilgalaikių įsipareigojimų, tenkančių vienam gyventojui koeficientai) įvertinamas savivaldybių skolų padengimo pajėgumas. Finansinio sverto rodikliai (finansinės priklausomybės koeficientas, skolos ir nuosavo kapitalo santykis, skolos ir panaudoto kapitalo santykis, auksinės balanso taisyklės koeficientas, įsipareigojimų ir pajamų santykis) skaičiuojami vertinant subjekto sugebėjimą efektyviai naudotis skolintomis lėšomis. Nors pelningumo terminas rečiau vartojamas atliekant viešojo sektoriaus subjektų finansinę analizę, tačiau atliekant savivaldybių finansinio stabilumo vertinimą pelningumo rodikliai pakankamai svarbūs. Kadangi savivaldybės nesiekia pelno maksimizavimo, skaičiuojant rodiklius, bus vertinamas ne pelnas, bet savivaldybių generuojamas perviršis ar deficitas. Santykiniai finansiniai rodikliai apskaičiuojami pagal 8 lentelėje pateiktas formules.

8 lentelė. Savivaldybių santykinų finansinių rodiklių formulės, finansinio stabilumo būklei vertinti

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	Formulė
1	Einamojo likvidumo koeficientas	Trumpalaikis turtas / Trumpalaikiai įsipareigojimai
2	Kritinio likvidumo koeficientas	(Trumpalaikis turtas - Atsargos, išankstiniai apmokėjimai, nebaigtos vykdyti sutartys) / Trumpalaikiai įsipareigojimai
3	Grynojo apyvartinio kapitalo koeficientas	(Trumpalaikis turtas - Trumpalaikiai įsipareigojimai) / Turtas
4	Įsiskolinimo koeficientas	Įsipareigojimai / Turtas
5	Ilgalaikio įsiskolinimo koeficientas	Ilgalaikiai įsipareigojimai / Turtas
6	Trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas	Trumpalaikiai įsipareigojimai / Turtas
7	Bendrojo mokumo koeficientas	Nuosavas kapitalas / Įsipareigojimai

8	Manevringumo koeficientas	Trumpalaikis turtas / Nuosavas kapitalas
9	Ilgalaikiai įsipareigojimai tenkantys vienam gyventojui, Eur	Ilgalaikiai įsipareigojimai / Gyventojų skaičius
10	Finansinės priklausomybės koeficientas	Įsipareigojimai / Nuosavas kapitalas
11	Skolos ir nuosavo kapitalo santykis	(Ilgalaikė finansinė skola + Trumpalaikė finansinė skola) / Nuosavas kapitalas
12	Skolos ir panaudoto kapitalo santykis	(Ilgalaikė finansinė skola + Trumpalaikė finansinė skola) / (Turtas iš viso - Trumpalaikiai įsipareigojimai)
13	Auksinės balanso taisyklės koeficientas	Ilgalaikis turtas / (Nuosavas kapitalas + Ilgalaikiai įsipareigojimai)
14	Įsipareigojimų ir pajamų santykis	Įsipareigojimai / Pajamos
15	Pajamų ir turto santykis	Pajamos / Turtas
16	Pajamų ir ilgalaikio turto santykis	Pajamos / Ilgalaikis turtas
17	Grynojo perviršio (deficito) santykis su pajamomis	Grynasis perviršis (deficitas) / Pajamos
18	Grynasis perviršis (deficitas), tenkantis vienam gyventojui, Eur	Grynasis perviršis (deficitas) / Gyventojų skaičius
19	Pajamų ir išlaidų santykis	Pajamos / Išlaidos
20	Pajamos tenkančios vienam gyventojui, Eur	Pajamos / Gyventojų skaičius

Kadangi duomenų apimtis yra didelė, apskaičiuojama šių santykinų finansinių rodiklių vidurkiai, mediana, standartiniai nuokrypiai, išskiriamos minimalios, maksimalios jų reikšmės. Toks duomenų pateikimas leidžia išrinkti ir efektyviai panaudoti naudingą informaciją, pamatyti finansinių rodiklių išskirtis, jų tendencijas. Statistiniai įrankiai kaip, kad mediana išskirs centrinę konkreto finansinio rodiklio reikšmę, dalijančią visą šio rodiklio reikšmių aibę pusiau, o standartinis nuokrypis atspindės jų reikšmių sklaidą apie vidurkį. Statistiniams rodikliams apskaičiuoti naudojamas MS Excel programinis paketas.

Viena finansinio stabilumo tyrimui priskiriama metodika, 1993 m. sudarytas Brown 10 rodiklių testas, kuris taikomas nedidelių JAV savivaldybių finansiniam stabilumui analizuoti. Atliekant šį tyrimą su Lietuvos savivaldybėmis, Brown testas modifikuojamas. Pasirenkama ir apskaičiuojama 60 savivaldybių 20 finansinių rodiklių skirtingose grupėse. Apskaičiuotų rodiklių reikšmės yra lyginamos su panašaus dydžio savivaldybių rodikliais ir remiantis lyginamąja analize nustatomas finansinių rodiklių lygis. Apskaičiuotos rodiklių reikšmės lyginamos su vidutinėmis reikšmėmis ir remiantis tokiu lyginimu apskaičiuojamas galutinis finansinio stabilumo rezultatas. Vidutinės rodiklių reikšmės yra skaidomos į keturias grupes. Pirmojoje grupėje pateiktos reikšmės vertinamos kaip labai blogos, o ketvirtoje kaip labai geros. Jei savivaldybių finansiniai rodikliai yra lygūs pirmoje grupėje pateiktoms

rodiklių reikšmėms (jos vertinamos kaip blogiausios), jų finansinis stabilumas vertinamas kaip labai blogas. Jei savivaldybės finansiniai rodikliai yra lygūs ketvirtoje grupėje pateiktoms reikšmėms (jos vertinamos kaip geriausios), jos finansinis stabilumas vertinamas kaip labai geras.

Lietuvos savivaldybių vertinimas buvo atliktas pagal 3 priede pateiktą formą. Pagal gautus Lietuvos savivaldybių finansinius rodiklius atliekamas savivaldybių rangavimas. Remiantis rangavimo rezultatais, pateikiamos savivaldybės, užimančios aukščiausias ir žemiausias pozicijas.

Šiame tyrime taip pat naudojamas, neretai taikomojoje statistikoje naudojamas kvartilių metodas. Kvartiliai ($Q_{1/4} - Q_{4/4}$) – tai procentinių rangų skalė (1-100%), padalinta į 4 dalis, kas 25 proc. Kvartilių skalė suskirsto sudarytą reitingą į ketvirtadalius. Į žemiausią - pirmąjį kvartilį ($Q_{1/4}$) patenka finansiniai rodikliai, kurių procentinis rangas yra 25 ir mažiau. Pastarasis – žemiausias finansinių rodiklių reikšmių ketvirtadalis (kvartilis) turėtų tapti ypatingo, padidinto dėmesio ir kritinės refleksijos objektu savivaldybių vadovams bei specialistams. Į aukštesnius kvartilius patenkančios rodiklių reikšmės signalizuoja vis geresnius rezultatus. Iš viso kvartilių gali būti keturi.

Savivaldybių veikla taip pat yra susijusi su įvairių rūšių rizika. Rizika ypač didėja savivaldybėms konkuruojant tarpusavyje dėl investicijų pritraukimo. Todėl svarbus savivaldybių finansų stabilumo vertinimo modelis. Jis padėtų ne tik iš anksto nustatyti bankroto tikimybę, bet ir konstatuoti apie gresiančias finansinio stabilumo problemas. Pažymėtina ir tai, kad vieno metodo finansiniam stabilumui vertinti nepakanka, todėl įsitinkinti, kad Lietuvos savivaldybės nesusiduria su bankroto tikimybe bus atliekamas E. Altmano bankroto tikimybės Z rodiklio skaičiavimas 60 Lietuvos savivaldybių 2014-2015 metais ir įvardijamos savivaldybės su didžiausia ir mažiausia bankroto tikimybe. Šiems skaičiavimams atlikti bus pasirinktas E. Altmano Z3 modelis.

$$\text{Modelis: } Z3 = 6,56X1 + 3,26X2 + 6,72X3 + 1,05X4 \quad (14)$$

čia:

$X1$ = apyvartinis kapitalas / turtas

$X2$ = grynasis perviršis ar deficitas / turtas

$X3$ = grynasis perviršis ar deficitas / turtas

$X4$ = nuosavas kapitalas / įsipareigojimai

Jeigu Z reikšmė yra mažesnė nei 1,10 - bankroto tikimybė yra labai didelė. Jei Z reikšmė svyruoja tarp 1,10 ir 2,59 - bankrotas yra įmanomas, o jei yra daugiau nei 2,60 – bankroto tikimybė labai maža.

Aprašyti metodai, statistiniai modeliai bus naudojami sekančioje dalyje savivaldybių finansiniam stabilumui įvertinti.

4. LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ FINANSINIO STABILUMO VERTINIMAS

Viešojo administravimo sistemos sudedamoji dalis – vietos savivalda – susiduria su daugeliu neišspręstų problemų, iš kurių svarbiausia yra savivaldybių finansinio stabilumo stoka ir problemos su finansinių išteklių trūkumu. Būtent tai yra viena iš pagrindinių priežasčių, kuri trukdo efektyviai savivaldybėms tenkinti visuomeninius gyventojų poreikius. Todėl svarbu praktiniu aspektu įvertinti vietos savivaldos finansų stabilumą, tikrinant pasirinktų finansinių rodiklių tinkamumą ir pritaikomumą skirtinguose modeliuose. Ištirti egzistuojančius finansinio stabilumo sąryšius tarp savivaldybių biudžetų ir atskleisti situacijos tobulinimo galimybes.

4.1. Lietuvos savivaldybių santykinų finansinių rodiklių ir juos lemiančių veiksnių analizė

Finansinei savivaldybių analizei įvertinti nėra labai daug rodiklių, kuriems būtų sudarytos galimybės duomenis gauti iš finansinės atskaitomybės ataskaitų. Apskaičiuota pagrindinių finansinių grupių rodikliai 60 Lietuvos savivaldybių 2010 – 2015 metų laikotarpyje (žr. 12-30 priedus), taip pat apskaičiuotos ir lentelėse pateikiamos šių rodiklių vidutinės reikšmės, medianos, minimalios ir maksimalios reikšmės, standartiniai nuokrypiai.

Likvidumo rodikliai. 9 lentelėje pateikiamos apskaičiuotos likvidumo rodiklių reikšmės. Pirmasis apskaičiuotas šios rodiklių grupės rodiklis – einamojo likvidumo koeficientas, kuris nusako Lietuvos savivaldybių likvidumą. Juo yra galimybė palyginti savivaldybių trumpalaikio turto ir jų trumpalaikių įsipareigojimų santykio reikšmes. Kuo šis rodiklis didesnis, tuo savivaldybė finansiškai atsparesnė trumpuoju laikotarpiu. Laikoma, kad šis rodiklis yra aukštas, jei jo reikšmė yra daugiau nei 2, tačiau šis normatyvas yra taikomas verslo subjektams ir negalima drąsiai teigti, jog tinka savivaldybėms. Kaip matome 9 lentelėje, analizuojamą laikotarpį šio rodiklio reikšmės vidutiniškai didėjo 2010–2012 metų laikotarpyje, 2013 metais pastebimas jų sumažėjimas ir 2014–2015 metais pastebimos didėjančios tendencijos. Per visą analizuojamą laikotarpį šio savivaldybių rodiklio minimaliausia reikšmė buvo 0,2, o didžiausia reikšmė buvo lygi 21,4 ir ženkliai viršijo rekomenduojamą šio rodiklio dydį. Taigi maksimaliausi nuokrypiai nuo rekomenduojamos reikšmės per visą analizuojamą laikotarpį buvo Kalvarijos savivaldybės ir Kaišiadorių rajono savivaldybės. Galima teigti, kad šios savivaldybės susiduria su apyvartinio kapitalo efektyvaus panaudojimo problema, tačiau jos finansiškai atsparesnės trumpuoju laikotarpiu. Visos kitos savivaldybės neviršijo arba neženkliai viršijo rekomenduojamą dydį.

9 lentelė. Lietuvos savivaldybių likvidumo rodikliai 2010 – 2015 m.

Rodiklio pavadinimas	Metai					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
<i>Einamojo likvidumo koeficientas</i>						
<i>Vidurkis</i>	1,223	1,158	1,420	1,170	1,432	1,797

<i>Mediana</i>	1,100	1,100	1,000	1,000	1,150	1,400
<i>Minimumas</i>	0,200	0,200	0,400	0,300	0,200	0,400
<i>Maksimumas</i>	4,900	3,400	21,400	4,200	7,600	8,800
<i>Standartinis nuokrypis</i>	0,743	0,559	2,653	0,715	1,145	1,374
<i>Kritinio likvidumo koeficientas</i>						
<i>Vidurkis</i>	1,090	1,045	1,303	1,057	1,292	1,625
<i>Mediana</i>	1,000	1,000	0,900	0,800	1,000	1,300
<i>Minimumas</i>	0,100	0,200	0,200	0,200	0,100	0,000
<i>Maksimumas</i>	3,300	3,000	20,500	3,600	7,200	8,400
<i>Standartinis nuokrypis</i>	0,596	0,510	2,544	0,654	1,089	1,325
<i>Grynojo apyvartinio kapitalo koeficientas</i>						
<i>Vidurkis</i>	0,008	-0,005	0,002	-0,002	0,002	0,012
<i>Mediana</i>	1,000	1,000	0,900	0,800	1,000	1,300
<i>Minimumas</i>	-0,100	-0,200	-0,100	-0,100	-0,300	-0,100
<i>Maksimumas</i>	0,200	0,100	0,100	0,100	0,100	0,100
<i>Standartinis nuokrypis</i>	0,046	0,053	0,043	0,039	0,056	0,037

Skubaus padengimo arba kritinio likvidumo koeficientas, parodo savivaldybių sugebėjimą greitai (skubiai) realizuojamu trumpalaikiu turtu padengti trumpalaikius įsipareigojimus, tam iš trumpalaikio turto yra atimamos atsargos kaip mažai likvidus turtas (per vienerius metus gautinos sumos ir pinigai bei pinigų ekvivalentai). Kaip galima pastebėti 9 lentelėje nėra didelių skirtumų tarp savivaldybių einamojo ir kritinio likvidumo rodiklių vidutinių reikšmių. Koeficiento dydis parodo kiek vienas trumpalaikių įsipareigojimų euras dengiamas greitai realizuojamu trumpalaikiu turtu (atėmus atsargas). Trumpalaikį turtą sudaro ir jo kitimą lemia atsargos, išankstiniai apmokėjimai, per vienerius metus gautinos sumos, trumpalaikės investicijos ir pinigai. Savivaldybių atžvilgiu nėra konkrečiai išskirta, kokios turėtų būti rekomenduotinos šių rodiklių reikšmės. Bendru aspektu institucijoms, teikiančioms paslaugas manoma, kad žemesnė nei 0,5 reikšmė laikoma nepatenkinama, o tarp 1,0 ir 1,5 normali. Galima teigti, kad visu analizuojamu laikotarpiu savivaldybėms pakako trumpalaikio turto padengti trumpalaikius įsipareigojimus. Išskirti galima tik tas savivaldybes, kuomet rodiklio reikšmės ganėtinai viršijo rekomenduotinas reikšmes: Kalvarijos savivaldybė (2012 metais kritinio likvidumo rodiklis 20,5, Kaišiadorių savivaldybės 2015 metais 8,4), galima teigti, kad trumpalaikis turtas ženkliai viršija trumpalaikius įsipareigojimus, signalizuoja tai, kad jo yra per daug ir jis vartojamas neefektyviai. Kalvarijos savivaldybės atveju tokį ženklų 2012 m. rodiklio nuokrypį lyginant su 2011 m. lėmė pinigų ir pinigų ekvivalentų straipsnio reikšmių padidėjimas.

Kaip matyti iš 9 lentelės, grynojo apyvartinio kapitalo rodiklių vidutinių reikšmių dinamika panaši 2010–2015 metų laikotarpyje. Galima išskirti 2011 ir 2013 metus kuomet vidutinės rodiklio reikšmės buvo neigiamos, kas išduoda, jog trumpalaikiai įsipareigojimai gerokai viršijo trumpalaikį turtą. Bent

viens iš prieš tai paminėtų metų Alytaus r., Druskininkų, Panevėžio m., Panevėžio r., Prienų r., Vilniaus m., Švenčionių r. savivaldybių šio rodiklio reikšmės buvo neigiamos. Vilniaus miesto savivaldybė šias tendencijas išlaikė ilgiausią laikotarpį, nuo 2011 iki 2015 metų ir tai rodo, jog šiai savivaldybei sunkiai sekasi vykdyti trumpalaikius įsipareigojimus. 2011 m. daugelyje savivaldybių augimą lėmė mokėtinų sumų tiekėjams (skolos už ryšių, transporto, komunalines ir kitas paslaugas bei prekes) ir sukauptų mokėtinų sumų didėjimas (sukauptos atostoginių sąnaudos).

Pajamų-išlaidų rodikliai. 10 lentelėje pateikiamos apskaičiuotos pajamų-išlaidų rodiklių reikšmės. Pirmasis apskaičiuotas šios grupės rodiklis grynojo perviršio (deficito) santykis su pajamomis rodo, jog šio rodiklio reikšmės išliko panašios visą analizuojamą laikotarpį, žemiausios jo reikšmės buvo 2013–2014 metais. Per analizuojamą laikotarpį buvo gauta ir neigiamų reikšmių, kas rodo, jog generuojamų pajamų neužteko išlaidoms padengti. Pajamų mažėjimą lėmė finansavimo pajamų ir pagrindinės veiklos kitų pajamų mažėjimas. Analizuojamu laikotarpiu mokesčių pajamos kito netolygiai, pastebimas šių pajamų didėjimas ir mažėjimas, tačiau jos sudarė didžiąsą dalį visų pagrindinės veiklos kitų pajamų. Didžiąsą dalį mokesčių pajamose sudaro gyventojų pajamų mokestis. Kitų mokesčių pajamose didžiausia dalis tenka nekilnojamo turto ir žemės mokesčiui. Ilgiausią laikotarpį neigiamos reikšmės buvo Anykščių r., Birštono, Kupiškio r., Molėtų r., Pakruojo r., Prienų r., Skuodo r., Šalčininkų r., Šilutės r. savivaldybėse. Galima teigti, jog tokį kitimą įtakojo gyventojų pajamų mokesčio surinkimo mažėjimas, kuriam įtaką darė darbo užmokesčio kitimas, bei nedarbo lygis. Kadangi tai rajonų savivaldybės, kuriose nedarbo lygis pakankamai ženklus, o ir vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis buvo žemesnis už šalies vidurkį.

10 lentelė. Lietuvos savivaldybių pajamų-išlaidų rodikliai 2010 – 2015 m.

Rodiklio pavadinimas	Metai					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Grynojo perviršio (deficito) santykis su pajamomis						
Vidurkis	0,225	0,350	0,225	0,007	0,077	0,225
Mediana	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Minimumas	-0,800	-0,700	-0,800	-0,800	-1,000	-0,800
Maksimumas	10,300	9,400	10,300	0,800	1,600	10,300
Standartinis nuokrypis	1,351	1,330	1,351	0,214	0,375	1,351
Grynasis perviršis (deficitas), tenkantis vienam gyventojui, Eur						
Vidurkis	134,51	259,76	4,37	0,24	80,21	55,89
Mediana	5,30	-1,80	-20,85	-14,70	1,85	23,60
Minimumas	-544,60	-1132,30	-371,50	-645,10	-729,10	-894,80
Maksimumas	6707,40	6801,60	473,70	596,70	1623,40	2158,40
Standartinis nuokrypis	882,28	1051,53	126,54	156,46	353,06	309,18
Pajamų ir išlaidų santykis						

<i>Vidurkis</i>	1,029	1,046	1,029	0,966	2,335	1,029
<i>Mediana</i>	1,039	1,025	1,039	1,018	1,031	1,039
<i>Minimumas</i>	0,545	0,295	0,545	0,002	0,242	0,545
<i>Maksimumas</i>	1,257	2,941	1,257	1,214	76,071	1,257
<i>Standartinis nuokrypis</i>	0,098	0,272	0,098	0,222	9,610	0,098
<i>Pajamos tenkančios vienam gyventojui, Eur</i>						
<i>Vidurkis</i>	738,84	803,80	738,84	818,41	933,50	738,84
<i>Mediana</i>	684,35	745,25	684,35	751,45	806,30	684,35
<i>Minimumas</i>	439,20	547,30	439,20	116,60	199,60	439,20
<i>Maksimumas</i>	2997,80	2988,60	2997,80	3298,40	3439,10	2997,80
<i>Standartinis nuokrypis</i>	323,03	319,26	323,03	370,09	536,45	323,03

Grynojo perviršio (deficito), tenkančio vienam gyventojui sumos 2010–2011 metais didėjo, o 2012–2015 metų laikotarpyje mažėjo, tai įtakojo grynojo perviršio (deficito) mažėjimas. Nebuvo tokios savivaldybės, kurios grynojo perviršio, tenkančio vienam gyventojui rodiklis sistemingai didėtų. Būta ir šio rodiklio neigiamų reikšmių, kurios signalizuoja, jog ne tik mažėja grynojo perviršio suma, bet ir patiriamas deficitas. Viena pagrindinių priežasčių, dėl kurios susidarė deficitas, tai jog savivaldybės neatsižvelgia į sumažėjusias pagrindinės veiklos pajamas ir nemažina pagrindinės veiklos sąnaudų.

Vidutiniškai daugiausia grynojo perviršio vienam gyventojui teko Kauno m., Mažeikių r., Palangos m., Rietavo, Trakų r. savivaldybėse.

10 lentelėje pateiktas pajamų ir išlaidų santykis Lietuvos savivaldybėse. Kaip galima pastebėti pajamų ir išlaidų santykio reikšmės visu analizuojamu laikotarpiu vidutiniškai svyravo apie 1, 2014 m. šio rodiklio vidurkis buvo didžiausias (2,335). Kai kuriose savivaldybėse, kai kuriais metais gautos rodiklio reikšmės buvo mažesnės už vienetą, vadinasi išlaidos savivaldybėse buvo didesnės nei pajamos. Daugiausiai išlaidos viršijo pajamas Pakruojo ir Joniškio rajono savivaldybių.

Pajamos tenkančios vienam gyventojui visą analizuojamą laikotarpį kito neženkiai. 2011, 2013, 2014 metais pajamų augimą vienam gyventojui lėmė gyventojų skaičiaus mažėjimas ir savivaldybėse augančios pajamos. Vidutiniškai didžiausios pajamų sumos vienam gyventojui teko Akmenės r., Anykščių r., Birštono, Kelmės r., Palangos m. savivaldybėse. 10 lentelėje galima pastebėti, kad šio rodiklio reikšmės 2015 metais yra vidutiniškai 536,45 Eur nutolusios vidurkio atžvilgiu.

11 lentelė. Lietuvos savivaldybių turto panaudojimo (apyvartumo) rodikliai 2010 – 2015 m.

<i>Rodiklio pavadinimas</i>	<i>Metai</i>					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
<i>Pajamų ir turto santykis</i>						
<i>Vidurkis</i>	0,518	0,473	0,518	0,365	0,368	0,518

<i>Mediana</i>	0,400	0,400	0,400	0,300	0,300	0,400
<i>Minimumas</i>	0,100	0,100	0,100	0,000	0,000	0,100
<i>Maksimumas</i>	6,600	2,000	6,600	2,100	1,700	6,600
<i>Standartinis nuokrypis</i>	0,827	0,356	0,827	0,258	0,221	0,827
<i>Pajamų ir ilgalaikio turto santykis</i>						
<i>Vidurkis</i>	0,655	0,548	0,655	0,402	0,405	0,655
<i>Mediana</i>	0,400	0,400	0,400	0,350	0,400	0,400
<i>Minimumas</i>	0,100	0,100	0,100	0,000	0,000	0,100
<i>Maksimumas</i>	11,500	3,000	11,500	3,200	1,900	11,500
<i>Standartinis nuokrypis</i>	1,448	0,528	1,448	0,388	0,252	1,448

Gautos reikšmės rodo, jog savivaldybės turto iš viso ir ilgalaikio turto turi daugiau nei jos sugeneruoja veiklos pajamų. Savivaldybių turtą sudaro ir jo kitimą sąlygoja ilgalaikis, biologinis ir trumpalaikis turtas. Dažniausiai savivaldybių struktūrose didžiausią viso turto struktūros dalį užima ilgalaikis turtas, kuris susideda iš nematerialaus turto ir ilgalaikio materialaus turto. Nematerialiuoju turtu laikomas toks turtas, kuris lengvai atskiriamas nuo kitų nematerialiojo turto vienetų ir turi ribotą tarnavimo laiką. Dažniausiai savivaldybėse nematerialiajam turtui priskiriama: programinė įranga ir jos licencijos, kitas materialusis turtas, nebaigti projektai ir išankstiniai mokėjimai. Savivaldybių ilgalaikis materialus turtas, skirstomas į tokius elementus: žemę, pastatus, infrastruktūrą ir kitus statinius, nekilnojamosios kultūros vertybes, mašinas ir įrenginius, transporto priemones, kilnojamąsias kultūros vertybes, baldus ir biuro įrangą, nebaigtą statybą ir kt. Pagal viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus ilgalaikiu turtu apskaitoje registruojamas turtas, kurio vertė nėra mažesnė, nei 500 eurų ir viešojo subjekto veikloje tarnauja ilgiau nei vienerius metus.

Turto apimtį labiausiai įtakoja Europos Sąjungos struktūrinių fondų finansuojamų pastatų ir infrastruktūros ir kitų statinių atlikti rekonstrukcijų darbai ir kito turto įsigijimas. Ilgalaikio turto kitimui reikšminga sukaupta amortizacija ir nusidėvėjimas, bei nurašytas ilgalaikis turtas.

Mokumo rodikliai. Savivaldybių mokumui įvertinti taikomi trumpalaikio ir ilgalaikio mokumo rodikliai. 12 lentelėje pateikiami trumpalaikio mokumo rodikliai. Trumpalaikio įsiskolinimo koeficiento reikšmės nebuvo kritiškos ir nuo 2012 metų jos turėjo mažėjančią tendenciją. Kuo šios reikšmės žemesnės tuo trumpalaikės skolos labiau dengiamos trumpalaikiu turtu. Bendrasis mokumo koeficientas parodo kiek vienam savivaldybės skolos eurui tenka nuosavo kapitalo. Galima teigti, kad savivaldybių nuosavos lėšos viršijo skolintas lėšas. Taigi, visos savivaldybės nesusidūrė su problema ir nuosavos lėšos viršijo skolintas lėšas.

12 lentelė. Lietuvos savivaldybių trumpalaikio mokumo rodikliai 2010 – 2015 m.

Rodiklio pavadinimas	Metai					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas						
<i>Vidurkis</i>	0,082	0,097	0,077	0,077	0,072	0,053
<i>Mediana</i>	0,100	0,100	0,100	0,100	0,100	0,050
<i>Minimumas</i>	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
<i>Maksimumas</i>	0,300	0,500	0,200	0,200	0,400	0,200
<i>Standartinis nuokrypis</i>	0,062	0,097	0,050	0,050	0,069	0,056
Bendrojo mokumo koeficientas						
<i>Vidurkis</i>	5,852	5,503	2,260	3,475	2,992	2,922
<i>Mediana</i>	1,550	1,250	1,300	1,050	1,400	1,350
<i>Minimumas</i>	0,100	0,100	0,200	0,100	0,100	0,200
<i>Maksimumas</i>	172,900	143,900	13,600	96,100	40,800	41,100
<i>Standartinis nuokrypis</i>	22,136	19,581	2,895	12,295	6,085	5,560
Manevringumo koeficientas						
<i>Vidurkis</i>	0,640	0,667	0,635	0,685	0,662	0,748
<i>Mediana</i>	0,400	0,400	0,450	0,450	0,450	0,500
<i>Minimumas</i>	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
<i>Maksimumas</i>	3,600	3,100	2,400	3,500	3,100	4,200
<i>Standartinis nuokrypis</i>	0,669	0,645	0,567	0,703	0,675	0,855

Manevringumo koeficientas parodo kokią nuosavo kapitalo dalį sudaro trumpalaikis turtas. Trumpalaikiam turtui įtakos turi atsargos, išankstiniai apmokėjimai, per vienerius metus gautinos sumos, trumpalaikės investicijos ir pinigai. Per vienerius metus gautinas sumas įtakoja gautinos sumos iš biudžeto, sumos už konfiskuotą turtą, baudos ar kitos netesybos ir gautinos sumos už turto panaudojimą. Išankstiniai apmokėjimai sudaro nedidelę dalį viso trumpalaikio turto. Savivaldybių atsargose apskaitomos medžiagos, žaliavos ir ūkinis inventorių, nebaigta gaminti produkcija ir nebaigtos vykdyti sutartys, pagaminta produkcija ir atsargos skirtos parduoti, ilgalaikis materialusis ir biologinis turtas skirtas parduoti. Bendru aspektu, rodiklio reikšmė žemiau 0,3 laikoma nepatenkinama, virš 0,5 gera. Tokios rekomenduotinos reikšmės taikomos verslo subjektams ir negalima drąsiai teigti, jog tinka savivaldybėms. Per visą analizuojamą laikotarpį visų savivaldybių vidutinės šio rodiklio reikšmės viršijo geros būklės normatyvą, todėl galima teigti, kad savivaldybėse nuosavas kapitalas sudaro didesnę dalį nei trumpalaikis turtas.

13 lentelėje pateikiami ilgalaikio mokumo rodikliai. Įsiskolinimo koeficientas parodo kiek viename turto eurai tenka skolų. Kuo rodiklio reikšmė žemesnė, tuo skolos labiau padengtos turtu, tad bankai ir kiti kreditoriai vertina žemą šio rodiklio reikšmę. Kaip galima pastebėti visos rodiklių reikšmės per visą

analizuojamą laikotarpį svyravo nuo 0,107-0,135. Nėra problematiški ir savivaldybėms apskaičiuoto ilgalaikio įsiskolinimo koeficiento rezultatai. Kaip verslo sektoriuje, taip ir viešajame sektoriuje įsipareigojimai skirstomi į dvi grupes: ilgalaikius ir trumpalaikius. Ilgalaikiams įsipareigojimams priskiriamos skolos, kurias reikės grąžinti po metų ar vėliau, tuo tarpu trumpalaikiams įsipareigojimams priskiriamos sumos, kurias reikės grąžinti metų eigoje. Savivaldybių ilgalaikius įsipareigojimus įtakoja lėšų stygius Europos Sąjungos ir kitiems investiciniams projektams finansuoti bei einamiems tikslams padengti.

13 lentelė. Lietuvos savivaldybių ilgalaikio mokumo rodikliai 2010 – 2015 m.

Rodiklio pavadinimas	Metai					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Įsiskolinimo koeficientas						
<i>Vidurkis</i>	0,135	0,177	0,123	0,128	0,132	0,107
<i>Mediana</i>	0,100	0,100	0,100	0,100	0,100	0,100
<i>Minimumas</i>	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
<i>Maksimumas</i>	0,200	0,100	0,100	0,100	0,100	0,100
<i>Standartinis nuokrypis</i>	0,079	0,175	0,059	0,063	0,094	0,051
Ilgalaikio įsiskolinimo koeficientas						
<i>Vidurkis</i>	0,057	0,077	0,055	0,063	0,077	0,062
<i>Mediana</i>	0,050	0,100	0,100	0,100	0,100	0,100
<i>Minimumas</i>	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
<i>Maksimumas</i>	0,000	0,000	0,100	0,100	0,000	0,000
<i>Standartinis nuokrypis</i>	0,064	0,141	0,053	0,052	0,072	0,052
Ilgalaikiai įsipareigojimai tenkantys 1 gyventojui, Eur						
<i>Vidurkis</i>	103,43	149,93	121,81	147,65	171,85	167,18
<i>Mediana</i>	100,14	107,19	118,05	136,43	157,38	140,84
<i>Minimumas</i>	0,25	0,13	0,40	38,61	49,44	32,29
<i>Maksimumas</i>	469,58	2208,41	343,70	482,42	531,98	666,61
<i>Standartinis nuokrypis</i>	74,41	277,44	64,22	75,01	86,91	100,42

Ilgalaikių įsipareigojimų tenkančių 1 gyventojui rodiklis kito skirtingai: įsipareigojimai tai vienais metais didėjo, tai kitais mažėjo, tačiau gyventojų gyvenančių Lietuvos savivaldybių teritorijose sistemingai mažėjo. 2014, 2015 metais įsipareigojimai tenkantys vienam gyventojui buvo didžiausi, labiausiai išsiskiriantys atotrūkiu lyginant su kitomis savivaldybėmis yra Birštono, Neringos, Palangos, Rokiškio r., Vilniaus m. savivaldybėse. Lyginant pajamų ir išlaidų tenkančių vienam gyventojui rodiklius, pajamos ženkliai viršijo išlaidas tenkančias vienam gyventojui.

Finansinio svėro rodikliai. Finansinės priklausomybės koeficientas yra vienas iš savivaldybės finansinio svėro įvertinimo rodiklių. Kuo šis rodiklis aukštesnis, tuo labiau savivaldybė priklausoma

nuo skolinto kapitalo. Bendru aspektu vidutiniškai optimalus rodiklio variantas svyruoja tarp 0,5 ir 1. Kaip galima pastebėti 14 lentelėje 2010–2015 metų laikotarpyje savivaldybės buvo linkusios skolintis ir jos gerokai viršijo normatyvą. 2015 metais ypač buvo išskirtinos ir didžiausią riziką nusprendusios priiinti Alytaus m., Kazlų Rūdos, Marijampolės, Ukmergės r. savivaldybės. Tai įtakojo išaugę įsipareigojimai dėl įgyvendinamų plėtros projektų (ypač iš dalies finansuojamų Europos Sąjungos lėšomis), kai daugelis iš jų net negeneruoja pajamų. Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų panaudojimas Lietuvos savivaldybėse dažniausiai laikomas absoliučiai teigiamu – baiminamasi tik dėl to, ar laiku bus suspėta įsisavinti visas ES lėšas. Kaip neigiamą aspektą galima įvardinti, jog per daug dėmesio skiriama lėšų įsisavinimo spartos skaičiams ir per mažai – lėšų panaudojimo kokybei, naudai, o gal ir žalai, kurią atneša ES lėšos. Lėšų panaudojimas nėra savitikslis, turi būti siekiama ne tik geros statistikos ar įsisavintų milijardų, o jų teikiamos naudos.

Skolos ir nuosavo kapitalo koeficientas parodo kiek vienam nuosavo kapitalo eurui tenka skolų. Visą analizuojamą laikotarpį savivaldybės viršijo bendru aspektu rekomenduotiną 0,5 normatyvą. 2010–2013 metais šio rodiklio reikšmės kito apylygiai, o 2014–2015 metais šio rodiklio reikšmės išaugo ir galima teigti, jog savivaldybių padėtis mokumo atžvilgiu buvo blogesnė.

Skolos ir panaudoto kapitalo santykio rodiklio reikšmės ženkliai mažesnės lyginant su skolos ir nuosavo kapitalo reikšmėmis, galima teigti, kad įdarbintas kapitalas viršija skolas.

14 lentelė. Lietuvos savivaldybių finansinio svėro rodikliai 2010 – 2015 m.

Rodiklio pavadinimas	Metai					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Finansinės priklausomybės koeficientas						
<i>Vidurkis</i>	1,152	1,320	1,233	1,392	1,330	1,080
<i>Mediana</i>	0,650	0,800	0,800	0,950	0,700	0,700
<i>Minimumas</i>	0,000	0,000	0,100	0,000	0,000	0,000
<i>Maksimumas</i>	8,200	7,600	5,800	8,900	11,500	5,400
<i>Standartinis nuokrypis</i>	1,463	1,456	1,248	1,727	1,828	1,126
Skolos ir nuosavo kapitalo santykis						
<i>Vidurkis</i>	0,645	0,640	0,617	0,602	0,772	0,740
<i>Mediana</i>	0,100	0,200	0,200	0,250	0,100	0,100
<i>Minimumas</i>	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
<i>Maksimumas</i>	10,200	11,200	11,100	9,700	14,700	18,400
<i>Standartinis nuokrypis</i>	1,548	1,521	1,521	1,312	2,167	2,422
Skolos ir panaudoto kapitalo santykis						
<i>Vidurkis</i>	0,095	0,115	0,062	0,085	0,073	0,070
<i>Mediana</i>	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
<i>Minimumas</i>	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
<i>Maksimumas</i>	1,300	1,300	0,500	1,400	0,800	0,800

<i>Standartinis nuokrypis</i>	0,224	0,240	0,110	0,198	0,140	0,142
<i>Auksinės balanso taisyklės koeficientas</i>						
<i>Vidurkis</i>	5,102	5,287	6,907	6,287	5,268	5,695
<i>Mediana</i>	4,300	4,700	5,350	4,750	4,850	5,000
<i>Minimumas</i>	0,100	0,100	0,200	0,100	0,400	0,600
<i>Maksimumas</i>	2,000	2,200	2,200	2,600	1,700	11,000
<i>Standartinis nuokrypis</i>	4,090	4,345	10,554	9,742	4,965	5,726
<i>Įsipareigojimų ir pajamų santykis</i>						
<i>Vidurkis</i>	0,337	0,884	0,337	0,438	0,435	0,337
<i>Mediana</i>	0,308	0,304	0,308	0,387	0,369	0,308
<i>Minimumas</i>	0,041	0,000	0,041	0,157	0,090	0,041
<i>Maksimumas</i>	0,796	13,567	0,796	2,005	1,999	0,796
<i>Standartinis nuokrypis</i>	0,152	2,321	0,152	0,283	0,325	0,152

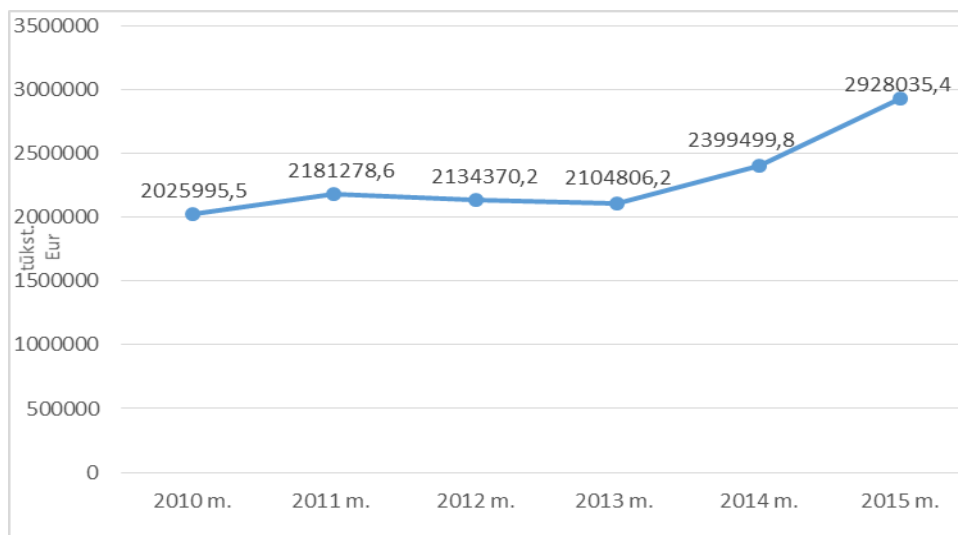
Auksinės balanso taisyklės koeficientas teikia informaciją koku lygiu ilgalaikis turtas finansuojamas pastoviu kapitalu (nuosavomis lėšomis ir ilgalaikiais įsipareigojimais). Šio rodiklio rezultatas bendru aspektu laikomas geru jei yra lygus 1. Per analizuojamą laikotarpį jo reikšmės vidutiniškai buvo didesnės už vienetą, tai ženklas, kad savivaldybių veikla labiau priklausoma nuo išorinių šaltinių ir jų įtaka didesnė. Vertinant savivaldybių įsipareigojimų ir pajamų santykį galima teigti, jog jo vidutinės reikšmės visais metais nebuvo aukštos ir nėra aukštas skolos ir prisiimtos rizikos lygis, nes įsipareigojimai neviršijo gaunamų pajamų. Iš duomenų galima teigti, kad 2014 metų rodiklio reikšmės yra vidutiniškai 0,352 pasklidusios vidurkio atžvilgiu ir tai yra didžiausias nuokrypis per visus šešis metus.

Atlikta finansinių rodiklių analizė leidžia tik iš dalies įvertinti savivaldybių situaciją. Kadangi informacijos kiekis didelis, todėl buvo remiamasi vidutinėmis reikšmėmis ir aptariami tik išskirtiniai savivaldybių rezultatai.

Teorinėje dalyje buvo aptarta daugelis veiksnių, kurie gali sąlygoti savivaldybės finansinį stabilumą. Atlikus santykinį finansinių rodiklių analizę, pritaikius ir atlikus skaičiavimus finansiniam stabilumui įvertinti, pastebima, kad nepakanka vien tik tokios analizės. Pati pradinė priežastis su kuria susiduriama kiekvieną dieną vykdant kasdienes funkcijas savivaldybėse, tai finansiniai ištekliai ir jų pakankamumas arba trūkumas. Be jų neįsivaizduojama savivaldybės biudžeto programų įgyvendinimas, kurioms naudojama vienas pagrindinių finansavimo šaltinių – savivaldybės biudžeto lėšos (biudžetas ir tikslinės dotacijos).

Kiekvienais metais projektams įgyvendinti ir savivaldybės funkcijoms vykdyti pritraukiamas finansavimas iš kitų šaltinių. Tai ES struktūrinių fondų ir programų lėšos, valstybės, savivaldybės biudžeto lėšos. Analizuoti pajamų struktūrą ir jos pokyčius konkrečiai kiekvienai savivaldybei nėra tikslinga, kadangi jų pajamų nustatymas reglamentuotas teisės aktais ir pagrindinės tendencijos būdingos visoms savivaldybėms.

8 pav. pateikiama savivaldybių biudžetų pajamų kitimas 2010-2015 metais. Biudžeto pajamos nuo 2010 iki 2011 metų didėjo, 2012, 2013 metais pastebimas jų sumažėjimas lyginant su 2011 metais. 2014, 2015 metais fiksuojamas savivaldybių pajamų didėjimas. 2015 metus lyginant su 2010 metais savivaldybių biudžetų pajamos išaugo 44,5 proc. ir 2015 metais siekė 2928035,4 tūkst. Eur.

8 pav. Savivaldybių biudžetų pajamos 2010–2015 m.

Savivaldybių biudžetų pajamas sudaro :

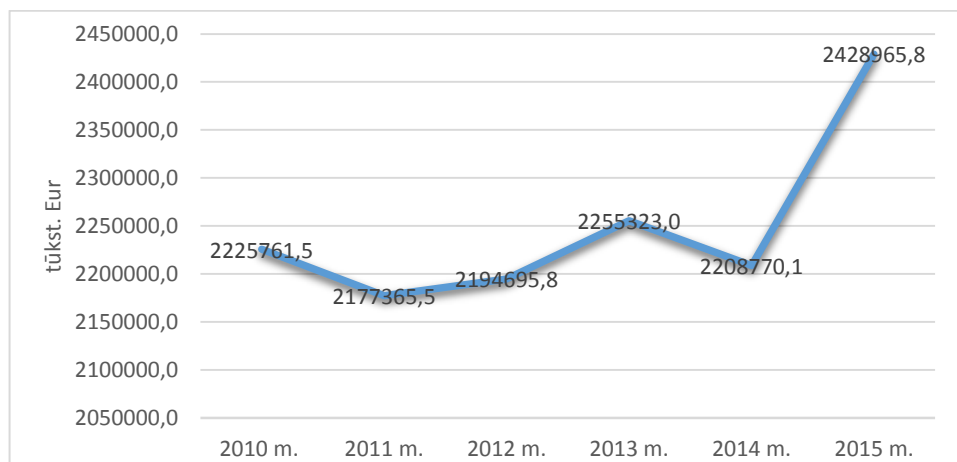
- mokesčiai. Pajamų ir pelno mokesčiai (gyventojų pajamų mokestis), turto mokesčiai (žemės mokestis, paveldimo turto mokestis, nekilnojamo turto mokestis), prekių ir paslaugų mokesčiai (mokesčiai už aplinkos teršimą, rinkliavos);
- dotacijos. Europos Sąjungos finansinės paramos lėšos, dotacijos iš kitų valdymo lygių;
- kitos pajamos. Turto pajamos, pajamos už prekes ir paslaugas, pajamos iš baudų ir konfiskacijos, kitos neišvardytos pajamos;
- materialiojo ir nematerialiojo turto realizavimo pajamos. Ilgalaikio materialiojo turto realizavimo pajamos (žemės ir žemės gelmių išteklių realizavimo pajamos).

Didžiausią savivaldybės biudžeto pajamų dalį kasmet sudaro mokesčiai ir dotacijos. Dotacijos, beveik 50 proc. visų pajamų savivaldybių biudžetuose. Mokestinės pajamos sudaro apie 36 – 38 proc. visų pajamų. Kitos pajamos sudaro labai mažą lyginamąją pajamų dalį. Sandoriai, tai ilgalaikio materialiojo turto realizavimo pajamos ir gaunamos ilgalaikės paskolos, taip pat sudaro nedidelę dalį pajamų, tačiau matomas didesnis pokytis, kai savivaldybės numato gauti žymiai mažesnę paskolą, lyginant su ankstesniais metais.

Mokestinių pajamų didžiausią lyginamąją dalį sudaro gyventojų pajamų mokestis (toliau – GPM), kurio gavimas priklauso nuo GPM atskaitymų procento. Šio mokesčio gaunama ir iš valstybės išdo pagal savivaldybės biudžeto pajamų nustatymo metodikos įstatymą. Kitų mokesčių lyginamasis svoris

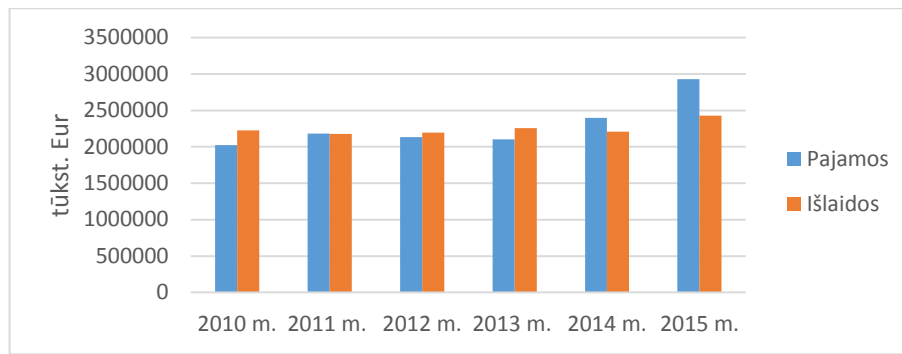
biudžeto pajamose nedidelis, jų gavimas planuojamas pagal Finansų ministerijos patvirtintas prognozuojamas pajamas. Šiomis pajamomis vadovaujamosi skaičiuojant bendrosios dotacijos kompensacijas savivaldybėms, ir kuriomis savivaldybės vadovujasi rengdamos savo biudžetus. Analizuojant biudžetui tenkančias dotacijas, daugiausiai dotacijų gaunama mokinio krepšeliui, virš 60 proc. visų dotacijų (nors ši dotacija ypač kaimiškose savivaldybėse mažėja dėl mažėjančio mokinių skaičiaus). Daug dotacijų skiriama valstybinėms, savivaldybėms perduotoms, funkcijoms atlikti, kasmet apie 30 proc. Matoma, kad savivaldybės gauna finansinės paramos lėšų iš Europos Sąjungos. Šios lėšos 2010-2014 sudarė didesnę biudžeto dalį, nors 2015 metais lėšos pagal šį šaltinį sumažėjo dėl besibaigiančio programavimo laikotarpio. Kitos pajamos įvardijamos nemokestinėmis pajamomis, pagal lyginamąjį svorį daugiausiai sudaro biudžetinių įstaigų pajamos, kurios yra gaunamos už teikiamas paslaugas, tokias kaip patalpų nuoma, įmokas už išlaikymą įstaigose. Kitos nemokestinės pajamos (baudos ir konfiskacijos, kitos neišvardytos pajamos) sudaro menką dalį visų kitų pajamų.

Biudžeto išlaidos yra neatsiejamos nuo pajamų. 2011 m. pastebimas jų sumažėjimas lyginant su 2010 metais, 2012 – 2013 metų laikotarpyje didėjusios, 2014 metais vėl sumažėjo ir 2015 metais pastebimas jų padidėjimas iki 2428965,8 tūkst. Eur. 2015 m. lyginant su 2010 m. savivaldybių išlaidos padidėjo 9,1 proc. (žr. 9 pav.).

9 pav. Savivaldybių biudžetų išlaidos 2010–2015 m.

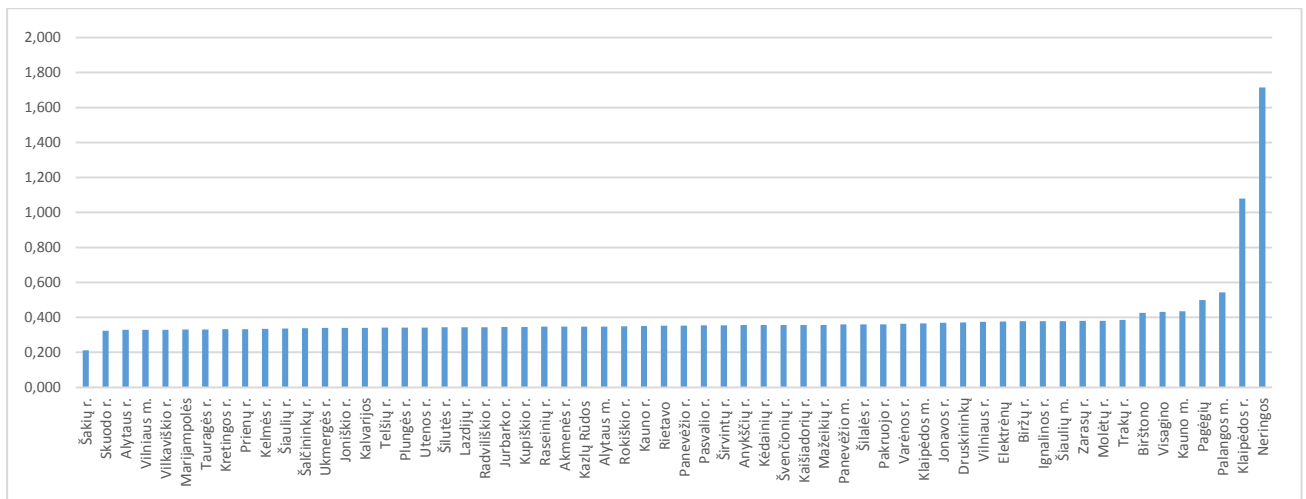
Didžiausi savivaldybių asignavimai skiriami švietimui, socialinei apsaugai. Mažiausiai asignavimų skiriama viešajai tvarkai, visuomenės apsaugai bei gynybai, sveikatos apsaugai. 10 pav. pateikiama savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų kitimas, kad būtų galima vizualiai pastebėti, kaip subalansuoti savivaldybių biudžetai.

10 pav. Savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų kitimas 2010–2015 m.

2011, 2015 metais savivaldybių biudžetų pajamos viršijo išlaidas, likusiais 2010, 2012, 2013, 2014 metais išlaidos viršijo pajamas. Tai įrodo, jog ilgesnį laikotarpį savivaldybių biudžetai buvo nesubalansuoti, nei subalansuoti. Savivaldybėms nepavyko išlaidų sulyginti su pajamomis, gaunamomis iš įvairių šaltinių, kaip ir nepakako vidaus išteklių savo vykdomoms funkcijoms finansuoti ir kai kurios iš jų buvo priverstos skolintis. Kai tik biudžetas tampa deficitinis, savivaldybė skolinasi, norėdama padengti savo išlaidas, viršijančias jos pajamas. Kai ji skolinasi, jos skola didėja, o tai tiesiogiai įtakoja jos finansinį stabilumą. Taip pat aktuali problema ir ta, kad skolintos lėšos yra naudojamos tik vartojimui ar trumpalaikiams projektams, tokiu būdu lėšos neuždirba reikiamų pajamų norint laiku grąžinti skolą.

Vienas pagrindinių biudžeto pajamų šaltinių – gyventojų pajamų mokestis. Jis labai svarbus savivaldybių biudžetams ir jų finansiniam stabilumui užtikrinti, nes tai didžiausias pajamų šaltinis. Šio vietinio mokesčio dalis į savivaldybių biudžetus patenka ne pilnai. Konkrečių dalių dydį, kurios patenka į valstybės ir savivaldybių biudžetus nustato Lietuvos Respublikos savivaldybių biudžeto pajamų nustatymo metodikos įstatymas. 2015 m. Vilniaus savivaldybei atiteko mažiau nei 50 proc. surenkamo gyventojų pajamų mokesčio, kai tuo tarpu kitų savivaldybių (Palangos miesto, Panevėžio miesto, Šiaulių miesto ir Ignalinos rajono) biudžetams pervedama visa gyventojų pajamų mokesčio surenkama suma. Tokiu perskirstymu siekiama ekonominių ir socialinių skirtumų mažinimo tarp regionų. Konkreti savivaldybei pervedama gyventojų pajamų mokesčio suma priklauso ir nuo šalies vidurkio, nes jį viršijus gaunama mažesnė lėšų dalis. Gyventojų pajamų mokesčio, tenkančio vienam gyventojui sumos svyruoja ženkliai: nuo 211 Eur Šakių rajono iki 1715 Eur Neringos savivaldybėse. Lyginant didžiosiose savivaldybėse gyventojų pajamų mokesčio, tenkančio vienam gyventojui sumas pastebima, jog pasiskirstymas nevienodas: Vilniaus m. savivaldybės gyventojams teko 330 Eur, Kauno m. savivaldybės gyventojams - 436 Eur, Klaipėdos m. savivaldybės gyventojams - 365 Eur. Iš didžiųjų savivaldybių didžiausios Vilniaus m. savivaldybės gyventojui teko mažiausia gyventojų pajamų suma (žr. 11 pav.).

11 pav. Gyventojų pajamų mokesčio, tenkančio vienam gyventojui sumos kitimas savivaldybėse 2015 m.

Toks gyventojų pajamų mokesčio perskirstymas yra nesąžiningas, nes mažina savivaldybių motyvą pritraukiant investicijas, kuriant naujas darbo vietas regionuose. Reikalinga, jog kiekvienoje savivaldybėje išliktų suinteresuotumas didinti pajamas, surenkamas iš gyventojų pajamų mokesčio. Didinant dirbančiųjų skaičių, būtų mažinamos išlaidos tenkančios socialinėms išmokoms. Savivaldybėms, prioritetine sritimi nustatčius palankios aplinkos kūrimą verslui, būtų išsprendžiamos problemos nedarbo augimo, socialines išmokas gaunančių asmenų skaičiaus mažėjimas.

Analizuojant savivaldybių stabilumą įtakojančius veiksnius, galima pastebėti, jog visi jie tarpusavyje susiję: biudžeto pajamos neatsiejamos nuo surenkamų mokesčių ir nemokesčių pajamų, dotacijų. Atitinkamai nuo surinktų pajamų lygio planuojami ir savivaldybių biudžetų asignavimai įvairioms programoms finansuoti. Atliekant nuoseklią šių veiksnių analizę savivaldybėms, pasitelkiant atitinkamus modelius sumažėtų finansinių įsipareigojimų nevykdymo rizika ir tai galėtų tapti priemone, finansiniam stabilumui analizuoti.

4.2. Lietuvos savivaldybių reitingo nustatymas

Kiekvienos savivaldybės vertinimui reikalingas jų reitingavimas konkrečiais metais. Siekiant įvertinti Lietuvos savivaldybes tarpusavyje buvo atliekamas reitingavimas vadovaujantis savivaldybių 2015 m. gruodžio 31 d. pasibaigusiu metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniais ir Lietuvos Statistikos departamento skelbiamais duomenimis. Modifikavus Brown 10 rodiklių testą pasitelkiama 20 santykinų finansinių rodiklių skirtingose grupėse. Savivaldybės taip pat suskirstomos į penkias grupes atsižvelgiant į gyventojų skaičių:

- gyventojų skaičius iki 25000;
- gyventojų skaičius nuo 25000 iki 50000;
- gyventojų skaičius nuo 50000 iki 100000;
- gyventojų skaičius nuo 100000 iki 175000;

- gyventojų skaičius nuo 175000 ir daugiau.

15 lentelėje pateikiamos savivaldybių grupės pagal gyventojų skaičių. Pirmajai grupei pagal populiaciją priskiriama 22 Lietuvos savivaldybės, antrajai 28 savivaldybės, trečiajai 6 savivaldybės, ketvirtajai 2 savivaldybės ir penktajai grupei taip pat 2 savivaldybės.

15 lentelė. Savivaldybių grupės pagal gyventojų skaičių

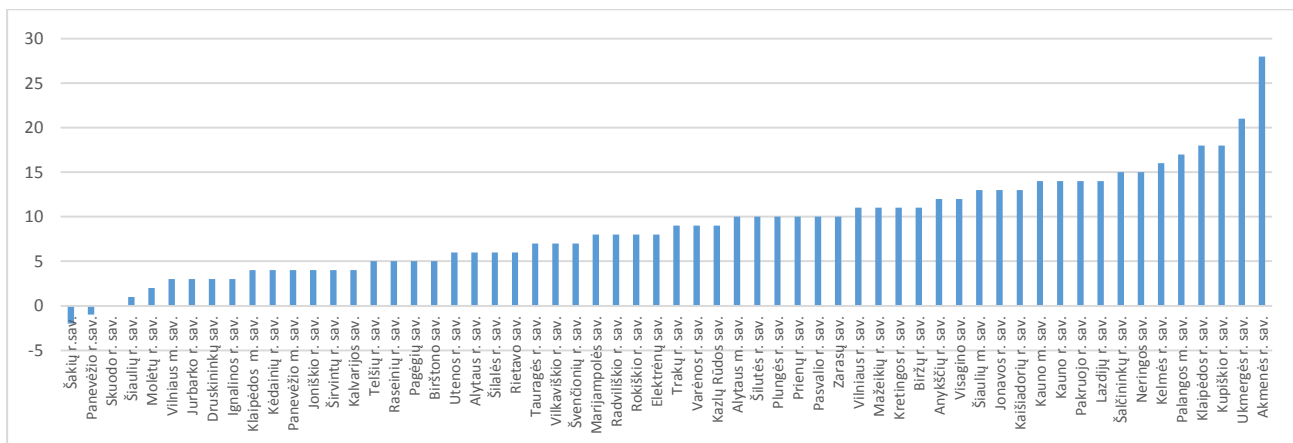
Grupės pagal gyventojų skaičių	Savivaldybės
gyventojų skaičius iki 25000	Akmenės r., Kupiškio r., Palangos m., Neringos, Pakruojo r., Lazdijų r., Visagino, Zarasų, Varėnos r., Kazlų Rūdos, Elektrėnų, Šilalės r., Rietavo, Pagėgių, Birštono, Joniškio r., Širvintų r., Kalvarijos, Druskininkų, Ignalinos r., Molėtų r., Skuodo r.
gyventojų skaičius nuo 25000 iki 50000	Ukmergės r., Klaipėdos r., Kelmės r., Šalčininkų r., Jonavos r., Kaišiadorių r., Anykščių r., Kretingos r., Biržų r., Plungės r., Prienų r., Šilutės r., Pasvalio r., Trakų r., Radviliškio r., Rokiškio r., Tauragės r., Vilkaviškio r., Švenčionių r., Utenos r., Alytaus r., Telšių r., Raseinių r., Kėdainių r., Jurbarko r., Šiaulių r., Panevėžio r., Šakių r.
gyventojų skaičius nuo 50000 iki 100000	Kauno r. sav., Vilniaus r., Mažeikių r., Alytaus m., Marijampolės, Panevėžio m.
gyventojų skaičius nuo 100000 iki 175000	Šiaulių m., Klaipėdos m.
gyventojų skaičius nuo 175000 ir daugiau	Vilniaus m., Kauno m.

Savivaldybės, pagal gyventojų skaičių priskiriamos atitinkamai vienai iš penkių grupių. Tuomet atitinkamai pagal gautus kiekvieno finansinio rodiklio rezultatus, reikšmė priskiriama vienam iš keturių kvartilių. Kaip galima pastebėti 3 priede kiekvienam kvartiliui priskiriamas skaitmuo, (-1) pirmajam kvartiliui iki +2 aukščiausiam kvartiliui. Taip visiems 20 santykinų finansinių rodiklių 60 savivaldybių, atitinkamai pagal gautus rezultatus, skiriama nuo (-1) iki (+2) balų ir sumuojama kiekvienos konkrečios savivaldybės balai ir taip gaunama tos savivaldybės bendra balų suma. Savivaldybės, kurių rodiklių skaitinės reikšmės patenka į pirmąjį kvartilį, balų suma lygi (-20), savivaldybės, kurių skaitinės reikšmės priskiriamos antrajam kvartiliui bendra balų suma bus lygi 0. Pateikiama vertinimo skalė:

- 20 ir daugiau balų suma vertinama kaip geriausia;
- 10 ir daugiau balų suma vertinama kaip geresnė nei daugumos;
- 1-9 balų suma vertinama vidutiniškai;
- 0-(-9) balų suma vertinama kaip blogesnė nei daugumos;
- -10 ir daugiau balų suma vertinama kaip blogiausia.

Savivaldybės, kurios surinko vienodą balų sumą, aukštesnė vieta reitinge skiriama tai savivaldybei, kurioje gyventojų skaičius didesnis.

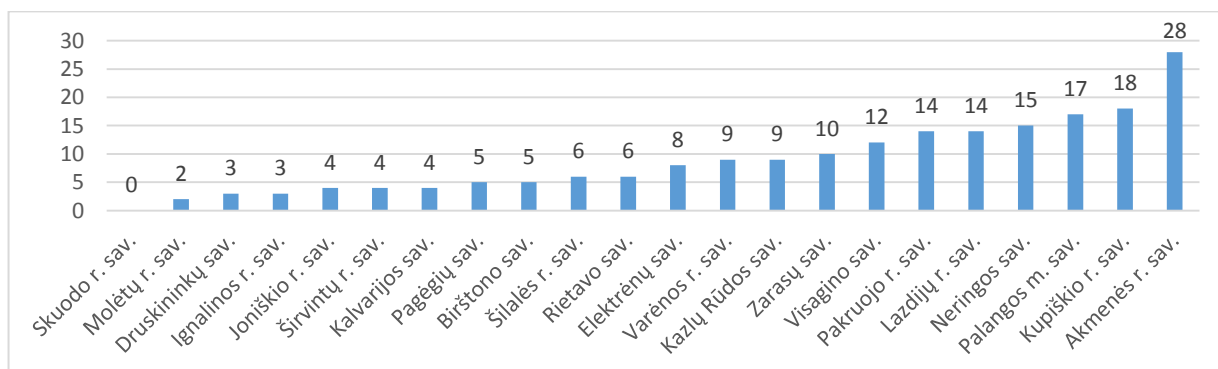
12 pav. pateiktas Lietuvos savivaldybių finansinės būklės reitingas.

12 pav. Lietuvos savivaldybių finansinės būklės reitingas

3 savivaldybės – Šakių r., Panevėžio r., Skuodo r. patenka į blogesnės nei dauguma savivaldybių kategoriją. 30 savivaldybių (Šiaulių r., Molėtų r., Druskininkų, Ignalinos r., Jurbarko r., Vilniaus m., Joniškio r., Kalvarijos, Širvintų r., Kėdainių r., Panevėžio m., Klaipėdos m., Birštono, Pagėgių, Raseinių r., Telšių r., Rietavo, Šilalės r., Alytaus r., Utenos r., Švenčionių r., Vilkaviškio r., Tauragės r., Elektrėnų, Rokiškio r., Radviliškio r., Marijampolės, Kazlų Rūdos, Varėnos r., Trakų r.) įtraukiamos į vidutiniškai vertinamų savivaldybių kategoriją ir 25 savivaldybių (Zarasų, Pasvalio r., Prienų r., Plungės r., Šilutės r., Alytaus m., Biržų r., Kretingos r., Mažeikių r., Vilniaus r., Visagino, Anykščių r., Kaišiadorių r., Jonavos r., Šiaulių m., Lazdijų r., Pakruojo r., Kauno r., Kauno m., Neringos, Šalčininkų r., Kelmės r., Palangos m., Kupiškio r., Klaipėdos r.) situacija vertinama, kaip geresnė nei daugumos savivaldybių. Ukmergės r. ir Akmenės r. savivaldybės bendrame savivaldybių reitinge vertinamos kaip geriausios. Blogiausias reitinge vietas užėmusios savivaldybės turėjo problemų, didesnių nei kitų savivaldybių, susijusių su pajamų ir išlaidų, bei mokumo rodikliais. Pajamų ir išlaidų santykio reikšmės buvo sąlyginai mažesnės nei kitų savivaldybių, o mokumo rodiklių reikšmių atotrūkis irgi pastebimas. Priešingos rodiklių reikšmių kitimo tendencijos prieš tai išvardintoms savivaldybėms lėmė aukštesnes pozicijas reitinge.

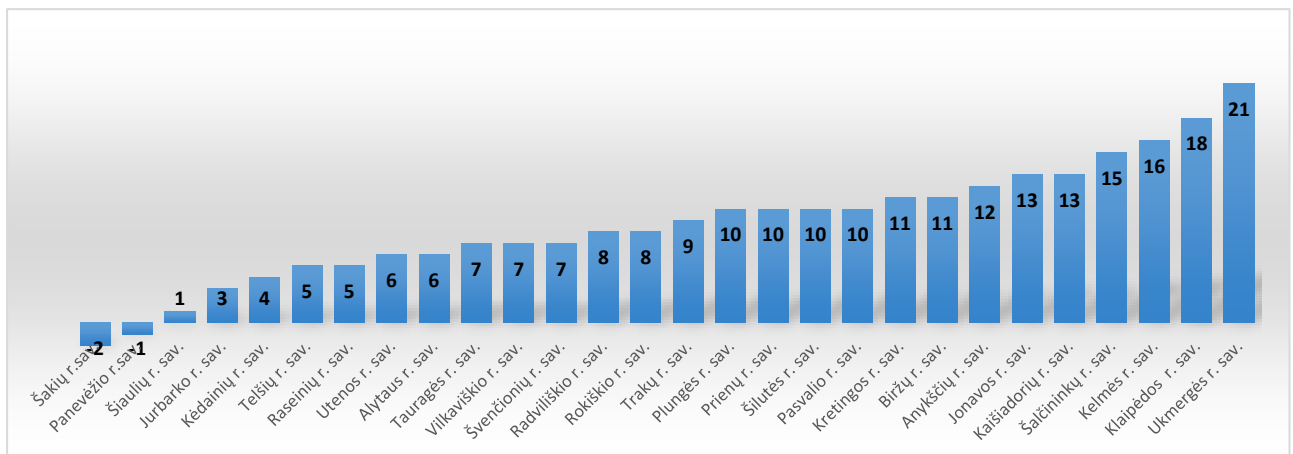
13 pav. pateiktas Lietuvos savivaldybių reitingas iki 25 000 gyventojų skaičiaus grupėje.

13 pav. Lietuvos savivaldybių reitingas iki 25 000 gyventojų skaičiaus grupėje

Šiai grupei priskiriamos savivaldybės yra mažiausios pagal gyventojų skaičių. 25 000 gyventojų skaičiaus grupėje, 1 savivaldybės situacija vertinama blogesnė nei daugumos, 13 savivaldybių situacija vidutiniška, 7 savivaldybių padėtis įvertinama geresnė negu daugumos ir 1 savivaldybės šioje grupėje situacija geriausia. Šioje grupėje reitingavimas atliktas pagal 31 priede kvartilų pagalba paskaičiuotas rodiklių reikšmių ribas. Skuodo rajono savivaldybė šios grupės reitinge užima žemiausią vietą dėl prastų pajamų-išlaidų rodiklių rezultatų, lyginant su kitomis šioje grupėje esančiomis savivaldybėmis. Šios savivaldybės biudžetas buvo deficitinis 2015 metais. Neigiamas rezultatas - tai paskolos investiciniams projektams įgyvendinti, kofinansuojant Europos Sąjungos paramą. Taip pat švietimo, sporto, sveikatos įstaigų renovacija, kapinių plėtra lėmė nesubalansuotą biudžetą. Aukščiausia reitinge yra Akmenės r. savivaldybė šioje gyventojų grupėje. Tai signalizuoja problemų neturėjimą su mokumu ir likvidumu ir parodo savivaldybės finansinį patikimumą, stabilumą. Svarbu, kad savivaldybė sugebėjo apmokėti savo įsipareigojimus, pasibaigus terminui.

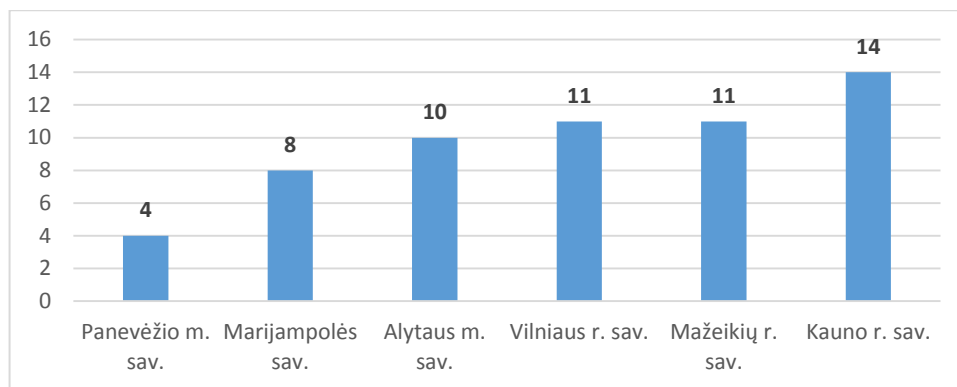
14 pav. pateiktas Lietuvos savivaldybių reitingas 25 000-50000 gyventojų skaičiaus grupėje.

14 pav. Lietuvos savivaldybių reitingas 25 000-50000 gyventojų skaičiaus grupėje

Šioje grupėje 2 savivaldybių situacija vertinama blogesnė nei daugumos, 13 savivaldybių situacija vidutiniška, 12 savivaldybių padėtis įvertinama geresnė negu daugumos ir 1 savivaldybės šioje grupėje situacija geriausia. Šioje grupėje reitingavimas atliktas pagal 32 priede kvartilų pagalba paskaičiuotas rodiklių reikšmių ribas. Šakių savivaldybės situacija blogiausia šioje gyventojų grupėje, nes turima problemų su mokumu lyginant su kitomis savivaldybėmis. Ši savivaldybė turėjo pradelstų įsipareigojimų, buvo nepajėgi įvykdyti savo turtinių įsipareigojimų. Ukmergės r. sav. finansinių rodiklių rezultatai yra ženkliai geresni už kitų savivaldybių, tačiau šios savivaldybės aukštas skolos ir nuosavybės koeficientas. Tai rodo, kad savivaldybės padėtis mokumo atžvilgiu blogesnė.

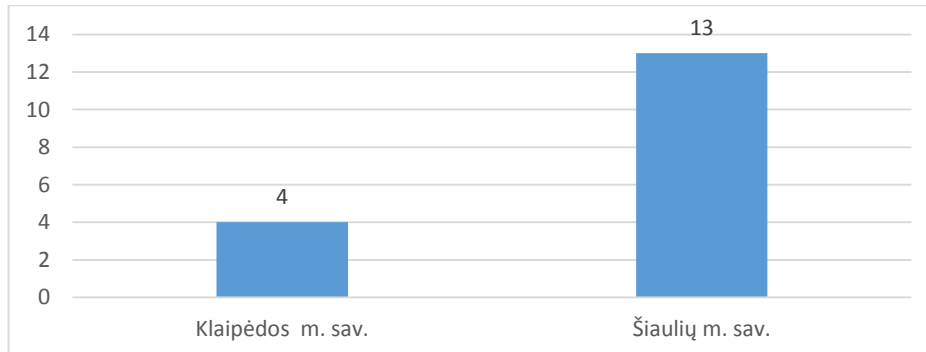
15 pav. pateiktas Lietuvos savivaldybių reitingas 50000-100000 gyventojų skaičiaus grupėje.

15 pav. Lietuvos savivaldybių reitingas 50000-100000 gyventojų skaičiaus grupėje

Šioje grupėje 2 savivaldybių situacija vidutiniška, 4 savivaldybių padėtis įvertinama geresnė negu daugumos savivaldybių. Šioje grupėje reitingavimas atliktas pagal 33 priede kvartilių pagalba paskaičiuotas rodiklių reikšmių ribas. Kauno r. savivaldybė užėmė geriausią vietą 50000-100000 gyventojų skaičiaus grupėje dėl geresnių mokumo, likvidumo, pajamų – išlaidų rodiklių rezultatų, lyginant su kitomis savivaldybėmis. Pajamos, paskutinius trejus analizuojamus metus turėjo tendenciją didėti. Didesne gyventojų pajamų mokesčio suma buvo papildomas biudžetas. Tai įtakojo investicijų augimas, vis daugiau kompanijų nusprendžia investuoti šiame rajone, daugėja darbo vietų skaičius.

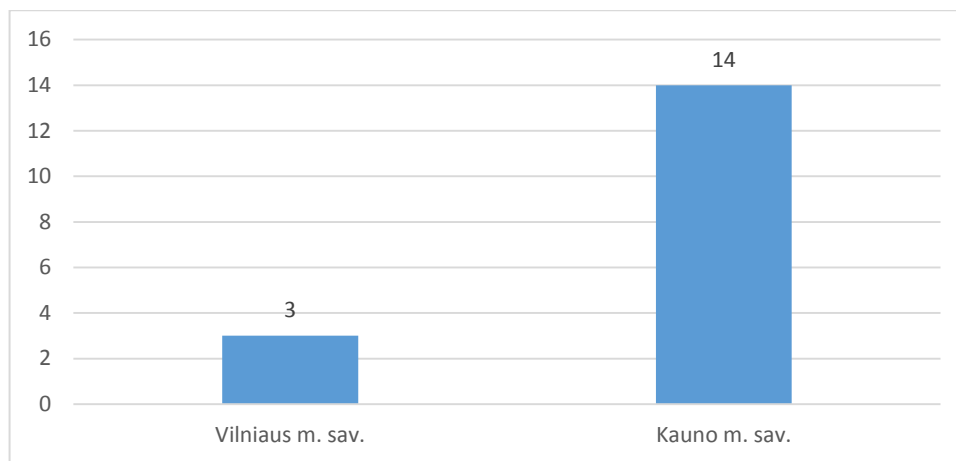
16 pav. pateiktas Lietuvos savivaldybių reitingas 100000-175000 gyventojų skaičiaus grupėje.

16 pav. Lietuvos savivaldybių reitingas 100000-175000 gyventojų skaičiaus grupėje

Šiai grupei priskiriamos tik dvi savivaldybės: Klaipėdos m. savivaldybė įtraukta į vidutiniškai įvertintų savivaldybių grupę, o Šiaulių m. savivaldybė prie geresnių nei dauguma savivaldybių. Šioje grupėje reitingavimas atliktas pagal 34 priede kvartilių pagalba paskaičiuotas rodiklių reikšmių ribas. Šiaulių m. savivaldybė pranašesnė už Klaipėdos m. savivaldybę dėl laiku ir atsakingai vykdomų finansinių įsipareigojimų. Klaipėdos m. savivaldybei reikėtų atkreipti dėmesį į finansinių įsipareigojimų vykdymą, nes jų nevykdymas laiku, sąlygoja didesnes problemas – sankcijų taikymą (baudos, delspinigiai). Tai dar labiau pablogina finansinę situaciją, finansinį stabilumą.

17 pav. pateiktas Lietuvos savivaldybių reitingas 175000 ir daugiau gyventojų skaičiaus grupėje.

17 pav. Lietuvos savivaldybių reitingas 175000 ir daugiau gyventojų skaičiaus grupėje

Šiai grupei priskiriamos dvi didžiausios Lietuvos savivaldybės: Vilniaus m. savivaldybė įtraukta į vidutiniškai įvertintų savivaldybių grupę, o Kauno m. savivaldybė prie geresnių nei dauguma savivaldybių. Šioje grupėje reitingavimas atliktas pagal 35 priede kvartilų pagalba paskaičiuotas rodiklių reikšmių ribas. Kauno m. savivaldybė užėmė aukštesnę vietą reitinge, dėl Vilniaus m. savivaldybės mokumo problemų, didelių skolų turėjimo. Didelę dalį Vilniaus m. skolos sudaro savivaldybės paskolos. Skolintasi investiciniams projektams, tokiems kaip Vilniaus ugdymo įstaigų modernizavimas, naujų darželių kūrimas, aplinkkelio statyba, paskola paimta miesto įsiskolinimams grąžinti. Kita dalis ūkinės skolos įvairioms viešąsias paslaugas vilniečiams teikiančioms įmonėms. Savivaldybė skolinga už miesto ūkio darbus bei viešojo transporto paslaugas, švietimo įstaigų reikmėms. Kauno miesto savivaldybei efektyviau sekasi valdyti skolas, bei planuoti ir skirstyti savivaldybės finansus.

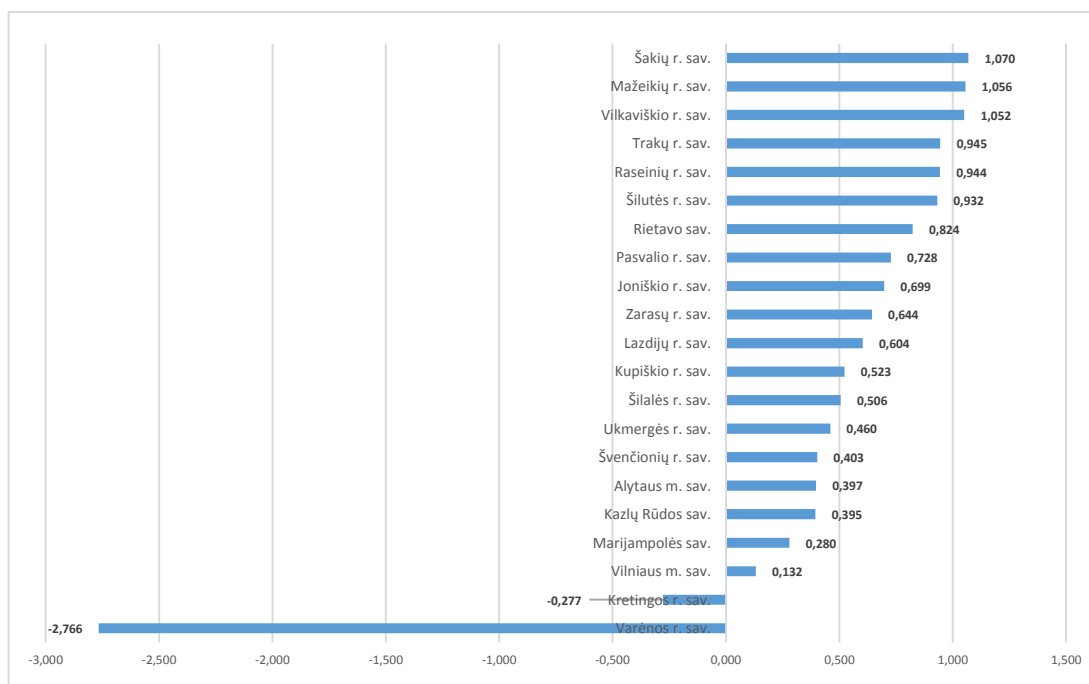
Atliktas reitingavimas pagal modifikuotą Brown 10 rodiklių testą parodo, kad savivaldybės, kurios turi problemų su finansinių išteklių valdymu, įsipareigojimų nevykdymu laiku, užima reitinge žemesnę vietą. Prieš tai įvardinti veiksniai tiesiogiai įtakoja savivaldybių stabilumą. Kaip įrodymas to, didžiosios Lietuvos savivaldybės, Vilniaus m. ir Klaipėdos m., kurios susiduria su mokumo problemomis.

Savivaldybių finansinio stabilumo vertinimas yra problema, kuri turi būti sprendžiama įvairiapusiškai. Nepakanka tik įvertinti savivaldybių likvidumą, valdymo efektyvumą, tvarkymąsi su skolomis ir kapitalu, skaičiuojant įvairius koeficientus. Šie koeficientai nėra tokie naudingi, jei jie yra apskaičiuojami tik vienai savivaldybei. Tačiau, palyginus juos su kitų savivaldybių koeficientais, galima daryti tam tikras išvagas.

4.3. Lietuvos savivaldybių bankroto tikimybės nustatymas

Bankroto tikimybės įvertinimas yra svarbus ir vertinant savivaldybės stabilumą. Tokia praktika yra taikoma kitose valstybėse, todėl galėtų būti praktikuojama ir Lietuvoje. Kaip minėta šiems skaičiavimams atlikti buvo pasirinktas E. Altmano bankroto tikimybės rodiklio Z3 modelis. Šis modelis

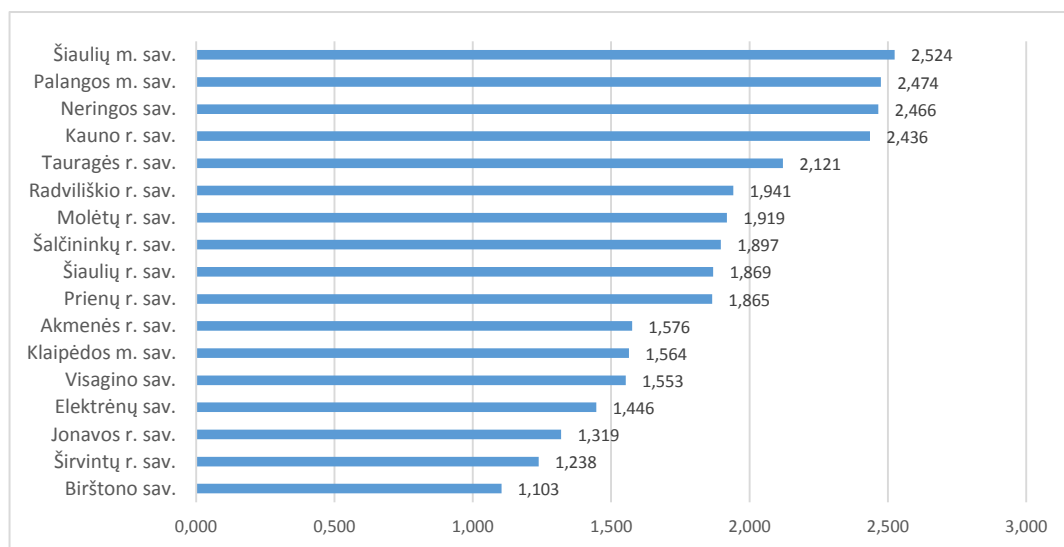
apima apyvartinį kapitalą, grynąjį perviršį ar deficitą, nuosavą kapitalą, turtą, įsipareigojimus. Savivaldybės taip pat susiduria su veiksniais, išorės ir vidaus, sąlygojančiais jų finansinę būklę. Vidaus veiksniai yra ypač svarbūs savivaldybių finansų valdyme. Racionalus finansinių išteklių valdymas, bei teisingas sprendimų priėmimas sąlygoja savalaikių įsipareigojimų vykdymą. Tuomet, konkrečiai savivaldybės geba vykdyti savo funkcijas, įgyvendinti įvairius projektus, verslininkai yra suinteresuoti investuoti, kurti ir plėtoti verslą konkrečiose savivaldybėse. Nes tos savivaldybės, kurios laiku apmoka sąskaitas verslininkams už suteiktas paslaugas ar išsigytas prekes, vertinamos kaip tos, kuriose verta investuoti. Tačiau savivaldybių skolos pastaraisiais 2010-2014 metais didėjo, kas antrai savivaldybei buvo apribotos teisės skolintis. Laiku vertinamas savivaldybių turto finansavimo skolintomis lėšomis lygis, ilgalaikio mokumo vertinimas yra būdas finansiniam stabilumui didinti. Apskaičiuota visoms Lietuvos savivaldybėms bankroto tikimybės 2015 metais. 18 pav. pateikiama 21 Lietuvos savivaldybė, kurioms bankroto tikimybė labai didelė.

18 pav. Lietuvos savivaldybės, kurioms bankroto tikimybė labai didelė

Apskaičiuotos Z reikšmės svyruoja nuo (-2,766) iki 1,070 (kai $Z < 1,10$ bankroto tikimybė labai didelė). Didžiausia bankroto tikimybė Varėnos r., Kretingos r., Vilniaus m. savivaldybėms. Tyrimo rezultatai patvirtina, jog šios savivaldybės turi problemų su finansine būkle. Blogiausia Varėnos r. savivaldybės situacija. Tokį rezultatą labiausiai įtakojo 2015 m. apskaitytas grynasis deficitas, kuris sudarė 21051,99 tūkst. Eur. Generuojamų pajamų neužteko išlaidoms padengti. Veiklos rezultatų ataskaitoje sąnaudos grupuojamos pagal valstybės funkciją ir segmentą, todėl jos prie veiklos segmentų priskiriamos pagal tai, kokioms valstybės funkcijoms skiriami ir naudojami ištekliai. Varėnos atveju, segmentas įtakojęs dideles sąnaudas – bendros valstybės paslaugos.

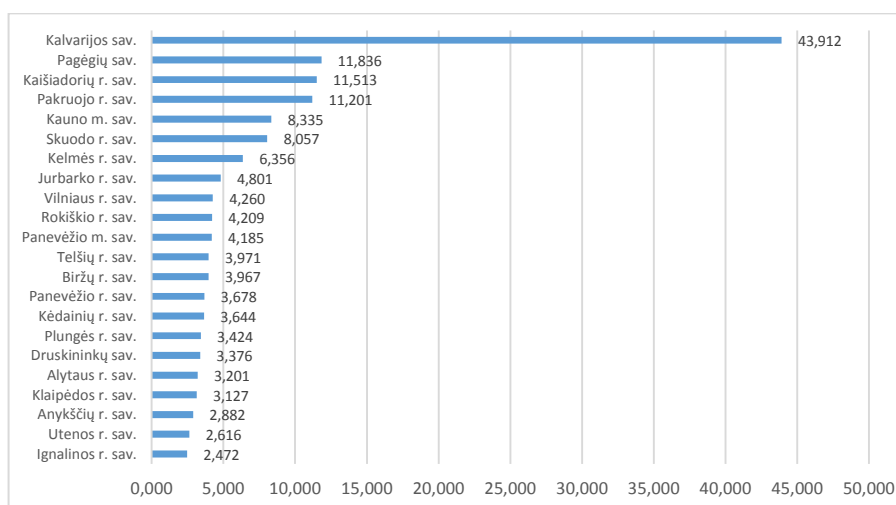
19 pav. pateikiama 17 Lietuvos savivaldybių, kurioms bankroto tikimybė yra įmanoma. Apskaičiuotos Z reikšmės svyruoja nuo 1,103 iki 2,524 (kai $1,10 < Z < 2,59$ bankroto tikimybė įmanoma). Šių savivaldybių finansinė padėtis yra geresnė nei tų savivaldybių, kurioms nustatyta labai didelė bankroto tikimybė. Lyginant šioje grupėje esančių kraštutinių savivaldybių Birštono sav. ir Šiaulių m. sav. rezultatus pastebimas ženklus atotrūkis. Birštono savivaldybės 2015 m. apskaitytas grynasis deficitas, kuris sudarė 326,2 tūkst. Eur. Tai įtakojo padidėjusios sąnaudos sveikatos apsaugos, švietimo, socialinės apsaugos segmentuose.

19 pav. Lietuvos savivaldybės, kurioms bankroto tikimybė įmanoma

Šiaulių m. savivaldybės grynasis pelnas buvo 14148,0 tūkst. Eur. Šių savivaldybių bankroto tyrimo rezultatams įtakos turėjo ir apyvartinio kapitalo ir turto santykio, arba kitaip dar grynojo apyvartinio kapitalo koeficiento rezultatai. Nors šių savivaldybių rodiklio reikšmės svyravo 0,0-0,1 intervale.

20 pav. pateikiama 22 Lietuvos savivaldybės, kurioms bankroto tikimybė mažiausiai tikėtina.

20 pav. Lietuvos savivaldybės, kurioms bankroto tikimybė labai maža

Apskaičiuotos Z reikšmės svyruoja nuo 2,472 iki 43,912 (kai $Z > 2,60$ bankroto tikimybė labai mažai). Kalvarijos, Pagėgių, Kaišiadorių r. savivaldybėms bankroto tikimybė labai maža. Tai rodo, jog šioms savivaldybėms, geriau nei visoms kitoms prieš tai išvardintoms savivaldybėms sekasi subalansuoti pajamas ir išlaidas, vykdyti įsipareigojimus.

Kaip galima pastebėti daugiau yra savivaldybių, kurioms bankroto tikimybė yra labai didelė, nei tų savivaldybių, kurioms bankroto tikimybė mažai tikėtina. Taip pat reikėtų neužmiršti ir tų savivaldybių, kurioms bankroto tikimybė įmanoma. Iš 60 savivaldybių, tik 22 savivaldybėms bankroto tikimybė maža. Visa tai signalizuoja, kad savivaldybėms yra svarbi finansinio stabilumo problema ir kad tai turi būti labai analizuojamas objektas.

Visiškai pasitikėti vienu modeliu finansiniam stabilumui nustatyti nevertėtų, nes pastarasis Altman modelis sujungia tik kelis finansinius santykinis rodiklius. Prieš tai atliktas modifikuotas Brown testo modelis apjungia didesnę grupę santykinų rodiklių. Nors ir abiejų modelių struktūros rodikliai tam tikru aspektu apibūdina savivaldybės būklę: grynojo kapitalo efektyvumo riziką, turto pelningumą, kuriam apskaičiuoti naudojamas grynas perviršis (deficitas), esamą pelningumą, tai yra pelningumą tiriamuoju momentu, ilgalaikio mokumo riziką ir savivaldybių turto panaudojimo efektyvumą, tačiau gaunami rezultatai nors ir neženkliai, bet skiriasi. Abejais metodais, pagal gautus rezultatus būtina atkreipti dėmesį į Vilniaus m., Švenčionių r., Šilalės r., Joniškio r., Rietavo, Raseinių r., Vilkaviškio r., Mažeikių r., Šakių r. savivaldybių finansinę būklę, įsipareigojimų vykdymą. Šios savivaldybės turėtų riboti skolinimosi galimybes. Dažniausia skolinimosi priežastis, nepakankamos lėšos vykdomiems ES struktūrinių fondų projektams, prie kurių vykdymo turi prisidėti ir pačios savivaldybės, kai kurie projektai užsitęsia 5 ir daugiau metų, ne visi projektai tiek laiko išlieka aktualūs, pabrangsta jų vykdymo sąnaudos. Skolos šiems projektams vykdyti sudaro apie 40 proc. visos savivaldybių skolos. Vien Vilniaus m. skola 290292,8 tūkst. Eur. Savivaldybės priartėjusios prie maksimalios skolinimosi limitų ribos, neteks teisės skolintis, nebus pajėgios vykdyti investicinių projektų, suvaldyti prisiimtų skolinių įsipareigojimų, subalansuoti biudžetą, todėl gali kilti grėsmė finansiniam tvarumui.

Geriausia situacija pagal Altman bankroto tikimybės modelį ir pagal modifikuotą Brown modelį yra Kaišiadorių r., Pakruojo r., Kauno m., Kelmės r., Vilniaus r., Biržų r., Plungės r., Klaipėdos r., Anykščių r. savivaldybėse. Šios savivaldybės geba įvykdyti savo įsipareigojimus, bankams, partneriams, mokesčių inspekcijoms ir kitoms įvairioms institucijoms. Kitaip tariant šioms savivaldybėms geriausiai sekasi grąžinti paskolas ir palūkanas. Tai įrodo ir atliktas bankroto tyrimas, jog pakanka apyvartinių lėšų ir geba grąžinti skolas kreditoriams.

Apibendrinant teorinių ir empirinių tyrimų rezultatus galima teigti, kad nėra sistemos, kuri leistų įvertinti Lietuvos savivaldybių finansus ir jų tvarumą. Nėra taikomas modelis pagal kurį būtų vertinama savivaldybės veikla, jos pastangos ir skiriamas adekvatus finansavimas. Todėl svarbu yra sudaryti finansinių ir ekonominių rodiklių mechanizmą – modelį, pagal kurį būtų galima vertinti savivaldybių

veiklos rezultatus. Tam būtų tinkamas ir Brown 10 rodiklių testas arba modifikuota jo versija, gebanti atspindėti mokumo problemas. Atitinkamai, pagal prieš tai minėtus savivaldybių finansinius rodiklius turėtų būti planuojamos ir paskirstomos savivaldybėms pajamos, atsisakoma dotavimo principo ir sukuriamas toks mechanizmas, kuris skatintų pačias savivaldybes užsidirbti pajamas, o neprašyti dotacijų iš valstybės biudžeto dėl negautų pajamų. Centrinė valdžia yra atsakinga už savivaldybių stabilumą, todėl teisės aktuose turėtų būti reglamentuojama savivaldybių nemokumas (bankrotas, galimų skolų nurašymas). Atlikus savivaldybių biudžetų pajamų analizę, pastebima, jog didžioji dalis savivaldybių pajamų yra dotacijos (bendrosios dotacijos kompensacijos, valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos, skirtos valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms vykdyti). Tai rodo centrinės valdžios nenorą atsisakyti skirstymo funkcijos ir skatinti pačias savivaldybes užsidirbti, pritraukti investicijas į savo savivaldybių teritorijas. Kaip pavyzdys nenoro motyvuoti vietos savivaldą vykdyti verslo aplinkos patrauklumą didinančias iniciatyvas, bei konkuruoti tarpusavyje yra tarpbiudžetinis lėšų perskirstymas. Tarpbiudžetinis lėšų perskirstymas - finansinio sulyginimo priemonė, kurios koreguoja nelygų potencialių finansinių išteklių paskirstymą tarp savivaldybių. Lietuvoje savivaldybių biudžetų pajamų sistema yra paremta mokesčių pajamų perskirstymo tarp savivaldybių principu, t. y. iš savivaldybių, kurios surenka daugiau gyventojų pajamų mokesčio, GPM yra perskirstomas kitoms savivaldybėms remti. Toks GPM mokesčio perskirstymas sukuria nemažai problemų: savivaldybės donorės po perskirstymo atsiduria blogesnėje finansinėje situacijoje nei remiamos savivaldybės gavėjos (savivaldybėse donorėse vienam gyventojui tenkančios biudžeto pajamos yra gerokai mažesnės nei savivaldybėse gavėjose – Vilniaus m. savivaldybės pavyzdys), nėra paskatų ekonomiškai silpnesnėms savivaldybėms ieškoti savarankiškų savo ekonominės, finansinės ir socialinės padėties gerinimo būdų, nes, pagerėjus situacijai, remiamos savivaldybės gali netekti perskirstymo būdu gaunamų papildomų GPM pajamų, nėra aiškių kriterijų, kuriais remiantis būtų nustatyta savivaldybėms tenkanti skirtinga GPM dalis.

Būtina peržiūrėti ir nustatyti konkrečiais vertinimo kriterijais paremtą savivaldybių finansinio stabilumo vertinimo sistemą, kai pagal nustatytą savivaldybės finansinę būklę būtų galima identifikuoti problemas, kylančias dėl skolinimosi, ne gebėjimo laiku vykdyti finansinių įsipareigojimų, atitinkamai nustatytas dotacijų skyrimas pagal veiklos rezultatus, gyventojų skaičių, numatomas plėtros galimybes.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Išanalizavus savivaldybės finansinio stabilumo vertinimą, atlikus teorines finansinio stabilumo vertinimo studijas, bei jas empiriškai patikrinus 60 Lietuvos savivaldybių pavyzdžiu, galima daryti tokias išvadas:

- Viešojo administravimo sistemos tobulinimu siekiama didesnio jos atitikimo demokratinio, decentralizuoto ir efektyvaus valdymo principams. Tačiau viešojo administravimo sistemos sudedamoji dalis – vietos savivalda – susiduria su daugeliu neišspręstų problemų, iš kurių svarbiausia yra savivaldybių finansinio stabilumo stoka ir problemos su finansinių išteklių trūkumu. Būtent tai yra viena iš pagrindinių priežasčių, kuri trukdo efektyviai savivaldybėms tenkinti visuomeninius gyventojų poreikius. Ši tema aktuali dar ir dėl to, kad nėra pakankamai skiriama dėmesio vietinių finansų sistemai: neatskleidžiamos esamų problemų priežastys, padariniai, galimi sprendimų būdai. Todėl yra labai svarbus savivaldybių finansinės situacijos analizės bei situacijos tobulinimo galimybių ieškos poreikis. Siekiant visapusiškai ištirti savivaldybės finansų stabilumą ir jo vertinimą, analizuota kaip iš esmės savivaldybių finansus sąlygoja nestabilumą lemiantys veiksniai. Teoriniu ir praktiniu aspektu įvertinta vietos savivaldos finansų stabilumas, tikrinant pasirinktų finansinių rodiklių tinkamumą ir pritaikomumą skirtinguose modeliuose. Tirta egzistuojantys finansinio stabilumo sąryšiai tarp savivaldybių biudžetų ir atskleistos situacijos tobulinimo galimybės;

- Finansiniam stabilumui vertinti užsienio autorių rekomenduojama santykinų finansinių rodiklių analizė, į kurią įtraukiamos tokios finansinių rodiklių grupės: likvidumas, autonomija, savivaldos savarankiškumas, veiklos rezultatyvumas, mokesčių surinkimo efektyvumas, mokumas. JAV savivaldos stabilumui įvertinti taikomas Brown 10 rodiklių testas, kurį rekomenduoja taikyti daugelis autorių savo publikacijose. Taip pat finansiniam stabilumui vertinti rekomenduojama pasitelkti statistinius įrankius – koreliaciją, regresiją. Autorių darbuose atliekami tyrimai, pasitelkiant bankroto metodus tokius, kaip E. Altman Z rodiklio skaičiavimas, bankroto tikimybei nustatyti. Vienu modeliu finansinio stabilumo įvertinti negalima;

- Fiskalinio išlyginimo klausimas yra labai svarbus savivaldybėms, kai surinkusios pajamų perviršį, solidarumo principu atiduoda dalį lėšų savivaldybėms su mažesniu pajėgumu rinkti pajamas savo teritorijoje. Donorų - gavėjų sistema, egzistuojanti Lietuvoje, nesuteikia galimybių pačioms savivaldybėms daryti įtaką savo pajamų rinkimui, todėl centrinė valdžia finansuoja išlyginimo sistemą pagal neteisingus principus. Pagrindinis skirtumas, kuo Lietuvos savivalda išsiskiria pažangiausių valstybių kontekste, yra neigiamų padarinių atsiradimo priežastį stiprinanti reiškinių grandinė, kuomet auginti savo pajamas savivaldybėms kartais verta mažiau nei gauti subsidijas;

- Baigiamojo magistro darbo empirinis tyrimas atliktas, atrinkus visų Lietuvos 60 savivaldybių duomenis iš savivaldybių 2010 – 2015 metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų už pasibaigusius metus. Atsižvelgiant į rekomendacijas užsienio literatūroje ir Lietuvos viešojo sektoriaus finansinę

atskaitomybę atlikta finansinių santykinų rodiklių analizė, kuri apima 5 finansinių santykinų rodiklių grupes: likvidumo, pajamų – išlaidų, turto panaudojimo (apyvartumo), mokumo, finansinio svorto, padėsiančias nustatyti savivaldybių finansinę būklę ir stabilumą. Taip pat buvo atliktas Altman bankroto tikimybės nustatymo ir modifikuotas Brown testo, modeliai. Modifikuotas Brown testo modelis apjungia didesnę grupę santykinų rodiklių. Nors ir abiejų modelių struktūros rodikliai tam tikru aspektu apibūdina savivaldybės būklę: grynojo kapitalo efektyvumo riziką, turto pelningumą, kuriam apskaičiuoti naudojamas grynasis perviršis (deficitas), esamą pelningumą, tai yra pelningumą tiriamuoju momentu, ilgalaikio mokumo riziką ir savivaldybių turto panaudojimo efektyvumą, tačiau gaunami rezultatai nors ir neženkliai, bet skiriasi. Abejais metodais, pagal gautus rezultatus būtina atkreipti dėmesį į Vilniaus m., Švenčionių r., Šilalės r., Joniškio r., Rietavo, Raseinių r., Vilkaviškio r., Mažeikių r., Šakių r. savivaldybių finansinę būklę, įsipareigojimų vykdymą. Šios savivaldybės turėtų riboti skolinimosi galimybes. Dažniausia skolinimosi priežastis, nepakankamos lėšos vykdomiems ES struktūrinių fondų projektams, prie kurių vykdymo turi prisidėti ir pačios savivaldybės, kai kurie projektai užsitęsia 5 ir daugiau metų, ne visi projektai tiek laiko išlieka aktualūs, pabrangsta jų vykdymo sąnaudos;

- Apibendrinus teorinių ir empirinių tyrimų rezultatus galima teigti, kad nėra sistemos, kuri leistų įvertinti Lietuvos savivaldybių finansus ir jų tvarumą. Nėra taikomas modelis pagal kurį būtų vertinama savivaldybės veikla, jos pastangos ir skiriamas adekvatus finansavimas. Todėl svarbu yra sudaryti finansinių ir ekonominių rodiklių mechanizmą – modelį, pagal kurį būtų galima vertinti savivaldybių veiklos rezultatus ir atitinkamai būtų skiriamas finansavimas. Tam būtų tinkamas ir Brown 10 rodiklių testas arba modifikuota jo versija, gebanti atspindėti mokumo problemas. Atitinkamai, pagal prieš tai minėtus savivaldybių finansinius rodiklius turėtų būti planuojamos ir paskirstomos savivaldybėms pajamos, atsisakoma dotavimo principo, o sukuriamas toks mechanizmas, kuris skatintų pačias savivaldybes užsidirbti pajamas, o neprašyti dotacijų iš valstybės biudžeto dėl negautų pajamų. Turėtų būti keičiama gyventojų pajamų mokesčio perskirstymo sistema, kuri sukuria nemažai problemų, nes savivaldybės donorės po perskirstymo atsiduria blogesnėje finansinėje situacijoje nei remiamos savivaldybės gavėjos (savivaldybėse donorėse vienam gyventojui tenkančios biudžeto pajamos yra gerokai mažesnės nei savivaldybėse gavėjose – Vilniaus m. savivaldybės pavyzdys), nėra paskatų ekonomiškai silpnesnėms savivaldybėms ieškoti savarankiškų savo ekonominės, finansinės ir socialinės padėties gerinimo būdų. nes, pagerėjus situacijai, remiamos savivaldybės gali netekti perskirstymo būdu gaunamų papildomų GPM pajamų.

LITERATŪRA

- Allen, H. J. (2014). *What is “Financial stability”? The need for some common language in international financial regulation*. *Georgetown journal of international law*. [žiūrėta 2016-05-13]. Prieiga per internetą <https://www.law.georgetown.edu/academics/law-journals/gjil/recent/upload/zsx00414000929-2.PDF>
- Atan, R., Raman, S. A., Sawiran, M. S., Mohamed, N., Mail, R. (2010). Financial Performance of Malaysian Local Authorities: A Trend Analysis. In *International Conference on Science and Social Research*, 271–276.
- Baltušnikienė, J. (2009). Viešojo valdymo sistemos decentralizacija: turinys, pranašumai ir trūkumai. *Viešojo politika ir administravimas*, Nr. 27. [žiūrėta 2017-02-25]. Prieiga per internetą <file:///C:/Users/Dovile/Downloads/1251-2382-1-SM.pdf>
- Balvočiūtė, R., Makauskaitė, A. (2012). *Lietuvos vietinės valdžios subsektoriaus finansų regioninė diferenciacija*. *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*, 4 (28), 38-52.
- Beaver, W., McNichols, W. Rhie, M. J. (2005). “Have Financial Statements Become Less Informative? Evidence from the Ability of Financial Ratios to Predict Bankruptcy”. *Review of Accounting Studies*, 10 (1): 93–122. doi:10.1007/s11142-004- 6341-9
- Bikienė, J. (2011). Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų įgyvendinimo praktikoje problematika. *Verslas: teorija ir praktika*, 2011 12(2): 131-140. doi: 10.3846/btp.2011.14;
- Bird, R. M. (1993). Threading The Fiscal Labyrinth Some Issues in Fiscal Decentralization. *National Tax Journal*, 46, 207–227.
- Bolívar, M., Galera, A., Muñoz , L., A., Subirés, M. (2015). Risk Factors and Drivers of Financial Sustainability in Local Government: An Empirical Study. *Local Government Studies*, 42, 29-51. [žiūrėta 2017-02-25]. Prieiga per internetą <http://www.tandfonline.com/loi/flgs20>
- Borio, C., Drehmann, M. (2009). Towards an operational framework for financial stability: “fuzzy” measurement and its consequences. *BIS Working Paper Bank of International Settlements*, 284, 1-50
- Brown, K. W. (1993). “The 10-Point Test of Financial Condition: Towards an Easy-To-Use Assessment Tool for Smaller Cities.” *Government Finance Review* , 9 (6): 21–26.
- Buškevičiūtė, E., Mačerinskienė, I. (1999). *Finansų analizė Kaunas: Technologija*
- Butkevičius, A., Bivainis, J. (2009). *Nacionalinio biudžeto išlaidų planavimas*. Vilnius: Technika.
- Cabaleiro, R., Buch, E., Vaamonde, A. (2013). “Developing a Method to Assessing the Municipal Financial Health.” *The American Review of Public Administration* ,43 (6): 729–751. doi:10.1177/0275074012451523.

- Carmeli, A. (2002). "A Conceptual and Practical Framework of Measuring Performance of Local Authorities in Financial Terms: Analysing the Case of Israel." *Local Government Studies*, 28 (1): 21–36. doi:10.1080/714004135
- Chant, J. (2003). *Essays on Financial Stability*. Technical Report: Bank of Canada, 95, 1- 46;
- Coe, C.K. (2008). Preventing Local Government Fiscal Crises: Emerging Best Practices. *Public Administration Review*, 64(4), 759-763.
- Coleman M. (2014). *The California Municipal Financial Health diagnostic*. League of California Cities.[žiūrėta 2017-02-25]. Prieiga per internetą <https://www.osc.state.ny.us/localgov/pubs/lgmg/financialconditionanalysis.pdf>
- Crockett, A. (1997). The theory and practice of financial stability. *Essays in International Finance*, 203, 1-42;
- DiNapoli, T. P. (2012). *Financial Condition Analysis. Division of Local Government and School Accountability*. [žiūrėta 2017-02-25]. Prieiga per internetą <https://www.osc.state.ny.us/localgov/pubs/lgmg/financialconditionanalysis.pdf>
- Fischer, M., Treba, M., Bunn, E. (2015). Fiscal health analysis of Texas and its municipalities. *Journal of Business and Economics Research* 13 (2), 115-122
- Gauthier, S. J. (2007). "Interpreting Local Government Financial Statements." *Government Finance Review*, 23 (3): 8–14.
- Grigaliūnienė, Ž., Cibulskienė, D. (2004). Bankroto diagnostikos metodikos pritaikomumas Lietuvos ūkio sąlygomis. *Ekonomika ir vadyba : aktualijos ir perspektyvos*, Nr. 4. [žiūrėta 2017-02-25]. Prieiga per internetą <http://etalpykla.lituanistikadb.lt/fedora/get/LT-LDB-0001:J.04~2004~1367184689222/DS.002.0.01.ARTIC>
- Groves, S. M. (1981). *Evaluating Financial Condition: An Executive Overview for Local Government*. Handbook No. 1. Washington, DC: International City/County Management Association
- Groves, S. M., Godsey, W. M., Shulman, M. A. (2003). *Evaluating Financial Condition: A Handbook of Local Government*. Washington, DC: International City/ County Management Association
- Groves, S. M., Godsey, W. M., Shulman, M.A. (1981). Financial Indicators for Local Government. *Public Budgeting and Finance*, 1 (2), 5–19
- Hood, C. (1995). "The 'New Public Management' in the 1980's: Variations on a Theme." *Accounting, Organizations and Society*, 20 (2–3): 93–109. doi:10.1016/0361-3682(93) E0001-W
- Hood, C., Dixon, R. (2013). "A Model of Cost-Cutting in Government? the Great Management Revolution in UK Central Government Reconsidered." *Public Administration*, 91 (1): 114–134. doi:10.1111/j.1467-9299.2012.02072.x.
- Horrigan, J.O. (1968). A Short History of Financial Ratio Analysis. *The Accounting Review*, 43(2), 284 – 294.

- Houben, A., Kakes, J., Schinasi G. J. (2007). Understanding financial stability: Towards a practical framework. Seminar on current developments in monetary and financial law,1-34.
- Ingram, Gregory, K., Hung, Hong Yu. (2010). *Municipal revenues and land policies*. Cambridge, Massachussets : Lincoln institute of land policy.
- International Federation of Accountants. (2017). Financial Returns and Sample Statements. [žiūrėta 2017-03-10]. Prieiga per internetą <https://www.ifac.org/>
- Kamnikar, J. A., E. G. Kamnikar, Deal, K. H. (2006). “Assessing a State’s Financial Condition”. *Journal of Government Financial Management*, 55 (3): 30–36
- Kazlauskienė, V. (2012). Viešojo sektoriaus subjekto finansinės būklės analizės rodiklių sistema. *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*, 4 (28), 168-176
- Levišauskaitė, K., Rūškys, G. (2003). *Valstybės finansai*. Kaunas: VDU leidykla.
- Lietuvos laisvosios rinkos institutas. (2017). *Lietuvos savivaldybių indeksas*. [žiūrėta 2017-02-25]. Prieiga per internetą <http://www.llri.lt/tyrimai/lietuvos-savivaldybiu-indeksas>;
- Lietuvos Respublikos finansų ministerija. (2017). *Informacija apie savivaldybių skolas, skolinimosi ir garantijų limitų laikymąsi*. [žiūrėta 2016-10-13]. Prieiga per internetą <http://www.finmin.lt/web/finmin/auktualus-duomenys/biudzeto-pajamos/savivaldybiu-biudzetai/savivaldybiu-skolinimosi-limitai>
- Lietuvos Respublikos Finansų ministerija. (2017). Lietuvos Respublikos Finansų ministro įsakymas „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos patvirtinimo“ (2010 m. kovo 26 d. Nr. 1K-085). [žiūrėta 2017-02-25]. Prieiga per internetą <https://www.etar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.53CF7E3F4A7D/RJDZcSLand>
- Lietuvos Respublikos Finansų ministerija. (2017). *Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartai*. [žiūrėta 2017-02-25]. Prieiga per internetą <https://finmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/apskaita-ir-atskaitomybe/viesojo-sektoriaus-apskaita-ir-atskaitomybe/finansine-atskaitomybe>
- Lietuvos Respublikos Seimas. (1997). *Lietuvos Respublikos savivaldybių biudžeto pajamų nustatymo metodikos įstatymas* (1997 m. . liepos 2 d. Nr. VIII-385). [žiūrėta 2017-03-05]. Prieiga per internetą <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.F960F4CF3005/fRBjJCiexN>
- Lietuvos Respublikos Seimas. (2007). *Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas*. (2007 m. birželio 26 d. Nr. X-1212). [žiūrėta 2017-02-25]. Prieiga per internetą <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.E2CE2C82DA9E>
- Lietuvos Respublikos Seimas. (2014). *Lietuvos Respublikos 2015 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas* (2014 m. gruodžio 11 d. Nr. XII-1408). [žiūrėta 2017-03-05]. Prieiga per internetą <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/d986f5008a9811e4a98a9f2247652cf4>

- Lietuvos savivaldybių asociacija. (2017). *Lietuvos savivaldybių žemėlapis* [lentelė]. [žiūrėta 2017-03-10]. Prieiga per internetą <http://www.lsa.lt/lt/>
- Mackevičius, J. (2005). Įmonių veiklos analizė: informacijos rinkimas, sisteminimas ir vertinimas: monografija. Vilnius.
- Mackevičius, J. (2010). Viešasis sektorius Lietuvoje: buhalterinės apskaitos sistema. *Viešasis administravimas/ Public administration*, 1–2, 65–72.
- Mackevičius, J., Rakšteliene, A. (2005). Altman modelių taikymas Lietuvos įmonių bankrotui prognozuoti. *Pinigų studijos*, 1, 24-42.
- Maliszewski, K. (2009). Measuring stability of the Polish financial system by means of a synthetic index, 1-22.
- McKinney, J. B. (2004). *Effective Financial Management in Public and Nonprofit Agencies*. Praeger Publishers
- Mead, D. M. (2001). *An Analyst's Guide to Governmental Financial Statements*. Norwalk, CT: Governmental Accounting Standards Board
- Meliauskaitė, D., Vadapalas, J. (2016). *Užsienio šalių gerųjų patirčių analizė*. Jaunųjų profesionalų programa. [žiūrėta 2017-02-25]. Prieiga per internetą http://kurkl.lt/wp-content/uploads/2016/10/U%C5%BESienio-%C5%A1ali%C5%B3-analiz%C4%97_Prezentacija.pdf
- Naraškevičiūtė, V., Lakštutienė, A. (2009). *Valstybės finansai*. Kaunas: Technologija
- Pilcher, R. (2011). “Implementing IFRS in Local Government: Institutional Isomorphism as NPM Goes Mad?”. *Local Government Studies*, 37 (4): 367–389. doi:10.1080/03003930.2011.588702
- Pollitt, C., Bouckaert, G. (2004). *Public Management Reform. A Comparative Analysis*. Oxford: Oxford University Press
- Prieiga per internetą http://www.krs.lt/portal/portal/krs/lt/1/a_150/180?pageId=66516
- Rivenbark, W. C., Roenigk, D. J., Allison, G. S. (2010). Conceptualizing Financial Condition in Local Government. *Journal of Public Budgeting, Accounting & Financial Management*, 22 (2), 149–177
- Santoso, W., Batunanggar, S. (2007). Effective financial system stability framework. Occasional Paper No. 45, The SEACEN Centre. [žiūrėta 2017-02-25]. Prieiga per internetą <http://www.scribd.com/doc/3547853/Santoso-and-Batunanggar-Financial-System-Stability-Framework>
- Schinasi, G. J. (2007). Understanding financial stability: Towards a practical framework. Seminar on current developments in monetary and financial law, 1-34;
- Stačiokas, R., Rimas, J. (2002). Lietuvos savivaldybių raida ir veiklos finansavimas. Kaunas: Technologija.

- Statistics Canada. (2017). Classification of government revenue and expenditures. [žiūrėta 2017-03-10]. Prieiga per internetą <http://www.statcan.gc.ca/pub/68f0023x/2006001/chap/chap6-eng.htm#a4>
- Stevens, J. M., McGowan, R. P. (1983). "Financial Indicators and Trends for Local Government: A State-Based Policy Perspective." *Review of Policy Research*, 2 (3): 407– 416. doi:10.1111/j.1541-1338.1983.tb00726.x
- Sunder, S. (2010). Adverse effects of uniform written reporting standards on accounting practice, education, and research. *Journal of Accounting and Public Policy*, 29(2): 99–114.
- Ter-Minassian, T., Fedelino, A. (2010). Impact of the Global Crisis on Subnational Governments Finances. 2th Workshop on Public Finance, 598. [žiūrėta 2017-02-25]. Prieiga per internetą http://www.bancaditalia.it/publicazioni/seminari_convegni/Fiscal_Policy/6_Fiscal_Policy.pdf
- Turley, G., Robbins, G., McNena, S. (2015). A Framework to Measure the Financial Performance of Local Governments. *Local Government Studies*, 41:3, 401-420, DOI: 10.1080/03003930.2014.991865
- Valstybės kontrolė. (2016). *Valdžios sektoriaus finansų tvarumo ataskaita*. [žiūrėta 2017-02-25]. Prieiga per internetą https://www.vkontrole.lt/aktualiju_failai/files/Ataskaita_Valdzios_sektoriaus_finansu_tvarumas.pdf
- Wang, X., Dennis, L., Tu, Y. S. (2007). "Measuring Financial Condition: A Study of U. S. States." *Public Budgeting and Finance*, 27 (2): 1–21. doi:10.1111/j.1540-5850.2007.00872.x
- Wu, Y., Gaunt, C., Gray., S. (2010). "A Comparison of Alternative Bankruptcy Prediction Models." *Journal of Contemporary Accounting & Economics*, 6 (1): 34– 45. doi:10.1016/j.jcae.2010.04.002

Papildoma literatūra

- Akmenės rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <http://www.akmene.lt/go.php/Finansini%C5%B3%20ataskait%C5%B3%20rinkiniai456>
- Alytaus miesto savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <http://www.alytus.lt/finansiniu-ataskaitu-rinkiniai>
- Alytaus rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <http://www.arsa.lt/index.php?631848411>
- Anykščių rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <https://www.anyksciai.lt/lt/administracine-informacija/finansines-ataskaitos/kfar.html>
- Birštono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <http://birstonas.lt/savivaldybe/veikla/finansines-ataskaitos/>

Biržų r. savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <http://www.birzai.lt/index.php?1741155462>

Druskininkų savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <http://www.druskininkai.lt/go.php/lit/Finansiniu-ataskaitu-rinkiniai/2>

Elektrėnų savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <http://www.elektrenai.lt/index.php?60919807>

Ignalinos rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <http://www.ignalina.lt/go.php/lit/Konsoliduotos-finansines-ataskaitos-/3252>

Jonavos rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <http://www.jonava.lt/finansiniu-ataskaitu-rinkiniai>

Joniškio rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <http://www.joniskis.lt/lit/Finansiniu-ataskaitu-rinkiniai>

Jurbarko rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <https://www.jurbarkas.lt/index.php?-273033009>

Kaišiadorių rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <http://www.kaisiadorys.lt/index.php?1877889576>

Kalvarijos savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <http://kalvarija.lt/index.php?956916338>

Kauno miesto savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <http://www.kaunas.lt/administracija/veikla/finansiniu-ataskaitu-rinkiniai/>

Kauno rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą http://www.krs.lt/portal/portal/krs/1/a_150/180?pageId=42399

Kazlų Rūdos savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <http://www.kazluruda.lt/index.php?-226333617>

Kėdainių rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <http://www.kedainiai.lt/index.php?36588706617>

Kelmės rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <http://www.kelme.lt/lit/rajono-savivaldybes-finansines-ataskaitos/2>

Klaipėdos miesto savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <https://www.klaipeda.lt/lit/Finansiniu-ataskaitu-rinkiniai/5829>

Klaipėdos rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <https://www.klaipedos-r.lt/go.php/lit/Konsoliduotuju-finansiniu-ataskaitu-rinkiniai>

Kretingos rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <https://www.kretinga.lt/node/3985>

Kupiškio rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08].
Prieiga per internetą <http://www.kupiskis.lt/lt/veikla/finansiniu-ataskaitu-rinkiniai/2013-m..html>

Lazdijų rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08].
Prieiga per internetą <https://www.lazdijai.lt/lit/-2015-metai/1666>

Marijampolės savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08].
Prieiga per internetą <http://www.marijampole.lt/go.php/Finansiniu%20ataskaitu%20rinkiniai25>

Mažeikių rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08].
Prieiga per internetą <http://www.mazeikiai.lt/veikla/finansiniu-ataskaitu-rinkiniai/>

Molėtų rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08].
Prieiga per internetą <https://www.moletai.lt/go.php/345345>

Neringos savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <http://www.neringa.lt/index.php?-864791479>

Pagėgių savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <http://www.pagegiai.lt/index.php?1384595031>

Pakruojo rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08].
Prieiga per internetą <http://www.pakruojis.lt/go.php/Finansiniu%20ataskaitu%20rinkiniai381>

Palangos miesto savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08].
Prieiga per internetą <http://www.palanga.lt/index.php?4278772125>

Panevėžio miesto savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <http://www.panevezys.lt/lt/veikla/finansines-ataskaitos-.html>

Panevėžio rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <http://www.panrs.lt/go.php/lit/PANEVEZIO-RAJONO-SAVIVALDYBES-KONSOLIDUOTUJU-FINANSINIU-ATASKAITU-RINKINIAI>

Pasvalio rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08].
Prieiga per internetą <http://www.pasvalys.lt/lt/administracine-informacija/finansiniu-ataskaitu-rinkiniai/150>

Plungės rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08].
Prieiga per internetą <http://www.plunge.lt/go.php/lit/Konsoliduotos-finansines-ataskaitos>

Prienų rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08].
Prieiga per internetą <http://www.prienai.lt/go.php/Finansiniu%20ataskaitu%20rinkiniai646>

Radviliškio rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <http://www.radviliskis.lt/Ataskaitos619892266>

Raseinių rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08].
Prieiga per internetą <https://www.raseiniai.lt/index.php?3985340736>

Rietavo savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <http://www.rietavas.lt/go.php/lit/Konsoliduotos-finansines-ataskaitos>

Rokiškio rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą http://www.rokiskis.lt/lt/biudzetas_5077/konsoliduotuju-finansiniu-ataskaitu-rinkiniai.html

Skuodo rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <http://www.skuodas.lt/go.php/Biudzeto-suvestines314278479901>

Šakių rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <http://www.sakiai.lt/index.php?1577129113>

Šalčininkų rajono savivaldybė. (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <http://www.salcininkai.lt/lit/Finansiniu-ataskaitu-rinkiniai/518>

Šiaulių miesto savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <http://edem.siauliai.lt/Finansini%C5%B3%20ataskait%C5%B3%20rinkiniai598>

Šiaulių rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <https://www.siauliuiraj.lt/Finansiniu-ataskaitu-rinkiniai86567>

Šilalės rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <http://silale.lt/go.php/Finansini%C5%B3%20ataskait%C5%B3%20rinkiniai422>

Šilutės rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <https://www.silute.lt/index.php?-3049722>

Širvintų rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <http://www.sirvintos.lt/lt/veikla/finansiniu-ataskaitu-rinkiniai/sirvintu-rajono-savivaldybes-d6j6.html>

Švenčionių rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą http://www.svencionys.lt/lit/Savivaldybes_konsoliduotuju_finansiniu_ataskaitu_rinkiniai/5973

Tauragės rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <http://www.taurage.lt/go.php/Finansini%C5%B3%20ataskait%C5%B3%20rinkiniai206>

Telšių rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <http://www.telsiai.lt/go.php/lit/Savivaldybes-konsoliduotuju-finansiniu-ataskaitu-rinkinys/3>

Trakų rajono savivaldybė (2017). *Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai*. [žiūrėta 2017-02-08]. Prieiga per internetą <http://www.trakai.lt/index.php?1420843830>

PRIEDAI

1 PRIEDAS. LLRI INDEKSO SUDEDAMOSIOS DALYS

Investicijos ir plėtra	Materialinių investicijų, tenkančių vienam gyventojui, kiekis m. ir pokytis lyginant su praėjusiais metais
	Tiesioginių užsienio investicijų kiekis, tenkantis vienam gyventojui ir pokytis lyginant su praėjusiais metais
	Veikiančių ūkio subjektų skaičius, tenkantis 1000 gyventojų ir pokytis lyginant su praėjusiais metais
	Verslo liudijimus įsigijusių skaičius, tenkantis 1000 gyventojų ir pokytis lyginant su praėjusiais metais
	Išduotų statybos leidimų skaičius, tenkantis 1000 gyventojų ir pokytis lyginant su praėjusiais metais
	Savivaldybės internetinės svetainės vertinimas pagal patogumą investuotojui (pagal „Investuok Lietuvoje“ metodiką).
	Ar savivaldybė Konkurencijos tarybos sprendimu buvo pripažinta pažeidusi Konkurencijos įstatymą (4str.)
	Grynoji migracija
Mokesčiai	Pagrindinis nekilnojamojo turto mokesčio tarifų dydis
	Koks mokestis buvo taikomas nenaudojamam nekilnojamajam turtui
	Vidutinis fiksuoto pajamų mokesčio už verslo liudijimus dydis
	Vidutinis žemės mokesčio tarifų dydis
	Koks žemės mokesčio tarifas buvo taikomas nenaudojamai žemei
Biudžetas	Savivaldybės biudžeto skola lyginant su pajamomis atitinkamais metais ir pokytis lyginant su praėjusiais metais.
	Pradelsti savivaldybių mokėjimai lyginant su pajamomis
	Savivaldybės skelbtų viešųjų pirkimų dalis (pagal kiekį), nuo visų atliktų viešųjų pirkimų
	Savivaldybės skelbtų viešųjų pirkimų dalis (pagal vertę), nuo visų atliktų viešųjų pirkimų
	Savivaldybės valdymo (išlaidų) išlaidų dalis nuo visų išlaidų
Turto valdymas	Įmonių/įstaigų, kurių steigėja arba dalininkė (nuo 10 proc.) yra savivaldybė, skaičius (AB, UAB, biudžetinės įstaigos, savivaldybės įmonės, VŠĮ, išskyrus švietimo, socialinės paramos ir sveikatos priežiūros sektorių)
	Savivaldybei ar jos įmonėms priklausančių pirčių, laidojimo namų, kirpyklų, knygynų skaičius
	Savivaldybei nuosavybes teise priklausančių pastatų ir patalpų plotas, tenkantis 100 gyventojų
	Savivaldybei nuosavybės teise priklausančių nenaudojamų pastatų ir patalpų plotas, tenkantis 100 gyventojų
	Savivaldybėje atitinkamais metais parduotų nuosavų pastatų ir patalpų ploto santykis su praėjusiais metais parduodamų objektų sąrašė esančių patalpų plotu
	Parduodamų objektų sąrašė esančių savivaldybei priklausančių pastatų ir patalpų ploto santykis su visu savivaldybei priklausančių pastatų plotu
	Savivaldybės turimų ar nuomojamų lengvųjų automobilių skaičius, tenkantis 100 savivaldybės administracijos darbuotojų
	Viešojo ir privataus sektorių partnerystės sutarčių, kurių viena šalių yra privataus kapitalo, skaičius
	Kiek įsiteisėjusių teismo sprendimu (nutartimi) kartų buvo konstatuota, kad viešojo administravimo subjektas (savivaldybė, jos institucija ar tarnautojas) pažeidė įstatymą ar kitą teisės aktą
Administracija ir personalo valdymas	Savivaldybių skaidrumo tyrimo vertinimo rezultatai (pagal „Transparency International“ atliekamą tyrimą)
	Savivaldybės interneto svetainės atitikimas Bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms apraše išdėstytoms nuostatoms.
	Užimtų savivaldybės administracijos pareigybių skaičius, tenkantis 1000 gyventojų
	Ar savivaldybėje numatomos administracinės naštos mažinimo priemonės, kaip įtvirtinta Administracinės naštos mažinimo įstatyme?

2 PRIEDAS. NUOLATINIŲ GYVENTOJŲ SKAIČIUS METŲ PRADŽIOJE, ASMENIMIS

Savivaldybės	Metai					
	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
Akmenės r. sav.	24501	23460	22796	22210	21677	21332
Alytaus m. sav.	63630	60302	58515	57281	56357	55614
Alytaus r. sav.	29052	28210	27960	27618	27347	27126
Anykščių r. sav.	29632	28782	28116	27479	26890	26393
Birštono sav.	4679	4593	4532	4460	4369	4371
Biržų r. sav.	29439	28322	27632	27026	26473	25937
Druskininkų sav.	22656	21876	21495	21221	20943	20728
Elektrėnų sav.	25802	25061	24700	24396	24234	24164
Ignalinos r. sav.	18961	18468	18030	17568	17141	16806
Jonavos r. sav.	48036	46653	45713	45079	44470	43875
Joniškio r. sav.	27427	26322	25584	24890	24306	23807
Jurbarko r. sav.	31511	30331	29657	29184	28665	28162
Kaišiadorių r. sav.	34795	33920	33389	32922	32358	31915
Kalvarijos sav.	12378	12105	11921	11777	11636	11486
Kauno m. sav.	329542	317319	310773	306888	304012	301357
Kauno r. sav.	86978	85922	86109	86419	87138	88396
Kazlų Rūdos sav.	13659	13273	13034	12738	12634	12494
Kelmės r. sav.	33842	32566	31722	31037	30305	29559
Klaipėdos m. sav.	168134	162898	160142	158541	157305	156141
Klaipėdos r. sav.	51843	51279	51405	51614	52110	52831
Kretingos r. sav.	42607	41461	40880	40595	40133	39758
Kupiškio r. sav.	21064	20355	19835	19425	19058	18678
Kėdainių r. sav.	56025	54254	52911	51969	50881	49939
Lazdijų r. sav.	23078	22509	22064	21639	21254	20813
Marijampolės sav.	63492	61527	60459	59483	58695	58027
Mažeikių r. sav.	60471	58431	57457	56773	56119	55441
Molėtų r. sav.	21238	20751	20390	20032	19582	19233
Neringos sav.	2403	2564	2641	2719	2752	2879
Pagėgių sav.	9942	9535	9297	9124	8928	8711
Pakruojo r. sav.	24705	23847	23170	22549	21979	21555
Palangos m. sav.	16212	15771	15512	15353	15358	15379
Panevėžio m. sav.	103101	100027	98469	97343	96328	95202
Panevėžio r. sav.	40377	39164	38392	37867	37488	37173
Pasvalio r. sav.	29400	28511	27752	27245	26653	26213
Plungės r. sav.	39611	38275	37576	37082	36498	36052

Prienų r. sav.	30989	29936	29365	29023	28521	28181
Radviliškio r. sav.	44518	42606	41489	40567	39689	39043
Raseinių r. sav.	38852	37628	36846	36056	35489	35013
Rietavo sav.	8981	8717	8537	8399	8255	8096
Rokiškio r. sav.	35993	35022	34218	33434	32748	32191
Skuodo r. sav.	21394	20694	20124	19513	18908	18498
Tauragės r. sav.	45894	44059	43124	42494	41839	41341
Telšių r. sav.	48655	47171	46273	45474	44610	43922
Trakų r. sav.	35006	34453	34230	33899	33556	33437
Ukmergės r. sav.	42042	40270	39222	38355	37548	36919
Utenos r. sav.	44636	43396	42531	41751	41008	40454
Varėnos r. sav.	26417	25506	24946	24380	23950	23528
Vilkaviškio r. sav.	44128	42710	41833	41055	40258	39465
Vilniaus m. sav.	543191	536127	533279	537152	539707	542626
Vilniaus r. sav.	95939	95313	95650	95035	95031	95620
Visagino sav.	23992	22708	21921	21237	20627	20249
Zarasų r. sav.	19013	18472	18013	17693	17316	17035
Šakių r. sav.	33486	32590	32026	31402	30861	30321
Šalčininkų r. sav.	35357	34671	34175	33710	33172	32705
Šiaulių m. sav.	114506	109748	107689	106470	105610	104569
Šiaulių r. sav.	46779	44561	43374	42748	42197	41767
Šilalės r. sav.	27416	26586	26047	25533	25191	24869
Šilutės r. sav.	47713	45380	44040	43218	42447	41814
Širvintų r. sav.	18166	17659	17225	16908	16599	16333
Švenčionių r. sav.	28690	27961	27434	26853	26259	25719

3 PRIEDAS. FINANSINĖS BŪKLĖS VERTINIMO FORMA

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	Rodikliui skiriamas balas	Kvartiliai			
			1	2	3	4
			1-25 %	25-50 %	50-75 %	75-100 %
1	Einamojo likvidumo koeficientas		-1	0	+1	+2
2	Kritinio likvidumo koeficientas		-1	0	+1	+2
3	Grynojo apyvartinio kapitalo koeficientas		-1	0	+1	+2
4	Įsiskolinimo koeficientas		-1	0	+1	+2
5	Ilgalaikio įsiskolinimo koeficientas		-1	0	+1	+2
6	Trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas		-1	0	+1	+2
7	Finansinės priklausomybės koeficientas		-1	0	+1	+2
8	Skolos ir nuosavo kapitalo santykis		-1	0	+1	+2
9	Skolos ir panaudoto kapitalo santykis		-1	0	+1	+2
10	Bendrojo mokumo koeficientas		-1	0	+1	+2
11	Manevringumo koeficientas		-1	0	+1	+2
12	Auksinės balanso taisyklės koeficientas		-1	0	+1	+2
13	Ilgalaikiai įsipareigojimai tenkantys vienam gyventojui, Eur		-1	0	+1	+2
14	Pajamų ir turto santykis		-1	0	+1	+2
15	Pajamų ir ilgalaikio turto santykis		-1	0	+1	+2
16	Grynojo perviršio (deficito) santykis su pajamomis		-1	0	+1	+2
17	Grynasis perviršis (deficitas), tenkantis vienam gyventojui, Eur		-1	0	+1	+2
18	Pajamų ir išlaidų santykis		-1	0	+1	+2
19	Pajamos tenkančios vienam gyventojui, Eur		-1	0	+1	+2
20	Įsipareigojimų ir pajamų santykis		-1	0	+1	+2
Skiriamų balų suma :						

**4 PRIEDAS. LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ
VEIKLOS REZULTATŲ ATASKAITOS „GRYNOJO PERVERŠIO AR
DEFICITO“ STRAIPSNIO REIKŠMIŲ KITIMAS 2010-2015 METAIS**

	2010 m.		2011 m.		2012 m.		2013 m.		2014 m.	2015 m.
	tūkst. Lt	tūkst. Eur	tūkst. Lt	tūkst. Eur	tūkst. Lt	tūkst. Eur	tūkst. Lt	tūkst. Eur	tūkst. Eur	tūkst. Eur
Akmenės r. sav.	4806,2	1392,0	-823,7	-238,6	-825,6	-239,2	1512,9	438,3	1131,4	1338,8
Alytaus m. sav.	22221,9	6435,9	-15250,3	-4417,8	-15250,3	-4417,8	-4318,6	-1251,1	-423,5	406,4
Alytaus r. sav.	45623,2	13213,4	48925,4	14173,0	-2665,0	-772,0	7274,8	2107,4	83,9	2090,1
Ankščių r. sav.	-34909,5	-10110,5	-15571,9	-4511,0	-6380,2	-1848,3	-7227,6	-2093,7	-1074,6	553,2
Birštono sav.	-3251,2	-941,6	-1652,3	-478,7	-5812,4	-1683,8	-1626,9	-471,3	-589,3	-326,2
Biržų r. sav.	-2243,6	-649,8	-4618,6	-1338,0	-3333,1	-965,5	-782,8	-226,8	-87,9	-112,3
Druskininkų sav.	-18248,7	-5285,2	-33203,2	-9618,5	8325,7	2411,9	-47253,8	-13688,8	11897,8	3954,8
Elektrėnų sav.	24248,6	7022,9	17282,4	5006,5	27453,5	7952,9	-358,7	-103,9	150,9	-61,5
Ignalinos r. sav.	-1048,0	-303,5	-7090,5	-2054,0	-6335,7	-1835,4	-2737,7	-793,1	-600,0	157,0
Jonavos r. sav.	-5754,0	-1666,5	-2084,3	-603,8	-129,9	-37,6	-8039,2	-2328,9	233,1	3758,9
Joniškio r. sav.	-3442,6	-997,0	-37860,6	-10967,7	-2964,3	-858,7	-1906,0	-552,2	-556,3	-552,1
Jurbarko r. sav.	-2328,0	-674,2	-5423,9	-1571,2	-1948,7	-564,5	-5586,3	-1618,3	-2109,2	78,3
Kaišiadorių r. sav.	-23959,0	-6939,0	46839,9	13568,9	-4948,8	-1433,6	-4073,2	-1179,9	779,9	743,4
Kalvarijos sav.	2541,2	736,0	12563,2	3639,4	4232,6	1226,1	1562,3	452,6	489,3	462,3
Kauno m. sav.	7632021,0	2210386,1	7450387,0	2158281,3	306752,6	88862,3	-158129,7	-45808,1	31994,0	84117,4
Kauno r. sav.	114532,1	33170,8	128536,2	37235,3	5564,0	1611,8	125017,1	36215,9	1611,8	1543,2
Kazlų Rūdos sav.	-2377,6	-688,6	1834,3	531,4	-1729,6	-501,0	-1230,1	-356,3	7,8	1750,8
Kelmės r. sav.	5623,6	1628,7	5635,2	1632,4	5989,3	1735,0	5452,3	1579,5	1923,0	1621,3
Klaipėdos m. sav.	8965,3	2596,5	13432,0	3891,1	261880,9	75863,5	39961,2	11576,2	-47321,8	25281,2
Klaipėdos r. sav.	5365,2	1553,9	-7512,1	-2176,2	-5284,6	-1530,9	6510,3	1885,9	1571,5	3207,5
Kretingos r. sav.	52323,2	15153,8	47236,3	13683,7	46359,2	13429,7	-668,6	-193,7	-3694,4	-6566,5
Kupiškio r. sav.	-5568,3	-1612,7	-5039,9	-1460,0	-4160,5	-1205,3	-1461,7	-423,4	-314,3	231,0
Kėdainių r. sav.	-105343,9	-30509,7	-1678,4	-486,2	13256,4	3840,2	79804,9	23118,4	4520,5	-2038,1
Lazdijų r. sav.	-623,3	-180,5	-562,3	-162,9	54,3	15,7	-583,4	-169,0	-1823,8	86,3
Marijampolės sav.	1865,2	540,2	2356,2	682,6	1401,7	406,1	6209,4	1798,8	-692,8	1384,6
Mažeikių r. sav.	45623,2	13213,4	42132,1	12205,1	36589,1	10599,4	9562,3	2770,1	47363,2	3537,5
Molėtų r. sav.	-8962,4	-2595,7	4665,3	1351,5	-1159,6	-335,9	-2595,5	-751,9	-852,1	-72,1
Neringos sav.	-1562,0	-452,4	-10022,2	-2903,3	-1791,2	-518,9	2247,4	651,0	4467,6	6214,1
Pagėgių sav.	-1212,3	-351,1	-1009,7	-292,5	-1452,2	-420,7	-5843,0	-1692,6	-205,6	-976,3
Pakruojo r. sav.	-18296,7	-5299,1	19658,2	5694,7	-6037,2	-1748,9	-4115,7	-1192,3	-3298,3	987,4
Palangos m. sav.	-1447,8	-419,3	225100,6	65208,8	-5444,1	-1577,1	10042,3	2909,1	2736,9	722,1
Panevėžio m. sav.	3496,0	1012,5	-5833,1	-1689,8	-10431,4	-3021,8	2455,5	711,3	17667,7	11424,5
Panevėžio r. sav.	1637,6	474,3	-1229,1	-356,0	6633,2	1921,5	-2366,8	-685,6	-342,8	1238,9
Pasvalio r. sav.	-1915,0	-554,6	-3074,6	-890,7	-2462,7	-713,4	398,0	115,3	947,2	818,5
Plungės r. sav.	-1134,4	-328,6	-5096,8	-1476,5	-5718,3	-1656,5	-13159,0	-3812,0	-490,5	4511,7
Prienų r. sav.	-7723,5	-2236,9	-5432,1	-1573,6	-6690,7	-1938,2	-639,5	-185,3	-20794,0	1424,2
Radvilišio r. sav.	36235,2	10494,4	101837,3	29501,0	-1609,2	-466,2	4084,6	1183,2	-1821,6	4700,3
Raseinių r. sav.	15052,3	4359,4	12832,2	3717,3	415,6	120,4	15057,1	4361,8	399,6	-1473,7
Rietavo sav.	25663,2	7432,6	34191,4	9904,8	-1447,0	-419,2	-687,7	-199,2	-104,5	156,3
Rokiškio r. sav.	2563,2	742,4	13750,8	3983,4	3016,3	873,8	-1759,6	-509,7	-104,5	156,3
Skuodo r. sav.	-1460,2	-422,9	-37394,0	-10832,6	-5632,2	-1631,6	-3125,6	-905,4	-1243,2	-1126,1
Tauragės r. sav.	-61297,6	-17753,0	69243,7	20059,0	-3378,4	-978,7	-785,2	-227,5	1471,3	3394,7
Telšių r. sav.	1262,3	365,6	1141,4	330,6	35378,7	10248,8	-8266,7	-2394,8	56844,3	426,9
Trakų r. sav.	84321,5	24421,2	85439,7	24750,8	10900,4	3157,7	5762,2	1669,2	-3060,7	765,0
Ukmergės r. sav.	-1416,0	-410,1	-597,7	-173,1	-7632,9	-2211,2	-7641,9	-2213,7	-296,2	2199,2
Utenos r. sav.	-1550,3	-449,0	799,3	231,5	-384,2	-111,3	-868,9	-251,7	1214,5	107,6
Varėnos r. sav.	2830,3	819,7	-1985,9	-575,3	-3049,0	-883,3	-6907,8	-2001,1	21946,8	-21052,0
Vilkaviškio r. sav.	24321,1	7043,9	86160,6	24959,6	-2313,3	-670,1	-8279,8	-2398,6	678,8	289,4
Vilniaus m. sav.	42237,0	12232,7	732987,4	212337,0	230513,5	66776,8	-287058,7	-83157,2	7231,2	18227,1
Vilniaus r. sav.	66155,7	19160,0	-65431,9	-18954,8	-2390,3	-692,4	19369,3	5611,0	7396,3	11552,7
Visagino sav.	253,2	73,3	243,3	70,5	846,5	245,2	-144,5	-41,9	-6,3	1851,1
Zarasų r. sav.	3384,8	980,3	-3865,6	-1119,8	-3142,6	-910,4	-958,6	-277,7	2612,7	-1508,6
Šakių r. sav.	11252,3	3258,9	103919,5	30104,1	2402,2	695,9	-10473,1	-3033,9	-15057,0	-648,5
Šalčininkų r. sav.	-15321,0	-4437,3	-11235,2	-3254,7	-12913,8	-3741,0	-19894,9	-5763,3	-34,4	9700,5
Šiaulių m. sav.	-65649,2	-19013,3	112663,0	32637,0	-3623,5	-1049,7	-4213,0	-1220,5	84241,9	14148,0
Šiaulių r. sav.	5266,1	1525,2	-3893,1	-1127,8	2654,3	768,9	7536,9	2183,3	-831,8	1329,6
Šilalės r. sav.	-1256,3	-363,8	-1456,2	-421,8	-3382,4	-979,8	-1253,8	-363,2	-1096,4	147,6
Šilutės r. sav.	-2658,9	-770,1	-8265,3	-2394,4	-5621,3	-1628,4	-7393,1	-2141,7	5919,7	-4757,2
Širvintų r. sav.	2967,3	859,4	41,1	11,9	-2971,9	-860,9	-1199,3	-347,4	679,1	407,3
Švenčionių r. sav.	1199,4	347,4	26620,6	7711,7	-16907,4	-4897,9	55310,8	16022,8	211,0	-459,3

**5 PRIEDAS. LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ FINANSINĖS
BŪKLĖS ATASKAITOS „TRUMPALAIKIO TURTO“ STRAIPSNIO REIKŠMIŲ KITIMAS
2010-2015 METAIS**

	2010 m.		2011 m.		2012 m.		2013 m.		2014 m.	2015 m.
	tūkst. Lt	tūkst. Eur	tūkst. Lt	tūkst. Eur	tūkst. Lt	tūkst. Eur	tūkst. Lt	tūkst. Eur	tūkst. Eur	tūkst. Eur
Akmenės r. sav.	18339,4	5311,5	16184,2	4687,3	14814,2	4290,5	13944,3	4038,5	5358,6	6598,9
Alytaus m. sav.	32536,2	9423,1	36110,6	10458,4	31560,8	9140,6	36272,8	10505,3	11962,2	16022,5
Alytaus r. sav.	10317,6	2988,2	10708,3	3101,3	14263,1	4130,9	13063,3	3783,4	3245,7	3820,3
Anykščių r. sav.	1790,5	518,6	14530,3	4208,3	14681,6	4252,1	12900,0	3736,1	3846,7	5815,0
Birštono sav.	5368,2	1554,7	4325,6	1252,8	4683,2	1356,3	5202,7	1506,8	1365,2	1420,1
Biržų r. sav.	13419,0	3886,4	14938,9	4326,6	13357,3	3868,6	13430,6	3889,8	3902,3	3965,2
Druskininkų sav.	14518,3	4204,8	12612,0	3652,7	24589,8	7121,7	26044,1	7542,9	7893,3	8888,6
Elektrėnų sav.	12369,9	3582,6	11310,6	3275,8	13553,5	3925,4	13005,0	3766,5	4409,9	4565,4
Ignalinos r. sav.	10387,8	3008,5	11502,4	3331,3	11099,5	3214,6	12468,6	3611,1	2990,4	3068,1
Jonavos r. sav.	21652,5	6271,0	22428,9	6495,9	22396,1	6486,4	22192,3	6427,3	6085,5	8621,2
Joniškio r. sav.	15384,3	4455,6	15695,7	4545,8	9989,0	2893,0	10286,1	2979,1	2504,8	3147,1
Jurbarko r. sav.	11415,0	3306,0	15024,4	4351,4	14894,4	4313,7	24456,6	7083,1	6609,5	4409,6
Kaišiadorių r. sav.	19835,7	5744,8	19329,5	5598,2	17465,2	5058,3	19382,9	5613,7	6864,2	6987,8
Kalvarijos sav.	6956,2	2014,7	6814,8	1973,7	5619,0	1627,4	8956,4	2594,0	2639,5	2986,3
Kauno m. sav.	168963,2	48935,1	164848,6	47743,5	162482,0	47058,0	160321,3	46432,3	46272,5	55321,8
Kauno r. sav.	39589,3	11465,9	42136,2	12203,5	36832,2	10667,3	39060,2	11312,6	21545,7	22623,4
Kazlų Rūdos sav.	6406,1	1855,3	5783,6	1675,0	5203,9	1507,1	4910,7	1422,2	1610,7	1863,6
Kelmės r. sav.	32563,2	9431,0	29874,5	8652,3	25862,4	7490,3	28956,2	8386,3	9869,0	9845,5
Klaipėdos m. sav.	89632,3	25959,3	85669,2	24811,5	58963,2	17076,9	85453,2	24749,0	26893,2	27431,6
Klaipėdos r. sav.	18653,2	5402,3	17028,9	4931,9	17534,3	5078,3	20929,3	6061,5	6949,5	8586,1
Kretingos r. sav.	16892,3	4892,3	17563,2	5086,7	15078,9	4367,2	18398,0	5328,4	6242,2	7268,5
Kupiškio r. sav.	10176,7	2947,4	8166,0	2365,0	8692,3	2517,5	7912,0	2291,5	2559,7	3062,0
Kėdainių r. sav.	29131,1	8437,0	30019,1	8694,1	27834,0	8061,3	25855,3	7488,2	7432,6	8445,7
Lazdijų r. sav.	14536,2	4210,0	13289,6	3848,9	14562,3	4217,5	13652,3	3954,0	2466,3	3466,9
Marijampolės sav.	29632,2	8582,1	29632,2	8582,1	28596,6	8282,1	32777,2	9492,9	9142,4	11352,5
Mažeikių r. sav.	36892,2	10684,7	35436,5	10263,1	36982,2	10710,8	35983,2	10421,5	9983,2	11256,7
Molėtų r. sav.	10325,1	2990,4	7600,4	2201,2	7779,1	2253,0	8007,9	2319,3	2354,8	2457,2
Neringos sav.	1219,0	353,0	4375,4	1267,2	4934,0	1429,0	5161,0	1494,7	1651,3	1756,4
Pagėgių sav.	3689,2	1068,5	3634,8	1052,7	5211,3	1509,3	4972,3	1440,1	1418,9	1204,5
Pakruojo r. sav.	7642,6	2213,4	10340,1	2994,7	12443,1	3603,8	13792,3	3994,5	3932,1	4196,7
Palangos m. sav.	9731,7	2818,5	11797,2	3416,7	14019,1	4060,2	21573,7	6248,2	9101,3	7565,8
Panevėžio m. sav.	29338,2	8496,9	32664,5	9460,3	36546,1	10584,5	38035,5	11015,9	15274,6	17036,2
Panevėžio r. sav.	12726,3	3685,8	14305,2	4143,1	13090,8	3791,4	15890,4	4602,2	6158,5	5565,5
Pasvalio r. sav.	11912,3	3450,0	12726,5	3685,8	10581,8	3064,7	13982,8	4049,7	3721,4	3896,1
Plungės r. sav.	14929,4	4323,8	14049,7	4069,1	13815,2	4001,2	14206,2	4114,4	3761,6	4048,8
Prienų r. sav.	15362,3	4449,2	14895,6	4314,1	14501,7	4200,0	19122,1	5538,1	13508,5	4355,1
Radviliškio r. sav.	15365,2	4450,1	16101,3	4663,3	16340,1	4732,4	21965,7	6361,7	6394,6	8354,8
Raseinių r. sav.	11365,2	3291,6	15632,2	4527,4	10607,8	3072,2	15915,4	4609,4	4694,1	5564,3
Rietavo sav.	4236,2	1226,9	3319,6	961,4	3485,0	1009,3	3646,3	1056,0	1108,3	1203,8

Rokiškio r. sav.	12365,3	3581,2	14875,3	4308,2	15362,3	4449,2	28563,2	8272,5	6532,2	6458,2
Skuodo r. sav.	10868,4	3147,7	6962,6	2016,5	7503,5	2173,2	10452,1	3027,1	2221,1	2456,1
Tauragės r. sav.	24568,7	7115,6	20620,8	5972,2	23365,5	6767,1	20929,6	6061,6	6728,5	6982,9
Telšių r. sav.	13023,2	3771,8	12247,2	3547,0	18463,8	5347,5	23365,5	6767,1	6595,3	6465,9
Trakų r. sav.	15236,2	4412,7	14877,8	4308,9	13933,4	4035,4	17029,6	4932,1	5345,2	6773,5
Ukmergės r. sav.	16495,6	4777,5	16674,3	4829,2	16231,3	4700,9	19733,2	5715,1	6683,7	8130,0
Utenos r. sav.	15374,3	4452,7	19518,7	5653,0	20491,3	5934,7	18045,7	5226,4	6190,3	5823,7
Varėnos r. sav.	14164,4	4102,3	12054,2	3491,1	12908,7	3738,6	10623,8	3076,9	3701,2	3079,2
Vilkaviškio r. sav.	23685,6	6859,8	24563,2	7114,0	21866,2	6332,9	16688,0	4833,2	4680,9	5160,4
Vilniaus m. sav.	66083,0	19139,0	761300,7	220487,9	421870,8	122182,2	310821,3	90020,1	112106,8	116792,4
Vilniaus r. sav.	37916,7	10981,4	39004,7	11296,5	31198,9	9035,8	25455,9	7372,5	15455,2	19680,9
Visagino sav.	15692,2	4544,8	15893,2	4603,0	16540,3	4790,4	21202,8	6140,8	4669,3	5086,9
Zarasų r. sav.	12982,3	3759,9	14232,5	4122,0	14532,2	4208,8	14983,5	4339,5	5632,2	5435,2
Šakių r. sav.	17563,2	5086,7	17438,8	5050,6	17270,3	5001,8	15212,7	4405,9	4169,2	3976,6
Šalčininkų r. sav.	15893,2	4603,0	15819,8	4581,7	15375,6	4453,1	15330,7	4440,1	5230,9	4781,7
Šiaulių m. sav.	75876,5	21975,3	65240,8	18895,0	71258,3	20637,8	51554,3	14931,2	16716,8	21801,6
Šiaulių r. sav.	19412,5	5622,3	13234,1	3832,8	14751,3	4272,3	15582,5	4513,0	4831,2	5980,0
Šilalės r. sav.	14653,2	4243,9	14833,5	4296,1	14495,5	4198,2	13460,8	3898,5	4225,9	4003,8
Šilutės r. sav.	19563,2	5665,9	19563,2	5665,9	19501,4	5648,0	19861,6	5752,3	5752,3	7159,9
Širvintų r. sav.	6392,6	1851,4	6143,3	1779,2	5731,2	1659,9	5716,4	1655,6	2245,5	2528,9
Švenčionių r. sav.	11493,0	3328,6	11786,4	3413,6	14533,1	4209,1	14110,2	4086,6	3840,4	4823,0

**6 PRIEDAS. LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ FINANSINĖS
BŪKLĖS ATASKAITOS „TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI“ STRAIPSNIO REIKŠMIŲ
KITIMAS 2010-2015 METAIS**

	2010 m.		2011 m.		2012 m.		2013 m.		2014 m.	2015 m.
	tūkst. Lt	tūkst. Eur	tūkst. Lt	tūkst. Eur	tūkst. Lt	tūkst. Eur	tūkst. Lt	tūkst. Eur	tūkst. Eur	tūkst. Eur
Akmenės r. sav.	16073,5	4655,2	13773,2	3989,0	9610,1	2783,3	7583,0	2196,2	1751,2	1710,8
Alytaus m. sav.	45632,4	13216,1	42765,4	12385,7	46470,8	13458,9	43646,0	12640,7	72463,9	10295,2
Alytaus r. sav.	32365,3	9373,6	30343,8	8788,2	24568,6	7115,6	22769,4	6594,5	6493,1	5062,4
Anykščių r. sav.	11253,6	3259,3	17887,8	5180,7	14502,5	4200,2	9087,7	2632,0	2281,6	1849,5
Birštono sav.	5432,0	1573,2	6356,2	1840,9	6658,9	1928,6	6231,7	1804,8	1903,2	1832,2
Biržų r. sav.	13432,8	3890,4	17948,3	5198,2	18031,5	5222,3	17215,8	4986,0	4165,2	4361,2
Druskininkų sav.	31201,9	9036,7	56301,6	16306,1	56136,5	16258,3	55686,4	16127,9	15668,5	14425,7
Elektrėnų sav.	7132,9	2065,8	10235,5	2964,4	10055,7	2912,3	8602,9	2491,6	4409,9	4565,4
Ignalinos r. sav.	7957,6	2304,7	14471,5	4191,2	14566,8	4218,8	13500,8	3910,1	2547,7	2706,0
Jonavos r. sav.	17960,1	5201,6	15506,8	4491,1	20052,3	5807,5	21414,8	6202,2	5389,8	6448,6
Joniškio r. sav.	11900,3	3446,6	19435,9	5629,0	16693,0	4834,6	15102,8	4374,1	3551,7	3390,7
Jurbarko r. sav.	9976,1	2889,3	13790,2	3993,9	14778,4	4280,1	15944,9	4618,0	6405,1	3495,7
Kaišiadorių r. sav.	7481,9	2166,9	11047,8	3199,7	7421,6	2149,4	11889,1	3443,3	897,3	792,1
Kalvarijos sav.	1421,0	411,5	2560,1	741,5	262,0	75,9	2752,4	797,1	632,2	604,7
Kauno m. sav.	232645,3	67378,7	223936,7	64856,5	194851,0	56432,7	244807,3	70901,1	62154,6	32431,5
Kauno r. sav.	52365,5	15166,1	49856,3	14439,4	45893,2	13291,6	48760,5	14122,0	12610,7	12652,4
Kazlų Rūdos sav.	7734,1	2240,0	3082,0	892,6	3700,3	1071,7	4988,9	1444,9	1315,5	610,2
Kelmės r. sav.	14562,3	4217,5	16532,3	4788,1	14589,3	4225,4	13968,6	4045,6	3452,3	3027,3
Klaipėdos m. sav.	63253,2	18319,4	48536,2	14057,1	58963,2	17076,9	62365,3	18062,2	19856,3	19853,2
Klaipėdos r. sav.	15896,3	4603,9	16475,09	4771,5	15650,7	4532,7	15818,8	4581,5	4078,7	4093,3
Kretingos r. sav.	14523,2	4206,2	13652,3	3954,0	13874,2	4018,2	13691,0	3965,2	3654,8	3710,6
Kupiškio r. sav.	11176,1	3236,8	11263,7	3262,2	14285,9	4137,5	11726,2	3396,2	3262,1	1833,8
Kėdainių r. sav.	28595,7	8281,9	24982,6	7235,5	27312,7	7910,3	24710,8	7156,8	6249,5	5052,3
Lazdijų r. sav.	19863,2	5752,8	18563,2	5376,3	21003,2	6082,9	21991,5	6369,2	3750,7	2720,9
Marijampolės sav.	27863,2	8069,7	25632,3	7423,6	27566,3	7983,8	24143,3	6992,4	6154,6	6831,4
Mažeikių r. sav.	32362,2	9372,7	32652,3	9456,8	34563,2	10010,2	34852,3	10093,9	11380,6	8600,5
Molėtų r. sav.	6893,6	1996,5	5051,6	1463,0	6306,2	1826,4	5479,5	1587,0	1358,7	1276,2
Neringos sav.	3652,3	1057,8	2380,3	689,4	3531,2	1022,7	14568,9	4219,4	783,1	432,4
Pagėgių sav.	3874,2	1122,0	2934,9	850,0	5310,5	1538,0	5535,7	1603,3	2370,7	1717,1
Pakruojo r. sav.	14073,1	4075,9	17277,2	5003,8	15576,7	4511,3	17939,2	5195,5	4594,4	4079,5
Palangos m. sav.	6211,0	1798,8	8304,0	2405,0	8816,5	2553,4	10510,4	3044,0	2222,1	1414,3
Panevėžio m. sav.	61773,7	17890,9	66484,9	19255,4	67730,2	19616,0	63521,8	18397,2	13825,1	12399,7
Panevėžio r. sav.	25689,3	7440,1	25463,2	7374,7	23698,2	6863,5	26452,3	7661,1	8253,2	7682,3
Pasvalio r. sav.	9874,9	2860,0	11800,5	3417,7	12549,5	3634,6	13836,3	4007,3	3193,6	2770,3
Plungės r. sav.	15301,1	4431,5	18182,9	5266,1	19409,6	5621,4	20000,6	5792,6	4402,0	3691,3
Prienų r. sav.	26892,3	7788,5	24563,2	7114,0	25257,0	7314,9	29332,3	8495,2	3721,9	2705,0
Radvilišio r. sav.	19857,4	5751,1	19954,8	5779,3	17196,1	4980,3	15816,6	4580,8	4507,4	5089,3
Raseinių r. sav.	8765,3	2538,6	9863,3	2856,6	6462,7	1871,7	15785,6	4571,8	4869,7	5132,2
Rietavo sav.	6985,3	2023,1	3942,2	1141,7	5285,5	1530,8	4350,5	1260,0	1232,2	1725,0
Rokiškio r. sav.	9856,3	2854,6	10123,5	2932,0	12323,3	3569,1	14236,6	4123,2	5203,1	5036,2

Skuodo r. sav.	7442,1	2155,4	4241,8	1228,5	4687,9	1357,7	8849,7	2563,1	1950,1	1709,1
Tauragės r. sav.	19290,5	5586,9	22166,9	6420,0	19355,6	5605,8	19663,5	5694,9	5264,4	4782,0
Telšių r. sav.	8412,3	2436,4	7314,6	2118,5	22485,2	6512,2	24164,1	6998,4	7176,5	5510,5
Trakų r. sav.	8745,3	2532,8	7533,4	2181,8	8995,8	2605,4	8421,7	2439,1	2891,2	4375,4
Ukmergės r. sav.	4769,2	1381,2	4954,2	1434,8	4553,3	1318,7	4750,3	1375,8	6777,1	4484,2
Utenos r. sav.	14965,4	4334,3	18341,7	5312,1	22673,1	6566,6	19851,9	5749,5	5194,0	5440,8
Varenos r. sav.	15027,5	4352,3	14231,3	4121,7	16309,8	4723,6	13324,9	3859,1	3872,3	3495,4
Vilkaviškio r. sav.	13695,2	3966,4	15027,5	4352,3	14231,3	4121,7	25206,5	7300,3	6355,8	5916,9
Vilniaus m. sav.	39966,0	11575,0	1011604,2	292980,8	763674,9	221175,5	941765,4	272754,1	297665,5	301770,4
Vilniaus r. sav.	21425,4	6205,2	28401,3	8225,6	32439,2	9395,0	28517,0	8259,1	6614,3	4891,5
Visagino sav.	6985,2	2023,1	7523,5	2179,0	6802,7	1970,2	5959,2	1725,9	2117,7	1676,8
Zarasų r. sav.	12365,2	3581,2	14256,2	4128,9	13689,2	3964,7	13685,2	3963,5	4201,3	3956,2
Šakių r. sav.	13652,2	3954,0	12413,0	3595,0	12223,7	3540,2	11790,8	3414,9	2942,2	2717,0
Šalčininkų r. sav.	12689,3	3675,1	12567,9	3639,9	12217,2	3538,3	17639,3	5108,7	3474,7	2749,4
Šiaulių m. sav.	71667,9	20756,5	68556,4	19855,3	69428,9	20108,0	52638,4	15245,1	14397,1	14095,3
Šiaulių r. sav.	13701,3	3968,2	13519,3	3915,5	13211,3	3826,3	15509,7	4491,9	4131,4	4109,8
Šilalės r. sav.	19563,2	5665,9	18717,9	5421,1	16672,2	4828,6	15354,3	4446,9	4659,0	3954,0
Šilutės r. sav.	28645,3	8296,3	36532,2	10580,5	34232,2	9914,3	35791,1	10365,8	9424,4	7091,5
Širvintų r. sav.	9076,0	2628,6	5643,5	1634,5	5282,3	1529,9	5031,6	1457,3	2006,6	1547,0
Švenčionių r. sav.	7293,0	2112,2	23709,1	6866,6	27468,4	7955,4	25468,6	7376,2	7029,3	5393,6

**7 PRIEDAS. LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ FINANSINĖS
BŪKLĖS ATASKAITOS „ILGALAIKIS TURTAS“ STRAIPSNIO REIKŠMIŲ KITIMAS 2010-
2015 METAIS**

	2010 m.		2011 m.		2012 m.		2013 m.		2014 m.	2015 m.
	tūkst. Lt	tūkst. Eur	tūkst. Lt	tūkst. Eur	tūkst. Lt	tūkst. Eur	tūkst. Lt	tūkst. Eur	tūkst. Eur	tūkst. Eur
Akmenės r. sav.	118449,7	34305,4	132048,2	38243,8	137647,6	39865,5	150710,9	43648,9	47166,8	49533,3
Alytaus m. sav.	645856,0	187052,8	632761,0	183260,2	581939,1	168541,2	584123,0	169173,7	173163,2	178241,1
Alytaus r. sav.	168532,0	48810,2	175678,2	50879,9	179681,1	52039,2	196262,0	56841,4	60012,8	60267,1
Anykščių r. sav.	236783,7	68577,3	258651,8	74910,7	263611,0	76347,0	25244,9	7311,4	74119,2	74256,5
Birštono sav.	49853,2	14438,5	36532,2	10580,5	174072,8	50415,0	184793,8	53520,0	52631,0	54832,0
Biržų r. sav.	183935,0	53271,3	189329,5	54833,6	200855,1	58171,7	216440,8	62685,6	21556,3	22365,2
Druskininkų sav.	416742,6	120697,0	502844,7	145633,9	502989,9	145676,0	501997,5	145388,5	150918,3	154672,8
Elektrėnų sav.	33015,8	9562,0	187029,3	54167,4	214009,7	61981,5	218595,2	63309,6	65010,2	64988,5
Ignalinos r. sav.	132089,7	38255,8	142085,8	41150,9	150677,4	43639,2	160254,7	46413,0	48837,0	50534,4
Jonavos r. sav.	230899,1	66873,0	255198,9	73910,7	281670,6	81577,4	304357,0	88147,9	91923,9	94560,0
Joniškio r. sav.	165190,3	47842,4	177562,4	51425,6	193054,9	55912,6	190129,1	55065,2	58200,3	63534,5
Jurbarko r. sav.	161742,4	46843,8	182880,6	52965,9	191286,1	55400,3	197785,8	57282,7	65355,2	66110,6
Kaišiadorių r. sav.	132316,0	38321,4	144727,0	41915,8	147808,5	42808,3	150986,8	43728,8	46273,9	48209,1
Kalvarijos sav.	68256,2	19768,4	66653,9	19304,3	70048,9	20287,6	46247,9	13394,3	42365,7	41265,5
Kauno m. sav.	2045632,0	592456,0	2095662,4	606945,8	2103895,4	609330,2	2106848,6	610185,5	630871,0	640076,4
Kauno r. sav.	485363,0	140570,8	456321,0	132159,7	445323,0	128974,5	432876,3	125369,6	104455,6	102353,0
Kazlų Rūdos sav.	78022,0	22596,7	84113,6	24361,0	798562,0	231279,5	816325,5	236424,2	92863,0	94236,2
Kelmės r. sav.	145852,0	42241,7	156325,0	45274,8	189523,0	54889,7	149562,0	43316,1	43565,2	43589,2
Klaipėdos m. sav.	1685123,0	488045,4	1623662,0	470245,0	1567611,1	454011,6	1644454,8	476267,0	418504,8	423407,7
Klaipėdos r. sav.	63452,0	18377,0	215047,3	62282,0	216060,9	62575,5	232774,4	67416,1	70012,3	72336,8
Kretingos r. sav.	216832,5	62799,0	222136,5	64335,2	215731,9	62480,3	239332,6	69315,5	70198,6	71949,9
Kupiškio r. sav.	151783,8	43959,6	165414,1	47907,2	172805,4	50047,9	182856,3	52958,8	54356,1	54135,2
Kėdainių r. sav.	349419,8	101199,0	369568,4	107034,4	399928,0	115827,1	502610,2	145566,0	151886,5	148698,5
Lazdijų r. sav.	193562,0	56059,4	189569,0	54903,0	187456,3	54291,1	186947,8	54143,8	55836,0	55412,4
Marijampolės sav.	485362,5	140570,7	47865,2	13862,7	463373,2	134202,2	480245,1	139088,6	140282,1	148603,5
Mažeikių r. sav.	362812,0	105077,6	365235,0	105779,4	365234,0	105779,1	321452,0	93098,9	95528,0	104496,5
Molėtų r. sav.	133855,0	38767,1	148996,3	43152,3	157100,4	45499,4	165100,4	47816,4	49245,0	51521,1
Neringos sav.	111956,0	32424,7	111843,8	32392,2	111513,1	32296,4	115664,5	33498,8	35460,4	48403,9
Pagėgių sav.	89632,0	25959,2	81083,0	23483,2	89738,3	25990,0	95025,5	27521,3	30628,1	30319,2
Pakruojo r. sav.	159502,6	46195,1	165922,1	48054,4	164761,8	47718,3	171005,2	49526,5	50890,0	51429,7
Palangos m. sav.	226692,1	65654,6	231389,9	67015,1	238491,9	69072,0	266165,4	77086,8	86728,1	95363,6
Panevėžio m. sav.	689563,0	199711,2	560062,9	162205,4	686097,1	198707,4	708805,8	205284,3	181424,9	187040,8
Panevėžio r. sav.	226587,4	65624,2	32354,9	9370,6	256017,9	74147,9	245626,6	71138,4	68471,0	69742,5

Pasvalio r. sav.	234280,7	67852,4	253789,7	73502,6	253686,4	73472,6	256346,6	74243,1	75064,8	75261,7
Plungės r. sav.	86398,5	25022,7	102731,0	29753,0	130117,3	37684,6	150095,8	43470,8	44417,7	47426,5
Prienų r. sav.	198632,0	57527,8	195632,0	56658,9	194908,8	56449,5	182011,4	52714,1	56790,7	57239,8
Radviliškio r. sav.	254362,0	73668,3	248238,1	71894,7	256634,5	74326,5	263651,5	76358,8	75538,4	80928,8
Raseinių r. sav.	284362,0	82356,9	264123,0	76495,3	54588,8	15810,0	257356,0	74535,5	77289,0	78918,3
Rietavo sav.	72156,0	20897,8	69496,9	20127,7	77273,0	22379,8	77788,2	22529,0	22370,4	24198,9
Rokiškio r. sav.	259862,0	75261,2	216788,9	62786,4	238418,4	69050,7	267697,7	77530,6	81439,3	86263,0
Skuodo r. sav.	129643,2	37547,3	27617,6	7998,6	27837,8	8062,4	159961,5	46328,1	49281,2	47397,6
Tauragės r. sav.	240553,2	69669,0	282268,4	81750,6	296183,8	85780,7	327092,1	94732,4	99291,0	105580,9
Telšių r. sav.	118963,0	34454,1	117651,6	34074,3	369504,5	107015,9	385967,6	111783,9	114502,6	117226,0
Trakų r. sav.	175362,0	50788,3	172290,4	49898,7	182241,5	52780,8	200636,6	58108,4	64162,0	66126,6
Ukmergės r. sav.	245965,4	71236,5	260111,7	75333,5	269388,9	78020,4	280055,8	81109,8	84838,7	86054,5
Utenos r. sav.	321453,1	93099,3	349356,9	101180,8	368594,3	106752,3	390283,0	113033,8	118596,5	120850,2
Varėnos r. sav.	170315,2	49326,7	182747,6	52927,3	190050,7	55042,5	198646,0	57531,9	60910,1	62790,7
Vilkaviškio r. sav.	268252,3	77691,2	232160,0	67238,2	250938,7	72676,9	250938,7	72676,9	72883,0	69998,3
Vilniaus m. sav.	89472,7	25913,1	3741760,9	1083688,9	4313229,7	1249197,7	4397139,2	1273499,5	1280487,7	1295313,2
Vilniaus r. sav.	185886,2	53836,4	204513,1	59231,1	241771,7	70021,9	267058,8	77345,6	87280,7	99299,2
Visagino sav.	169853,0	49192,8	187563,0	54322,0	166926,3	48345,2	177594,5	51434,9	62519,5	64142,5
Zarasų r. sav.	175632,0	50866,5	184563,0	53453,1	145632,0	42177,9	165236,0	47855,7	65156,0	67362,0
Šakių r. sav.	187632,0	54342,0	177173,2	51312,9	202736,0	58716,4	206780,0	59887,6	63441,7	66789,6
Šalčininkų r. sav.	182105,0	52741,3	181108,1	52452,5	188839,9	54691,8	197188,9	57109,9	57618,3	61042,6
Šiaulių m. sav.	669146,0	193798,1	691979,3	200411,0	689156,0	199593,4	669887,8	194012,9	213564,6	224830,1
Šiaulių r. sav.	261585,7	75760,4	271936,2	78758,2	274826,4	79595,2	283612,3	82139,8	85745,9	85516,1
Šilalės r. sav.	186156,0	53914,5	194824,8	56425,2	209867,1	60781,7	219741,7	63641,6	67594,3	68624,5
Šilutės r. sav.	393652,0	114009,5	398652,0	115457,6	345823,0	100157,3	383037,2	110935,2	113735,7	114206,8
Širvintų r. sav.	116352,1	33697,9	121864,4	35294,4	106274,6	30779,3	106623,1	30880,2	33508,8	34687,1
Švenčionių r. sav.	40166,8	11633,1	39675,1	11490,7	158967,6	46040,2	170332,7	49331,8	54612,3	55237,6

**8 PRIEDAS. LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ FINANSINĖS
BŪKLĖS ATASKAITOS „ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI“ STRAIPSNIO REIKŠMIŲ
KITIMAS 2010-2015 METAIS**

	2010 m.		2011 m.		2012 m.		2013 m.		2014 m.	2015 m.
	tūkst. Lt	tūkst. Eur	tūkst. Lt	tūkst. Eur	tūkst. Lt	tūkst. Eur	tūkst. Lt	tūkst. Eur	tūkst. Eur	tūkst. Eur
Akmenės r. sav.	5467,7	1583,6	6616,1	1916,1	8798,6	2548,2	8966,0	2596,7	2101,5	2056,4
Alytaus m. sav.	38563,2	11168,7	37676,6	10911,9	35329,1	10232,0	41539,3	12030,6	12463,9	10295,2
Alytaus r. sav.	10356,2	2999,4	10299,2	2982,8	18109,8	5245,0	15754,0	4562,7	5304,8	4239,0
Anykščių r. sav.	25,2	7,3	523,4	151,6	623,5	180,6	7744,7	2243,0	2703,7	3439,0
Birštono sav.	658,2	190,6	762,2	220,7	2679,8	776,1	7429,1	2151,6	2324,2	2314,2
Biržų r. sav.	8536,0	2472,2	8071,3	2337,6	9053,0	2621,9	9385,6	2718,2	11953,4	4034,8
Druskininkų sav.	15758,9	4564,1	18138,6	5253,3	16278,3	4714,5	16372,1	4741,7	4785,2	4522,2
Elektrėnų sav.	7763,4	2248,4	11589,5	3356,6	11995,5	3474,1	14619,3	4234,0	4287,0	4282,3
Ignalinos r. sav.	4429,4	1282,9	3063,3	887,2	5082,7	1472,1	7450,6	2157,8	3312,9	2124,0
Jonavos r. sav.	4949,2	1433,4	7101,7	2056,8	12157,2	3521,0	17428,4	5047,6	6716,6	4559,9
Joniškio r. sav.	10976,8	3179,1	13131,0	3803,0	13292,5	3849,8	12784,1	3702,5	4150,2	3629,3
Jurbarko r. sav.	5191,2	1503,5	7805,3	2260,6	8833,4	2558,3	10537,7	3051,9	3498,0	3825,5
Kaišiadorių r. sav.	1873,9	542,7	2021,5	585,5	4930,0	1427,8	7206,6	2087,2	3149,8	4600,9
Kalvarijos sav.	4136,0	1197,9	4027,4	1166,4	3592,0	1040,3	3728,1	1079,7	1067,2	1055,4
Kauno m. sav.	158765,0	45981,5	157565,0	45634,0	145545,7	42153,0	308686,6	89401,8	88929,0	68179,8
Kauno r. sav.	52653,2	15249,4	59863,2	17337,6	48963,2	14180,7	43922,1	12720,7	17895,7	17963,5
Kazlų Rūdos sav.	3596,2	1041,5	3883,5	1124,7	4079,3	1181,4	5495,7	1591,7	2068,4	1760,6
Kelmės r. sav.	12896,3	3735,0	13203,0	3823,9	12896,5	3735,1	12742,1	3690,4	3434,3	3309,9
Klaipėdos m. sav.	101236,5	29320,1	95366,6	27620,1	96652,1	27992,4	96862,8	28053,4	24590,7	18034,4
Klaipėdos r. sav.	26893,5	7788,9	25138,7	7280,7	24804,6	7183,9	25829,8	7480,8	7697,0	7234,3
Kretingos r. sav.	21895,3	6341,3	21563,2	6245,1	20789,3	6021,0	20465,7	5927,3	5428,9	4668,9
Kupiškio r. sav.	7081,6	2051,0	8247,2	2388,6	10372,4	3004,1	12799,4	3707,0	4268,8	5044,1
Kėdainių r. sav.	6517,2	1887,5	15067,5	4363,9	9822,7	2844,8	10503,1	3041,9	2992,8	2292,3
Lazdijų r. sav.	15362,2	4449,2	14896,3	4314,3	14563,2	4217,8	14204,5	4113,9	4572,4	4289,6
Marijampolės sav.	26532,2	7684,3	28563,2	8272,5	24709,0	7156,2	26335,6	7627,3	7791,3	7686,0
Mažeikių r. sav.	34562,3	10009,9	38963,3	11284,6	36563,2	10589,4	35549,6	10295,9	11128,4	11310,3
Molėtų r. sav.	1244,0	360,3	3998,1	1157,9	4695,2	1359,8	6091,6	1764,2	1922,4	2868,4
Neringos sav.	3896,0	1128,4	3456,5	1001,1	2131,9	617,4	3048,6	882,9	1043,2	1919,2
Pagėgių sav.	5692,3	1648,6	5122,5	1483,6	5402,8	1564,7	5429,2	1572,4	1777,5	1729,4
Pakruojo r. sav.	8931,5	2586,7	9070,3	2626,9	11789,0	3414,3	11514,0	3334,7	3310,1	2868,4
Palangos m. sav.	12914,9	3740,4	16208,8	4694,4	6800,2	1969,5	7409,4	2145,9	4399,2	5193,1
Panevėžio m. sav.	38429,0	11129,8	42591,3	12335,3	50788,7	14709,4	51678,3	14967,1	16835,7	12076,1
Panevėžio r. sav.	7199,5	2085,1	6302,8	1825,4	5649,0	1636,1	7141,8	2068,4	4222,8	3342,5
Pasvalio r. sav.	6375,2	1846,4	8800,4	2548,8	9713,2	2813,1	8947,3	2591,3	4222,8	3342,5
Plungės r. sav.	12498,5	3619,8	14357,5	4158,2	14616,5	4233,2	16214,2	4695,9	5169,8	4643,9
Prienų r. sav.	3652,3	1057,8	8653,2	2506,1	3314,0	959,8	9258,7	2681,5	2880,9	2742,7
Radviliškio r. sav.	8563,2	2480,1	7739,1	2241,4	9135,8	2645,9	9802,0	2838,9	1962,0	1260,6
Raseinių r. sav.	24563,2	7114,0	286921,0	83098,1	50,9	14,7	16250,0	4706,3	6265,2	6550,4
Rietavo sav.	4985,6	1443,9	3332,8	965,3	4278,6	1239,2	4905,9	1420,8	1363,9	867,3
Rokiškio r. sav.	15368,2	4450,9	14700,1	4257,4	23948,7	6936,0	26278,7	7610,8	8474,6	9049,4
Skuodo r. sav.	4223,1	1223,1	4327,6	1253,4	6412,4	1857,2	10435,1	3022,2	3232,6	2930,2
Tauragės r. sav.	12329,0	3570,7	12324,9	3569,5	15640,4	4529,8	17466,4	5058,6	5591,1	4329,4
Telšių r. sav.	29653,0	8588,1	39617,8	11474,1	28291,4	8193,8	30185,2	8742,2	9097,2	9954,7
Trakų r. sav.	12632,2	3658,5	9271,4	2685,2	12755,8	3694,3	15578,4	4511,8	4897,1	3797,9
Ukmergės r. sav.	15349,0	4445,4	18594,8	5385,4	20047,0	5806,0	31237,6	9047,0	7374,9	8071,2
Utenos r. sav.	16830,7	4874,5	19416,3	5623,3	20885,9	6049,0	24400,2	7066,8	7390,8	7782,5
Varėnos r. sav.	4291,8	1243,0	5499,4	1592,7	10974,3	3178,4	13230,0	3831,7	4196,0	3812,8
Vilkaviškio r. sav.	16232,5	4701,3	15236,3	4412,7	14701,0	4257,7	13847,0	4010,4	4097,6	4445,9
Vilniaus m. sav.	2484,1	719,4	443267,6	128379,2	632857,2	183288,1	616934,1	178676,5	173738,4	179089,8
Vilniaus r. sav.	190,9	55,3	43,6	12,6	1836,8	532,0	12669,2	3669,2	5732,6	7325,2
Visagino sav.	825,6	239,1	236,2	68,4	637,6	184,7	3655,5	1058,7	1842,2	2318,5
Zarasų r. sav.	8001,2	2317,3	7734,1	2239,9	7067,7	2047,0	7767,5	2249,6	2706,9	2669,0
Šakių r. sav.	4562,2	1321,3	3322,3	962,2	5862,7	1698,0	8974,2	2599,1	3196,5	3822,1
Šalčininkų r. sav.	12563,2	3638,6	11944,3	3459,3	15076,7	4366,5	17040,6	4935,3	5936,4	6259,1
Šiaulių m. sav.	59211,4	17148,8	66569,1	19279,8	69428,9	20108,0	61922,0	17933,8	14707,3	9557,6
Šiaulių r. sav.	12014,0	3479,5	14252,4	4127,8	12931,9	3745,3	12457,8	3608,0	3419,0	3415,4
Šilalės r. sav.	6789,6	1966,4	6563,6	1900,9	9887,8	2863,7	11222,0	3250,1	3893,6	3532,9
Šilutės r. sav.	32156,2	9313,1	29653,2	8588,2	39825,6	11534,3	30847,2	8934,0	8490,0	8489,1
Širvintų r. sav.	2644,7	766,0	4206,5	1218,3	4365,3	1264,3	4731,1	1370,2	1798,2	2299,1
Švenčionių r. sav.	3698,2	1071,1	2725,4	789,3	3838,0	1111,5	6061,3	1755,5	2270,7	2838,4

**9 PRIEDAS. LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ FINANSINĖS
BŪKLĖS ATASKAITOS „ATSARGOS“ STRAIPSNIO REIKŠMIŲ KITIMAS 2010-2015
METAIS**

	2010 m.		2011 m.		2012 m.		2013 m.		2014 m.	2015 m.
	tūkst. Lt	tūkst. Eur	tūkst. Lt	tūkst. Eur	tūkst. Lt	tūkst. Eur	tūkst. Lt	tūkst. Eur	tūkst. Eur	tūkst. Eur
Akmenės r. sav.	600,7	174,0	796,3	230,6	1097,0	317,7	995,2	288,2	348,1	369,0
Alytaus m. sav.	3256,2	943,1	3037,5	879,7	3106,4	899,7	2606,5	754,9	1096,1	1090,6
Alytaus r. sav.	625,3	181,1	822,7	238,3	557,5	161,5	536,9	155,5	162,0	182,4
Ankščių r. sav.	981,0	284,1	845,9	245,0	863,3	250,0	643,0	186,2	2281,6	1849,5
Birštono sav.	136,5	39,5	563,2	163,1	455,1	131,8	443,0	128,3	132,3	136,2
Biržų r. sav.	1236,2	358,0	1102,6	319,3	1021,3	295,8	1129,1	327,0	390,3	3852,6
Druskininkų sav.	2749,8	796,4	2756,0	798,2	14677,8	4251,0	15400,3	4460,2	4510,0	4528,8
Elektrėnų sav.	517,8	150,0	105,8	30,7	1543,8	447,1	1299,6	376,4	373,4	531,9
Ignalinos r. sav.	1351,0	391,3	1308,4	378,9	1510,3	437,4	1812,9	525,1	494,2	339,2
Jonavos r. sav.	1022,6	296,2	1209,8	350,4	1056,2	305,9	1067,7	309,2	334,6	313,7
Joniškio r. sav.	553,3	160,2	788,1	228,2	618,5	179,1	518,5	150,2	172,9	187,6
Jurbarko r. sav.	605,9	175,5	642,7	186,1	701,2	203,1	717,7	207,9	203,3	254,9
Kaišiadorių r. sav.	1211,1	350,8	1322,6	383,0	1801,9	521,9	1655,3	479,4	415,5	301,9
Kalvarijos sav.	2216,0	641,8	379,5	109,9	240,3	69,6	325,6	94,3	423,0	301,0
Kauno m. sav.	28356,0	8212,5	27931,0	8089,4	11828,3	3425,7	6033,1	1747,3	1581,1	1717,2
Kauno r. sav.	756,2	219,0	896,3	259,6	569,0	164,8	891,5	258,2	165,0	145,0
Kazlų Rūdos sav.	306,5	88,8	396,2	114,7	371,3	107,5	440,2	127,5	116,1	130,8
Kelmės r. sav.	1637,7	474,3	1895,3	548,9	1863,2	539,6	1452,2	420,6	474,4	697,4
Klaipėdos m. sav.	15320,0	4437,0	17660,4	5114,8	10015,4	2900,7	8286,9	2400,0	2759,8	2794,8
Klaipėdos r. sav.	932,0	269,9	828,6	240,0	663,2	192,1	915,2	265,1	315,8	219,6
Kretingos r. sav.	1682,0	487,1	985,5	285,4	1083,6	313,8	2251,1	652,0	621,4	751,4
Kupiškio r. sav.	976,8	282,9	1165,4	337,5	974,0	282,1	989,4	286,5	269,7	293,1
Kėdainių r. sav.	6316,6	1829,4	3902,4	1130,2	5054,7	1463,9	4917,6	1424,2	1433,7	1036,2
Lazdijų r. sav.	301,0	87,2	362,3	104,9	384,3	111,3	362,3	104,9	104,9	104,4
Marijampolės sav.	2961,2	857,6	3126,2	905,4	3030,3	877,6	2798,1	810,4	643,9	741,6
Mažeikių r. sav.	2651,3	767,9	2465,3	714,0	2654,3	768,7	2756,2	798,3	719,6	553,2
Molėtų r. sav.	463,6	134,3	392,2	113,6	550,0	159,3	615,7	178,3	340,4	357,3
Neringos sav.	269,5	78,1	259,8	75,2	177,0	51,3	200,1	57,9	74,5	57,0
Pagėgių sav.	725,1	210,0	680,5	197,1	736,3	213,2	432,1	125,1	83,8	108,8
Pakruojo r. sav.	993,2	287,7	1294,5	374,9	1165,1	337,4	1528,4	442,7	314,8	361,6
Palangos m. sav.	259,8	75,2	356,8	103,3	1111,3	321,8	1007,6	291,8	314,4	76,5
Panevėžio m. sav.	1886,2	546,3	1853,3	536,8	2164,1	626,8	692,0	200,4	4656,0	4707,2
Panevėžio r. sav.	951,4	275,5	831,0	240,7	788,0	228,2	1079,9	312,8	347,1	350,9
Pasvalio r. sav.	1550,0	448,9	1199,5	347,4	1184,5	343,1	1114,5	322,8	381,5	473,7
Plungės r. sav.	851,6	246,6	9451,7	2737,4	1522,1	440,8	610,0	176,7	185,7	164,1
Prienų r. sav.	874,5	253,3	903,2	261,6	828,4	239,9	1277,7	370,0	337,7	372,3
Radviliškio r. sav.	1103,6	319,6	1083,6	313,8	1174,5	340,2	1322,4	383,0	208,9	449,8
Raseinių r. sav.	1231,2	356,6	1185,6	343,4	1052,0	304,7	1502,6	435,2	380,4	399,5
Rietavo sav.	972,3	281,6	965,2	279,5	968,8	280,6	973,4	281,9	271,4	330,8
Rokiškio r. sav.	3423,5	991,5	3230,2	935,5	3362,0	973,7	3175,0	919,5	535,2	469,9
Skuodo r. sav.	247,8	71,8	227,6	65,9	211,9	61,4	433,5	125,5	146,9	133,6
Tauragės r. sav.	1018,6	295,0	999,8	289,6	977,2	283,0	958,0	277,5	355,1	417,6
Telšių r. sav.	1463,5	423,9	1424,1	412,5	2763,9	800,5	4193,2	1214,4	1253,8	1117,7
Trakų r. sav.	1389,5	402,4	1107,5	320,8	1039,7	301,1	1098,3	318,1	313,2	303,1
Ukmergės r. sav.	1926,4	557,9	1789,9	518,4	1818,2	526,6	2655,2	769,0	1083,6	1161,9
Utenos r. sav.	970,0	280,9	2389,1	691,9	3554,1	1029,3	3667,8	1062,3	1039,0	900,6
Varėnos r. sav.	787,7	228,1	1054,4	305,4	1405,9	407,2	978,8	283,5	243,4	257,4
Vilkaviškio r. sav.	1543,2	446,9	1689,0	489,2	1390,7	402,8	1534,4	444,4	323,5	318,5
Vilniaus m. sav.	5586,2	1617,9	13858,1	4013,6	24119,8	6985,6	20892,3	6050,8	5824,6	2602,4
Vilniaus r. sav.	1422,0	411,8	1672,2	484,3	1638,6	474,6	1511,2	437,7	674,8	1042,1
Visagino sav.	2653,2	768,4	2845,3	824,1	2915,5	844,4	1940,9	562,1	566,5	690,5
Zarasų r. sav.	132,0	38,2	131,2	38,0	133,4	38,6	136,2	39,5	53,6	72,8
Šakių r. sav.	986,3	285,7	771,3	223,4	1513,8	438,4	2017,4	584,3	594,4	600,2
Šalčininkų r. sav.	2956,3	856,2	2846,5	824,4	2818,9	816,4	2592,3	750,8	812,1	377,8
Šiaulių m. sav.	2247,5	650,9	2498,3	723,6	1775,6	514,2	6819,3	1975,0	1189,9	1407,8
Šiaulių r. sav.	2278,0	659,7	2411,1	698,3	2102,8	609,0	2304,4	667,4	631,1	677,2

Šilalės r. sav.	1432,6	414,9	1433,2	415,1	1395,5	404,2	1437,3	416,3	327,8	368,2
Šilutės r. sav.	1563,2	452,7	1589,3	460,3	1569,9	454,7	1385,8	401,3	401,3	479,6
Širvintų r. sav.	535,0	155,0	408,2	118,2	453,3	131,3	527,5	152,8	152,2	263,3
Švenčionių r. sav.	2000,2	579,3	2982,0	863,6	1614,2	467,5	1626,9	471,2	443,6	841,9

**10 PRIEDAS. LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ FINANSINĖS
BŪKLĖS ATASKAITOS „FINANSINIAI ĮSIPAREIGOJIMAI“ STRAIPSNIO REIKŠMIŲ
KITIMAS 2010-2015 METAIS**

		2010 m.		2011 m.		2012 m.		2013 m.		2014 m.	2015 m.
		tūkst. Lt	tūkst. Eur	tūkst. Lt	tūkst. Eur	tūkst. Lt	tūkst. Eur	tūkst. Lt	tūkst. Eur	tūkst. Eur	tūkst. Eur
Akmenės r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	5467,7	1583,6	6616,1	1916,1	8798,6	2548,2	8966,0	2596,7	2101,5	2056,4
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	5467,7	1583,6	6616,1	1916,1	8798,6	2548,2	8966,0	2596,7	2101,5	2056,4
Alytaus m. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	28956,3	8386,3	37610,2	10892,7	35299,1	10223,3	41539,3	12030,6	13218,7	14722,6
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	10326,5	2990,8	11563,1	3348,9	11561,5	3348,4	11560,0	3348,0	3348,0	3348,0
	Finansiniai įsipareigojimai	39282,8	11377,1	49173,3	14241,6	46860,6	13571,8	53099,3	15378,6	16566,7	18070,6
Alytaus r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	85632,5	24800,9	9442,5	2734,7	17471,9	5060,2	15334,8	4441,3	5246,7	4067,8
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	4269,6	1236,6	4426,0	1281,8	4426,0	1281,9	4426,0	1281,9	1281,9	1281,9
	Finansiniai įsipareigojimai	89902,1	26037,4	13868,5	4016,6	21897,9	6342,1	19760,8	5723,1	6528,6	5349,7
Anykščių r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	25,2	7,3	523,4	151,6	623,5	180,6	7524,6	2179,3	2622,0	3298,9
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	2288,4	662,8	4734,4	1371,2	7241,0	2097,1	222,8	64,5	236,9	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	2313,5	670,0	5257,7	1522,7	7864,5	2277,7	7747,4	2243,8	2858,9	3298,9
Birštono sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	5369,0	1555,0	4896,0	1418,0	6986,0	2023,3	3256,9	943,3	1213,5	1306,2
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	5369,0	1555,0	4896,0	1418,0	6986,0	2023,3	3256,9	943,3	1213,5	1306,2
Biržų r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	8021,9	2323,3	90111,4	26098,1	9347,6	2707,3	11925,1	3453,8	3456,3	3125,6
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	8021,9	2323,3	90111,4	26098,1	9347,6	2707,3	11925,1	3453,8	3456,3	3125,6
Druskininkų sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	15758,9	4564,1	18138,6	5253,3	1597,9	462,8	16171,7	4683,6	4756,1	4517,3
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	3422,0	991,1	3422,0	991,1	5296,0	1533,8	1365,7	1050,7

	Finansiniai įsipareigojimai	15758,9	4564,1	21560,6	6244,4	5019,9	1453,9	21467,7	6217,5	6121,8	5568,0
Elektrėnų sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	7733,8	2239,9	11548,8	3344,8	11995,5	3474,1	14619,3	4234,0	4172,4	4105,7
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	182,0	52,7	67,1	19,4	46,2	13,4	0,0	0,0	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	7915,8	2292,6	11616,0	3364,2	12041,7	3487,5	14619,3	4234,0	4172,4	4105,7
Ignalinos r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	4429,4	1282,9	3063,3	887,2	5069,7	1468,3	7450,6	2157,8	3312,9	2089,7
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	4429,4	1282,9	3063,3	887,2	5069,7	1468,3	7450,6	2157,8	3312,9	2089,7
Jonavos r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	4949,2	1433,4	7101,7	2056,8	12157,2	3521,0	17428,4	5047,6	6518,3	4348,1
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	4949,2	1433,4	7101,7	2056,8	12157,2	3521,0	17428,4	5047,6	6518,3	4348,1
Joniškio r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	10976,8	3179,1	13131,0	3803,0	13292,5	3849,8	12784,1	3702,5	4150,2	3629,3
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	273,9	79,3	249,0	72,1	0,0	0,0	448,2	129,8	3,3	3,3
	Finansiniai įsipareigojimai	11250,7	3258,4	13380,1	3875,1	13292,5	3849,8	13232,3	3832,3	4153,5	3632,6
Jurbarko r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	5191,2	1503,5	7805,3	2260,6	8833,4	2558,3	10537,7	3051,9	3498,0	3825,5
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	960,7	278,2	141,6	41,0	92,9	26,9	42,1	434,4
	Finansiniai įsipareigojimai	5191,2	1503,5	8766,0	2538,8	8975,0	2599,3	10630,5	3078,8	3540,1	4259,9
Kaišiadorių r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	1851,8	536,3	1999,9	579,2	4909,3	1421,8	7187,8	2081,7	0,0	0,0
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	100,0	29,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	1851,8	536,3	2099,9	608,2	4909,3	1421,8	7187,8	2081,7	0,0	0,0
Kalvarijos sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	5236,9	1516,7	4017,3	1163,5	3578,9	1036,5	4256,3	1232,7	1365,2	1389,2
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	5236,9	1516,7	4017,3	1163,5	3578,9	1036,5	4256,3	1232,7	1365,2	1389,2
Kauno m. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	158692,3	45960,5	157545,7	45628,4	138338,1	40065,5	127250,7	36854,3	39945,0	50016,7

	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	20896,3	6052,0	20599,3	5966,0	130,1	37,7	20051,3	5807,3	3,0	3,0
	Finansiniai įsipareigojimai	179588,6	52012,5	178145,0	51594,4	138468,2	40103,2	147302,0	42661,6	39948,0	50019,7
Kauno r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	45698,3	13235,1	48963,2	14180,7	45893,2	13291,6	43159,0	12499,7	11494,1	11536,9
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3774,3	1093,1	761,5	856,3
	Finansiniai įsipareigojimai	45698,3	13235,1	48963,2	14180,7	45893,2	13291,6	46933,3	13592,8	12255,6	12393,2
Kazlų Rūdos sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	3596,2	1041,5	3883,5	1124,7	3995,3	1157,1	3896,2	1128,4	3957,0	3698,5
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	1,8	0,5	1,9	0,6	2,0	0,6	0,3	0,5
	Finansiniai įsipareigojimai	3596,2	1041,5	3885,3	1125,3	3997,2	1157,7	3898,2	1129,0	3957,3	3699,0
Kelmės r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	12365,9	3581,4	15983,2	4629,1	14365,2	4160,4	13256,3	3839,3	3432,5	3195,1
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	12365,9	3581,4	15983,2	4629,1	14365,2	4160,4	13256,3	3839,3	3432,5	3195,1
Klaipėdos m. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	97863,2	28343,1	95357,8	27617,5	96652,1	27992,4	96862,8	28053,4	24590,7	17559,9
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	23,6	6,8	196,9	57,0	0,0	0,0	0,0	0,0	11,4	73,7
	Finansiniai įsipareigojimai	97886,8	28350,0	95554,7	27674,5	96652,1	27992,4	96862,8	28053,4	24602,1	17633,6
Klaipėdos r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	26853,0	7777,2	25138,7	7280,7	24804,6	7183,9	25825,8	7479,7	7697,0	7022,7
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	26863,5	7780,2	25138,7	7280,7	24804,6	7183,9	25825,8	7479,7	7697,0	7022,7
Kretingos r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	24563,2	7114,0	23893,2	6919,9	21598,2	6255,3	20465,7	5927,3	5428,9	4668,9
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,7	1,4	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	24563,2	7114,0	23893,2	6919,9	21598,2	6255,3	20470,4	5928,6	5428,9	4668,9
Kupiškio r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	7081,6	2051,0	8247,2	2388,6	10372,4	3004,1	12799,4	3707,0	4268,8	5044,1
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	56,3	16,3	606,4	175,6	0,0	0,0	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	7081,6	2051,0	8303,5	2404,9	10978,8	3179,7	12799,4	3707,0	4268,8	5044,1

Kėdainių r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	6517,2	1887,5	15067,5	4363,9	9822,7	2844,8	10503,1	3041,9	2992,8	2209,6
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	0,0	0,0	368,3	106,7	0,0	0,0	125,6	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	6517,2	1887,5	15067,5	4363,9	10191,0	2951,5	10503,1	3041,9	3118,4	2209,6
Lazdijų r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	18963,2	5492,1	15896,3	4603,9	13569,2	3929,9	14214,3	4116,7	4572,4	4289,6
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0	0,6	80,8	23,4	74,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	18963,2	5492,1	15896,3	4603,9	13571,2	3930,5	14295,1	4140,1	4646,4	4289,6
Marijampolės sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	26895,3	7789,4	25983,2	7525,3	24709,0	7156,2	26335,6	7627,3	7774,5	7553,3
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	26895,3	7789,4	25983,2	7525,3	24709,0	7156,2	26335,6	7627,3	7774,5	7553,3
Mažeikių r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	35689,0	10336,2	32893,6	9526,6	36895,3	10685,6	39563,2	11458,3	10419,3	10489,5
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	35689,0	10336,2	32893,6	9526,6	36895,3	10685,6	39563,2	11458,3	10419,3	10489,5
Molėtų r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	1244,0	360,3	3998,1	1157,9	4695,2	1359,8	6091,6	1764,2	1922,4	2792,5
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	1244,0	360,3	3998,1	1157,9	4695,2	1359,8	6091,6	1764,2	1922,4	2792,5
Neringos sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	3036,3	879,4	2693,2	780,0	2131,9	617,4	3048,6	882,9	280,1	1409,0
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	125,0	36,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	11,6
	Finansiniai įsipareigojimai	3036,3	879,4	2818,2	816,2	2131,9	617,4	3048,6	882,9	280,1	1420,6
Pagėgių sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	5869,3	1699,9	4522,5	1309,8	5402,8	1564,7	5429,2	1572,4	1777,5	1729,4
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	891,9	258,3	225,0	225,0
	Finansiniai įsipareigojimai	5869,3	1699,9	4522,5	1309,8	5402,8	1564,7	6321,1	1830,7	2002,5	1954,4
Pakruojo r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	8931,5	2586,7	9070,3	2626,9	29,8	8,6	0,0	0,0	3310,1	2868,4
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	480,0	139,0	37,9	11,0	17,4	5,0	0,0	139,0

	Finansiniai įsipareigojimai	8931,5	2586,7	9550,3	2765,9	67,7	19,6	17,4	5,0	3310,1	3007,4
Palangos m. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	6689,0	1937,3	7891,9	2285,7	6789,4	1966,3	7400,8	2143,4	3301,2	4132,9
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	6689,0	1937,3	7891,9	2285,7	6789,4	1966,3	7400,8	2143,4	3301,2	4132,9
Panevėžio m. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	38429,0	11129,8	42591,3	12335,3	35361,9	10241,5	34311,7	9937,3	10417,6	8346,7
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	6503,0	1883,4	6905,6	2000,0	6749,4	1954,7	6899,8	1998,3	29,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	44931,9	13013,2	49496,9	14335,3	42111,2	12196,3	41211,5	11935,7	10446,5	8346,7
Panevėžio r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	7137,6	2067,2	6241,3	1807,6	5587,9	1618,4	7081,1	2050,8	4205,3	3247,8
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	1600,0	463,4	1600,0	463,4	1600,0	463,4	463,4	463,4
	Finansiniai įsipareigojimai	7137,6	2067,2	7841,3	2271,0	7187,9	2081,7	8681,1	2514,2	4668,7	3711,1
Pasvalio r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	6329,7	1833,2	8760,0	2537,1	9713,2	2813,1	8947,3	806,0	2782,8	2722,1
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	897,2	259,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	7226,9	2093,0	8760,0	2537,1	9713,2	2813,1	2782,8	806,0	2722,1	0,0
Plungės r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	12432,7	3600,8	14357,5	4158,2	14478,9	4193,4	16213,1	4695,6	5169,9	4643,9
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	2,5	0,7	2,5	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	12435,2	3601,5	14360,0	4158,9	14478,9	4193,4	16213,1	4695,6	5169,9	4643,9
Prienų r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	3653,2	1058,0	3689,3	1068,5	3227,3	934,7	9168,9	2655,5	2864,1	2617,0
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai		0,0		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	3653,2	1058,0	3689,3	1068,5	3227,3	934,7	9168,9	2655,5	2864,1	2617,0
Radviliškio r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	6398,2	1853,0	7739,1	2241,4	9135,8	2645,9	9802,0	2838,9	1962,0	1260,6
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	1896,3	549,2	2319,4	671,7	601,4	174,2	655,2	189,8	318,3	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	8294,5	2402,3	10058,5	2913,2	9737,3	2820,1	10457,2	3028,6	2280,4	1260,6
Raseinių r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	125,6	36,4	156,3	45,3	50,9	14,7	16217,0	4696,8	6265,2	6344,4

	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	18,5	5,4	25,3	7,3	19,3	5,6	17,4	5,0	738,5	738,5
	Finansiniai įsipareigojimai	144,1	41,7	181,6	52,6	70,2	20,3	16234,4	4701,8	7003,7	7083,0
Rietavo sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	3569,3	1033,7	3267,3	946,3	4108,9	1190,0	4753,2	1190,0	1321,3	783,2
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	3569,3	1033,7	3267,3	946,3	3267,3	946,3	4108,9	1190,0	1321,3	783,2
Rokiškio r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	15698,3	4546,5	14573,9	4220,9	23948,7	6936,0	26278,7	7610,8	8474,6	8960,3
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	5632,2	1631,2	7212,1	2088,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	21330,5	6177,7	21786,0	6309,6	23948,7	6936,0	26278,7	7610,8	8474,6	8960,3
Skuodo r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	4223,1	1223,1	4327,6	1253,4	6412,4	1857,2	10410,6	3015,1	3225,5	2930,2
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	557,7	161,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	4780,9	1384,6	4327,6	1253,4	6412,4	1857,2	10410,6	3015,1	3225,5	2930,2
Tauragės r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	12179,4	3527,4	12189,1	3530,2	15640,4	4529,8	17466,4	5058,6	5591,1	4083,6
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	-5,5	-1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	12173,9	3525,8	12189,1	3530,2	15640,4	4529,8	17466,4	5058,6	5591,1	4083,6
Telšių r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	2589,0	749,8	396,2	114,7	27928,7	8088,7	29889,8	8656,7	9025,0	9761,1
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	236,5	68,5	0,0	0,0	1000,0	289,6	1700,0	492,4	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	2825,5	818,3	396,2	114,7	28928,7	8378,3	31589,8	9149,0	9025,0	9761,1
Trakų r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	16236,5	4702,4	9271,4	2685,2	12755,8	3694,3	15578,4	4511,8	4897,1	3731,5
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	13,0	3,8	12,0	3,5	25,0	7,2	1541,0	446,3	328,6	362,3
	Finansiniai įsipareigojimai	16249,5	4706,2	9283,4	2688,7	12780,8	3701,6	17119,4	4958,1	5225,7	4093,8
Ukmergė s r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	15150,2	4387,8	18041,3	5225,1	19911,7	5766,8	31179,5	9030,2	7365,2	7899,4
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	112,5	32,6	0,0	0,0	300,0	86,9	510,8	147,9	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	15262,6	4420,4	18041,3	5225,1	20211,7	5853,7	31690,2	9178,1	7365,2	7899,4

Utenos r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	16830,7	4874,5	19366,0	5608,8	20852,2	6039,2	24374,8	7059,4	7385,7	7609,1
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	16830,7	4874,5	19366,0	5608,8	20852,2	6039,2	24374,8	7059,4	7385,7	7609,1
Varėnos r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	4291,8	1243,0	5474,0	1585,4	10974,3	3178,4	13230,0	3831,7	4196,0	3739,2
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	4291,8	1243,0	5474,0	1585,4	10974,3	3178,4	13230,0	3831,7	4196,0	3739,2
Vilkaviškio r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	18963,2	5492,1	15226,3	4409,8	14701,0	4257,7	13847,0	4010,4	4097,6	4306,9
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	263,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	18963,2	5492,1	15226,3	4409,8	14701,0	4257,7	13847,0	4010,4	4360,6	4306,9
Vilniaus m. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	2460,8	712,7	443215,0	128363,9	632792,6	183269,4	616865,0	178656,4	135388,3	126335,4
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	2013,3	583,1	12,4	3,6	9881,4	2861,9	23164,1	6708,8	6946,6	41712,4
	Finansiniai įsipareigojimai	4474,1	1295,8	443227,4	128367,5	642674,1	186131,3	640029,0	185365,2	142334,9	168047,7
Vilniaus r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	190,9	55,3	43,6	12,6	12669,2	3669,2	0,0	0,0	0,0	0,0
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	0,0	0,0	10,0	2,9	0,0	0,0	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	190,9	55,3	43,6	12,6	12679,2	3672,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Visagino sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	896,5	259,6	256,3	74,2	637,6	184,7	3455,7	1000,8	1842,2	2181,0
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	896,5	259,6	256,3	74,2	637,6	184,7	3455,7	1000,8	1842,2	2181,0
Zarasų r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	7836,5	2269,6	7734,1	2239,9	7067,7	2047,0	7767,5	2249,6	2706,9	2615,7
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	896,3	259,6	910,0	263,6	899,3	260,5	910,0	263,6	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	8732,8	2529,2	8644,1	2503,5	7967,1	2307,4	8677,5	2513,2	2706,9	2615,7
Šakių r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	1865,3	540,2	2044,3	592,1	4840,2	1401,8	7951,9	2303,0	3196,5	3746,8
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	12,3	3,6	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	1877,6	543,8	2044,3	592,1	4840,1	1401,8	7951,9	2303,0	3196,5	3746,8

Šalčininkų r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	12365,5	3581,3	11944,3	3459,3	15076,7	4366,5	17040,6	4935,3	5936,7	6259,1
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	11944,3	3459,3	15076,7	4366,5	17040,6	4935,3	5936,7	1719,4	5936,7	6259,1
Šiaulių m. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	51819,7	15008,0	63681,9	18443,6	63289,3	18329,8	63563,2	18409,2	11116,4	9028,9
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	51819,7	15008,0	63681,9	18443,6	63289,3	18329,8	63563,2	18409,2	11116,4	9028,9
Šiaulių r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	51819,7	15008,0	63681,9	18443,6	0,0	0,0	11116,4	3219,5	9028,9	11908,0
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	38,1
	Finansiniai įsipareigojimai	51819,7	15008,0	63681,9	18443,6	0,0	0,0	11116,4	3219,5	9028,9	11946,1
Šilalės r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	6517,5	1887,6	9863,5	2856,7	9863,5	2856,7	11214,8	3248,0	3892,1	3532,0
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	2800,0	810,9	2805,6	812,5	2800,0	810,9	2800,0	810,9	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	9317,5	2698,5	12669,1	3669,2	12663,5	3667,6	14014,8	4059,0	3892,1	3532,0
Šilutės r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	30231,2	8755,6	29856,3	8647,0	29682,3	8596,6	29719,5	8607,4	8483,1	8117,6
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	485,3	140,6	465,3	134,8	485,6	140,6	460,0	133,2	133,2	1333,2
	Finansiniai įsipareigojimai	30716,5	8896,1	30321,6	8781,7	30167,9	8737,2	30179,5	8740,6	8616,3	9450,9
Širvintų r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	2644,7	766,0	4206,5	1218,3	4365,3	1264,3	4731,1	1370,2	1798,2	2299,1
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	4,1	1,2	202,1	58,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Finansiniai įsipareigojimai	2648,8	767,2	4408,7	1276,8	4365,3	1264,3	4731,1	1370,2	1798,2	2299,1
Švenčionių r. sav.	Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	3263,3	945,1	2725,4	789,3	3838,0	1111,5	5731,2	1659,9	2270,7	2824,3
	Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	0,0	0,0	5831,5	1688,9	5827,7	1687,8	6396,3	1852,5	1776,2	1687,8
	Finansiniai įsipareigojimai	3263,3	945,1	8556,9	2478,3	9665,7	2799,4	12127,5	3512,4	4046,9	4512,1

**11 PRIEDAS. LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ FINANSINĖS
BŪKLĖS ATASKAITOS „NUOSAVAS KAPITALAS“ STRAIPSNIO REIKŠMIŲ KITIMAS
2010-2015 METAIS**

	2010 m.		2011 m.		2012 m.		2013 m.		2014 m.	2015 m.
	tūkst. Lt	tūkst. Eur	tūkst. Lt	tūkst. Eur	tūkst. Lt	tūkst. Eur	tūkst. Lt	tūkst. Eur	tūkst. Eur	tūkst. Eur
Akmenės r. sav.	53236,0	15418,2	52625,0	15241,3	53038,0	15360,9	48000,0	13901,8	24875,5	2445,2
Alytaus m. sav.	12900,0	3736,1	13400,0	3880,9	14144,0	4096,4	20242,0	5862,5	7381,0	7381,0
Alytaus r. sav.	80233,6	23237,2	82562,1	23911,6	72362,4	20957,6	73232,7	21209,6	26802,5	25472,0
Anykščių r. sav.	15432,5	4469,6	12529,8	3628,9	14256,2	4128,9	13897,1	4024,9	13733,3	14170,3
Birštono sav.	16850,0	4880,1	13650,0	3953,3	12360,0	3579,7	14520,0	4205,3	4632,0	4586,0
Biržų r. sav.	115022,0	33312,7	121222,0	35108,3	113032,0	32736,3	119952,0	34740,5	39562,0	32063,0
Druskininkų sav.	16850,0	4880,1	14950,0	4329,8	15900,0	4605,0	13490,0	3907,0	46519,0	56568,0
Elektrėnų sav.	23659,2	6852,2	22562,2	6534,5	21365,5	6187,9	20126,5	5829,0	11896,0	12262,0
Ignalinos r. sav.	22562,2	6534,5	45252,6	13106,1	45251,3	13105,7	36945,2	10700,1	11543,0	11236,0
Jonavos r. sav.	11159,2	3231,9	11452,2	3316,8	16895,4	4893,2	29856,3	8647,0	9856,5	10020,3
Joniškio r. sav.	15346,2	4444,6	16532,2	4788,1	15434,7	4470,2	14948,1	4329,3	4946,9	5222,8
Jurbarko r. sav.	12000,0	3475,4	14000,0	4054,7	25200,0	7298,4	24800,0	7182,6	28700,0	33400,0
Kaišiadorių r. sav.	92238,0	26714,0	737682,0	213647,5	75962,0	22000,1	91837,0	26597,8	16818,0	55074,0
Kalvarijos sav.	18536,0	5368,4	16832,0	4874,9	18952,0	5488,9	16520,0	4784,5	69325,0	68225,0
Kauno m. sav.	737507,0	213596,8	725642,0	210160,4	68945,0	19967,9	63564,0	18409,4	569618,0	683022,0
Kauno r. sav.	129562,0	37523,7	152302,0	44109,7	151602,0	43907,0	149892,0	43411,7	46202,0	48301,0
Kazlų Rūdos sav.	6896,2	1997,3	5236,8	1516,7	5632,3	1631,2	5245,6	1519,2	516,6	480,7
Kelmės r. sav.	125890,0	36460,3	129652,0	37549,8	136523,0	39539,8	125698,0	36404,7	31430,5	32575,4
Klaipėdos m. sav.	2456892,0	711565,1	245869,0	71208,6	298526,0	86459,1	245698,0	71159,1	35622,3	36253,3
Klaipėdos r. sav.	5232,0	1515,3	5495,0	1591,5	52097,0	15088,3	50864,0	14731,2	20128,0	22391,0
Kretingos r. sav.	12652,3	3664,4	14532,6	4208,9	18282,1	5294,9	16922,2	4901,0	4309,8	4389,5
Kupiškio r. sav.	10721,3	3105,1	8992,6	2604,4	14600,0	4228,5	11300,0	3272,7	3166,8	3162,9
Kėdainių r. sav.	145893,5	42253,7	145586,2	42164,7	123685,5	35821,8	123685,5	35821,8	24523,6	26398,2
Lazdijų r. sav.	12563,0	3638,5	13009,1	3767,7	12856,2	3723,4	36982,0	10710,7	4689,3	3933,3
Marijampolės sav.	14785,0	4282,0	14589,0	4225,3	13523,2	3916,6	12698,2	3677,7	2983,3	2678,5
Mažeikių r. sav.	65236,3	18893,7	64563,2	18698,8	58962,3	17076,7	52365,2	15166,0	14504,9	14249,2
Molėtų r. sav.	25432,0	7365,6	25256,0	7314,6	25362,2	7345,4	25625,9	7421,8	7536,0	7626,7
Neringos sav.	10985,5	3181,6	11285,6	3268,5	10798,0	3127,3	10688,8	3095,7	2784,0	2752,9
Pagėgių sav.	125692,3	36403,0	125632,3	36385,6	145862,3	42244,6	185632,2	53762,8	39852,6	39865,3
Pakruojo r. sav.	93282,0	27016,3	26842,0	7774,0	12895,0	3734,7	28802,0	8341,6	63489,0	72942,0
Palangos m. sav.	36952,4	10702,2	28956,2	8386,3	28563,1	8272,4	32001,6	9268,3	10002,1	11002,3
Panevėžio m. sav.	452123,2	130943,9	589111,2	170618,4	256352,1	74244,7	258963,2	75000,9	86975,2	84532,2
Panevėžio r. sav.	123652,4	35812,2	145892,3	42253,3	123562,3	35786,1	145263,2	42071,1	36523,2	36893,2
Pasvalio r. sav.	12453,5	3606,8	12269,0	3553,4	12671,0	3669,8	11128,2	3222,9	3635,5	3636,0
Plungės r. sav.	89256,3	25850,4	79856,3	23128,0	75652,3	21910,4	78952,3	22866,2	21233,2	20236,2
Prienų r. sav.	25873,2	7493,4	26842,5	7774,1	28903,5	8371,0	29300,3	8486,0	8713,7	8478,1
Radviliškio r. sav.	8452,3	2448,0	8952,3	2592,8	8745,3	2532,8	8432,5	2442,2	8653,2	8563,2
Raseinių r. sav.	85353,2	24720,0	84536,3	24483,4	84365,2	24433,9	82723,0	23958,2	11653,1	12441,3
Rietavo sav.	7598,5	2200,7	7985,2	2312,7	7774,9	2251,8	6981,4	2022,0	1975,9	1882,9
Rokiškio r. sav.	184252,0	53363,1	185362,0	53684,5	171849,0	49770,9	180255,4	52205,6	53170,3	56241,3
Skuodo r. sav.	132569,0	38394,6	169823,0	49184,1	147856,0	42822,1	125632,0	36385,5	37523,2	36596,2
Tauragės r. sav.	85693,2	24818,5	80236,2	23238,0	84732,5	24540,2	85368,3	24724,4	15635,2	15789,2

Telšių r. sav.	178962,3	51831,1	147853,2	42821,2	174582,3	50562,5	169852,2	49192,6	56983,2	57985,3
Trakų r. sav.	20002,3	5793,1	18765,3	5434,8	19478,6	5641,4	18745,3	5429,0	6809,8	6543,9
Ukmergės r. sav.	3478670,0	1007492,5	3387569,6	981108,0	33725,7	9767,6	3456985,0	1001212,1	2717,0	2717,0
Utenos r. sav.	19650,0	5691,0	16880,0	4888,8	95379,4	27623,8	96339,3	27901,8	320444,9	32843,2
Varėnos r. sav.	14562,3	4217,5	14915,9	4319,9	8000,0	2317,0	3000,0	868,9	4103,0	2950,0
Vilkaviškio r. sav.	47856,3	13860,1	39856,2	11543,2	36974,5	10708,6	36452,3	10557,3	9876,3	9998,5
Vilniaus m. sav.	1000008,4	289622,4	919142,9	266202,2	984926,9	285254,5	1026948,1	297424,7	318135,1	301962,1
Vilniaus r. sav.	186982,3	54153,8	154982,3	44886,0	148763,2	43084,8	148532,3	43017,9	32621,2	30662,2
Visagino sav.	25462,3	7374,4	24685,2	7149,3	24789,3	7179,5	24898,2	7211,0	5823,3	4892,3
Zarasų r. sav.	12345,6	3575,5	12645,2	3662,3	12365,2	3581,2	14856,3	4302,7	5423,2	5368,9
Šakių r. sav.	25653,2	7429,7	23689,2	6860,9	18983,8	5498,1	20631,3	5975,2	5981,8	7232,5
Šalčininkų r. sav.	12365,5	3581,3	14568,2	4219,2	13526,6	3917,6	12896,2	3735,0	3562,3	3654,3
Šiaulių m. sav.	249356,2	72218,6	262389,5	75993,3	250984,6	72690,2	262490,9	76022,6	8924,0	43967,0
Šiaulių r. sav.	30711,0	8894,5	58202,0	16856,5	42591,9	12335,5	43276,7	12533,8	14447,0	12356,0
Šilalės r. sav.	9563,3	2769,7	8498,5	2461,3	8685,3	2515,4	10002,5	2896,9	2936,5	3465,0
Šilutės r. sav.	56832,0	16459,7	48953,0	14177,8	54752,0	15857,3	56423,0	16341,2	18563,0	19632,0
Širvintų r. sav.	14407,4	4172,7	14365,8	4160,6	13909,0	4028,3	13733,0	3977,4	3943,6	4133,5
Švenčionių r. sav.	12362,0	3580,3	11965,2	3465,4	18978,2	5496,5	17965,5	5203,2	3689,2	3756,2

**12 PRIEDAS. LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ EINAMOJO
LIKVIDUMO KOEFICIENTO REIKŠMIŲ KITIMAS 2010-2015 METAIS**

	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
Akmenės r. sav.	1,1	1,2	1,5	1,8	3,1	3,9
Alytaus m. sav.	0,7	0,8	0,7	0,8	0,2	1,6
Alytaus r. sav.	0,3	0,4	0,6	0,6	0,5	0,8
Anykščių r. sav.	0,2	0,8	1,0	1,4	1,7	3,1
Birštono sav.	1,0	0,7	0,7	0,8	0,7	0,8
Biržų r. sav.	1,0	0,8	0,7	0,8	0,9	0,9
Druskininkų sav.	0,5	0,2	0,4	0,5	0,5	0,6
Elektrėnų sav.	1,7	1,1	1,3	1,5	1,0	1,0
Ignalinos r. sav.	1,3	0,8	0,8	0,9	1,2	1,1
Jonavos r. sav.	1,2	1,4	1,1	1,0	1,1	1,3
Joniškio r. sav.	1,3	0,8	0,6	0,7	0,7	0,9
Jurbarko r. sav.	1,1	1,1	1,0	1,5	1,0	1,3
Kaišiadorių r. sav.	2,7	1,7	2,4	1,6	7,6	8,8
Kalvarijos sav.	4,9	2,7	21,4	3,3	4,2	4,9
Kauno m. sav.	0,7	0,7	0,8	0,7	0,7	1,7
Kauno r. sav.	0,8	0,8	0,8	0,8	1,7	1,8
Kazlų Rūdos sav.	0,8	1,9	1,4	1,0	1,2	3,1
Kelmės r. sav.	2,2	1,8	1,8	2,1	2,9	3,3
Klaipėdos m. sav.	1,4	1,8	1,0	1,4	1,4	1,4
Klaipėdos r. sav.	1,2	1,0	1,1	1,3	1,7	2,1
Kretingos r. sav.	1,2	1,3	1,1	1,3	1,7	2,0
Kupiškio r. sav.	0,9	0,7	0,6	0,7	0,8	1,7
Kėdainių r. sav.	1,0	1,2	1,0	1,0	1,2	1,7
Lazdijų r. sav.	0,7	0,7	0,7	0,6	0,7	1,3
Marijampolės sav.	1,1	1,2	1,0	1,4	1,5	1,7
Mažeikių r. sav.	1,1	1,1	1,1	1,0	0,9	1,3
Molėtų r. sav.	1,5	1,5	1,2	1,5	1,7	1,9
Neringos sav.	0,3	1,8	1,4	0,4	2,1	4,1
Pagėgių sav.	1,0	1,2	1,0	0,9	0,6	0,7
Pakruojo r. sav.	0,5	0,6	0,8	0,8	0,9	1,0
Palangos m. sav.	1,6	1,4	1,6	2,1	4,1	5,3
Panevėžio m. sav.	0,5	0,5	0,5	0,6	1,1	1,4
Panevėžio r. sav.	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7
Pasvalio r. sav.	1,2	1,1	0,8	1,0	1,2	1,4
Plungės r. sav.	1,0	0,8	0,7	0,7	0,9	1,1
Prienuų r. sav.	0,6	0,6	0,6	0,7	3,6	1,6
Radviliškio r. sav.	0,8	0,8	1,0	1,4	1,4	1,6
Raseinių r. sav.	1,3	1,6	1,6	1,0	1,0	1,1
Rietavo sav.	0,6	0,8	0,7	0,8	0,9	0,7
Rokiškio r. sav.	1,3	1,5	1,2	2,0	1,3	1,3
Skuodo r. sav.	1,5	1,6	1,6	1,2	1,1	1,4
Tauragės r. sav.	1,3	0,9	1,2	1,1	1,3	1,5

Telšių r. sav.	1,5	1,7	0,8	1,0	0,9	1,2
Trakų r. sav.	1,7	2,0	1,5	2,0	1,8	1,5
Ukmergės r. sav.	3,5	3,4	3,6	4,2	1,0	1,8
Utenos r. sav.	1,0	1,1	0,9	0,9	1,2	1,1
Varėnos r. sav.	0,9	0,8	0,8	0,8	1,0	0,9
Vilkaviškio r. sav.	1,7	1,6	1,5	0,7	0,7	0,9
Vilniaus m. sav.	1,7	0,8	0,6	0,3	0,4	0,4
Vilniaus r. sav.	1,8	1,4	1,0	0,9	2,3	4,0
Visagino sav.	2,2	2,1	2,4	3,6	2,2	3,0
Zarasų r. sav.	1,0	1,0	1,1	1,1	1,3	1,4
Šakių r. sav.	1,3	1,4	1,4	1,3	1,4	1,5
Šalčininkų r. sav.	1,3	1,3	1,3	0,9	1,5	1,7
Šiaulių m. sav.	1,1	1,0	1,0	1,0	1,2	1,5
Šiaulių r. sav.	1,4	1,0	1,1	1,0	1,2	1,5
Šilalės r. sav.	0,7	0,8	0,9	0,9	0,9	1,0
Šilutės r. sav.	0,7	0,5	0,6	0,6	0,6	1,0
Širvintų r. sav.	0,7	1,1	1,1	1,1	1,1	1,6
Švenčionių r. sav.	1,6	0,5	0,5	0,6	0,5	0,9

**13 PRIEDAS. LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ KRITINIO
LIKVIDUMO KOEFICIENTO REIKŠMIŲ KITIMAS 2010-2015 METAIS**

	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
Akmenės r. sav.	1,1	1,1	1,4	1,7	2,9	3,6
Alytaus m. sav.	0,6	0,8	0,6	0,8	0,1	1,5
Alytaus r. sav.	0,3	0,3	0,6	0,6	0,5	0,7
Ankščių r. sav.	0,1	0,8	1,0	1,3	0,7	2,1
Birštono sav.	1,0	0,6	0,6	0,8	0,6	0,7
Biržų r. sav.	0,9	0,8	0,7	0,7	0,8	0,0
Druskininkų sav.	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3
Elektrėnų sav.	1,7	1,1	1,2	1,4	0,9	0,9
Ignalinos r. sav.	1,1	0,7	0,7	0,8	1,0	1,0
Jonavos r. sav.	1,1	1,4	1,1	1,0	1,1	1,3
Joniškio r. sav.	1,2	0,8	0,6	0,6	0,7	0,9
Jurbarko r. sav.	1,1	1,0	1,0	1,5	1,0	1,2
Kaišiadorių r. sav.	2,5	1,6	2,1	1,5	7,2	8,4
Kalvarijos sav.	3,3	2,5	20,5	3,1	3,5	4,4
Kauno m. sav.	0,6	0,6	0,8	0,6	0,7	1,7
Kauno r. sav.	0,7	0,8	0,8	0,8	1,7	1,8
Kazlų Rūdos sav.	0,8	1,7	1,3	0,9	1,1	2,8
Kelmės r. sav.	2,1	1,7	1,6	2,0	2,7	3,0
Klaipėdos m. sav.	1,2	1,4	0,8	1,2	1,2	1,2
Klaipėdos r. sav.	1,1	1,0	1,1	1,3	1,6	2,0
Kretingos r. sav.	1,0	1,2	1,0	1,2	1,5	1,8
Kupiškio r. sav.	0,8	0,6	0,5	0,6	0,7	1,5
Kėdainių r. sav.	0,8	1,0	0,8	0,8	1,0	1,5
Lazdijų r. sav.	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6	1,2
Marijampolės sav.	1,0	1,0	0,9	1,2	1,4	1,6
Mažeikių r. sav.	1,1	1,0	1,0	1,0	0,8	1,2
Molėtų r. sav.	1,4	1,4	1,1	1,3	1,5	1,6
Neringos sav.	0,3	1,7	1,3	0,3	2,0	3,9
Pagėgių sav.	0,8	1,0	0,8	0,8	0,6	0,6
Pakruojo r. sav.	0,5	0,5	0,7	0,7	0,8	0,9
Palangos m. sav.	1,5	1,4	1,5	2,0	4,0	5,3
Panevėžio m. sav.	0,4	0,5	0,5	0,6	0,8	1,0
Panevėžio r. sav.	0,5	0,5	0,5	0,6	0,7	0,7
Pasvalio r. sav.	1,0	1,0	0,7	0,9	1,0	1,2
Plungės r. sav.	0,9	0,3	0,6	0,7	0,8	1,1
Prienų r. sav.	0,5	0,6	0,5	0,6	3,5	1,5
Radviškio r. sav.	0,7	0,8	0,9	1,3	1,4	1,6
Raseinių r. sav.	1,2	1,5	1,5	0,9	0,9	1,0
Rietavo sav.	0,5	0,6	0,5	0,6	0,7	0,5
Rokiškio r. sav.	0,9	1,2	1,0	1,8	1,2	1,2
Skuodo r. sav.	1,4	1,6	1,6	1,1	1,1	1,4
Tauragės r. sav.	1,2	0,9	1,2	1,0	1,2	1,4
Telšių r. sav.	1,4	1,5	0,7	0,8	0,7	1,0

Trakų r. sav.	1,6	1,8	1,4	1,9	1,7	1,5
Ukmergės r. sav.	3,1	3,0	3,2	3,6	0,8	1,6
Utenos r. sav.	1,0	0,9	0,7	0,7	1,0	0,9
Varėnos r. sav.	0,9	0,8	0,7	0,7	0,9	0,8
Vilkaviškio r. sav.	1,6	1,5	1,4	0,6	0,7	0,8
Vilniaus m. sav.	1,5	0,7	0,5	0,3	0,4	0,4
Vilniaus r. sav.	1,7	1,3	0,9	0,8	2,2	3,8
Visagino sav.	1,9	1,7	2,0	3,2	1,9	2,6
Zarasų r. sav.	1,0	1,0	1,1	1,1	1,3	1,4
Šakių r. sav.	1,2	1,3	1,3	1,1	1,2	1,2
Šalčininkų r. sav.	1,0	1,0	1,0	0,7	1,3	1,6
Šiaulių m. sav.	1,0	0,9	1,0	0,8	1,1	1,4
Šiaulių r. sav.	1,3	0,8	1,0	0,9	1,0	1,3
Šilalės r. sav.	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,9
Šilutės r. sav.	0,6	0,5	0,5	0,5	0,6	0,9
Širvintų r. sav.	0,6	1,0	1,0	1,0	1,0	1,5
Švenčionių r. sav.	1,3	0,4	0,5	0,5	0,5	0,7

**14 PRIEDAS. LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ GRUPOJŲ
APYVARTINIO KAPITALO KOEFICIENTO REIKŠMIŲ KITIMAS 2010-2015 METAIS**

	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
Akmenės r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Alytaus m. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,3	0,0
Alytaus r. sav.	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	-0,1	0,0
Anykščių r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Birštono sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Biržų r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Druskininkų sav.	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0
Elektrėnų sav.	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ignalinos r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Jonavos r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Joniškio r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Jurbarko r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kaišiadorių r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1
Kalvarijos sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1
Kauno m. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kauno r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Kazlų Rūdos sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kelmės r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Klaipėdos m. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Klaipėdos r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Kretingos r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kupiškio r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kėdainių r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lazdijų r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Marijampolės sav.	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Mažeikių r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Molėtų r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Neringos sav.	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0
Pagėgių sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pakruojo r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Palangos m. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Panevėžio m. sav.	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Panevėžio r. sav.	-0,1	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Pasvalio r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Plungės r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prienų r. sav.	-0,1	0,0	-0,1	-0,1	0,1	0,0
Radviliškio r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Raseinių r. sav.	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Rietavo sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rokiškio r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skuodo r. sav.	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Tauragės r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Telšių r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trakų r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukmergės r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Utenos r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Varėnos r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vilkaviškio r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vilniaus m. sav.	0,2	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Vilniaus r. sav.	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Visagino sav.	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0
Zarasų r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Šakių r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Šalčininkų r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Šiaulių m. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Šiaulių r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Šilalės r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Šilutės r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Širvintų r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Švenčionių r. sav.	0,1	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1	0,0

**15 PRIEDAS. LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ĮSISKOLINIMO
KOEFIICIENTO REIKŠMIŲ KITIMAS 2010-2015 METAIS**

	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
Akmenės r. sav.	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Alytaus m. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,5	0,1
Alytaus r. sav.	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1
Ankščių r. sav.	0,0	0,1	0,1	0,4	0,1	0,1
Birštono sav.	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
Biržų r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,6	0,3
Druskininkų sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Elektrėnų sav.	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Ignalinos r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Jonavos r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Joniškio r. sav.	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
Jurbarko r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Kaišiadorių r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Kalvarijos sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Kauno m. sav.	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1
Kauno r. sav.	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Kazlų Rūdos sav.	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Kelmės r. sav.	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
Klaipėdos m. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Klaipėdos r. sav.	0,5	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1
Kretingos r. sav.	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1
Kupiškio r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Kėdainių r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Lazdijų r. sav.	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1
Marijampolės sav.	0,1	0,7	0,1	0,1	0,1	0,1
Mažeikių r. sav.	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Molėtų r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Neringos sav.	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0
Pagėgių sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Pakruojo r. sav.	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1
Palangos m. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Panevėžio m. sav.	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1
Panevėžio r. sav.	0,1	0,7	0,1	0,1	0,2	0,1
Pasvalio r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Plungės r. sav.	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Prienų r. sav.	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1
Radviškio r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Raseinių r. sav.	0,1	1,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Rietavo sav.	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Rokiškio r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
Skuodo r. sav.	0,1	0,2	0,3	0,1	0,1	0,1
Tauragės r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Telšių r. sav.	0,3	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1
Trakų r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Ukmergės r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1
Utenos r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Varėnos r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Vilkaviškio r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Vilniaus m. sav.	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Vilniaus r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Visagino sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Zarasų r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Šakių r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Šalčininkų r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1
Šiaulių m. sav.	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1
Šiaulių r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Šilalės r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Šilutės r. sav.	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1
Širvintų r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Švenčionių r. sav.	0,2	0,5	0,2	0,2	0,2	0,1

**16 PRIEDAS. LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ILGALAIKIO
 ĮSISKOLINIMO KOEFICIENTO REIKŠMIŲ KITIMAS 2010-2015 METAIS**

	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
Akmenės r. sav.	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0
Alytaus m. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Alytaus r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Anykščių r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0
Birštono sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Biržų r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,2
Druskininkų sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Elektrėnų sav.	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Ignalinos r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
Jonavos r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0
Joniškio r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Jurbarko r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Kaišiadorių r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Kalvarijos sav.	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0
Kauno m. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Kauno r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Kazlų Rūdos sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kelmės r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Klaipėdos m. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Klaipėdos r. sav.	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Kretingos r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Kupiškio r. sav.	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Kėdainių r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lazdijų r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Marijampolės sav.	0,1	0,4	0,1	0,1	0,1	0,0
Mažeikių r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Molėtų r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Neringos sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pagėgių sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Pakruojo r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Palangos m. sav.	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1
Panevėžio m. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Panevėžio r. sav.	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0
Pasvalio r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
Plungės r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Prienų r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Radviliškio r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Raseinių r. sav.	0,1	1,0	0,0	0,1	0,1	0,1
Rietavo sav.	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
Rokiškio r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Skuodo r. sav.	0,0	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1
Tauragės r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0

Telšių r. sav.	0,2	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1
Trakų r. sav.	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Ukmergės r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Utenos r. sav.	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Varėnos r. sav.	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Vilkaviškio r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Vilniaus m. sav.	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Vilniaus r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Visagino sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zarasų r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Šakių r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Šalčininkų r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Šiaulių m. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Šiaulių r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Šilalės r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
Šilutės r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Širvintų r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Švenčionių r. sav.	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0

**17 PRIEDAS. LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ TRUMPALAIKIO
 ĮSISKOLINIMO KOEFICIENTO REIKŠMIŲ KITIMAS 2010-2015 METAIS**

	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
Akmenės r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Alytaus m. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,4	0,1
Alytaus r. sav.	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
Anykščių r. sav.	0,0	0,1	0,1	0,2	0,0	0,0
Birštono sav.	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Biržų r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
Druskininkų sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Elektrėnų sav.	0,2	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1
Ignalinos r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1
Jonavos r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Joniškio r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Jurbarko r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Kaišiadorių r. sav.	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0
Kalvarijos sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kauno m. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Kauno r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Kazlų Rūdos sav.	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kelmės r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Klaipėdos m. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Klaipėdos r. sav.	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Kretingos r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Kupiškio r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Kėdainių r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Lazdijų r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Marijampolės sav.	0,1	0,3	0,1	0,0	0,0	0,0
Mažeikių r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Molėtų r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Neringos sav.	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Pagėgių sav.	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Pakruojo r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Palangos m. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Panevėžio m. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Panevėžio r. sav.	0,1	0,5	0,1	0,1	0,1	0,1
Pasvalio r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Plungės r. sav.	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
Prienų r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Radviliškio r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Raseinių r. sav.	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Rietavo sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Rokiškio r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Skuodo r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Tauragės r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0

Telšių r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Trakų r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Ukmergės r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
Utenos r. sav.	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Varėnos r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Vilkaviškio r. sav.	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Vilniaus m. sav.	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Vilniaus r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Visagino sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zarasų r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Šakių r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Šalčininkų r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Šiaulių m. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Šiaulių r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Šilalės r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Šilutės r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Širvintų r. sav.	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
Švenčionių r. sav.	0,1	0,5	0,2	0,1	0,1	0,1

**18 PRIEDAS. LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ FINANSINĖS
PRIKLAUSOMYBĖS KOEFICIENTO REIKŠMIŲ KITIMAS 2010-2015 METAIS**

	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
Akmenės r. sav.	0,4	0,4	0,3	0,3	0,2	1,5
Alytaus m. sav.	6,5	6,0	5,8	4,2	11,5	2,8
Alytaus r. sav.	0,5	0,5	0,6	0,5	0,4	0,4
Anykščių r. sav.	0,7	1,5	1,1	1,2	0,4	0,4
Birštono sav.	0,4	0,5	0,8	0,9	0,9	0,9
Biržų r. sav.	0,2	0,2	0,2	0,2	0,4	0,3
Druskininkų sav.	2,8	5,0	4,6	5,3	0,4	0,3
Elektrėnų sav.	0,6	1,0	1,0	1,2	0,7	0,7
Ignalinos r. sav.	0,5	0,4	0,4	0,6	0,5	0,4
Jonavos r. sav.	2,1	2,0	1,9	1,3	1,2	1,1
Joniškio r. sav.	1,5	2,0	1,9	1,9	1,6	1,3
Jurbarko r. sav.	1,3	1,5	0,9	1,1	0,3	0,2
Kaišiadorių r. sav.	0,1	0,0	0,2	0,2	0,2	0,1
Kalvarijos sav.	0,3	0,4	0,2	0,4	0,0	0,0
Kauno m. sav.	0,5	0,5	4,9	8,7	0,3	0,1
Kauno r. sav.	0,8	0,7	0,6	0,6	0,7	0,6
Kazlų Rūdos sav.	1,6	1,3	1,4	2,0	6,6	4,9
Kelmės r. sav.	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Klaipėdos m. sav.	0,1	0,6	0,5	0,6	1,2	1,0
Klaipėdos r. sav.	8,2	7,6	0,8	0,8	0,6	0,5
Kretingos r. sav.	2,9	2,4	1,9	2,0	2,1	1,9
Kupiškio r. sav.	1,7	2,2	1,7	2,2	2,4	2,2
Kėdainių r. sav.	0,2	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3
Lazdijų r. sav.	2,8	2,6	2,8	1,0	1,8	1,8
Marijampolės sav.	3,7	3,7	3,9	4,0	4,7	5,4
Mažeikių r. sav.	1,0	1,1	1,2	1,3	1,6	1,4
Molėtų r. sav.	0,3	0,4	0,4	0,5	0,4	0,5
Neringos sav.	0,7	0,5	0,5	1,6	0,7	0,9
Pagėgių sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Pakruojo r. sav.	0,2	1,0	2,1	1,0	0,1	0,1
Palangos m. sav.	0,5	0,8	0,5	0,6	0,7	0,6
Panevėžio m. sav.	0,2	0,2	0,5	0,4	0,4	0,3
Panevėžio r. sav.	0,3	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3
Pasvalio r. sav.	1,3	1,7	1,8	2,0	2,0	1,7
Plungės r. sav.	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5	0,4
Prienų r. sav.	1,2	1,2	1,0	1,3	0,8	0,6
Radviliškio r. sav.	3,4	3,1	3,0	3,0	0,7	0,7
Raseinių r. sav.	0,4	3,5	0,1	0,4	1,0	0,9
Rietavo sav.	1,6	0,9	1,2	1,3	1,3	1,4
Rokiškio r. sav.	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3
Skuodo r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1
Tauragės r. sav.	0,4	0,4	0,4	0,4	0,7	0,6
Telšių r. sav.	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3

Trakų r. sav.	1,1	0,9	1,1	1,3	1,1	1,2
Ukmergės r. sav.	0,0	0,0	0,7	0,0	5,2	4,6
Utenos r. sav.	1,6	2,2	0,5	0,5	0,0	0,4
Varėnos r. sav.	1,3	1,3	3,4	8,9	2,0	2,5
Vilkaviškio r. sav.	0,6	0,8	0,8	1,1	1,1	1,0
Vilniaus m. sav.	0,0	1,6	1,4	1,5	1,5	1,6
Vilniaus r. sav.	0,1	0,2	0,2	0,3	0,4	0,4
Visagino sav.	0,3	0,3	0,3	0,4	0,7	0,8
Zarasų r. sav.	1,6	1,7	1,7	1,4	1,3	1,2
Šakių r. sav.	0,7	0,7	1,0	1,0	1,0	0,9
Šalčininkų r. sav.	2,0	1,7	2,0	2,7	2,6	2,5
Šiaulių m. sav.	0,5	0,5	0,6	0,4	3,3	0,5
Šiaulių r. sav.	0,8	0,5	0,6	0,6	0,5	0,6
Šilalės r. sav.	2,8	3,0	3,1	2,7	2,9	2,2
Šilutės r. sav.	1,1	1,4	1,4	1,2	1,0	0,8
Širvintų r. sav.	0,8	0,7	0,7	0,7	1,0	0,9
Švenčionių r. sav.	0,9	2,2	1,6	1,8	2,5	2,2

**19 PRIEDAS. LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ
SKOLOS IR NUOSAVO KAPITALO SANTYKIO REIKŠMIŲ KITIMAS 2010-
2015 METAIS**

	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
Akmenės r. sav.	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,8
Alytaus m. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Alytaus r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Anykščių r. sav.	1,9	3,0	2,5	3,0	1,0	1,0
Birštono sav.	0,6	0,8	0,9	0,8	0,7	0,7
Biržų r. sav.	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,6
Druskininkų sav.	5,1	0,6	1,1	1,1	0,1	0,1
Elektrėnų sav.	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1
Ignalinos r. sav.	4,0	0,3	0,5	0,5	0,6	0,5
Jonavos r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,3	0,3	0,3
Joniškio r. sav.	0,1	0,3	0,5	0,0	0,0	0,0
Jurbarko r. sav.	0,2	0,4	0,3	0,3	0,1	0,1
Kaišiadorių r. sav.	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0
Kalvarijos sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kauno m. sav.	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0
Kauno r. sav.	0,1	0,6	0,1	0,1	0,1	0,1
Kazlų Rūdos sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kelmės r. sav.	0,1	0,7	0,1	0,1	0,1	0,1
Klaipėdos m. sav.	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1
Klaipėdos r. sav.	0,0	0,6	0,1	0,1	0,1	0,0
Kretingos r. sav.	1,2	1,5	0,3	1,3	1,4	1,3
Kupiškio r. sav.	0,7	1,3	0,8	1,3	1,3	1,3
Kėdainių r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lazdijų r. sav.	0,6	0,9	0,9	0,4	0,9	1,0
Marijampolės sav.	0,3	0,2	0,4	0,6	1,1	0,8
Mažeikių r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Molėtų r. sav.	0,2	0,1	0,2	0,3	0,4	0,3
Neringos sav.	0,5	0,6	1,1	1,6	2,3	1,6
Pagėgių sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pakruojo r. sav.	0,1	0,3	0,9	0,6	0,1	0,1
Palangos m. sav.	0,3	0,5	0,5	0,4	0,4	0,3
Panevėžio m. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Panevėžio r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Pasvalio r. sav.	0,4	0,6	0,7	0,9	1,0	1,1
Plungės r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prienų r. sav.	0,2	0,3	0,3	0,4	0,4	0,5
Radviliškio r. sav.	0,2	0,2	0,6	0,9	0,0	0,0
Raseinių r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rietavo sav.	0,2	0,3	0,6	1,0	0,0	0,0
Rokiškio r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skuodo r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Tauragės r. sav.	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1
Telšių r. sav.	0,9	1,1	0,8	0,7	0,7	0,9
Trakų r. sav.	1,0	1,1	0,0	1,1	0,0	0,0
Ukmergės r. sav.	0,1	0,1	4,1	0,0	14,7	18,4
Utenos r. sav.	2,3	2,9	0,5	0,4	0,0	0,4
Varėnos r. sav.	0,0	0,0	0,0	1,3	0,2	0,3
Vilkaviškio r. sav.	1,0	1,2	1,2	1,3	1,2	1,2
Vilniaus m. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vilniaus r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Visagino sav.	0,1	0,2	0,2	0,2	0,7	0,8
Zarasų r. sav.	1,0	1,3	1,2	0,9	0,6	0,6
Šakių r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Šalčininkų r. sav.	1,0	1,1	1,1	1,0	1,0	0,9
Šiaulių m. sav.	0,4	0,4	0,4	0,4	2,8	0,4
Šiaulių r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Šilalės r. sav.	10,2	11,2	11,1	9,7	8,4	5,1
Šilutės r. sav.	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4
Širvintų r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Švenčionių r. sav.	2,2	2,1	1,3	1,4	2,1	1,9

**20 PRIEDAS. LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ SKOLOS
IR PANAUDOTO KAPITALO SANTYKIO REIKŠMIŲ KITIMAS 2010-2015 METAIS**

	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
Akmenės r. sav.	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0
Alytaus m. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Alytaus r. sav.	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Anykščių r. sav.	0,1	0,1	0,1	1,4	0,2	0,2
Birštono sav.	0,2	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1
Biržų r. sav.	0,2	0,3	0,2	0,2	0,8	0,8
Druskininkų sav.	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Elektrėnų sav.	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ignalinos r. sav.	0,7	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Jonavos r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Joniškio r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Jurbarko r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kaišiadorių r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kalvarijos sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kauno m. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kauno r. sav.	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Kazlų Rūdos sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kelmės r. sav.	0,0	0,5	0,0	0,1	0,1	0,1
Klaipėdos m. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Klaipėdos r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kretingos r. sav.	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1
Kupiškio r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Kėdainių r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lazdijų r. sav.	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Marijampolės sav.	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Mažeikių r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Molėtų r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
Neringos sav.	0,0	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1
Pagėgių sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pakruojo r. sav.	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Palangos m. sav.	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Panevėžio m. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Panevėžio r. sav.	0,1	0,6	0,1	0,1	0,1	0,1
Pasvalio r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Plungės r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prienų r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
Radviliškio r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Raseinių r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rietavo sav.	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0
Rokiškio r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skuodo r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tauragės r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Telšių r. sav.	1,3	1,3	0,4	0,3	0,4	0,4
Trakų r. sav.	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0
Ukmergės r. sav.	0,7	0,7	0,5	0,5	0,5	0,6
Utenos r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Varėnos r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vilkaviškio r. sav.	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Vilniaus m. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vilniaus r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Visagino sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Zarasų r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Šakių r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Šalčininkų r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Šiaulių m. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Šiaulių r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Šilalės r. sav.	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,3
Šilutės r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Širvintų r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Švenčionių r. sav.	0,6	0,9	0,2	0,2	0,1	0,1

**21 PRIEDAS. LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ BENDROJO
MOKUMO KOEFICIENTO REIKŠMIŲ KITIMAS 2010-2015 METAIS**

	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
Akmenės r. sav.	2,5	2,6	2,9	2,9	6,5	0,6
Alytaus m. sav.	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,4
Alytaus r. sav.	1,9	2,0	1,7	1,9	2,3	2,7
Anykščių r. sav.	1,4	0,7	0,9	0,8	2,8	2,7
Birštono sav.	2,8	1,9	1,3	1,1	1,1	1,1
Biržų r. sav.	5,2	4,7	4,2	4,5	2,5	3,8
Druskininkų sav.	0,4	0,2	0,2	0,2	2,3	3,0
Elektrėnų sav.	1,6	1,0	1,0	0,9	1,4	1,4
Ignalinos r. sav.	1,8	2,6	2,3	1,8	2,0	2,3
Jonavos r. sav.	0,5	0,5	0,5	0,8	0,8	0,9
Joniškio r. sav.	0,7	0,5	0,5	0,5	0,6	0,7
Jurbarko r. sav.	0,8	0,6	1,1	0,9	2,9	4,6
Kaišiadorių r. sav.	9,9	56,4	6,2	4,8	4,2	10,2
Kalvarijos sav.	3,3	2,6	4,9	2,5	40,8	41,1
Kauno m. sav.	1,9	1,9	0,2	0,1	3,8	6,8
Kauno r. sav.	1,2	1,4	1,6	1,6	1,5	1,6
Kazlų Rūdos sav.	0,6	0,8	0,7	0,5	0,2	0,2
Kelmės r. sav.	4,6	4,4	5,0	4,7	4,6	5,1
Klaipėdos m. sav.	14,9	1,7	1,9	1,5	0,8	1,0
Klaipėdos r. sav.	0,1	0,1	1,3	1,2	1,7	2,0
Kretingos r. sav.	0,3	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5
Kupiškio r. sav.	0,6	0,5	0,6	0,5	0,4	0,5
Kėdainių r. sav.	4,2	3,6	3,3	3,5	2,7	3,6
Lazdijų r. sav.	0,4	0,4	0,4	1,0	0,6	0,6
Marijampolės sav.	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2
Mažeikių r. sav.	1,0	0,9	0,8	0,7	0,6	0,7
Molėtų r. sav.	3,1	2,8	2,3	2,2	2,3	1,8
Neringos sav.	1,5	1,9	1,9	0,6	1,5	1,2
Pagėgių sav.	13,1	15,6	13,6	16,9	9,6	11,6
Pakruojo r. sav.	4,1	1,0	0,5	1,0	8,0	10,5
Palangos m. sav.	1,9	1,2	1,8	1,8	1,5	1,7
Panevėžio m. sav.	4,5	5,4	2,2	2,2	2,8	3,5
Panevėžio r. sav.	3,8	4,6	4,2	4,3	2,9	3,3
Pasvalio r. sav.	0,8	0,6	0,6	0,5	0,5	0,6
Plungės r. sav.	3,2	2,5	2,2	2,2	2,2	2,4
Prienų r. sav.	0,8	0,8	1,0	0,8	1,3	1,6
Radviliškio r. sav.	0,3	0,3	0,3	0,3	1,3	1,3
Raseinių r. sav.	2,6	0,3	13,0	2,6	1,0	1,1
Rietavo sav.	0,6	1,1	0,8	0,8	0,8	0,7
Rokiškio r. sav.	7,3	7,5	4,7	4,4	3,9	4,0
Skuodo r. sav.	11,4	19,8	13,3	6,5	7,2	7,9
Tauragės r. sav.	2,7	2,3	2,4	2,3	1,4	1,7

Telšių r. sav.	4,7	3,2	3,4	3,1	3,5	3,7
Trakų r. sav.	0,9	1,1	0,9	0,8	0,9	0,8
Ukmergės r. sav.	172,9	143,9	1,4	96,1	0,2	0,2
Utenos r. sav.	0,6	0,4	2,2	2,2	25,5	2,5
Varėnos r. sav.	0,8	0,8	0,3	0,1	0,5	0,4
Vilkaviškio r. sav.	1,6	1,3	1,3	0,9	0,9	1
Vilniaus m. sav.	23,6	0,6	0,7	0,7	0,7	0,6
Vilniaus r. sav.	8,7	5,4	4,3	3,6	2,6	2,5
Visagino sav.	3,3	3,2	3,3	2,6	1,5	1,2
Zarasų r. sav.	0,6	0,6	0,6	0,7	0,8	0,8
Šakių r. sav.	1,4	1,5	1,0	1,0	1,0	1,1
Šalčininkų r. sav.	0,5	0,6	0,5	0,4	0,4	0,4
Šiaulių m. sav.	1,9	1,9	1,8	2,3	0,3	1,9
Šiaulių r. sav.	1,2	2,1	1,6	1,5	1,9	1,6
Šilalės r. sav.	0,4	0,3	0,3	0,4	0,3	0,5
Šilutės r. sav.	0,9	0,7	0,7	0,8	1,0	1,3
Širvintų r. sav.	1,2	1,5	1,4	1,4	1,0	1,1
Švenčionių r. sav.	1,1	0,5	0,6	0,6	0,4	0,5

**22 PRIEDAS. LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ MANEVRINGUMO
KOEFIICIENTO REIKŠMIŲ KITIMAS 2010-2015 METAIS**

	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
Akmenės r. sav.	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	2,7
Alytaus m. sav.	2,5	2,7	2,2	1,8	1,6	2,2
Alytaus r. sav.	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1
Anykščių r. sav.	0,1	1,2	1,0	0,9	0,3	0,4
Birštono sav.	0,3	0,3	0,4	0,4	0,3	0,3
Biržų r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Druskininkų sav.	0,9	0,8	1,5	1,9	0,2	0,2
Elektrėnų sav.	0,5	0,5	0,6	0,6	0,4	0,4
Ignalinos r. sav.	0,5	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3
Jonavos r. sav.	1,9	2,0	1,3	0,7	0,6	0,9
Joniškio r. sav.	1,0	0,9	0,6	0,7	0,5	0,6
Jurbarko r. sav.	1,0	1,1	0,6	1,0	0,2	0,1
Kaišiadorių r. sav.	0,2	0,0	0,2	0,2	0,4	0,1
Kalvarijos sav.	0,4	0,4	0,3	0,5	0,0	0,0
Kauno m. sav.	0,2	0,2	2,4	2,5	0,1	0,1
Kauno r. sav.	0,3	0,3	0,2	0,3	0,5	0,5
Kazlų Rūdos sav.	0,9	1,1	0,9	0,9	3,1	3,9
Kelmės r. sav.	0,3	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3
Klaipėdos m. sav.	0,0	0,3	0,2	0,3	0,8	0,8
Klaipėdos r. sav.	3,6	3,1	0,3	0,4	0,3	0,4
Kretingos r. sav.	1,3	1,2	0,8	1,1	1,4	1,7
Kupiškio r. sav.	0,9	0,9	0,6	0,7	0,8	1,0
Kėdainių r. sav.	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3
Lazdijų r. sav.	1,2	1,0	1,1	0,4	0,5	0,9
Marijampolės sav.	2,0	2,0	2,1	2,6	3,1	4,2
Mažeikių r. sav.	0,6	0,5	0,6	0,7	0,7	0,8
Molėtų r. sav.	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Neringos sav.	0,1	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6
Pagėgių sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pakruojo r. sav.	0,1	0,4	1,0	0,5	0,1	0,1
Palangos m. sav.	0,3	0,4	0,5	0,7	0,9	0,7
Panevėžio m. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
Panevėžio r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
Pasvalio r. sav.	1,0	1,0	0,8	1,3	1,0	1,1
Plungės r. sav.	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Prienų r. sav.	0,6	0,6	0,5	0,7	1,6	0,5
Radviliškio r. sav.	1,8	1,8	1,9	2,6	0,7	1,0
Raseinių r. sav.	0,1	0,2	0,1	0,2	0,4	0,4
Rietavo sav.	0,6	0,4	0,4	0,5	0,6	0,6
Rokiškio r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1
Skuodo r. sav.	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Tauragės r. sav.	0,3	0,3	0,3	0,2	0,4	0,4

Telšių r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Trakų r. sav.	0,8	0,8	0,7	0,9	0,8	1,0
Ukmergės r. sav.	0,0	0,0	0,5	0,0	2,5	3,0
Utenos r. sav.	0,8	1,2	0,2	0,2	0,0	0,2
Varėnos r. sav.	1,0	0,8	1,6	3,5	0,9	1,0
Vilkaviškio r. sav.	0,5	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5
Vilniaus m. sav.	0,1	0,8	0,4	0,3	0,4	0,4
Vilniaus r. sav.	0,2	0,3	0,2	0,2	0,5	0,6
Visagino sav.	0,6	0,6	0,7	0,9	0,8	1,0
Zarasų r. sav.	1,1	1,1	1,2	1,0	1,0	1,0
Šakių r. sav.	0,7	0,7	0,9	0,7	0,7	0,5
Šalčininkų r. sav.	1,3	1,1	1,1	1,2	1,5	1,3
Šiaulių m. sav.	0,3	0,2	0,3	0,2	1,9	0,5
Šiaulių r. sav.	0,6	0,2	0,3	0,4	0,3	0,5
Šilalės r. sav.	1,5	1,7	1,7	1,3	1,4	1,2
Šilutės r. sav.	0,3	0,4	0,4	0,4	0,3	0,4
Širvintų r. sav.	0,4	0,4	0,4	0,4	0,6	0,6
Švenčionių r. sav.	0,9	1,0	0,8	0,8	1,0	1,3

**23 PRIEDAS. LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ AUKSINĖS BALANSO
TAISYKLĖS KOEFICIENTO REIKŠMIŲ KITIMAS 2010-2015 METAIS**

	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
Akmenės r. sav.	2,0	2,2	2,2	2,6	1,7	11,0
Alytaus m. sav.	12,5	12,4	11,8	9,5	8,7	10,1
Alytaus r. sav.	1,9	1,9	2,0	2,2	1,9	2,0
Anykščių r. sav.	15,3	19,8	17,7	1,2	4,5	4,2
Birštono sav.	2,8	2,5	11,6	8,4	7,6	7,9
Biržų r. sav.	1,5	1,5	1,6	1,7	0,4	0,6
Druskininkų sav.	12,8	15,2	15,6	16,8	2,9	2,5
Elektrėnų sav.	1,1	5,5	6,4	6,3	4,0	3,9
Ignalinos r. sav.	4,9	2,9	3,0	3,6	3,3	3,8
Jonavos r. sav.	14,3	13,8	9,7	6,4	5,5	6,5
Joniškio r. sav.	6,3	6,0	6,7	6,9	6,4	7,2
Jurbarko r. sav.	9,4	8,4	5,6	5,6	2,0	1,8
Kaišiadorių r. sav.	1,4	0,2	1,8	1,5	2,3	0,8
Kalvarijos sav.	3,0	3,2	3,1	2,3	0,6	0,6
Kauno m. sav.	2,3	2,4	9,8	5,7	1,0	0,9
Kauno r. sav.	2,7	2,2	2,2	2,2	1,6	1,5
Kazlų Rūdos sav.	7,4	9,2	82,2	76,0	35,9	42,0
Kelmės r. sav.	1,1	1,1	1,3	1,1	1,2	1,2
Klaipėdos m. sav.	0,7	4,8	4,0	4,8	7,0	7,8
Klaipėdos r. sav.	2,0	7,0	2,8	3,0	2,5	2,4
Kretingos r. sav.	6,3	6,2	5,5	6,4	7,2	7,9
Kupiškio r. sav.	8,5	9,6	6,9	7,6	7,3	6,6
Kėdainių r. sav.	2,3	2,3	3,0	3,7	5,5	5,2
Lazdijų r. sav.	6,9	6,8	6,8	3,7	6,0	6,7
Marijampolės sav.	11,7	1,1	12,1	12,3	13,0	14,3
Mažeikių r. sav.	3,6	3,5	3,8	3,7	3,7	4,1
Molėtų r. sav.	5,0	5,1	5,2	5,2	5,2	4,9
Neringos sav.	7,5	7,6	8,6	8,4	9,3	10,4
Pagėgių sav.	0,7	0,6	0,6	0,5	0,7	0,7
Pakruojo r. sav.	1,6	4,6	6,7	4,2	0,8	0,7
Palangos m. sav.	4,5	5,1	6,7	6,8	6,0	5,9
Panevėžio m. sav.	1,4	0,9	2,2	2,3	1,7	1,9
Panevėžio r. sav.	1,7	0,2	2,0	1,6	1,7	1,7
Pasvalio r. sav.	12,4	12,0	11,3	12,8	9,6	10,8
Plungės r. sav.	0,8	1,1	1,4	1,6	1,7	1,9
Prienų r. sav.	6,7	5,5	6,0	4,7	4,9	5,1
Radviliškio r. sav.	14,9	14,9	14,4	14,5	7,1	8,2
Raseinių r. sav.	2,6	0,7	0,6	2,6	4,3	4,2
Rietavo sav.	5,7	6,1	6,4	6,5	6,7	8,8
Rokiškio r. sav.	1,3	1,1	1,2	1,3	1,3	1,3
Skuodo r. sav.	0,9	0,2	0,2	1,2	1,2	1,2
Tauragės r. sav.	2,5	3,0	3,0	3,2	4,7	5,2
Telšių r. sav.	0,6	0,6	1,8	1,9	1,7	1,7

Trakų r. sav.	5,4	6,1	5,7	5,8	5,5	6,4
Ukmergės r. sav.	0,1	0,1	5,0	0,1	8,4	8,0
Utenos r. sav.	8,8	9,6	3,2	3,2	0,4	3,0
Varėnos r. sav.	9,0	9,0	10,0	12,2	7,3	9,3
Vilkaviškio r. sav.	4,2	4,2	4,9	5,0	5,2	4,8
Vilniaus m. sav.	0,1	2,7	2,7	2,7	2,6	2,7
Vilniaus r. sav.	1,0	1,3	1,6	1,7	2,3	2,6
Visagino sav.	6,5	7,5	6,6	6,2	8,2	8,9
Zarasų r. sav.	8,6	9,1	7,5	7,3	8,0	8,4
Šakių r. sav.	6,2	6,6	8,2	7,0	6,9	6,0
Šalčininkų r. sav.	7,3	6,8	6,6	6,6	6,1	6,2
Šiaulių m. sav.	2,2	2,1	2,2	2,1	9,0	4,2
Šiaulių r. sav.	6,1	3,8	4,9	5,1	4,8	5,4
Šilalės r. sav.	11,4	12,9	11,3	10,4	9,9	9,8
Šilutės r. sav.	4,4	5,1	3,7	4,4	4,2	4,1
Širvintų r. sav.	6,8	6,6	5,8	5,8	5,8	5,4
Švenčionių r. sav.	2,5	2,7	7,0	7,1	9,2	8,4

**24 PRIEDAS. LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ
ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI TENKANTYS VIENAM GYVENTOJUI
(EUR), RODIKLIO REIKŠMIŲ KITIMAS 2010-2015 METAIS**

	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
Akmenės r. sav.	64,6	81,7	111,8	116,9	96,9	96,4
Alytaus m. sav.	175,5	181,0	174,9	210,0	221,2	185,1
Alytaus r. sav.	103,2	105,7	187,6	165,2	194,0	156,3
Anykščių r. sav.	0,2	5,3	6,4	81,6	100,5	130,3
Birštono sav.	40,7	48,1	171,2	482,4	532,0	529,4
Biržų r. sav.	84,0	82,5	94,9	100,6	451,5	155,6
Druskininkų sav.	201,5	240,1	219,3	223,4	228,5	218,2
Elektrėnų sav.	87,1	133,9	140,7	173,6	176,9	177,2
Ignalinos r. sav.	67,7	48,0	81,6	122,8	193,3	126,4
Jonavos r. sav.	29,8	44,1	77,0	112,0	151,0	103,9
Joniškio r. sav.	115,9	144,5	150,5	148,8	170,7	152,4
Jurbarko r. sav.	47,7	74,5	86,3	104,6	122,0	135,8
Kaišiadorių r. sav.	15,6	17,3	42,8	63,4	97,3	144,2
Kalvarijos sav.	96,8	96,4	87,3	91,7	91,7	91,9
Kauno m. sav.	139,5	143,8	135,6	291,3	292,5	226,2
Kauno r. sav.	175,3	201,8	164,7	147,2	205,4	203,2
Kazlų Rūdos sav.	76,3	84,7	90,6	125,0	163,7	140,9
Kelmės r. sav.	110,4	117,4	117,7	118,9	113,3	112,0
Klaipėdos m. sav.	174,4	169,6	174,8	176,9	156,3	115,5
Klaipėdos r. sav.	150,2	142,0	139,8	144,9	147,7	136,9
Kretingos r. sav.	148,8	150,6	147,3	146,0	135,3	117,4
Kupiškio r. sav.	97,4	117,3	151,5	190,8	224,0	270,1
Kėdainių r. sav.	33,7	80,4	53,8	58,5	58,8	45,9
Lazdijų r. sav.	192,8	191,7	191,2	190,1	215,1	206,1
Marijampolės sav.	121,0	134,5	118,4	128,2	132,7	132,5
Mažeikių r. sav.	165,5	193,1	184,3	181,4	198,3	204,0
Molėtų r. sav.	17,0	55,8	66,7	88,1	98,2	149,1
Neringos sav.	469,6	390,4	233,8	324,7	379,1	666,6
Pagėgių sav.	165,8	155,6	168,3	172,3	199,1	198,5
Pakruojo r. sav.	104,7	110,2	147,4	147,9	150,6	133,1
Palangos m. sav.	230,7	297,7	127,0	139,8	286,4	337,7
Panevėžio m. sav.	108,0	123,3	149,4	153,8	174,8	126,8
Panevėžio r. sav.	51,6	46,6	42,6	54,6	112,6	89,9
Pasvalio r. sav.	62,8	89,4	101,4	95,1	158,4	127,5
Plungės r. sav.	91,4	108,6	112,7	126,6	141,6	128,8
Prienų r. sav.	34,1	83,7	32,7	92,4	101,0	97,3
Radviliškio r. sav.	55,7	52,6	63,8	70,0	49,4	32,3
Raseinių r. sav.	183,1	2208,4	0,4	130,5	176,5	187,1
Rietavo sav.	160,8	110,7	145,2	169,2	165,2	107,1
Rokiškio r. sav.	123,7	121,6	202,7	227,6	258,8	281,1
Skuodo r. sav.	57,2	60,6	92,3	154,9	171,0	158,4

Tauragės r. sav.	77,8	81,0	105,0	119,0	133,6	104,7
Telšių r. sav.	176,5	243,2	177,1	192,2	203,9	226,6
Trakų r. sav.	104,5	77,9	107,9	133,1	145,9	113,6
Ukmergės r. sav.	105,7	133,7	148,0	235,9	196,4	218,6
Utenos r. sav.	109,2	129,6	142,2	169,3	180,2	192,4
Varėnos r. sav.	47,1	62,4	127,4	157,2	175,2	162,1
Vilkaviškio r. sav.	106,5	103,3	101,8	97,7	101,8	112,7
Vilniaus m. sav.	1,3	239,5	343,7	332,6	321,9	330,0
Vilniaus r. sav.	0,6	0,1	5,6	38,6	60,3	76,6
Visagino sav.	10,0	3,0	8,4	49,9	89,3	114,5
Zarasų r. sav.	121,9	121,3	113,6	127,1	156,3	156,7
Šakių r. sav.	39,5	29,5	53,0	82,8	103,6	126,1
Šalčininkų r. sav.	102,9	99,8	127,8	146,4	179,0	191,4
Šiaulių m. sav.	149,8	175,7	186,7	168,4	139,3	91,4
Šiaulių r. sav.	74,4	92,6	86,3	84,4	81,0	81,8
Šilalės r. sav.	71,7	71,5	109,9	127,3	154,6	142,1
Šilutės r. sav.	195,2	189,3	261,9	206,7	200,0	203,0
Širvintų r. sav.	42,2	69,0	73,4	81,0	108,3	140,8
Švenčionių r. sav.	37,3	28,2	40,5	65,4	86,5	110,4

**25 PRIEDAS. LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ
PAJAMŲ IR TURTO SANTYKIO RODIKLIO REIKŠMIŲ KITIMAS 2010-2015
METAIS**

	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
Akmenės r. sav.	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4
Alytaus m. sav.	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Alytaus r. sav.	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3
Anykščių r. sav.	0,3	0,3	0	2,1	0,3	0,3
Birštono sav.	0,4	0,6	0,2	0,1	0,1	0,2
Biržų r. sav.	0,3	0,3	0,3	0,3	0,8	0,9
Druskininkų sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Elektrėnų sav.	1,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Ignalinos r. sav.	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Jonavos r. sav.	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4
Joniškio r. sav.	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3
Jurbarko r. sav.	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,4
Kaišiadorių r. sav.	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Kalvarijos sav.	0,4	0,4	0,4	0,5	0,2	0,2
Kauno m. sav.	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4
Kauno r. sav.	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,5
Kazlų Rūdos sav.	0,4	0,4	0	0	0,1	0,1
Kelmės r. sav.	0,7	0,8	0,6	0,8	0,7	0,8
Klaipėdos m. sav.	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3
Klaipėdos r. sav.	1,2	0,5	0,1	0,1	1,7	1,6
Kretingos r. sav.	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Kupiškio r. sav.	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4
Kėdainių r. sav.	0,3	0,4	0,3	0,3	0,2	0,3
Lazdijų r. sav.	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Marijampolės sav.	0,3	1,9	0,3	0,3	0,3	0,3
Mažeikių r. sav.	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Molėtų r. sav.	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
Neringos sav.	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2
Pagėgių sav.	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Pakruojo r. sav.	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,4
Palangos m. sav.	0,2	0,2	0,2	0,2	0,6	0,2
Panevėžio m. sav.	0,3	0,4	0,3	0,3	0,4	0,4
Panevėžio r. sav.	0,4	2	0,3	0,3	0,4	0,4
Pasvalio r. sav.	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Plungės r. sav.	0,7	0,8	0,7	0,6	0,6	0,6
Prienų r. sav.	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,4
Radviliškio r. sav.	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Raseinių r. sav.	0,3	0,3	1,5	0,4	0,4	0,4
Rietavo sav.	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Rokiškio r. sav.	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
Skuodo r. sav.	0,4	1,5	1,5	0,3	0,3	0,3

Tauragės r. sav.	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
Telšių r. sav.	0,9	1	0,3	0,3	0,3	0,3
Trakų r. sav.	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Ukmergės r. sav.	0,4	0,4	0,3	0,4	0,3	0,3
Utenos r. sav.	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2
Varėnos r. sav.	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3
Vilkaviškio r. sav.	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Vilniaus m. sav.	6,6	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3
Vilniaus r. sav.	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6
Visagino sav.	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Zarasų r. sav.	0,3	0,3	0,3	0,3	0	0,2
Šakių r. sav.	0,4	0,5	0,4	0,4	0,4	0,2
Šalčininkų r. sav.	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Šiaulių m. sav.	0,4	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4
Šiaulių r. sav.	0,3	0,4	0,4	0,3	0,3	0
Šilalės r. sav.	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Šilutės r. sav.	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Širvintų r. sav.	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,4
Švenčionių r. sav.	1,2	1,2	0,4	0,4	0,4	0,4

**26 PRIEDAS. LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ
PAJAMŲ IR ILGALAIKIO TURTO SANTYKIO RODIKLIO REIKŠMIŲ
KITIMAS 2010-2015 METAIS**

	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
Akmenės r. sav.	0,6	0,5	0,6	0,5	0,5	0,5
Alytaus m. sav.	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Alytaus r. sav.	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4	0,4
Anykščių r. sav.	0,3	0,3	0,0	3,2	0,3	0,4
Birštono sav.	0,5	0,7	0,2	0,1	0,1	0,2
Biržų r. sav.	0,3	0,4	0,3	0,3	1,0	1,0
Druskininkų sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Elektrėnų sav.	1,9	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Ignalinos r. sav.	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
Jonavos r. sav.	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4
Joniškio r. sav.	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3
Jurbarko r. sav.	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Kaišiadorių r. sav.	0,6	0,6	0,6	0,5	0,6	0,6
Kalvarijos sav.	0,4	0,5	0,4	0,6	0,2	0,2
Kauno m. sav.	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Kauno r. sav.	0,3	0,4	0,4	0,4	0,5	0,6
Kazlų Rūdos sav.	0,4	0,4	0,0	0,0	0,1	0,1
Kelmės r. sav.	0,9	0,9	0,7	0,9	0,9	0,9
Klaipėdos m. sav.	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3
Klaipėdos r. sav.	1,6	0,5	0,1	0,1	1,9	1,8
Kretingos r. sav.	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Kupiškio r. sav.	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,4
Kėdainių r. sav.	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
Lazdijų r. sav.	0,3	0,1	0,3	0,3	0,4	0,4
Marijampolės sav.	0,3	3,0	0,3	0,3	0,3	0,3
Mažeikių r. sav.	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4
Molėtų r. sav.	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
Neringos sav.	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2
Pagėgių sav.	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4
Pakruojo r. sav.	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Palangos m. sav.	0,3	0,3	0,3	0,2	0,6	0,3
Panevėžio m. sav.	0,3	0,4	0,3	0,3	0,4	0,4
Panevėžio r. sav.	0,4	2,8	0,4	0,4	0,4	0,4
Pasvalio r. sav.	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Plungės r. sav.	0,8	0,9	0,7	0,6	0,6	0,6
Prienų r. sav.	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Radviliškio r. sav.	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5
Raseinių r. sav.	0,3	0,4	1,8	0,4	0,4	0,4
Rietavo sav.	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4
Rokiškio r. sav.	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
Skuodo r. sav.	0,4	1,9	1,9	0,4	0,3	0,3

Tauragės r. sav.	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3
Telšių r. sav.	1,0	1,1	0,3	0,3	0,3	0,3
Trakų r. sav.	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4
Ukmergės r. sav.	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Utenos r. sav.	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Varėnos r. sav.	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3
Vilkaviškio r. sav.	0,4	0,5	0,4	0,4	0,4	0,5
Vilniaus m. sav.	11,5	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Vilniaus r. sav.	1,0	0,9	0,8	0,7	0,8	0,7
Visagino sav.	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Zarasų r. sav.	0,3	0,3	0,4	0,3	0,1	0,2
Šakių r. sav.	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,2
Šalčininkų r. sav.	0,4	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4
Šiaulių m. sav.	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Šiaulių r. sav.	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,0
Šilalės r. sav.	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
Šilutės r. sav.	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Širvintų r. sav.	0,4	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4
Švenčionių r. sav.	1,5	1,6	0,4	0,4	0,4	0,4

**27 PRIEDAS. LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ GRYNOJO
PERVIRŠIO AR DEFICITO IR PAJAMŲ SANTYKIO RODIKLIO REIKŠMIŲ
KITIMAS 2010-2015 METAIS**

	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
Akmenės r. sav.	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Alytaus m. sav.	0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0
Alytaus r. sav.	0,7	0,6	0,0	0,1	0,0	0,1
Anykščių r. sav.	-0,5	-0,2	0,0	-0,1	-0,1	0,0
Birštono sav.	-0,1	-0,1	-0,2	-0,1	-0,1	0,0
Biržų r. sav.	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Druskininkų sav.	-0,3	-0,5	0,1	-0,8	0,7	0,2
Elektrėnų sav.	0,4	0,3	0,4	0,0	0,0	0,0
Ignalinos r. sav.	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0
Jonavos r. sav.	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,1
Joniškio r. sav.	0,0	-0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Jurbarko r. sav.	0,0	-0,1	0,0	-0,1	-0,1	0,0
Kaišiadorių r. sav.	-0,3	0,5	-0,1	0,0	0,0	0,0
Kalvarijos sav.	0,1	0,4	0,1	0,1	0,1	0,0
Kauno m. sav.	10,3	9,4	0,4	-0,2	0,1	0,3
Kauno r. sav.	0,9	0,8	0,0	0,7	0,0	0,0
Kazlų Rūdos sav.	-0,1	0,1	-0,1	0,0	0,0	0,2
Kelmės r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Klaipėdos m. sav.	0,0	0,0	0,7	0,1	-0,4	0,2
Klaipėdos r. sav.	0,1	-0,1	-0,3	0,3	0,0	0,0
Kretingos r. sav.	0,6	0,5	0,5	0,0	-0,1	-0,2
Kupiškio r. sav.	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0
Kėdainių r. sav.	-0,8	0,0	0,1	0,6	0,1	0,0
Lazdijų r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0
Marijampolės sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mažeikių r. sav.	0,3	0,3	0,2	0,1	1,0	0,1
Molėtų r. sav.	-0,2	0,1	0,0	-0,1	-0,1	0,0
Neringos sav.	-0,1	-0,4	-0,1	0,1	0,5	0,7
Pagėgių sav.	0,0	0,0	-0,1	-0,2	0,0	-0,1
Pakruojo r. sav.	-0,3	0,3	-0,1	-0,1	-0,2	0,1
Palangos m. sav.	0,0	3,8	-0,1	0,2	0,1	0,0
Panevėžio m. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,2
Panevėžio r. sav.	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Pasvalio r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Plungės r. sav.	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,2
Prienų r. sav.	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	-1,0	0,1
Radviliškio r. sav.	0,3	0,9	0,0	0,0	-0,1	0,1
Raseinių r. sav.	0,2	0,1	0,0	0,2	0,0	0,0
Rietavo sav.	1,2	1,5	-0,1	0,0	0,0	0,0
Rokiškio r. sav.	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0

Skuodo r. sav.	0,0	-0,7	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Tauragės r. sav.	-0,6	0,7	0,0	0,0	0,0	0,1
Telšių r. sav.	0,0	0,0	0,3	-0,1	1,6	0,0
Trakų r. sav.	1,0	1,1	0,1	0,1	-0,1	0,0
Ukmergės r. sav.	0,0	0,0	-0,1	-0,1	0,0	0,1
Utenos r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Varėnos r. sav.	0,0	0,0	0,0	-0,1	1,0	-1,0
Vilkaviškio r. sav.	0,2	0,8	0,0	-0,1	0,0	0,0
Vilniaus m. sav.	0,0	0,6	0,2	-0,3	0,0	0,0
Vilniaus r. sav.	0,4	-0,4	0,0	0,1	0,1	0,2
Visagino sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Zarasų r. sav.	0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,8	-0,1
Šakių r. sav.	0,1	1,1	0,0	-0,1	-0,6	0,0
Šalčininkų r. sav.	-0,2	-0,1	-0,1	-0,2	0,0	0,4
Šiaulių m. sav.	-0,2	0,4	0,0	0,0	1,0	0,2
Šiaulių r. sav.	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Šilalės r. sav.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Šilutės r. sav.	0,0	-0,1	0,0	-0,1	0,2	-0,1
Širvintų r. sav.	0,1	0,0	-0,1	0,0	0,1	0,0
Švenčionių r. sav.	0,1	0,4	-0,2	0,8	0,0	0,0

**28 PRIEDAS. LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ PAJAMŲ
IR IŠLAIDŲ SANTYKIO RODIKLIO REIKŠMIŲ KITIMAS 2010-2015 METAIS**

	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
Akmenės r. sav.	1,0	1,0	1,1	1,0	1,1	1,1
Alytaus m. sav.	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
Alytaus r. sav.	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2	1,0
Anykščių r. sav.	1,1	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0
Birštono sav.	1,1	1,0	11,6	1,0	1,0	1,0
Biržų r. sav.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Druskininkų sav.	1,0	1,1	1,0	1,1	1,0	1,0
Elektrėnų sav.	1,1	0,3	1,0	1,0	1,0	1,0
Ignalinos r. sav.	1,1	1,0	1,0	1,0	1,1	1,0
Jonavos r. sav.	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0	1,1
Joniškio r. sav.	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	1,0
Jurbarko r. sav.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Kaišiadorių r. sav.	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1	1,0
Kalvarijos sav.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,1
Kauno m. sav.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Kauno r. sav.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Kazlų Rūdos sav.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Kelmės r. sav.	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Klaipėdos m. sav.	1,0	1,0	1,0	1,1	1,1	1,0
Klaipėdos r. sav.	1,1	1,0	0,2	0,2	3,9	3,4
Kretingos r. sav.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,1	1,0
Kupiškio r. sav.	0,9	1,0	0,9	1,0	1,0	1,0
Kėdainių r. sav.	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Lazdijų r. sav.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,1
Marijampolės sav.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Mažeikių r. sav.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Molėtų r. sav.	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9
Neringos sav.	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	0,0
Pagėgių sav.	1,1	1,0	1,0	1,0	1,1	1,2
Pakruojo r. sav.	1,0	1,0	0,4	0,5	0,4	0,4
Palangos m. sav.	1,0	1,0	1,0	0,9	2,6	1,0
Panevėžio m. sav.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Panevėžio r. sav.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Pasvalio r. sav.	1,0	1,1	1,1	0,1	1,0	1,0
Plungės r. sav.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Prienų r. sav.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Radviliškio r. sav.	1,1	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1
Raseinių r. sav.	1,3	1,2	1,0	1,0	76,1	1,0
Rietavo sav.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Rokiškio r. sav.	1,0	0,9	1,0	1,0	1,0	1,1
Skuodo r. sav.	1,1	1,0	0,9	1,0	1,0	1,0
Tauragės r. sav.	1,1	1,0	1,0	1,1	1,0	1,0

Telšių r. sav.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Trakų r. sav.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Ukmergės r. sav.	1,0	1,0	1,0	1,1	1,1	1,0
Utenos r. sav.	1,0	1,0	0,3	1,0	1,0	1,0
Varėnos r. sav.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Vilkaviškio r. sav.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Vilniaus m. sav.	0,5	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Vilniaus r. sav.	1,1	1,0	1,0	1,0	1,1	1,0
Visagino sav.	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Zarasų r. sav.	1,0	2,9	1,0	1,0	0,2	1,0
Šakių r. sav.	1,3	1,1	1,1	1,0	1,0	0,6
Šalčininkų r. sav.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Šiaulių m. sav.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Šiaulių r. sav.	1,1	1,0	0,0	0,0	1,0	0,0
Šilalės r. sav.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Šilutės r. sav.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Širvintų r. sav.	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Švenčionių r. sav.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0

**29 PRIEDAS. LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ
PAJAMŲ TENKANČIŲ VIENAM GYVENTOJUI (EUR), RODIKLIO
REIKŠMIŲ KITIMAS 2010-2015 METAIS**

	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
Akmenės r. sav.	833,1	895,8	978	1043,2	1116,7	1151,1
Alytaus m. sav.	685,3	845,1	867,5	886,5	937,2	969,8
Alytaus r. sav.	656	798,4	903,2	816,1	882,1	801,5
Anykščių r. sav.	734,3	756,0	0,0	844,4	795,0	1010,8
Birštono sav.	1402,7	1530	1765	1638,9	1734	2006,6
Biržų r. sav.	620,5	719,6	710,1	748	775,6	896,8
Druskininkų sav.	754,7	904,6	957,5	852,5	865,8	979,7
Elektrėnų sav.	703,6	746	808,8	726,9	753,1	817,4
Ignalinos r. sav.	720,1	796	786,2	804,5	863,5	889,2
Jonavos r. sav.	728,7	784	836,7	801,7	817,7	890,6
Joniškio r. sav.	747,6	782,1	823,5	817,3	874,9	922,4
Jurbarko r. sav.	604,9	752,8	772,6	742,3	803,9	883,6
Kaišiadorių r. sav.	634,7	742,6	750,8	726,3	789,5	845,4
Kalvarijos sav.	687,3	722,5	726,5	721,4	733,9	823,8
Kauno m. sav.	653,5	722,1	721,9	711,7	793,2	929,9
Kauno r. sav.	439,2	549,7	575,3	573,1	611,1	671,2
Kazlų Rūdos sav.	714,4	736,7	738,8	755,3	787,8	880,5
Kelmės r. sav.	1131,4	1249,8	1215,5	1262,8	1285,8	1400,8
Klaipėdos m. sav.	635,2	698,8	701,4	741,1	833,8	849,4
Klaipėdos r. sav.	554,6	604,2	117,1	116,6	2517,1	2510,4
Kretingos r. sav.	628,9	648,4	673,5	649,4	701,1	761,2
Kupiškio r. sav.	664,2	823,8	782,5	867,2	869,9	1131,5
Kėdainių r. sav.	683,4	750,2	728,7	754,2	765,8	829,2
Lazdijų r. sav.	705,1	769,8	794,3	852,1	921,6	942,9
Marijampolės sav.	614,5	685,3	681	667,3	705,3	831,5
Mažeikių r. sav.	726,5	767,3	772,8	733,4	816,9	824,7
Molėtų r. sav.	697,4	767,2	747,2	743,5	808,7	840
Neringos sav.	2997,8	2988,6	2904,3	3298,4	3360,6	3216,8
Pagėgių sav.	757,2	858,6	882,6	861,9	1040,7	1262,9
Pakruojo r. sav.	726,3	803,2	842,1	821	871,1	911,6
Palangos m. sav.	1025,2	1093,1	1171,7	1183,9	3439,1	1622,6
Panevėžio m. sav.	612,3	638,1	646,6	678,8	720,8	756,8
Panevėžio r. sav.	670,7	679,7	676,2	678,8	699,3	751,5
Pasvalio r. sav.	715,2	785,1	800,5	767,6	827,5	892,4
Plungės r. sav.	530,8	736,5	723,7	708	750,5	816,2
Prienų r. sav.	659,9	737	714,3	685,7	732,3	812,3
Radviliškio r. sav.	705,2	743,1	745,8	807,4	858,9	959,3
Raseinių r. sav.	672,4	744,5	773,7	768,9	825,7	889
Rietavo sav.	704,6	772,5	788,8	757,7	759,1	1087,8
Rokiškio r. sav.	679,1	674,8	694,1	702,7	747	834,3
Skuodo r. sav.	685,6	749,1	745,6	880,7	872,1	823,2

Tauragės r. sav.	675,6	700,4	737,7	748,7	767,9	768,8
Telšių r. sav.	729,1	785,2	788,8	755,9	798	865,1
Trakų r. sav.	691,9	679,6	707,5	697,2	815,4	824,5
Ukmergės r. sav.	648,9	714,4	725,9	799	852	865,9
Utenos r. sav.	651,6	675,4	713,5	721	753,2	763,5
Varėnos r. sav.	715,5	818,4	838,6	829,5	895,5	919,4
Vilkaviškio r. sav.	662,9	727,2	715,4	692,9	743,7	801,8
Vilniaus m. sav.	548,7	667,1	662,9	614,3	682,1	756,3
Vilniaus r. sav.	556,1	547,3	575,3	608,3	715,6	749,4
Visagino sav.	774,8	678,6	739,8	837,8	872,2	884,5
Zarasų r. sav.	744,3	846,1	832,7	818,3	199,6	945,9
Šakių r. sav.	769,3	822,1	795,9	771,4	793,1	502,2
Šalčininkų r. sav.	654,8	721	748,5	686,9	718,9	825,6
Šiaulių m. sav.	679,9	689,5	734,1	725,1	770,6	848,2
Šiaulių r. sav.	603,1	672,3	682,2	669,4	701,5	0
Šilalės r. sav.	738,6	782,3	805,4	812,3	879,9	906,8
Šilutės r. sav.	682,5	798,5	762,2	732,2	827	861,2
Širvintų r. sav.	672,5	683,8	664,6	668,4	748,2	817,1
Švenčionių r. sav.	626,4	666	742	716,6	809,6	887

**30 PRIEDAS. LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ
ĮSIPAREIGOJIMŲ IR PAJAMŲ SANTYKIO RODIKLIO REIKŠMIŲ KITIMAS
2010-2015 METAIS**

	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
Akmenės r. sav.	0,3	1,1	0,2	0,2	0,2	0,2
Alytaus m. sav.	0,6	0,2	0,5	0,5	1,6	0,4
Alytaus r. sav.	0,6	0,2	0,5	0,5	0,5	0,4
Anykščių r. sav.	0,2	0,1	0,0	0,2	0,2	0,2
Birštono sav.	0,3	1,1	0,3	0,5	0,6	0,5
Biržų r. sav.	0,3	1,1	0,4	0,4	0,8	0,4
Druskininkų sav.	0,8	0,3	1,0	1,2	1,1	0,9
Elektrėnų sav.	0,2	0,3	0,3	0,4	0,5	0,4
Ignalinos r. sav.	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3
Jonavos r. sav.	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3
Joniškio r. sav.	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,3
Jurbarko r. sav.	0,2	0,2	0,3	0,4	0,4	0,3
Kaišiadorių r. sav.	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2
Kalvarijos sav.	0,2	12,6	0,1	0,2	0,2	0,2
Kauno m. sav.	0,5	0,1	0,4	0,7	0,6	0,4
Kauno r. sav.	0,8	0,0	0,6	0,5	0,6	0,5
Kazlų Rūdos sav.	0,3	0,9	0,2	0,3	0,3	0,2
Kelmės r. sav.	0,2	1,0	0,2	0,2	0,2	0,2
Klaipėdos m. sav.	0,4	0,1	0,4	0,4	0,3	0,3
Klaipėdos r. sav.	0,4	0,3	1,9	2,0	0,1	0,1
Kretingos r. sav.	0,4	0,2	0,4	0,4	0,3	0,3
Kupiškio r. sav.	0,4	0,7	0,5	0,4	0,5	0,3
Kėdainių r. sav.	0,3	0,2	0,3	0,3	0,2	0,2
Lazdijų r. sav.	0,6	0,9	0,6	0,6	0,4	0,4
Marijampolės sav.	0,4	0,5	0,4	0,4	0,3	0,3
Mažeikių r. sav.	0,4	0,1	0,5	0,5	0,5	0,4
Molėtų r. sav.	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3
Neringos sav.	0,3	0,3	0,2	0,6	0,2	0,3
Pagėgių sav.	0,4	0,9	0,4	0,4	0,4	0,3
Pakruojo r. sav.	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4
Palangos m. sav.	0,3	1,8	0,2	0,3	0,1	0,3
Panevėžio m. sav.	0,5	0,1	0,5	0,5	0,4	0,3
Panevėžio r. sav.	0,4	0,2	0,3	0,4	0,5	0,4
Pasvalio r. sav.	0,2	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
Plungės r. sav.	0,3	0,3	0,4	0,4	0,3	0,3
Prienų r. sav.	0,4	0,4	0,4	0,6	0,3	0,2
Radviliškio r. sav.	0,3	2,7	0,2	0,2	0,2	0,2
Raseinių r. sav.	0,4	0,1	0,1	0,3	0,4	0,4
Rietavo sav.	0,5	1,1	0,4	0,4	0,4	0,3
Rokiškio r. sav.	0,3	0,1	0,4	0,5	0,6	0,5

Škuodo r. sav.	0,2	0,6	0,2	0,3	0,3	0,3
Tauragės r. sav.	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
Telšių r. sav.	0,3	0,1	0,4	0,5	0,5	0,4
Trakų r. sav.	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Ukmergės r. sav.	0,2	0,4	0,3	0,3	0,4	0,4
Utenos r. sav.	0,3	0,2	0,4	0,4	0,4	0,4
Varėnos r. sav.	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3
Vilkaviškio r. sav.	0,3	13,6	0,3	0,4	0,3	0,3
Vilniaus m. sav.	0,0	0,0	1,1	1,4	1,3	1,2
Vilniaus r. sav.	0,1	0,0	0,2	0,2	0,2	0,2
Visagino sav.	0,1	0,4	0,1	0,2	0,2	0,2
Zarasų r. sav.	0,4	0,3	0,4	0,4	2,0	0,4
Šakių r. sav.	0,2	0,3	0,2	0,2	0,3	0,4
Šalčininkų r. sav.	0,3	1,6	0,3	0,4	0,4	0,3
Šiaulių m. sav.	0,5	0,1	0,5	0,4	0,4	0,3
Šiaulių r. sav.	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,0
Šilalės r. sav.	0,4	0,9	0,4	0,4	0,4	0,3
Šilutės r. sav.	0,5	0,1	0,6	0,6	0,5	0,4
Širvintų r. sav.	0,3	0,6	0,2	0,3	0,3	0,3
Švenčionių r. sav.	0,2	0,0	0,4	0,5	0,4	0,4

**31 PRIEDAS. KVARTILIŲ INTERVALO
RIBOS KIEKVIENAM FINANSINIAM RODIKLIUI IKI 25000 GYVENTOJŲ
SKAIČIAUS GRUPĖJE**

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	Gyventojų skaičius iki 25000 (22 savivaldybės)			
		Kvartiliai			
		1	2	3	4
		1-25 %	25-50 %	50-75 %	75-100 %
1	Einamojo likvidumo koeficientas	mažiau už 0,925	0,925-1,350	1,350-2,725	2,725 ir daugiau
2	Kritinio likvidumo koeficientas	mažiau už 0,900	0,900-1,300	1,300-2,350	2,350 ir daugiau
3	Grynojo apyvartinio kapitalo koeficientas	mažiau už 0,000	0,000-0,020	0,020-0,030	0,030 ir daugiau
4	Įsiskolinimo koeficientas	0,101 ir daugiau	0,101-0,100	0,100-0,090	0,090 ir mažiau
5	Ilgalaikio įsiskolinimo koeficientas	0,100 ir daugiau	0,100-0,050	0,050-0,000	0,000 ir mažiau
6	Trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas	0,100 ir daugiau	0,100-0,080	0,080-0,000	0,000 ir mažiau
7	Finansinės priklausomybės koeficientas	1,475 ir daugiau	1,475-0,900	0,900-0,425	0,425 ir mažiau
8	Skolos ir nuosavo kapitalo santykis	0,775 ir daugiau	0,775-0,300	0,300-0,000	0,000 ir mažiau
9	Skolos ir panaudoto kapitalo santykis	0,100 ir daugiau	0,100-0,050	0,050-0,000	0,000 ir mažiau
10	Bendrojo mokumo koeficientas	mažiau už 0,625	0,625-1,150	1,150-2,175	2,175 ir daugiau
11	Manevringumo koeficientas	mažiau už 0,300	0,300-0,600	0,600-1,000	1,000 ir daugiau
12	Auksinės balanso taisyklės koeficientas	8,875 ir daugiau	8,875-6,650	6,650-3,825	3,825 ir mažiau
13	Ilgalaikiai įsipareigojimai tenkantys vienam gyventojui, Eur	206,10 ir daugiau	206,10-156,68	156,68-140,77	140,77 ir mažiau
14	Pajamų ir turto santykis	mažiau už 0,200	0,200-0,300	0,300-0,310	0,310 ir daugiau
15	Pajamų ir ilgalaikio turto santykis	mažiau už 0,225	0,225-0,300	0,300-0,400	0,400 ir daugiau
16	Grynojo perviršio (deficito) santykis su pajamomis	mažiau už 0,000	0,000-0,030	0,030-0,075	0,075 ir daugiau
17	Grynasis perviršis (deficitas), tenkantis vienam gyventojui, Eur	mažiau už -18,33	-18,33-10,85	10,85-58,850	58,85 ir daugiau
18	Pajamų ir išlaidų santykis	mažiau už 0,997	0,997-1,012	1,012-1,035	1,035 ir daugiau
19	Pajamos tenkančios vienam gyventojui, Eur	mažiau už 880,500	880,50-922,40	922,40-1131,50	1131,50 ir daugiau
20	Įsipareigojimų ir pajamų santykis	0,350 ir daugiau	0,350-0,316	0,316-0,153	0,153 ir mažiau

**32 PRIEDAS. KVARTILIŲ INTERVALO
RIBOS KIEKVIENAM FINANSINIAM RODIKLIUI 25000-50000 GYVENTOJŲ
SKAIČIAUS GRUPĖJE**

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	Gyventojų skaičius 25000-50000 (28 savivaldybės)			
		Kvartiliai			
		1	2	3	4
		1-25 %	25-50 %	50-75 %	75-100 %
1	Einamojo likvidumo koeficientas	mažiau už 1,100	1,100-1,450	1,450-1,700	1,700 ir daugiau
2	Kritinio likvidumo koeficientas	mažiau už 0,975	0,975-1,250	1,250-1,600	1,600 ir daugiau
3	Grynojo apyvartinio kapitalo koeficientas	mažiau už 0,000	0,000-0,003	0,003-0,040	0,040 ir daugiau
4	Įsiskolinimo koeficientas	0,110 ir daugiau	0,110-0,105	0,105-0,100	0,100 ir mažiau
5	Ilgalaikio įsiskolinimo koeficientas	0,120 ir daugiau	0,120-0,100	0,100-0,000	0,000 ir mažiau
6	Trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas	0,200 ir daugiau	0,200-0,140	0,140-0,000	0,000 ir mažiau
7	Finansinės priklausomybės koeficientas	1,025 ir daugiau	1,025-0,600	0,600-0,300	0,300 ir mažiau
8	Skolos ir nuosavo kapitalo santykis	0,900 ir daugiau	0,900-0,100	0,100-0,000-	0,000 ir mažiau
9	Skolos ir panaudoto kapitalo santykis	0,100 ir daugiau	0,100-0,050	0,050-0,000	0,000 ir mažiau
10	Bendrojo mokumo koeficientas	mažiau už 0,950	0,950-1,600	1,600-3,450	3,450 ir daugiau
11	Manevringumo koeficientas	mažiau už 0,200	0,200-0,400	0,400-0,925	0,925 ir daugiau
12	Auksinės balanso taisyklės koeficientas	6,250 ir daugiau	6,250-4,500	4,500-1,875	1,875 ir mažiau
13	Ilgalaikiai įsipareigojimai tenkantys vienam gyventojui, Eur	163,97 ir daugiau	163,97-128,16	128,16-108,95	108,95 ir mažiau
14	Pajamų ir turto santykis	mažiau už 0,300	0,300-0,400	0,400-0,405	0,405 ir daugiau
15	Pajamų ir ilgalaikio turto santykis	mažiau už 0,300	0,300-0,400	0,400-0,425	0,425 ir daugiau
16	Grynojo perviršio (deficito) santykis su pajamomis	mažiau už 0,000	0,000-0,012	0,012-0,100	0,100 ir daugiau
17	Grynasis perviršis (deficitas), tenkantis vienam gyventojui, Eur	mažiau už 0,95	0,95-23,10	23,10-59,88	59,88 ir daugiau
18	Pajamų ir išlaidų santykis	mažiau už 0,997	0,997-1,013	1,013-1,034	1,034 ir daugiau
19	Pajamos tenkančios vienam gyventojui, Eur	mažiau už 801,73	801,73-839,85	839,85-889,40	889,40 ir daugiau
20	Įsipareigojimų ir pajamų santykis	0,393 ir daugiau	0,393-0,295	0,295-0,228	0,228 ir mažiau

**33 PRIEDAS. KVARTILIŲ INTERVALO
RIBOS KIEKVIENAM FINANSINIAM RODIKLIUI 50000-100000 GYVENTOJŲ
SKAIČIAUS GRUPĖJE**

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	Gyventojų skaičius 50000-100000 (6 savivaldybės)			
		Kvartiliai			
		1	2	3	4
		1-25 %	25-50 %	50-75 %	75-100 %
1	Einamojo likvidumo koeficientas	mažiau už 1,450	1,450-1,650	1,650-1,775	1,775 ir daugiau
2	Kritinio likvidumo koeficientas	mažiau už 1,275	1,275-1,550	1,550-1,750	1,750 ir daugiau
3	Grynojo apyvartinio kapitalo koeficientas	mažiau už 0,000	0,000-0,010	0,010-0,075	0,075 ir daugiau
4	Įsiskolinimo koeficientas	0,103 ir daugiau	0,103-0,102	0,102-0,100	0,100 ir mažiau
5	Ilgalaikio įsiskolinimo koeficientas	0,103 ir daugiau	0,103-0,102	0,102-0,100	mažiau už 0,100
6	Trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas	0,100 ir daugiau	0,100-0,004-	0,004-0,003-	0,003 ir mažiau
7	Finansinės priklausomybės koeficientas	2,450 ir daugiau	2,450-1,000	1,000-0,450	0,450 ir mažiau
8	Skolos ir nuosavo kapitalo santykis	0,003 ir daugiau	0,003-0,002	0,002-0,000	0,000 ir mažiau
9	Skolos ir panaudoto kapitalo santykis	0,002 ir daugiau	0,002-0,001	0,001-0,000	0,000 ir mažiau
10	Bendrojo mokumo koeficientas	mažiau už 0,475	0,475-1,150	1,150-2,275	2,275 ir daugiau
11	Manevringumo koeficientas	mažiau už 0,525	0,525-0,700	0,700-1,850	1,850 ir daugiau
12	Auksinės balanso taisyklės koeficientas	8,600 ir daugiau	8,600-3,350	3,350-2,075	2,075 ir mažiau
13	Ilgalaikiai įsipareigojimai tenkantys vienam gyventojui, Eur	198,69 ir daugiau	198,69-158,79	158,79-125,25	128,25 ir mažiau
14	Pajamų ir turto santykis	mažiau už 0,325	0,325-0,400	0,400-0,401	0,401 ir daugiau
15	Pajamų ir ilgalaikio turto santykis	mažiau už 0,325	0,325-0,400	0,400-0,550	0,550 ir daugiau
16	Grynojo perviršio (deficito) santykis su pajamomis	mažiau už 0,000	0,000-0,050	0,050-0,175	0,175 ir daugiau
17	Grynasis perviršis (deficitas), tenkantis vienam gyventojui, Eur	mažiau už 19,10	19,10-43,85	43,85-105,95	105,95 ir daugiau
18	Pajamų ir išlaidų santykis	mažiau už 1,010	1,010-1,012	1,012-1,035	1,035 ir daugiau
19	Pajamos tenkančios vienam gyventojui, Eur	mažiau už 751,25	751,25-790,75	790,75-829,80	829,80 ir daugiau
20	Įsipareigojimų ir pajamų santykis	0,422 ir daugiau	0,422-0,361	0,361-0,310	0,310 ir mažiau

**34 PRIEDAS. KVARTILIŲ INTERVALO
RIBOS KIEKVIENAM FINANSINIAM RODIKLIUI 100000-175000
GYVENTOJŲ SKAIČIAUS GRUPĖJE**

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	Gyventojų skaičius 100000-175000 (2 savivaldybės)			
		Kvartiliai			
		1	2	3	4
		1-25 %	25-50 %	50-75 %	75-100 %
1	Einamojo likvidumo koeficientas	mažiau už 1,425	1,425-1,450	1,450-1,475	1,500 ir daugiau
2	Kritinio likvidumo koeficientas	mažiau už 1,250	1,250-1,300	1,300-1,350	1,400 ir daugiau
3	Grynojo apyvartinio kapitalo koeficientas	mažiau už 0,000	0,000-0,055	0,055-0,058	0,058 ir daugiau
4	Įsiskolinimo koeficientas	0,105 ir daugiau	0,105-0,102	0,102-0,100	0,100 ir mažiau
5	Ilgalaikio įsiskolinimo koeficientas	0,005 ir daugiau	0,005-0,003	0,003-0,000	0,000 ir mažiau
6	Trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas	0,075 ir daugiau	0,075-0,050	0,050-0,025	0,025 ir mažiau
7	Finansinės priklausomybės koeficientas	0,875 ir daugiau	0,875-0,750	0,750-0,625	0,625 ir mažiau
8	Skolos ir nuosavo kapitalo santykis	0,325 ir daugiau	0,325-0,250	0,250-0,175	0,175 ir mažiau
9	Skolos ir panaudoto kapitalo santykis	0,075 ir daugiau	0,075-0,050	0,050-0,025	0,025 ir mažiau
10	Bendrojo mokumo koeficientas	mažiau už 1,225	1,225-1,450	1,450-1,675	1,675 ir daugiau
11	Manevringumo koeficientas	mažiau už 0,200	0,200-0,300	0,300-0,400	0,400 ir daugiau
12	Auksinės balanso taisyklės koeficientas	6,900 ir daugiau	6,900-6,000	6,000-5,100	5,100 ir mažiau
13	Ilgalaikiai įsipareigojimai tenkantys vienam gyventojui, Eur	109,48 ir daugiau	109,48-103,45	103,45-97,43	97,43 ir mažiau
14	Pajamų ir turto santykis	mažiau už 0,325	0,325-0,350	0,350-0,375	0,380 ir daugiau
15	Pajamų ir ilgalaikio turto santykis	mažiau už 0,325	0,325-0,350	0,350-0,375	0,380 ir daugiau
16	Grynojo perviršio (deficito) santykis su pajamomis	mažiau už 0,200	0,200-0,201	0,201-0,205	0,205 ir daugiau
17	Grynasis perviršis (deficitas), tenkantis vienam gyventojui, Eur	mažiau už 141,95	141,95-148,60	148,60-155,25	155,25 ir daugiau
18	Pajamų ir išlaidų santykis	mažiau už 1,026	1,026-1,033	1,033-1,040	1,040 ir daugiau
19	Pajamos tenkančios vienam gyventojui, Eur	mažiau už 848,50	848,50-848,80	848,80-849,10	849,10 ir daugiau
20	Įsipareigojimų ir pajamų santykis	0,281 ir daugiau	0,281-0,276	0,276-0,271	0,271 ir mažiau

**35 PRIEDAS. KVARTILIŲ INTERVALO
RIBOS KIEKVIENAM FINANSINIAM RODIKLIUI 175000 IR DAUGIAU
GYVENTOJŲ SKAIČIAUS GRUPĖJE**

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	Gyventojų skaičius 175000 ir daugiau (2 savivaldybės)			
		Kvartiliai			
		1	2	3	4
		1-25 %	25-50 %	50-75 %	75-100 %
1	Einamojo likvidumo koeficientas	mažiau už 0,725	0,725-1,050	1,050-1,375	1,375 ir daugiau
2	Kritinio likvidumo koeficientas	mažiau už 0,725	0,725-1,050	1,050-1,375	1,375 ir daugiau
3	Grynojo apyvartinio kapitalo koeficientas	mažiau už -0,075	-0,075-(-0,05)	-0,05-(-0,025)	-0,025 ir daugiau
4	Įsiskolinimo koeficientas	0,250 ir daugiau	0,250-0,200	0,200-0,150	0,150 ir mažiau
5	Įlgalaikio įsiskolinimo koeficientas	0,103 ir daugiau	0,103-0,102	0,102-0,100	0,100 ir mažiau
6	Trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas	0,150 ir daugiau	0,150-0,100	0,100-0,050	0,050 ir mažiau
7	Finansinės priklausomybės koeficientas	1,225 ir daugiau	1,225-0,850	0,850-0,475	0,475 ir mažiau
8	Skolos ir nuosavo kapitalo santykis	0,003 ir daugiau	0,003-0,002	0,002-0,000	0,000 ir mažiau
9	Skolos ir panaudoto kapitalo santykis	0,002 ir daugiau	0,002-0,001	0,001-0,000	0,000 ir mažiau
10	Bendrojo mokumo koeficientas	mažiau už 2,150	2,150-3,700	3,700-5,250	5,250 ir daugiau
11	Manevringumo koeficientas	mažiau už 0,500	0,500-0,600	0,600-0,700	0,700 ir daugiau
12	Auksinės balanso taisyklės koeficientas	2,250 ir daugiau	2,250-1,800	1,800-1,350	1,350 ir mažiau
13	Įlgalaikiai įsipareigojimai tenkantys vienam gyventojui, Eur	304,09 ir daugiau	304,09-278,14	278,14-252,19	252,19 ir mažiau
14	Pajamų ir turto santykis	mažiau už 0,325	0,325-0,327	0,327-0,375	0,375 ir daugiau
15	Pajamų ir įlgalaikio turto santykis	mažiau už 0,325	0,325-0,350	0,350-0,375	0,375 ir daugiau
16	Grynojo perviršio (deficito) santykis su pajamomis	mažiau už 0,075	0,075-0,150	0,075-0,225	0,225 ir daugiau
17	Grynasis perviršis (deficitas), tenkantis vienam gyventojui, Eur	mažiau už 94,98	94,98-156,35	156,35-217,73	217,73 ir daugiau
18	Pajamų ir išlaidų santykis	mažiau už 1,029	1,029-1,033	1,033-1,036	1,036 ir daugiau
19	Pajamos tenkančios vienam gyventojui, Eur	mažiau už 799,70	799,70-843,10	843,10-886,50	886,50 ir daugiau
20	Įsipareigojimų ir pajamų santykis	0,923 ir daugiau	0,923-0,674	0,674-0,425	0,425 ir mažiau

36 PRIEDAS. LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ

REITINGAS 2015 METAIS

Eil. Nr.	Savivaldybės	Reitingas	Eil. Nr.	Gyventojų skaičius pagal grupes	Savivaldybės	Reitingas
1.	Akmenės r. sav.	28	1.	Gyventojų skaičius iki 25,000	Akmenės r. sav.	28
2.	Ukmergės r. sav.	21	2.		Kupiškio r. sav.	18
3.	Klaipėdos r. sav.	18	3.		Palangos m. sav.	17
4.	Kupiškio r. sav.	18	4.		Neringos sav.	15
5.	Palangos m. sav.	17	5.		Pakruojo r. sav.	14
6.	Kelmės r. sav.	16	6.		Lazdijų r. sav.	14
7.	Šalčininkų r. sav.	15	7.		Visagino sav.	12
8.	Neringos sav.	15	8.		Zarasų sav.	10
9.	Kauno m. sav.	14	9.		Varėnos r. sav.	9
10.	Kauno r. sav.	14	10.		Kazlų Rūdos sav.	9
11.	Pakruojo r. sav.	14	11.		Elektrėnų sav.	8
12.	Lazdijų r. sav.	14	12.		Šilalės r. sav.	6
13.	Šiaulių m. sav.	13	13.		Rietavo sav.	6
14.	Jonavos r. sav.	13	14.		Pagėgių sav.	5
15.	Kaišiadorių r. sav.	13	15.		Birštono sav.	5
16.	Anykščių r. sav.	12	16.		Joniškio r. sav.	4
17.	Visagino sav.	12	17.		Širvintų r. sav.	4
18.	Vilniaus r. sav.	11	18.		Kalvarijos sav.	4
19.	Mažeikių r. sav.	11	19.		Druskininkų sav.	3
20.	Kretingos r. sav.	11	20.		Ignalinos r. sav.	3
21.	Biržų r. sav.	11	21.		Molėtų r. sav.	2
22.	Alytaus m. sav.	10	22.		Skuodo r. sav.	0
23.	Šilutės r. sav.	10	23.	Gyventojų skaičius 25,000-50,000	Ukmergės r. sav.	21
24.	Plungės r. sav.	10	24.		Klaipėdos r. sav.	18
25.	Prienų r. sav.	10	25.		Kelmės r. sav.	16
26.	Pasvalio r. sav.	10	26.		Šalčininkų r. sav.	15
27.	Zarasų sav.	10	27.		Jonavos r. sav.	13
28.	Trakų r. sav.	9	28.		Kaišiadorių r. sav.	13
29.	Varėnos r. sav.	9	29.		Anykščių r. sav.	12
30.	Kazlų Rūdos sav.	9	30.		Kretingos r. sav.	11
31.	Marijampolės sav.	8	31.		Biržų r. sav.	11
32.	Radviliškio r. sav.	8	32.		Plungės r. sav.	10
33.	Rokiškio r. sav.	8	33.		Prienų r. sav.	10
34.	Elektrėnų sav.	8	34.		Šilutės r. sav.	10
35.	Tauragės r. sav.	7	35.		Pasvalio r. sav.	10
36.	Vilkaviškio r. sav.	7	36.		Trakų r. sav.	9
37.	Švenčionių r. sav.	7	37.		Radviliškio r. sav.	8
38.	Utenos r. sav.	6	38.		Rokiškio r. sav.	8

39.	Alytaus r. sav.	6	39.		Tauragės r. sav.	7
40.	Šilalės r. sav.	6	40.		Vilkaviškio r. sav.	7
41.	Rietavo sav.	6	41.		Švenčionių r. sav.	7
42.	Telšių r. sav.	5	42.		Utenos r. sav.	6
43.	Raseinių r. sav.	5	43.		Alytaus r. sav.	6
44.	Pagėgių sav.	5	44.		Telšių r. sav.	5
45.	Birštono sav.	5	45.		Raseinių r. sav.	5
46.	Klaipėdos m. sav.	4	46.		Kėdainių r. sav.	4
47.	Kėdainių r. sav.	4	47.		Jurbarko r. sav.	3
48.	Panevėžio m. sav.	4	48.		Šiaulių r. sav.	1
49.	Joniškio r. sav.	4	49.		Panevėžio r. sav.	-1
50.	Širvintų r. sav.	4	50.		Šakių r. sav.	-2
51.	Kalvarijos sav.	4	51.	Gyventojų skaičius 50,000-100,000	Kauno r. sav.	14
52.	Vilniaus m. sav.	3	52.		Vilniaus r. sav.	11
53.	Jurbarko r. sav.	3	53.		Mažeikių r. sav.	11
54.	Druskininkų sav.	3	54.		Alytaus m. sav.	10
55.	Ignalinos r. sav.	3	55.		Marijampolės sav.	8
56.	Molėtų r. sav.	2	56.		Panevėžio m. sav.	4
57.	Šiaulių r. sav.	1	57.	Gyventojų skaičius 100,000-175,000	Šiaulių m. sav.	13
58.	Skuodo r. sav.	0	58.		Klaipėdos m. sav.	4
59.	Panevėžio r. sav.	-1	59.	Gyventojų skaičius 175,000 ir daugiau	Vilniaus m. sav.	3
60.	Šakių r. sav.	-2	60.		Kauno m. sav.	14

37 PRIEDAS. BANKROTO TIKIMYBĖS

ĮVERTINIMAS LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ATVEJU

	X1		X2		X3		X4		Z	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Akmenės r. sav.	0,100	0,100	0,022	0,024	0,022	0,024	6,457	0,649	7,650	1,576
Alytaus m. sav.	-0,300	0,000	-0,002	0,002	-0,002	0,002	0,087	0,358	-1,900	0,397
Alytaus r. sav.	-0,100	0,000	0,001	0,033	0,001	0,033	2,272	2,739	1,743	3,201
Ankščių r. sav.	0,000	0,000	-0,014	0,007	-0,014	0,007	2,755	2,679	2,755	2,882
Birštono sav.	0,000	0,000	-0,011	-0,006	-0,011	-0,006	1,096	1,106	1,042	1,103
Biržų r. sav.	0,000	0,000	-0,003	-0,004	-0,003	-0,004	2,454	3,819	2,543	3,967
Druskininkų sav.	0,000	0,000	0,075	0,024	0,075	0,024	2,274	2,985	3,136	3,376
Elektrėnų sav.	0,000	0,000	0,002	-0,001	0,002	-0,001	1,368	1,386	1,458	1,446
Ignalinos r. sav.	0,000	0,000	-0,012	0,003	-0,012	0,003	1,970	2,326	1,953	2,472
Jonavos r. sav.	0,000	0,000	0,002	0,036	0,002	0,036	0,814	0,910	0,879	1,319
Joniškio r. sav.	0,000	0,000	-0,009	-0,008	-0,009	-0,008	0,642	0,744	0,583	0,699
Jurbarko r. sav.	0,000	0,000	-0,029	0,001	-0,029	0,001	2,898	4,562	2,750	4,801
Kaišiadorių r. sav.	0,100	0,100	0,015	0,013	0,015	0,013	4,156	10,212	5,166	11,513
Kalvarijos sav.	0,000	0,100	0,011	0,010	0,011	0,010	40,792	41,097	42,940	43,912
Kauno m. sav.	0,000	0,000	0,047	0,121	0,047	0,121	3,770	6,789	4,430	8,335
Kauno r. sav.	0,100	0,100	0,013	0,012	0,013	0,012	1,515	1,578	2,374	2,436
Kazlų Rūdos sav.	0,000	0,000	0,000	0,018	0,000	0,018	0,153	0,203	0,161	0,395
Kelmės r. sav.	0,100	0,100	0,036	0,030	0,036	0,030	4,564	5,140	5,807	6,356
Klaipėdos m. sav.	0,000	0,000	-0,106	0,056	-0,106	0,056	0,801	0,957	-0,219	1,564
Klaipėdos r. sav.	0,000	0,100	0,020	0,040	0,020	0,040	1,709	1,977	1,999	3,127
Kretingos r. sav.	0,000	0,000	-0,048	-0,083	-0,048	-0,083	0,474	0,524	0,016	-0,277
Kupiškio r. sav.	0,000	0,000	-0,006	0,004	-0,006	0,004	0,421	0,460	0,386	0,523
Kėdainių r. sav.	0,000	0,000	0,028	-0,013	0,028	-0,013	2,653	3,594	3,069	3,644
Lazdijų r. sav.	0,000	0,000	-0,031	0,001	-0,031	0,001	0,563	0,561	0,279	0,604
Marijampolės sav.	0,000	0,000	-0,005	0,009	-0,005	0,009	0,214	0,185	0,178	0,280
Mažeikių r. sav.	0,000	0,000	0,449	0,031	0,449	0,031	0,644	0,716	5,157	1,056
Molėtų r. sav.	0,000	0,000	-0,017	-0,001	-0,017	-0,001	2,297	1,840	2,247	1,919
Neringos sav.	0,000	0,000	0,120	0,124	0,120	0,124	1,524	1,171	2,802	2,466
Pagėgių sav.	0,000	0,000	-0,006	-0,031	-0,006	-0,031	9,607	11,567	10,023	11,836
Pakruojo r. sav.	0,000	0,000	-0,060	0,018	-0,060	0,018	8,032	10,498	7,833	11,201
Palangos m. sav.	0,100	0,100	0,029	0,007	0,029	0,007	1,511	1,665	2,527	2,474
Panevėžio m. sav.	0,000	0,000	0,090	0,056	0,090	0,056	2,837	3,454	3,875	4,185
Panevėžio r. sav.	0,000	0,000	-0,005	0,016	-0,005	0,016	2,927	3,346	3,028	3,678
Pasvalio r. sav.	0,000	0,000	0,012	0,010	0,012	0,010	0,490	0,595	0,635	0,728
Plungės r. sav.	0,000	0,000	-0,010	0,088	-0,010	0,088	2,218	2,428	2,228	3,424
Prienų r. sav.	0,100	0,000	-0,296	0,023	-0,296	0,023	1,320	1,556	-0,910	1,865
Radviškio r. sav.	0,000	0,000	-0,022	0,053	-0,022	0,053	1,338	1,349	1,183	1,941
Raseinių r. sav.	0,000	0,000	0,005	-0,017	0,005	-0,017	1,047	1,065	1,148	0,944
Rietavo sav.	0,000	0,000	-0,004	0,006	-0,004	0,006	0,761	0,726	0,755	0,824
Rokiškio r. sav.	0,000	0,000	-0,001	0,002	-0,001	0,002	3,887	3,993	4,070	4,209
Skuodo r. sav.	0,000	0,000	-0,024	-0,023	-0,024	-0,023	7,240	7,888	7,361	8,057

Tauragės r. sav.	0,000	0,000	0,014	0,030	0,014	0,030	1,440	1,733	1,651	2,121
Telšių r. sav.	0,000	0,000	0,469	0,003	0,469	0,003	3,502	3,749	8,361	3,971
Trakų r. sav.	0,000	0,000	-0,044	0,010	-0,044	0,010	0,874	0,801	0,479	0,945
Ukmergės r. sav.	0,000	0,000	-0,003	0,023	-0,003	0,023	0,192	0,216	0,169	0,460
Utenos r. sav.	0,000	0,000	0,010	0,001	0,010	0,001	25,463	2,484	26,833	2,616
Varėnos r. sav.	0,000	0,000	0,340	-0,320	0,340	-0,320	0,509	0,404	3,924	-2,766
Vilkaviškio r. sav.	0,000	0,000	0,009	0,004	0,009	0,004	0,945	0,965	1,079	1,052
Vilniaus m. sav.	-0,100	-0,100	0,005	0,013	0,005	0,013	0,675	0,628	0,104	0,132
Vilniaus r. sav.	0,100	0,100	0,072	0,097	0,072	0,097	2,642	2,510	4,149	4,260
Visagino sav.	0,000	0,000	0,000	0,027	0,000	0,027	1,471	1,225	1,543	1,553
Zarasų r. sav.	0,000	0,000	0,037	-0,021	0,037	-0,021	0,785	0,810	1,193	0,644
Šakių r. sav.	0,000	0,000	-0,223	-0,009	-0,223	-0,009	0,974	1,106	-1,199	1,070
Šalčininkų r. sav.	0,000	0,000	-0,001	0,147	-0,001	0,147	0,379	0,406	0,392	1,897
Šiaulių m. sav.	0,000	0,000	0,366	0,057	0,366	0,057	0,307	1,859	3,973	2,524
Šiaulių r. sav.	0,000	0,000	-0,009	0,015	-0,009	0,015	1,913	1,642	1,917	1,869
Šilalės r. sav.	0,000	0,000	-0,015	0,002	-0,015	0,002	0,343	0,463	0,208	0,506
Šilutės r. sav.	0,000	0,000	0,050	-0,039	0,050	-0,039	1,036	1,260	1,582	0,932
Širvintų r. sav.	0,000	0,000	0,019	0,011	0,019	0,011	1,036	1,075	1,278	1,238
Švenčionių r. sav.	-0,100	0,000	0,004	-0,008	0,004	-0,008	0,397	0,456	-0,203	0,403